

STUDIU DE BAZĂ

**SITUAȚIA ACTUALĂ PRIVIND
PREVENIREA DELINCVENȚEI
JUVENILE ÎN REPUBLICA MOLDOVA**

Chișinău • 2014

Publicația apare în cadrul proiectului „**Modele eficiente de implicare comunitară pentru prevenirea delincvenței juvenile în Republica Moldova**”, implementat de Institutul de Reforme Penale în parteneriat cu Ambasada Finlandei în București.

Autori:

Igor DOLEA, Doctor habilitat în drept, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova, expert IRP
Cap. IV, § 4, § 6; Cap. V

Victor ZAHARIA, Doctor în drept, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova, Director
IRP

Cap. I; Cap. II; Cap. III; Cap IV, § 1-3, § 5, § 7; Cap. V; anexe

Arina ȚURCAN, avocat, expert IRP

Cap. V

Coordonator:

Daniela Groza, Manager de proiect, IRP

Institutul de Reforme Penale (IRP)

str. Lomonosov nr. 33,

mun. Chișinău, Republica Moldova

Tel. /fax: (22) 92-51-71

e-mail: info@irp.md

[www. irp. md](http://www.irp.md)

© Toate drepturile asupra publicației sunt rezervate Institutului de Reforme Penale (IRP). Atât publicația cât și fragmente din ea nu pot fi reproduse fără indicarea sursei. Opiniile exprimate în acest studiu aparțin autorilor și nu reflectă în mod necesar opinia finanțatorilor.

Contents

I. SUMAR	6
I. INTRODUCERE	19
II. METODOLOGIA STUDIULUI.....	21
IV. CADRUL CONCEPTUAL DE PREVENIRE ȘI REACȚIONARE LA DELICVENȚA JUVENILĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA.....	23
4. 1 ABREVIERI, NOȚIUNI ȘI TERMENI UTILIZAȚI	23
4. 2 PREVEDERI NORMATIVE INTERNAȚIONALE, EUROPENE DE PREVENIRE ȘI REACȚIONARE LA DELINCVENȚA JUVENILĂ.....	24
4. 3 PRACTICA ALTOR STATE ÎN PREVENIREA DELICVENȚEI JUVENILE.....	33
4. 4 ABORDĂRI DOCTRINARE PRIVIND PREVENIREA DELINCVENȚEI JUVENILE	38
4. 4. 1 Teoriile criminologice recunoscute în Republica Moldova	38
4. 4. 2 Problema delincvenței juvenile în literatura de specialitate autohtonă.....	45
4. 5 DATE GENERALE PRIVIND DELINCVENȚA JUVENILĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA.....	49
4. 6 RĂSPUNSUL SISTEMULUI DE JUSTIȚIE LA DELINCVENȚA JUVENILĂ. PARTICULARITĂȚI DE DREPT MATERIAL ȘI PROCEDURAL ÎN CAUZELE PENALE CU IMPLICAREA COPIILOR	52
4. 6. 1. Drept penal	52
4. 6. 2. Drept procesual penal	53
4. 6. 3. Acțiuni procesuale cu participarea copilului.....	54
4. 6. 4. Practica judiciară	58
4. 7 ANGAJAMENTE ÎN DOMENIUL PREVENIRII DELICVENȚEI JUVENILE ÎN DOCUMENTELE NAȚIONALE DE POLITICI	60
V. PRACTICI ACTUALE DE PREVENIRE A DELINCVENȚEI JUVENILE ÎN REPUBLICA MOLDOVA	70
5. 1 PERCEPȚIA NIVELULUI INFRAȚIONALITĂȚII ÎN LOCALITATE	70
5. 2 PERCEPȚIA NIVELULUI DELINCVENȚEI JUVENILE	74
5. 3 FACTORI ȘI CIRCUMSTANȚE CE CONTRIBUIE CEL MAI MULT LA SĂVÂRȘIREA INFRAȚIUNILOR/ALTOR FAPTE ANTISOCIALE DE CĂTRE COPII.....	77
5. 4 OPINII PRIVIND LEGISLAȚIA REPUBLICII MOLDOVA ȘI POLITICA DE STAT ÎN DOMENIUL PREVENIRII DELINCVENȚEI JUVENILE	82
5. 5 ACTIVITATEA POLIȚIEI DE PREVENIRE A DELINCVENȚEI JUVENILE	89
5. 5. 1 Opinia polițiștilor privind activitatea de prevenire a delincvenței juvenile	91

5. 5. 2	Aprecierea activității poliției de prevenire a delincvenței juvenile	98
5. 5. 2. 1	Aprecierea generală a activității poliției de prevenire a delincvenței juvenile	98
5. 5. 2. 2	Activitatea poliției de sensibilizare a opiniei publice generale și a copiilor în special pentru prevenirea delincvenței juvenile	106
5. 5. 2. 3	Activitățile poliției cu caracter informativ educativ în instituțiile de învățământ pentru prevenirea delincvenței juvenile	108
5. 5. 2. 4	Impactul activității poliției de curmare a infracțiunilor asupra delincvenței juvenile.....	111
5. 5. 2. 5	Impactul raziilor poliției asupra delincvenței juvenile	113
5. 5. 2. 6	Impactul activităților și programelor poliției de lucru individual cu copii asupra delincvenței juvenile	116
5. 5. 2. 7	Impactul activităților și programelor poliției de lucru cu copii în grup asupra delincvenței juvenile.....	118
5. 5. 2. 8	Impactul asupra delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu părinții	121
5. 5. 2. 9	Impactul asupra delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu agenții economici	123
5. 5. 2. 10	Impactul asupra delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu membrii din comunitate.....	126
5. 5. 2. 11	Impactul asupra delincvenței juvenile a activității poliției în echipe multidisciplinare ...	128
5. 5. 3	Dificultăți în activitatea poliției de prevenire a delincvenței juvenile	131
5. 6	IMPLICAREA INSTITUȚIILOR PUBLICE ÎN ACTIVITĂȚI DE PREVENIRE A DELINCVENȚEI JUVENILE	134
5. 6. 1	Aprecieri generale a implicării instituțiilor publice în activități de prevenire a delincvenței juvenile.....	134
5. 6. 2	Implicareaprocuraturii în activități de prevenire a delincvenței juvenile	138
5. 6. 3	Implicareaoarganelor de probațiune în activități de prevenire a delincvenței juvenile	141
4. 6. 4	ImplicareaAPL în activități de prevenire a delincvenței juvenile	144
5. 6. 5	Implicareainstituțiilor de învățământ în activități de prevenire a delincvenței juvenile	150
5. 6. 6	Implicarea asistenței sociale în activități de prevenire a delincvenței juvenile	157
5. 6. 7	Implicarea asistenței medicale în activități de prevenire a delincvenței juvenile	161
5. 6. 8	ImplicareaConsiliilor Locale pentru Protecția Drepturilor Copiluluiîn activități de prevenire a delincvenței juvenile	162
5. 6. 9	ImplicareaServiciului raional de Asistență Psiho-pedagogică (SAP) în activități de prevenire a delincvenței juvenile	166

5. 7 IMPLICAREA ALTOR INSTITUȚII PUBLICE ȘI PERSOANE PRIVATE ÎN ACTIVITĂȚI DE PREVENIRE A DELINCVENȚEI JUVENILE.....	168
5. 7. 1 Aprecieri generale a implicării altor instituții publice și persoane private în activități de prevenire a delincvenței juvenile.....	168
5. 7. 2 Implicarea bibliotecii satești în activități de prevenire a delincvenței juvenile	170
5. 7. 3 Implicareacasei de cultură în activități de prevenire a delincvenței juvenile	172
5. 7. 4 ImplicareaONGurilor / asociațiilor obșteștiîn activități de prevenire a delincvenței juvenile	174
5. 7. 5 Implicareaagenților economiciîn activități de prevenire a delincvenței juvenile.....	177
5. 7. 6 Implicareabisericiiîn activități de prevenire a delincvenței juvenile	180
5. 7. 7 Implicarea părințilorîn activități de prevenire a delincvenței juvenile	183
5. 7. 8 Implicarearudelor, vecinilor, buneilor, altor persoane privateîn activități de prevenire a delincvenței juvenile	189
5. 8 ACTIVITĂȚI DE PREVENIRE A DELINCVENȚEI JUVENILE ÎN COMUNITATE	197
5. 8. 1 Disponibilitatea activităților de prevenire a delincvenței juvenile la nivel local.....	197
5. 8. 2 Disponibilitatea activităților de prevenire a delincvenței juvenile în școală	200
5. 8. 3 Disponibilitatea activităților de prevenire a delincvenței juvenile în locurile cu risc sporit..	202
5. 8. 4 Disponibilitatea activităților de prevenire a delincvenței juvenile în perioadele cu risc sporit	204
5. 8. 5 Activități desfășurate cu familiile copiilor în situație de risc orientate la prevenirea delincvenței juvenile	207
5. 8. 6 Programe specializate de prevenirea delincvenței juvenile.....	209
5. 8. 7 Cooperarea locală pentru prevenirea delincvenței juvenile.....	213
5. 8. 8 Constrângeri majore în activitatea de prevenire a delincvenței juvenile	217
5. 9 ELEMENTE PROSPECTIVE ÎN ACTIVITATEA DE PREVENIRE A DELINCVENȚEI JUVENILE ÎN COMUNITATE.....	221
REFERINȚE:	230

I. SUMAR

Pentru a contribui la dezvoltarea unor practici noi de prevenire a delincvenței juvenile, în anul 2014, Institutul de Reforme Penale a inițiat **proiectul „Modele eficiente de implicare comunitară pentru prevenirea delincvenței juvenile în Republica Moldova”** realizat cu suportul Ambasadei Finlandei în București. Proiectul își propune să informeze publicul larg despre factorii care generează delincvența juvenilă, accentuând importanța sprijinului comunitar în vederea reducerii cauzelor care determină apariția comportamentului delinvent în rândul minorilor, astfel încât să avem o societate mai responsabilă și activ implicată în acțiunile de prevenire la nivel local. De asemenea, proiectul urmărește să identifice formele eficiente de cooperare locală între specialiștii care lucrează cu și pentru copii, în vederea prevenirii și reducerii delincvenței juvenile.

Drept **punct de inițiere** a proiectului îl constituie **realizarea studiului „Situația actuală privind prevenirea delincvenței juvenile în Republica Moldova”**, care are drept scop identificarea modalităților actuale de implicare a instituțiilor publice și private, suficiența și relevanța măsurilor legislative, administrative și judiciare întreprinse, în mod special - tendințele pozitive și constrângerile în activitatea de prevenire a delincvenței juvenile. În baza acestui studiu, urmează a fi elaborate două programe preliminare, care ar permite focalizarea resurselor disponibile în comunitate pentru realizarea activităților de prevenire a delincvenței juvenile.

Pentru realizarea studiului, au fost analizate cadrul regulatoriu internațional și european în domeniul drepturilor copilului, justiției pentru copii și prevenirii infracțiunilor, practica altor state în domeniu, literatura și doctrina de specialitate și elaborările în domeniul justiției pentru copii și prevenirii delincvenței juvenile din Republica Moldova; actele normativ-juridice ale Republicii Moldova, ce reglementează răspunsul sistemului de justiție la delincvența juvenilă; actele normativ – juridice, precum și documentele de politici ce reglementează direct sau tangențial activitatea de prevenire a delincvenței juvenile; datele statistice referitor la delincvența juvenilă și răspunsul sistemului de justiție la delincvența juvenilă; au fost completate 6 seturi de chestionare de către 709 persoane (305 polițiști de sector, 101 reprezentanți ai APL-ului și asistenți sociali, 101 cadre didactice, 101 părinți și membri ai comunității și 101 copii); au fost realizate 9 focus grupuri în localitățile Chișinău, Bălți, Orhei, Ungheni, Căușeni, Leova, cu participarea a 78 de persoane (copii, specialiști în protecția copiilor, cadre didactice, procurori, medici, consilieri de probațiune, asistenți sociali, psihologi); au fost realizate peste 40 de interviuri cu actorii cheie în domeniu. **Analiza complexă a diversității de informații colectate au permis formularea următoarelor concluzii și recomandări majore ale studiului:**

1. Cadrul regulatoriu internațional și european în domeniul drepturilor copilului și prevenirii infracționalității formulează clar o serie de exigențe referitor la prevenirea delincvenței juvenile: necesitatea adoptării legilor, reglementării proceselor, implicării instituțiilor, creării facilităților și serviciilor de atingere a scopurilor prin reducerea motivației, nevoilor și oportunităților sau condițiilor pentru comiterea de infracțiuni; antrenarea completă a tuturor resurselor existente; diminuarea factorilor criminogeni prin implicarea unei diversități de actori, precum ar fi familia, sistemul de educație, comunitatea; adoptarea planurilor de prevenire a delincvenței juvenile conform unui cadru conceptual și strategic; definirea clară a responsabilităților pentru agențiile, instituțiile și persoanele implicate în eforturile de prevenție; politici, programe și strategii bazate pe studii de previziuni ce vor fi desfășurate și monitorizate, evaluate cu grijă și, bineînțeles, aplicate; comunitatea să ofere o gamă largă de servicii și programe; cooperare apropiată între națiuni, state, guverne locale și provinciale cu implicarea celor din sectorul privat, reprezentanți ai cetățenilor și comunității pentru a oferi grijă față de copil, o educație sănătoasă; intrarea în vigoare a unor legi și crearea unor agenții judiciare pentru inițierea unor acțiuni de prevenire a delincvenței juvenile și delincvenței tinere; participarea tineretului în politica de prevenție a delincvenței, incluzând apelul la resursele comunității, auto-ajutorarea tinerilor, precum și programe de asistență și compensare a victimei; specializarea personalului la toate nivelele.

2. Practica altor state ne demonstrează că pentru prevenirea eficientă a delincvenței juvenile, trebuie să existe: o abordare conceptual clară a prevenției; instituții ce au scop prioritar prevenirea delincvenței juvenile; instituții care cercetează fenomenul și propun adaptarea strategiilor de prevenție; o diversitate a programelor de prevenție adaptate la specificul local; a diversitate a activităților ce răspund nevoilor variate ale copiilor și tinerilor în situații de risc; reglementări legale ce includ responsabilitate avansată a instituțiilor publice dar și a instituțiilor și persoanelor private ce trebuie să se implice în activități de prevenire a delincvenței juvenile.

3. Teoriile criminologice se caracterizează prin diversitate, plasând la baza lor: ereditatea, factorii de ordin psihologic, cadrul familial, inteligența, mediul de contact, sărăcia și inegalitatea socială și alți factori. Doctrina din țările occidentale a dezvoltat mai multe direcții de prevenire a delincvenței, idei materializate în diferite programe. Problematika delincvenței juvenile este și în vizorul mediului academic din Republica Moldova, tematica pertinentă se conține în lucrări generale din domeniul criminologiei, justiției penale și drepturilor copilului. Cu toate acestea, putem constata că **în Republica Moldova încă nu au fost elaborate studii fundamentale și**

aplicative, care ar permite dezvoltarea unor strategii, planuri și programe de prevenire a delincvenței juvenile.

4. Conform datelor statistice ale Procuraturii, ***pe parcursul ultimilor 5 ani, tendințele și structura delincvenței juvenile în Republica Moldova sunt relativ constante.*** O concluzie similară referitor la numărul de infracțiuni rezultă din statistica oferită de Biroul Național de Statistică. Majoritatea infracțiunilor comise de către minori (80-85 %) sunt cele patrimoniale. Deși anumite date statistice referitor la delincvența juvenilă sunt colectate, iar unele sunt făcute și publice, totuși ***în Republica Moldova nu se ține o evidență statistică în baza listei de indicatori internaționali recunoscuți care ar permite o comparație obiectivă cu situația din alte state.***

5. Actele normativ-juridice ale Republicii Moldova au receptat exigențele și standardele internaționale și europene referitor la răspunsul sistemului de justiție la delincvența juvenilă. Studiile în domeniu arată însă că ***practica de aplicare urmează a fi adusă în totală conformitate cu actele normativ-juridice, în spiritul standardelor internaționale și europene în domeniu.***

6. ***Republica Moldova nu a avut și nu are un cadru normativ complex și clar în domeniul prevenirii delincvenței juvenile.*** Chiar dacă anumite acte normative includ *inter alia*, obligația a varii instituții direct sau indirect de a contribui la protecția copiilor în situații de dificultate și risc, măsurile instituționale și administrative ***nu denotă o suficiență în spectrul de acțiuni și o abordare strategică în realizarea obiectivului de prevenție.***

7. Polițiștii (53 %), reprezentanții APL și asistenții sociali (60 %), profesorii (53 %) ***percep /consideră că infracționalitatea în localitate este la nivel mediu***, majoritatea părinților (64 %) respondenți la chestionar menționând că ***nivelul de siguranță în localitatea de domiciliu este mediu.***

8. 48 % dintre polițiști, 55% dintre reprezentanții APL și asistenții sociali și 47% dintre profesorii respondenți la chestionar ***percep / au apreciat că delincvența juvenilă în localitatea unde domiciliază este la nivel mediu***, fiind apreciată ***la același nivel în ultimii trei ani*** de către 44% dintre reprezentanții APL și asistenți sociali și 45% profesori. Datorită unei atenții mai mari față de copiii în situații de risc (mai multe servicii; mai multe grupuri de lucru; reacționare mai promptă la abaterile comise de copii), are loc un transfer din zona delincvenței latente în zona delincvenței înregistrate, ceea ce ***crează impresia unei creșteri a nivelului delincvenței juvenile.***

Se recomandă IGP, dar și celorlalte instituții implicate în identificarea copiilor în situații de risc să înregistreze neîntârziat și prompt orice semnal de comitere a unor fapte social-periculoase sau antisociale de către copii și tineri, or lipsa de suport acordat la timp și reacțiile întârziate duc la comiterea (inclusiv repetată) a unor infracțiuni de către minori.

9. În opinia specialiștilor, cel mai mult contribuie la săvârșirea infracțiunilor și a altor fapte antisociale de către copii venitul redus al familiei; supravegherea defectuoasă a copiilor din partea familiei și părinților/ lipsă de disciplină; familia dezorganizată, abuzul părinților de alcool, substanțe; cercul de prieteni cu comportament antisocial; probleme comportamentale. Părinții au enunțat că violența în familie (82 %), venitul redus al familiei (79 %), abuzul părinților de alcool, substanțe (78 %), familie dezorganizată (70 %) sunt cei mai frecvenți factori ce conduc la intrarea copilului în conflict cu legea, urmați de separarea de un părinte sau ambii (63 %) și neglijența părinților/lipsa de interes (63 %). Fiind puși în situația de a identifica care sunt **factorii și circumstanțele ce contribuie cel mai mult la săvârșirea infracțiunilor de către copii / semenii lor, copiii au optat pentru răspunsul „părinții nu sunt acasă” (58%), consumul de alcool (30%) și preluarea modelelor negative din familie (29%) ca fiind cele mai întâlnite cauze ale comportamentului delinvent.**

Corespunzător, **programele și activitățile de prevenirea a delincvenței juvenile trebuie să ducă la înlăturarea sau cel puțin diminuarea incidenței acestor factori.**

10. Documentele de politici în domeniul prevenirii delincvenței juvenile nu conțin abordări clare și concrete pentru fiecare actor instituțional, dar și pentru fiecare angajat al instituțiilor respective. **Reglementările ce se referă la domeniul prevenirii delincvenței juvenile sunt fragmentare și confuze, fiind incluse doar unele sintagme generale în diverse acte normativ - juridice**, cum ar fi Legea cu privire la poliție și statutul polițistului, Legea cu privire la probațiune etc.

Legislația Republicii Moldova nu prescrie foarte clar atribuțiile polițiștilor, asistenților sociali, cadrelor didactice și a altor actori comunitari în ceea ce privește prevenirea delincvenței juvenile, iar imperfecțiunile legislației sunt compensate uneori doar prin practici instituționale sau mecanisme intersectoriale stabilite la nivel local. Un anumit nivel de claritate în domeniul prevenției delincvenței juvenile s-a adus prin adoptarea Legii 140 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți.

Nu toate instituțiile au instrucțiuni metodice sau alte acte interne ce ar compensa lacunele legislative, ceea ce duce la **situații de inconsecvență în acțiunile instituțiilor responsabile de**

protecția copilului. Sigur, pentru specialiști, în așa situație, este dificil de a efectua acțiuni eficiente de prevenire a delincvenței juvenile, cu atât mai mult în parteneriat.

Se recomandă:

- **Elaborarea și adoptarea unei legi cadru cu privire la prevenirea delincvenței juvenile, care ar determina**, printre altele: **conceptul prevenirii delincvenței juvenile** (inclusiv prevenirea primară, secundară și terțiară), **instituțiile responsabile și cele ce urmează a fi implicate** și competențele acestor instituții **la nivel central și local**; modalitatea de planificare și realizare a **activităților** de prevenire a delincvenței juvenile; modalitatea de desfășurare a **acțiunilor în parteneriat**, inclusiv **implicarea actorilor nestatali** și persoane private în acțiuni de prevenire a delincvenței juvenile. Sigur, procesul de elaborare trebuie să fie unul participativ;
- **Revizuirea actelor normativ-juridice în vigoare în vederea racodării la legea cadru cu privire la prevenirea delincvenței juvenile dar și consolidării instituțiilor juridice conexe** (ex. responsabilitatea părinților). Acest exercițiu ar presupune specificarea clară a atribuțiilor în legile de bază a instituțiilor publice și excluderea reglementărilor prea generale;
- **Adoptarea planului operațional (de către instituția centrală responsabilă și instituțiile atrase/implicate)** de prevenire a delincvenței juvenile pentru anumit an calendaristic;
- **Revizuirea și specificarea în regulamente și fișe de post ale specialiștilor** a atribuțiilor specifice în domeniul prevenirii delincvenței juvenile;
- Elaborarea, **adoptarea** de către instituțiile centrale a **instrucțiunilor metodologice pentru fiecare categorie de specialiști și, după caz, instruirea specialiștilor**.

11. Din perspectiva capacității instituționale, în jur de *1/3 dintre polițiștii respondenți* la chestionar sunt de părerea că posedă o *calificare insuficientă* deoarece nu au fost instruiți referitor la metode și tehnici de prevenire a delincvenței juvenile/ prevenirii abuzului, neglijenței, exploatării copiilor; *nu dispun de materiale informative suficiente; recomandările, ghidurile metodice* referitor la metode și tehnici de prevenire a delincvenței juvenile/ prevenirii abuzului, neglijenței, exploatării copiilor *au fost distribuite parțial* în ultimii 3 ani; *programele de prevenire primară a delincvenței juvenile nu se aplică; nu cunosc și nu aplică programe de prevenire secundară*; au menționat că ar putea apărea impedimente în comunicarea lor cu copiii, afirmând că nu sunt dotați suficient. 1/3 dintre ei și-au atribuit nota 8 la activitatea de prevenire a delincvenței juvenile, altă 1/3 - 6 sau 7.

Corespunzător, MAI și IGP urmează a lua toate măsurile instituționale și administrative pentru a spori capacitatea poliției de desfășurare a activităților de prevenire a delincvenței juvenile prin elaborarea recomandărilor, ghidurilor metodice referitor la metode și tehnici de prevenire a delincvenței juvenile și instruirea polițiștilor; elaborarea materialelor

informative pentru distribuire; elaborarea, instruirea polițiștilor și implementarea programelor de prevenire primară și secundară a delincvenței juvenile și dotarea cu echipamentul necesar pentru desfășurarea activităților.

12. *Activitatea poliției de prevenire a delincvenței juvenile poate fi apreciată în ansamblu cu calificativul 6-8.* Cu un impact mai mare sunt considerate activitățile și programele de lucru cu copii în grup, activități cu caracter informativ educativ în instituțiile de învățământ, participarea în echipe multidisciplinare, urmând a intensifica lucru cu părinții și agenții economici, fiind considerat insuficient lucrul cu membrii din comunitate.

În pofida constatării unor practici defectuoase, *în ansamblu, se atestă o serie de tendințe pozitive*, precum: un suport mai mare din partea poliției prin implicarea acestora în campanii de informare a cetățenilor, organizarea lecțiilor în școală și distribuirea materialelor informative; acțiunile de informare a copiilor se fac planificat; polițiștii referă cazurile copiilor în risc de a intra în conflict cu legea către serviciile de asistență psiho-pedagogică publice și private; se observă tendințe de comunicare eficientă (non-autoritară) cu cetățenii, *ca efect - a sporit activismul cetățenilor în raportarea infracțiunilor și contravențiilor și s-a îmbunătățit atitudinea populației față de poliție.*

Corespunzător, MAI și IGP urmează a lua toate măsurile instituționale și administrative pentru a consolida tendințele pozitive și anume implicarea în activități comune de prevenire a delincvenței juvenile la nivel local, abordarea deschisă a parteneriatelor în comunitate, asigurarea comunicării non autoritare cu copiii, părinții și factorii privați din comunitate. Totodată, înlăturarea unor practici defectuoase care continue să existe în anumite localități prin sporirea gradului de vizibilitate a activității polițistului de sector, asigurarea unei comunicări continue între polițistul de sector și instituțiile publice din comunitate și asigurarea accesibilității polițistului de sector pentru membrii comunității în orice timp al zilei.

13. Este cert că *nivelul de motivare a polițiștilor de sector* (de fapt ca și a angajaților în alte instituții publice) *este unul modest*. În situația în care expectanța de sporire a remunerării este la nivel jos, MAI și IGP urmează a identifica modalități alternative de motivare a personalului, inclusiv prin crearea unui mediu favorabil de activitate (birou, echipament, mijloc de transport etc.), ceea ce nu doar contribuie la o motivație mai bună de activitate în calitate de polițist de sector dar reprezintă o CONDIȚIE sine qua non în planificarea și realizarea eficientă a activităților de prevenire a delincvenței juvenile. Este de menționat că

mediu favorabil de activitate semnifică nu doar dotare și echipament, dar și comunicare eficientă și respectuoasă pe verticală, cunoașterea perspectivelor de creștere profesională, recunoașterea meritelor, stimulente pentru îndeplinirea cu performanță a atribuțiilor de serviciu.

14. Cele mai implicate instituții publice, în afară de poliție, în prevenirea delincvenței juvenile la nivel local sunt școala, asistența socială, SAP, APL, iar ce mai neimplicate instituții sunt oficiul de probațiune și procuratura. Aceste constatări pot fi explicate și prin neînțelegerea de către actorii comunitari a rolului procuraturii în segmentul prevenirii delincvenței juvenile. În 2014, colaborare eficientă între școală, asistența socială și alte servicii publice cu atribuții în domeniul protecției copilului a devenit mai solidă, inclusiv datorită implicării în diferite proiecte și comisii de specialitate, cum ar fi Consiliul pentru protecția copilului, Comisia copilului aflat în dificultate. Totuși, de regulă, nu sunt planificate resurse pentru desfășurarea activităților cu copii (suport logistic, deoarece specialiștii sunt deja remunerați), inclusiv activități de prevenire a delincvenței juvenile.

Corespunzător, **primarii trebuie să asigure planificarea în bugetele locale a surselor financiare destinate activităților cu copii, inclusiv activități de prevenire a delincvenței juvenile. De asemenea, în fiecare localitate primarul în cooperare cu polițistul de sector, urmează a întruni în ședință comună, instituțiile publice, pentru a preciza/conveni exact rolul pe care îl are fiecare instituție publică în segmentul prevenirii delincvenței juvenile și a elabora planurile comune de activitate în domeniu.**

15. Activitatea organelor de probațiune în domeniul prevenirii delincvenței juvenile nu este cunoscută suficient la nivel local. Corespunzător, OCP trebuie să asigure că oficiile de probațiune informează publicul larg și instituțiile din comunitate referitor la competențele și modalitatea de implicare în desfășurarea activităților de prevenire a delincvenței juvenile, reiterând în general rolul și funcțiile organelor de probațiune.

16. Implicarea primarilor în orice activități la nivel local, inclusiv în cele de prevenire a delincvenței juvenile este crucială, or aceasta reprezintă și semnale clare pentru comunitate referitor la obiectivele comunității și parteneriatele prin care acestea trebuie atinse.

În anul 2014, se observă o activizare a APL în ceea ce privește situația copiilor. Totuși, **nici pe departe toți primarii și secretarii consiliilor locale se implică în activități de prevenire a delincvenței juvenile, unii din ei încercând să delege atribuțiile spre APL de nivelul II, poliție, școală.** În prezent, implicarea primarilor în activități de prevenire depinde de personalitatea acestora.

Cert este că și **reprezentanții APL și asistenții sociali necesită consolidare a capacităților în domeniul prevenirii delincvenței juvenile**. 30% dintre aceștia sunt de părerea că posedă o calificare insuficientă la subiect și nu au beneficiat de instruire pentru aceasta; 52% au susținut că nu dispun de materiale necesare pentru desfășurarea activităților de prevenire a delincvenței juvenile; 31% susțin că se confruntă uneori cu dificultăți de comunicare, interacțiune cu copiii ce au un comportament antisocial sau delinvent.

Corespunzător, **sunt necesare acțiuni de sensibilizare a atitudinii reprezentanților APL în domeniul protecției copilului și familiei, inclusiv prevenirea delincvenței juvenile, prin acțiuni de mediatizare a rolului APL în domeniu. Concomitent, reprezentanții APL urmează a fi instruiți în domeniul prevenirii delincvenței juvenile în baza unei curricule integrate referitor la protecția copilului și familiei. Adicional, pentru a facilita implicarea reprezentanților APL în activități de prevenire a delincvenței juvenile, luând în calcul arealul complex al prevenirii delincvenței juvenile, ghiduri metodologice ce ar descrie etapele și procedura de implicare (în special în parteneriat, inclusiv rolurile distincte ale primarului și specialiștilor din primărie), precum și materiale pentru beneficiari (specialiști, părinți, copii, membri ai comunității) urmează a fi elaborate și distribuite.**

17. **În instituțiile de învățământ secundar se realizează multe activități în domeniul prevenirii delincvenței juvenile, atât la orele de dirigenție cât și în cadrul activităților extracuriculare, atât separat cât și în parteneriat cu alte instituții din comunitate.**

În prezent, **nu există cerințe și instrumente clare** referitor la activități de prevenție a delincvenței juvenile în școală. Toate activitățile se realizează în funcție de atitudinea personală a cadrului didactic și de cerințe din partea echipei manageriale.

De multe ori, persoanele responsabile de această activitate, de regulă dirigenții, nu au pregătirea necesară (52 % din profesorii participanți la cercetare au menționat că în ultimii 3 ani, parțial au beneficiat de instruire referitor la metode și tehnici de prevenire a delincvenței juvenile; 39% au indicat că nu dispun de materiale informative suficiente; 39% susțin că se confruntă uneori cu dificultăți de comunicare, interacțiune cu copiii ce au un comportament antisocial sau delinvent).

Corespunzător, **Ministerul Educației urmează să elaboreze o politică clară a implicării instituțiilor de învățământ gimnazial și liceal în activități de prevenire a delincvenței juvenile. Profesorii, în special dirigenții, urmează a fi instruiți și dotați cu echipamentul și materialele necesare desfășurării activităților informativ – formative în domeniul prevenirii delincvenței juvenile (inclusiv materiale didactice de suport și de distribuire pentru audienți). Adicional, este necesar a elabora un set de instrumente și metode care ar**

clarifica modalitatea de prevenire a delincvenței juvenile și comportamentul antisocial în instituțiile de învățământ secundar, luând în calcul atribuțiile psihologului școlar.

18. Organele de asistență socială au o implicare bună în activități comune de prevenire a delincvenței juvenile. Este de remarcat însă că asistenții sociali au mai multe atribuții conform fișei de post, fluctuația de cadre este mare, în multe localități rurale asistenții sociali nu au nici studii de specialitate, în timp ce **atribuțiile acestora în domeniul prevenirii delincvenței juvenile de asemenea nu le sunt suficiente de clare.**

Corespunzător, **Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, în parteneriat cu alte instituții publice ce au atribuții în domeniul prevenirii delincvenței juvenile, urmează a clarifica care sunt atribuțiile organelor de asistență socială în activitățile de prevenire primară, secundară și terțiară a delincvenței juvenile și modalitatea de implicare în activități comune de prevenție, reflectându-le într-o instrucțiune / regulament intern adus la cunoștință celor vizați.**

19. CLPDC au fost apreciate mediu referitor la implicarea în activități de prevenire a delincvenței juvenile. În multe localități, aceste consilii nu funcționează, deci nu se poate miza pe o implicare activă în activități de prevenire a delincvenței juvenile.

Datorită participării în echipe multidisciplinare, asistența medicală a fost apreciată mediu referitor la implicarea în activități de prevenire a delincvenței juvenile. Echipa de experți nu a întâlnit nici un medic/lucrător medical care ar fi formulat clar care îi este rolul în prevenirea delincvenței juvenile, unii menționând “probabil și noi cu ceva contribuim”.

SAP, deși este o entitate relativ nouă, a reușit în anumită măsură să fie cunoscut la nivel de specialiști din comunitate ce lucrează cu și pentru copii, inclusiv în domeniul prevenirii delincvenței juvenile. Au fost mai multe mențiuni pozitive, dar și mențiuni privind neclaritatea atribuțiilor pe segmentul prevenirii delincvenței juvenile.

Incertitudinea vine din lipsa unei abordări conceptuale de prevenire a delincvenței juvenile, ce instituții și în ce segment trebuie să se implice și care este modalitatea specifică de implicare. Până la determinarea unui concept național, **reiterăm necesitatea de a întruni în ședință comună al nivel central și local, instituțiile publice, pentru a preciza/conveni exact rolul pe care îl are fiecare instituție publică în segmentul prevenirii delincvenței juvenile și a elabora planurile comune de activitate în domeniu.**

20. ONG-urile/asociațiile obștești desfășoară diverse activități în comunitate, elaborează și distribuie materiale informative și prestează servicii specializate (ex. asistență psihologică).

ONG-urile/asociațiile obștești **sunt active în orașe**, însă **în zona rurală acestea sunt practic inexistente**. ONG-urile nu au programe direct orientate spre prevenirea delincvenței juvenile, dar tangențial acestea se referă și la componenta dată.

Se constată o implicare (trebuie să fie atrase) **mai mult decât superficială și a instituțiilor de cultură, a bibliotecii satești în activități de prevenire a delincvenței juvenile**, ceea ce demonstrează existența la nivel local, în condițiile unor resurse limitate, a unui potențial nevalorificat.

Luând în calcul capacitatea pe care o are biserica de influențare a unor comportamente individuale, ținând cont de faptul că biserica este separată de stat, subliniind că activitățile informative de prevenție primară a delincvenței juvenile urmează a fi asistate în mod benevol, constatăm că **nici potențialul bisericii nu este valorificat pe deplin**.

Corespunzător, **planificarea activităților de prevenire a delincvenței juvenile trebuie să fie precedată de întocmirea listei de eventuali parteneri în localitate, așa încât potențialul acestor instituții publice și private, ce oferă oportunități ocupaționale și educaționale pentru copii, să fie la maxim valorificat**.

Agenții economici, în general, intervin cu susținere atunci când sunt solicitați. De regulă, acordă suport financiar pentru organizarea anumitor activități educative. **Agenții economici, în special cei care au activități de comerț, nu se implică în prevenția delincvenței juvenile, din contra vând minorilor alcool și țigări**.

Corespunzător, **având în vedere cauzele delincvenței juvenile, urmează a fi intensificată activitatea poliției de responsabilizare a agenților economici, dar și de sensibilizare referitor la problemele infracționalității în general și a delincvenței juvenile în localitate în particular**.

21. Copiii discută cu părinții, bunicii și frații mai mari și alți membri ai familiei despre faptele sale, despre ce e bine și ce este rău, despre cum trebuie să se comporte, subliniind că responsabilitatea de ajutor aparține în primul rând părinților și nu instituțiilor publice. Copiii au mai susținut că părinții nu trebuie să fie foarte permisivi, dar nici să aplice un sistem de educație inflexibil și violent. Copiii au făcut referire și la obligația părinților de a își întreține proprii copii. **Unii specialiști consideră, însă, că este prea dificil de a implica părinții în activități de prevenire a delincvenței juvenile**.

Urmează ca toți specialiștii ce lucrează cu și pentru copii să fie dotați cu abilitățile necesare de comunicare și convingere a părinților, chiar și în contexte dificile. Subsecvent, în situația în care părinții vor dori să se implice în activități de prevenire a delincvenței juvenile, autoritatea morală a părinților urmează a fi valorificată la maxim.

22. *Atragerea persoanelor private în activitatea de prevenire a delincvenței juvenile implică riscuri și poate fi chiar contraproductivă.* Totuși, instituțiile publice responsabile de prevenirea delincvenței juvenile urmează să sensibilizeze comunitatea ca membrii comunității să devină un suport în prevenirea delincvenței juvenile prin referirea copiilor în situații de risc de a comite infracțiuni către instituții publice, implicarea instituțiilor publice în suportul și protecția acestor copii dar și prin valorificarea autorității morale care poate influența comportamentul copiilor și tinerilor.

23. Astfel, 39 % dintre polițiști, 44 % dintre profesori, 30 % dintre părinți și 50% dintre reprezentanții APL și asistenți sociali respondenți la chestionar sunt de părere că uneori se desfășoară în localitatea lor activități de prevenire a delincvenței juvenile. *Activitățile de prevenire a delincvenței juvenile în școală, în locurile cu risc sporit, în perioadele cu risc sporit, activitățile cu familiile copiilor în situație de risc de comitere a infracțiunilor nu au un caracter permanent.*

Pentru a spori nivelul încrederii în instituțiile din comunitate, dar și pentru o mai bună implicare a varii actori comunitari, inclusiv a părinților în activități de prevenire a delincvenței juvenile, este necesar ca instituțiile ce desfășoară activități de prevenire a delincvenței juvenile să le desfășoare cu regularitate, cu acoperire geografică adecvată și să informeze publicul larg și potențialii parteneri despre activitățile desfășurate.

24. *Nu există o înțelegere prea clară pentru actorii comunitari, inclusiv polițiști, a scopului, obiectivelor și modalității de desfășurare a programelor de prevenție secundară și terțiară a delincvenței juvenile.*

Corespunzător, MAI și IGP urmează a elabora, testa și aproba programe de prevenție secundară a delincvenței juvenile. În baza programelor aprobate, să asigure instruirea polițiștilor, implementarea programelor cu implicarea instituțiilor din comunitate și monitorizarea implementării acestora. Similar, Oficiul Central de Probațiune urmează a elabora, testa și aproba programe de prevenție terțiară a delincvenței juvenile. În baza programelor aprobate, să asigure instruirea consilierilor de probațiune, implementarea programelor cu implicarea instituțiilor din comunitate și monitorizarea implementării acestora.

25. Un număr nesemnificativ de specialiști consideră *cooperarea la nivel local pentru prevenirea delincvenței juvenile* ca fiind una bună, cu implicarea activă a tuturor partenerilor. Majoritatea susțin că aceasta *este una formală și doar unele instituții se implică*.

Poliția urmează să explice tuturor actorilor din comunitate că rolul de prevenire a delincvenței juvenile nu este unul exclusiv al poliției.

De aici, este necesar suportul tuturor instituțiilor din comunitate pentru valorificarea efectivă a parteneriatelor stabilite între poliție și alte instituții publice și private prin determinarea rolului fiecărei instituții partenere, asumare și realizare de angajamente și atingerea obiectivelor de prevenire a delincvenței juvenile în comun.

26. Cele mai mari constrângeri în prevenirea delincvenței juvenile la nivel de comunitate sunt: *legislația neclară la componenta prevenire a delincvenței juvenile* (concept, scop, obiective, instituții și responsabilități, proceduri, asigurare cu resurse etc.); *indiferența părinților* față de soarta copiilor străini, dar și a propriilor copii; *suprasolicitarea la locul de muncă a polițiștilor, asistenților sociali, cadrelor didactice* etc. ; *fluctuația de cadre în instituțiile publice* ce au atribuții în prevenirea delincvenței juvenile; *dotarea insuficientă; reticiența APL-ului* cu referire la problemele copiilor; *nepromovarea practicilor pozitive* / modelelor pro-sociale de către *mass media*.

Complexitatea aspectelor demonstrează repetat necesitatea unor măsuri în domenii conexe, dar și necesitatea unor măsuri legislative și administrative orientate specific obiectivului de prevenire a delincvenței juvenile.

27. **Ar amplifica impactul activităților de prevenire a delincvenței juvenile:**

- **mediatizarea programelor de prevenire a delincvenței și a serviciilor disponibile pentru copiii în conflict cu legea. Mass-media ar fi un instrument eficient de informare a părinților și copiilor la componenta prevenire delincvență;**
- **dotarea serviciilor publice și private cu materiale necesare pentru organizarea activităților de prevenire a delincvenței;**
- **consolidarea capacităților specialiștilor și elaborarea materialelor informativ - metodice pentru specialiștii care lucrează cu copii, dar și pentru copii și părinți;**
- **instruirea psihologilor școlari pentru asistarea copiilor cu tulburări de comportament și cu risc de a intra în conflict cu legea;**
- **dezvoltarea programelor de asistență psiho-socială pentru familiile în care cresc copii ce se află în situație de risc;**

- revizuirea fișelor de post a polițiștilor de secer, asistenților sociali, diriginților cu indicarea în mod clar și neechivoc a atribuțiilor în domeniul prevenției;
- suplinirea numărului de polițiști în fiecare sector, fiind clar indicate activitățile de profilaxire pentru minori;
- deschiderea școlilor de meserii în care ar putea învăța copiii cu abandon școlar și cei în risc de a intra în conflict cu legea. Unii nu ajung să absolutească nouă clase ca să poate merge la școala profesională;
- revizuirea sancțiunii pentru părinții ce nu își onorează obligațiile, prevăzută de art. 63 Cod contravențional;
- conjugarea eforturilor persoanelor publice și private în realizarea activității de prevenire a delincvenței juvenile.

28. Copiii și tinerii nu prea au activități și oportunități în localitate, în special în cele rurale. Modelarea unor activități locale de prevenire a delincvenței juvenile presupun și existența unor resurse la nivel local, care ar oferi suficiente oportunități educaționale și ocupaționale pentru copii și tineri.

I. INTRODUCERE

Este notoriu că valoarea supremă a unei societăți puternice și sănătoase sunt copiii, totodată ei sunt una din cele mai vulnerabile grupuri sociale care au nevoie de grijă, atenție, mediu sigur și atitudini corespunzătoare din partea adulților. Comiterea de către un copil a unei fapte social-periculoase sau antisociale trebuie să îngrijoreze întreaga societate. Aceasta presupune intervenții prompte de suport și protecție din partea familiei, instituțiilor publice și private din comunitate și dacă este cazul - a sistemului de justiție.

În ultimii ani, în Republica Moldova, au fost lansate mai multe inițiative de reformă. O parte considerabilă dintre acestea au vizat sistemul tradițional de justiție. Au fost efectuate studii, modificate acte normative, elaborate programe de instruire¹ și instruiți specialiștii care interacționează cu copiii în conflict cu legea și promovată specializarea acestora², a fost lansat și continuă a fi promovat un program de dejudiciarizare³, în cadrul ședințelor de judecată copiii sunt tratați mai prietenos⁴, alternativele la detenție precum munca în folosul comunității și probațiunea sunt parte a reacției la delincvența juvenilă⁵. Cu toate acestea, răspunsul la fenomenul delincvenței juvenile continuă să necesite o abordare mai amplă, în baza unei strategii integrate ce ia în calcul prevenția, măsurile extrajudiciare și judiciare de reacționare și reabilitarea, integrarea și reinserția socială a copiilor în conflict cu legea.

Studiul “Fenomenul delincvenței juvenile în Republica Moldova”⁶, realizat de către Institutul de Reforme Penale în anul 2011 arată clar care sunt factorii determinanți ai delincvenței juvenile în Republica Moldova (în special: absența unuia sau ambilor părinți, stare materială precară a familiei, dezorganizarea familiei, carențe educative și afective din familie, influența mediului de prieteni, desfrâu social (alcoolism, droguri etc), condiții proaste de trai, abandon școlar, lipsa protecției sociale adecvate din partea statului, influența negativă a mass-media etc.) și ce modalități socio-juridice de control și diminuare a acesteia sunt utilizate.

Pentru a contribui la dezvoltarea unor practici noi de prevenire a delincvenței juvenile, în anul 2014, Institutul de Reforme Penale a inițiat proiectul „**Modele eficiente de implicare comunitară pentru prevenirea delincvenței juvenile în Republica Moldova**” realizat cu suportul Ambasadei Finlandei în București. Proiectul își propune să informeze publicul larg despre factorii care generează delincvența juvenilă, accentuând importanța sprijinului comunitar în vederea reducerii cauzelor care determină apariția comportamentului delincvent în rândul minorilor, astfel încât să avem o societate mai responsabilă și activ implicată în acțiunile de prevenire la nivel local. De asemenea, proiectul urmărește să identifice formele eficiente de cooperare locală între specialiștii care lucrează cu și pentru copii, în vederea prevenirii și reducerii delincvenței juvenile.

Drept punct de inițiere a proiectului îl constituie realizarea studiului **„Situația actuală privind prevenirea delincvenței juvenile în Republica Moldova”**, care are drept scop identificarea modalităților actuale de implicare a instituțiilor publice și private, suficiența și pertinenta măsurilor legislative, administrative și judiciare întreprinse, în mod special - tendințele pozitive și constrângerile în activitatea de prevenire a delincvenței juvenile. În baza acestui studiu, urmează a fi elaborate două programe preliminare, care ar permite focalizarea resurselor disponibile în comunitate pentru realizarea activităților de prevenire a delincvenței juvenile.

Ne exprimăm convingerea că studiul va fi minuțios examinat de către factorii de decizie și specialiști pentru autoevaluare, revizuirea modalității actuale de activitate, adoptarea unor noi abordări și măsuri, așa încât cooperarea îmbunătățită la nivel local să ducă la scăderea incidenței delincvenței juvenile. De asemenea, rezultatele studiului pot fi valorificate și de către organizațiile și instituțiile interesate în elaborare unor programe specifice de prevenire a delincvenței juvenile, dar și cercetarea unor aspecte derivate ale fenomenului.

IRP aduce sincere mulțumiri celor care s-au implicat activ în realizarea studiului prin completarea minuțioasă a chestionarelor, participarea diligentă în cadrul focus grupurilor, expunerea echidistantă în cadrul interviurilor individuale, colectarea metodică a datelor statistice, celor care au examinat cu prudență rezultatele preliminare ale studiului, formulând sugestii individual sau în cadrul evenimentelor publice. Aici este de menționat în mod special managementul superior al Inspectoratului General de Poliție, primarii și parajuriștii din localitățile rurale și consilierii de probațiune care au facilitat aplicarea metodologiei de colectare a datelor.

Victor ZAHARIA,

Director IRP

II. METODOLOGIA STUDIULUI

La realizarea prezentului studiu, au fost utilizate metode cantitative și calitative. Punctul de inițiere al studiului îl constituie analiza cadrului regulatoriu internațional și european în domeniul drepturilor copilului, justiției pentru copii și prevenirii infracțiunilor. Din cadrul regulatoriu internațional și european, au fost deduse reglementările ce conturează exigențele privind activitatea de prevenire a delincvenței juvenile. De asemenea, au fost analizate o varietate de practici ale altor state în domeniu, așa încât să fie posibil de a selecta și prezenta cele mai diverse modele de organizare și desfășurare a activităților de prevenire a delincvenței juvenile. Parte a cercetării a constituit și revizuirea literaturii și doctrinei științifice de specialitate, dar și a elaborărilor în domeniul justiției pentru copii și prevenirii delincvenței juvenile din Republica Moldova.

În obiectul analizei de documente, au fost incluse și actele normativ-juridice ale Republicii Moldova, ce reglementează răspunsul sistemului de justiție la delincvența juvenilă, atât aspectele de drept material cât și cele de procedură. O atenție specială a fost acordată actelor normativ – juridice, precum și documentele de politici ce reglementează direct sau tangențial activitatea de prevenire a delincvenței juvenile.

Datele statistice referitor la delincvența juvenilă și răspunsul sistemului de justiție la delincvența juvenilă au fost oferite de către Inspectoratul General de Poliție și preluate din sursele oficiale disponibile (rapoartele publice ale Consiliului Superior al Magistraturii, Procuraturii Generale, Ministerului Afacerilor Interne, Oficiului Central de Probațiune, Departamentului Instituțiilor Penitenciare, Biroului Național de Statistică etc.)

Pentru colectarea datelor în teren, în special pentru identificarea opiniei celor mai implicați actori comunitari în prevenirea delincvenței juvenile, au fost elaborate 6 seturi de chestionare (anchetă prin aplicarea chestionarului structurat). Chestionarele au fost testate, adaptate și aplicate ulterior conform metodologiei. Chestionarele (vezi anexa 1-6) au fost distribuite și colectate de către operatorii IRP în perioada Septembrie – Noiembrie 2014.

Pentru asigurarea reprezentativității, s-a ținut cont de următoarele caracteristici ale eșantionului: sex, mediul de reședință, vârstă și profesie/funcție ocupată în instituțiile abilitate cu atribuții de protecție a copiilor. Chestionarele au fost completate de către 709 persoane (polițiști de sector, reprezentanți ai APL-ului, cadre didactice, asistenți sociali, părinți și membri ai comunității, copii, profilul respondenților la chestionar, vezi anexa 7), după cum urmează:

- **305 polițiști de sector** ce activează în mun. Chișinău, mun. Bălți și raioanele Orhei, Ungheni, Căușeni, Leova;

- **59 de asistenți sociali și 42 reprezentanți ai APL, 101 profesori, 101 părinți** din 29 de comune situate în raioanele: Florești, Drochia, Dondușeni, Ialoveni, Leova, Cantemir, Briceni, Soroca, Glodeni, Nisporeni, Ungheni, Hîncești, Comrat, Telenești, Cahul, Strășeni și din mun. Chișinău. Prin chestionare au fost solicitate respondenților aprecieri generale asupra nivelului de percepție a delincvenței juvenile și activitatea instituțiilor publice și private în domeniul prevenirii delincvenței juvenile sub aspectul oportunității, eficacității și eficienței;
- **101 copii** care au interacționat cu sistemul de justiție și copii care nu au avut o asemenea experiență din 29 de comune situate în raioanele: Florești, Drochia, Dondușeni, Ialoveni, Leova, Cantemir, Briceni, Soroca, Glodeni, Nisporeni, Ungheni, Hîncești, Comrat, Telenești, Cahul, Strășeni și din mun. Chișinău. Datele în rândul copiilor au fost colectate prin utilizarea chestionarului cu următoarea structură: date generale-sex, vârstă, timpul liber al copiilor (subiect introductiv); factorii și circumstanțele ce contribuie cel mai mult la săvârșirea infracțiunilor de către copii— cunoștințe, percepții și atitudini; instituțiile persoanele de suport pentru copii aflați în conflict cu legea. La majoritatea întrebărilor copiilor urmau să aleagă mai multe variante de răspuns.

Pentru identificarea percepțiilor, opiniilor și reacțiilor participanților cu referire la domeniul prevenirii delincvenței juvenile - legislație, politici, practici, mecanisme de lucru, cooperarea intersectorială etc. , au fost realizate **9 focus grupuri** în localitățile Chișinău, Bălți, Orhei, Ungheni, Căușeni, Leova, cu participarea a **78 de persoane**, după cum urmează:

- un focus grup cu participarea **angajaților organelor de probațiune** (7 persoane);
- un focus grup cu participarea **angajaților serviciului de asistență psiho-pedagogică** (5 persoane);
- 5 focus grupuri cu membrii grupurilor locale în domeniul de judiciarizării din Bălți, Orhei, Ungheni, Căușeni, Leova, total 47 persoane. Aceste focus grupuri au avut o structură eterogenă din punct de vedere gender, vârstă, statut ocupațional (**specialiști în protecția copiilor, cadre didactice, procurori, medici, consilieri de probațiune, asistenți sociali, psihologi**);
- 2 focus grupuri cu participarea copiilor, la care au participat **8 copii cu vârstă cuprinsă între 12-14 ani și 11 copii cu vârsta de 14-18 ani**. Conform tematicii și a obiectivelor acestui studiu, focus grupurile cu copii au avut o structură eterogenă din punct de vedere gender și vârstă. Toate focus grupurile au fost moderate de către experți în domeniu, ghidați de o listă de întrebări (vezi anexa 8).

De asemenea, au fost realizate peste 40 de interviuri cu judecători, procurori, avocați, consilieri de probațiune, mediatori, psihologi, reprezentanți ai mediului academic, reprezentanți ai instituțiilor publice centrale de specialitate, reprezentanți ai instituțiilor publice la nivel local, ONGuri active în domeniul protecției drepturilor copilului și parteneri de dezvoltare.

IV. CADRUL CONCEPTUAL DE PREVENIRE ȘI REACȚIONARE LA DELICVENȚA JUVENILĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

4. 1 ABREVIERI, NOȚIUNI ȘI TERMENI UTILIZAȚI

APL - Administrația Publică Locală

CLPDC - Consiliul Local pentru Protecția Drepturilor Copilului

IGP - Inspectoratul General de Poliție

IRP -Institutul de Reforme Penale

SAP-Serviciul raional Asistență Psiho-pedagogică

În cadrul prezentului studiu, termenii de specialitate sunt utilizați cu semnificația lor tradițională. Pentru o mai bună înțelegere, vom indica semnificația celor mai des utilizați termeni.

Prevenire primară – măsuri generale, programe, inițiative orientate la persoane care nu au fost vreodată implicate în sistemul de justiție penală, însemnând, de regulă, activități educative și de sensibilizare a publicului larg referitor la delincvența juvenilă.

Prevenire secundară – măsuri, programe, inițiative orientate copiilor și tinerilor care au fost identificați de către serviciile sociale, educaționale sau de justiție ca fiind în situația de risc de implicare în săvârșirea unor infracțiuni.

Prevenire terțiară – măsuri, programe, inițiative pentru copiii și tinerii care sunt deja în contact cu sistemul de justiție și/sau se reîntorc în comunitate, orientate spre reducerea riscului de recidivă prin tratament, educare și reinserție socială.

4. 2 PREVEDERI NORMATIVE INTERNATIONALE, EUROPENE DE PREVENIRE ȘI REACȚIONARE LA DELINCVENȚA JUVENILĂ

Existența unui plan național de profilaxie a delicvenței juvenile reprezintă unul din multiplii indicatori de evaluare a sistemului de justiție pentru copii⁷.

Comitetul ONU privind drepturile Copilului recomandă Republicii Moldova, *inter alia*, să îmbunătățească eforturile de coordonare între diferite agenții responsabile de protecția drepturilor copilului⁸; dar și să considere posibilitatea de a stabili în toate regiunile țării instanțe specializate și să numească judecători specializați instruiți⁹; să asigure ca toți profesioniștii din domeniul justiției juvenile sunt instruiți în lumina standardelor internaționale relevante; să examineze posibilitatea introducerii alternativelor la detenție precum diversificarea (diversion), reconcilierea și medierea¹⁰.

Ansamblul regulilor minime ale Națiunilor Unite cu privire la administrarea justiției pentru minori (Regulile de la Beijing)¹¹ menționează importanța protecției sociale a tineretului în vederea reducerii nevoii de intervenție a legii, stabilind că statele membre trebuie să se mobilizeze să ia măsuri pozitive care să asigure ***antrenarea completă a tuturor resurselor existente***, mai ales familia, persoanele benevole ca și alte grupări ale comunității, cum ar fi școlile și alte instituții comunitare, în scopul promovării bunăstării minorului și deci, și ***în scopul reducerii nevoii de intervenție a legii***, astfel încât persoana în cauză să fie tratată eficient, echitabil și uman în conflictul său cu legea.

Principiile Națiunilor Unite pentru prevenirea delincvenței juvenile (Principiile de la Riyadh)¹², subliniază ***importanța diminuării factorilor criminogeni prin implicarea unei diversități de actori***, precum ar fi familia, sistemul de educație, comunitatea etc. „Prevenirea delincvenței juvenile este o parte importantă în prevenirea criminalității în societate. Prin implicarea în sistemul legislativ, adoptarea unor activități sociale folositoare, a unei orientări umaniste spre societate și nu egoistă, persoanele tinere pot dezvolta o atitudine necriminogenă. Succesul în prevenirea delincvenței juvenile cere eforturi din partea întregii societăți să asigure o dezvoltare armonioasă a adolescenților, cu respect pentru propria personalitate încă din copilărie”. Aceste eforturi trebuie să se refere la:

- asigurarea oportunităților, în special a celor educaționale, care să satisfacă variatele nevoi ale persoanelor tinere și să servească ca suport de bază pentru protecția dezvoltării personale a persoanelor tinere, în special a celor care sunt periculoși sau prezintă un anumit risc social și au nevoie în mod special de sprijin și protecție;

- sistemele de gândire și abordările prevenției delincvenței juvenile au la bază legi, procese, instituții, facilități, servicii de atingere a scopurilor prin reducerea motivației, nevoilor și oportunităților sau condițiilor pentru comiterea de infracțiuni;
- intervenția oficială trebuie în primul rând să influențeze toate persoanele tinere în sensul drepturilor și intereselor lor și să fie cinstite și echitabile;
- asigurarea bunăstării și dezvoltarea drepturilor și intereselor tuturor persoanelor;
- variațiile comportamentului persoanelor tinere sau atitudinea lor neconforma cu normele și valorile sociale sunt o parte a procesului de maturitate și creștere și au tendința să dispară în cele mai multe din cazuri la atingerea maturității acestui tânăr;
- grija de a nu denumi o persoană ca fiind deviantă, delincventă sau recidivistă, deoarece, prin aceasta în mod frecvent putem contribui la dezvoltarea unui comportament nedorit al tinerilor, după părerea majorității experților. Serviciile și programele comunității ar trebui să realizeze prevenirea delincvenței juvenile acționând ca un factor activ. Instituțiile legale sau cele de control vor fi utilizate numai ca ultimă soluție¹³.

Planuri de prevenire a delincvenței juvenile vor trebui instituite la fiecare nivel al conducerii de stat și presupun: analiza atentă a problemei și identificarea de programe, servicii, facilități și resurse avute la dispoziție; definirea clară a responsabilităților pentru agențiile, instituțiile și persoanele implicate în eforturile de prevenție; politici, programe și strategii bazate pe studii de previziuni vor fi desfășurate și monitorizate, evaluate cu grijă și, bineînțeles, aplicate; implementarea de metode pentru reducerea efectivă a producerii de acte criminale; comunitatea să ofere o gamă largă de servicii și programe; cooperare apropiată între națiuni, state, guverne locale și provinciale cu implicarea celor din sectorul particular, reprezentanți ai cetățenilor și comunității pentru a oferi grijă față de copil, o educație sănătoasă; intrarea în vigoare a unor legi și crearea unor agenții judiciare pentru inițierea unor acțiuni de prevenire a delincvenței juvenile și delincvenței tinere; participarea tineretului în politica de prevenție a delincvenței, incluzând apelul la resursele comunității, auto-ajutorarea tinerilor, precum și programe de asistență și compensare a victimei; specializarea personalului la toate nivelele¹⁴.

Conform acestor principii, se va pune accentul pe politicile de prevenire care facilitează socializarea și integrarea tuturor copiilor și tinerilor, mai ales cu ajutorul familiei, comunității, grupurilor compatibile, școlilor, pregătirii profesionale și al sistemului de muncă, precum și cu ajutorul organizațiilor de voluntari. Se va acorda atenția cuvenită dezvoltării personale corespunzătoare a copiilor și tinerilor, iar aceștia trebuie să fie acceptați ca parteneri egali și deplini în cadrul proceselor de socializare și integrare. Se vor depune eforturi și se vor institui mecanisme adecvate pentru promovarea pe baze multidisciplinare și interdisciplinare a

interacțiunii și coordonării dintre agențiile și serviciile economice și sociale din învățământ și sănătate, sistemul de justiție, organizații de tineri, comunitate și agențiile de dezvoltare și alte instituții importante¹⁵. Schimbul de informații, experiența câștigată în cadrul proiectelor, practicilor, programelor și inițiativelor legate de criminalitatea juvenilă va fi intensificat pe plan național și internațional. Cooperarea va implica practicieni, experți și conducători.

Fiecare societate va acorda prioritate nevoilor și ***bunăstării familiei și a tuturor membrilor ei***. Societatea are răspunderea de a ajuta familia să asigure asistența și protecția copiilor, precum și o bunăstare fizică și mentală. Familiile care au nevoie de asistență în rezolvarea problemelor, cum ar fi instabilitatea sau conflicte, vor beneficia de servicii adecvate pentru aceasta. Vor fi luate măsuri și vor fi dezvoltate programe pentru a asigura familiilor posibilitatea de a învăța despre rolurile și obligațiile părintești cu privire la dezvoltarea și grija copilului, promovarea unei relații pozitive părinte-copil, sensibilizarea părinților la problemele copiilor și tinerilor și încurajarea implicării lor în familie și în activitățile comunitare¹⁶.

Guvernele au obligația de a face accesibil învățământul public tuturor tinerilor. ***Sistemele de învățământ***, pe lângă activitatea de pregătire academică și profesională, se vor ocupa în particular de următoarele: învățarea valorilor de bază și dezvoltarea respectului pentru propria identitate a copilului, pentru valorile sociale ale țării în care copilul trăiește, pentru o civilizație diferită de cea a copilului, pentru drepturile omului și pentru libertățile lui fundamentale; promovarea și dezvoltarea personalității, înclinațiilor și abilităților mentale și fizice ale tinerilor până la maximum posibil; punerea la dispoziție de informații și orientare în ceea ce privește pregătirea profesională, posibilități de angajare și de alegere a unei cariere; sprijinirea în plan emoțional a tinerilor și evitarea eșecurilor psihologice; evitarea măsurilor disciplinare dure, în mod particular a pedepselor corporale. Tinerii care prezintă un anumit risc social vor beneficia de o atenție și de o grijă deosebită din partea sistemelor de învățământ, sens în care vor fi utilizate și dezvoltate pe scară largă programe de prevenție specializate, precum și alte materiale educaționale. O atenție deosebită va fi acordată strategiilor politicilor referitoare la ***prevenirea abuzului de alcool, droguri și alte substanțe de către tineri***. Profesori și alte persoane vor fi special pregătite pentru a preveni și rezolva aceste probleme. Studenților și elevilor li se vor pune la dispoziție informații referitoare la consumul de droguri și alcool, precum și la consecințele folosirii acestora. ***Școlile vor servi ca centre de referință pentru servicii medicale, consiliere pentru tineri, în mod particular pentru cei cu nevoi speciale și pentru cei care suferă de abuzuri, neglijență, victimizare și exploatare***. O asistență deosebită va fi acordată copiilor și tinerilor care găsesc dificilă adaptarea la regulamentele școlare precum și a "delăsătorilor"¹⁷.

Servicii comunitare și programe care răspund la nevoile, problemele, interesele și preocupările speciale ale tinerilor și care oferă consiliere și orientare adecvată lor și familiilor lor **vor fi dezvoltate**, iar acolo unde vor exista vor fi întărite. Comunitățile vor pune la dispoziție sau vor întări acolo unde există ***o largă varietate de măsuri comunitare pentru tineri***, incluzând centre de dezvoltare comunitare, servicii și facilități pentru recreere care să răspundă problemelor speciale ale copiilor cu risc social. Prin prevederea acestor măsuri de ajutorare va fi asigurată respectarea drepturilor individuale ale copiilor. Vor fi înființate instituții speciale pentru a asigura găzduirea tinerilor care nu mai pot să locuiască acasă sau nu au locuință. O serie de servicii și măsuri ajutătoare vor fi prevăzute pentru a-i ajuta pe tineri în privința dificultăților tranziției spre maturitate. Asemenea servicii vor cuprinde activități pentru tinerii dependenți de droguri; acestea vor pune accentul pe griji, consiliere, asistență și terapie¹⁸.

Guvernele și alte instituții vor acorda ***tot sprijinul*** financiar și de orice altă natură, ***organizațiilor voluntare care pun la dispoziție servicii pentru tineri***. Vor fi înființate și întărite organizații ale tinerilor la nivel local cărora li se va acorda statutul de participant activ la managementul problemelor comunitare. Aceste organizații vor încuraja tinerii să organizeze proiecte colective și voluntare care să aibă ca scop ajutorarea tinerilor care au nevoie de sprijin. Agențiile guvernamentale vor răspunde pentru asigurarea de servicii adecvate pentru copiii străzii și cei fără cămin. Tinerii vor fi informați despre facilitățile sociale, locurile de găzduire, despre locuri de muncă disponibile și despre alte forme și surse de ajutor. Vor fi asigurate și vor fi ușor accesibile o largă varietate de facilități și servicii recreative de interes particular pentru tineri¹⁹.

Mass-media va fi încurajată să asigure accesul la materiale și informații de o diversitate națională, internațională și locală. Mass-media va fi încurajată să prezinte contribuția pozitivă a tinerilor în societate și să răspândească informațiile despre existența serviciilor și oportunităților pentru tineri în societate. Mass-media în general, și televiziunea în particular, vor fi încurajate să reducă la minim nivelul pornografiei, al drogurilor, al violenței prezentate și să prezinte violența și exploatarea în mod nefavorabil și să ocolească programele degradante în special pentru copii, femei și relațiile interpersonale și să promoveze principii și roluri de egalitate. Mass-media va trebui să conștientizeze responsabilitatea și rolul deosebit, precum și influența pe care o are în relațiile de comunicare cu tineri dependenți de droguri și alcool, va trebui să-și folosească aceste forțe pentru prevenirea abuzului de droguri prin prezentarea unor mesaje în acest sens. Vor fi promovate la toate nivelurile campanii de înțelegere a efectelor dăunătoare ale drogurilor²⁰.

Declarația de la Salvador privind Strategiile Complexe pentru Provocările Globale: prevenirea infracțiunii și sistemele de justiție penală și dezvoltarea acestora în lumea în schimbare²¹ menționează că un sistem efectiv, echitabil și uman de justiție penală este bazat pe

angajamentul de respectare a drepturilor omului în administrarea justiției și prevenirea și controlul infracționalității. Prin declarație, se subliniază pentru fiecare stat necesitatea de a avea planuri de acțiuni naționale și locale de prevenire a infracționalității, care ar cuprinde, printre altele, factorii și locurile ce plasează anumite grupuri ale populației la un risc sporit de victimizare sau de comitere a infracțiunilor; planuri integrate și dezvoltate participativ, bazate pe date disponibile și cele mai bune practici²². Se subliniază importanța consolidării parteneriatelor public-private, implicării reprezentanților societății civile și media, sectorului privat în prevenirea infracționalității.

Recomandarea Nr. R (87) 20 a Comitetului de Miniștri către Statele Membre privind reacțiile sociale la delinquența juvenilă²³ menționează că prevenția vizează o politică comprehensivă de promovare a integrării sociale a tinerilor; oferirea asistenței speciale și introducerea unor programe specializate, pe baze experimentale în școală, în organizații sportive și de tineret pentru o mai bună integrare a tinerilor care au dificultăți serioase în acest domeniu; întreprinderea unor măsuri tehnice și contextuale pentru a reduce oportunitățile de a comite infracțiuni de către tineri.

Recomandarea Rec (2003)20 cu privire la noile modalități de tratare a delinquenței juvenile și rolul justiției juvenile²⁴ menționează că „sistemul tradițional de justiție penală nu este capabil, izolat să ofere soluții adecvate privind tratamentul delinvenților juvenili, în virtutea faptului că nevoile sociale și educaționale ale acestora diferă de cele ale adulților; . . . *reacțiile la delinquența juvenilă trebuie să poarte un caracter multidisciplinar și multistructural care să vizeze varietatea de factori care joacă un anumit rol la diferite nivele ale societății: individual, cel al familiei, al societății și al comunității*; . . . că majoratul juridic nu coincide în mod imperios cu majoratul personalității, în așa fel încât infractori adulți necesită al tip de intervenție diferit de cel aplicabil în cazul minorilor; unele categorii de infractori minori așa ca membrii minorităților etnice, femeile tinere și cei care comit infracțiuni în grup pot avea nevoie de programe speciale de intervenție”.

Obiectivul de bază al justiției juvenile, a măsurilor conexe de abordare a justiției juvenile, trebuie să fie: de a preveni comiterea și recidiva faptelor de natură penală; și de a (re)socializa și a (re)integra infractorii, și de a se preocupa de necesitățile și interesele victimelor²⁵. ***Sistemul de justiție juvenilă trebuie privit ca un component al unei strategii mai largi de prevenire a delinquenței juvenile care ține cont de contextul larg al familiei, școlii, vecinătății și grupului de persoane în interiorul căruia are loc comiterea faptei.*** În vederea contracarării infracțiunilor grave, violente și comise persistent de minori, statele membre trebuie să elaboreze o gamă largă de sancțiuni și măsuri de natură comunitară care ar fi novatorii, eficiente (dar proporționale). Acestea trebuie direct să vizeze comportamentul infracțional dar și necesitățile făptuitorului.

Măsurile comunitare trebuie să-i implice pe părinții sau tutorii minorului (cu excepția cazurilor în care acest lucru nu este productiv) iar ori de câte ori este posibil și adecvat se cere de a media și de a recupera și de a compensa prejudiciul cauzat victimei. Părinții (sau tutorii și curatorii) trebuie încurajați să fie conștienți și să accepte responsabilitatea care o au în legătură cu comportamentul infracțional al copiilor lor minori. Părinților și tutorilor trebuie să li se ceară să frecventeze cursuri de instruire și consultare, pentru a asigura ca copilul să meargă la școală astfel ajutând structurile oficiale să implementeze sancțiunile și măsurile comunitare²⁶.

Punctul 21 al recomandării prevede că *„reacția la delicvența juvenilă poartă un caracter planificat, coordonat și realizat de parteneriatele locale care cuprind autoritățile publice cheie: poliția, probațiunea, serviciile de asistență socială pentru tineri, autoritățile judiciare, de amplasare în muncă, de învățământ, de educație, sănătate și de asigurare cu spațiu locativ precum și sectorul de voluntariat și cel privat*. Asemenea parteneriate trebuie să-și ia răspunderea pentru realizarea scopului clar definit și anume: *oferirea instruirii inițiale și continue; planificarea, finanțarea și prestarea serviciilor; stabilirea standardelor și monitorizarea realizării lor; împărtășirea informației (în conformitate cu cerințele juridice privitoare la protecția informației și secretul profesional ținând cont de atribuțiile specifice ale structurilor respective); și evaluarea eficienței și distribuirea informației referitoare la cele mai reușite practici*²⁷.

Recomandarea Rec (2003) 21 cu privire la parteneriatul în prevenirea infracțiunii²⁸ recunoaște că utilizarea numai a justiției penale tradiționale și a măsurilor de executare a legii nu s-a dovedit a fi suficient de efectivă în reducerea numărului și impactului problemelor infracționale contemporane. Situația infracțională și preocuparea tot mai sporită de problemele infracționale contribuie la sentimentul de insecuritate trăit de mulți oameni în Europa, care în cazuri extreme poate fi asociat cu pierderea încrederii în autoritățile politice, lege și instituțiile responsabile de executarea ei, și care, ulterior, poate ridica lipsă de toleranță, eliminare și xenofobie. Cercetările au demonstrat, că în cadrul abordărilor tradiționale, *dezvoltarea și implementarea strategiilor de prevenire a infracțiunii cu implicarea societății și a autorităților locale sunt potențial eficiente și valoroase*. Abordarea efectivă de prevenire pentru reducerea infracțiunii și dauna asociată trebuie să implice stabilirea relațiilor de parteneriat între actorii-cheie respectivi la toate nivelele – național, regional și local – pentru a aborda în timp scurt, mediu și lung cauzele și posibilitățile infracțiunii, să reducă riscurile pentru potențialele victime și prin urmare să contribuie la calitatea vieții prin sporirea siguranței în societate. Conform Recomandării cu privire la parteneriatul în prevenirea infracțiunii, parteneriatul reprezintă metoda de sporire a performanței în realizarea unui scop comun, prin asumarea responsabilității comune și prin schimbul de resurse între diferiți agenți publici sau

privați, colectivi sau individuali. Partenerii vor acționa împreună fără pierderea identității profesionale separate, fără umbrirea inacceptabilă sau ilegală a puterilor și intereselor lor, și fără pierderea responsabilității.

Prevenirea infracțiunii reprezintă intervenția în cazuri penale și probleme înrudite, pentru a reduce riscul apariției lor, evoluției și a gravității consecințelor potențiale. Prevenirea este orientată spre ***siguranța socială - situația, în care oamenii, în mod individual sau colectiv, sunt liberi față de numărul real și perceput al riscurilor*** de pe urma infracțiunii și conduita respectivă, ***sunt suficient de apți de a înfrunta riscurile*** pe care totuși le retrăiesc, sau dacă nu le pot înfrunta fără ajutorul cuiva, ***sunt protejați suficient de consecințele acestor riscuri*** astfel ***încât pot duce o viață normală culturală, socială și economică, pot să-și aplice aptitudinile și să se bucure de bunăstare și de primirea serviciilor adecvate.*** Siguranța socială poate fi obținută doar prin ***implicarea partenerilor - agenții fie individuali sau colectivi, care pot interveni împreună,*** direct sau indirect, în cazurile de infracțiuni și probleme înrudite, sau care pot facilita aceste intervenții.

Pentru a crea un cadru general adecvat al parteneriatelor, este necesar ca fiecare stat:

- să recunoască că ***responsabilitatea pentru prevenirea infracțiunilor trebuie să fie răspândită pe larg în societate, și abordările de parteneriat constituie mijloace practice*** de împărtășire a responsabilității și de utilizare a diferitor resurse;
- să asigure ca, cadrul legal să fie adecvat și să permită, dar să nu constrângă parteneriatul, și să revizuiască noua legislație și regulamentele propuse care au impact asupra parteneriatului în prevenirea infracțiunii;
- să creeze o idee mai amplă între politicieni, administratori, practicieni, business-ul privat, public și presă privind cauzele și efectele diverse ale infracțiunii; privind numărul de activități pentru prevenirea infracțiunii;
- să asigure că ***pregătirile pentru parteneriat*** sunt în mod convenit sprijinite de consultații, ***participare a cetățenilor*** și răspundere democratică sau profesională și că ***schimbul de informație între membrii diferitor relații de parteneriat corespunde cu protecția drepturilor omului, inclusiv protecția informației personale;***
- să ***identifice unele politici și practici publice*** care în mod specific sunt adecvate pentru activitatea de parteneriat în prevenirea infracțiunii ***și agențiile și instituțiile responsabile de aceasta (spre exemplu: sistemul de executare a legii și cel de justiție penală, bunăstare socială, încadrare în campul muncii, ocrotire a sănătății, învățământ, cultură și plan orășenesc);***
- să exploreze scopul, și să specifice limitele constituționale și practice, pentru implicarea în parteneriatele de prevenire a infracțiunii în cadrul sistemului de justiție formal (penal, ș. a.);

- să exploreze scopul, și limitele, pentru **implicarea sectorului privat în parteneriate locale** și naționale, fie ca organizații umbrelă sau companii individuale;
- să stabilească hotarele între ce este adecvat și ce nu este adecvat pentru **inițiativele colective de creare a formei de „control social” care implică cetățeni**, pentru a evita vigilența și excluderea socială;
- să întreprindă acțiuni pentru a crea și stimula **parteneriatele la diferite nivele** (internațional, național, regional și local), să asigure că ele sunt bine-proiectate, în conformitate cu Constituția, moderne și contribuie la prevenirea infracțiunii în mod eficient și acceptabil;
- să recunoască, în primul rand, **necesitatea implicării autorităților locale și societății locale în activitățile de prevenire a infracțiunii**, dacă e prevăzut de Constituție, ca inițiatori și participanți;
- să sprijine alocare de resurse suficiente, pentru a crea și menține relațiile de parteneriat, precum și să sporească eficacitatea și efectul lor;
- să prezică efectele noilor tehnologii și schimbului social-economic la dezvoltarea infracțiunii și în același timp, să recunoască impactul potențial pozitiv sau negativ asupra prevenirii infracțiunii și parteneriatului, și să acționeze respectiv;
- să recunoască, că opinia, filozofia și retorica noțiunii de parteneriat trebuie să fie practice dacă scopul este de obține și sprijini beneficii adevărate în prevenirea infracțiunii;
- să supravegheze motivarea, educația și instruirea personalului, și mobilizarea responsabilității sociale în instituțiile private și publice, la participanți voluntari și cetățeni de rând;
- să acumuleze și să facă accesibile cunoștințe și informație credibilă și valabilă și să faciliteze schimbul expertizei practice și a experienței între actori în domeniul parteneriatelor în prevenirea infracțiunii cu respectarea confidenței profesionale și a informației;
- să promoveze studiul științific și evaluarea abordării parteneriatelor în prevenirea infracțiunii în termeni de operațiune, rezultate și legitimitate;
- să încurajeze dezvoltarea unei baze de cunoștințe sistematice și de rigoare a parteneriatului; să împărtășească, răspândească și să aplice cunoștințele la nivel național și internațional; să sprijine abordarea bazată pe probe, inovativă, evoluționară și de îmbunătățire, care se poate adapta schimbărilor.

La nivel național, Guvernul trebuie să-și asume obligațiunea de a coordona inițiativele în dezvoltarea și implementarea politicilor și strategiilor de prevenire a infracțiunii și de siguranță socială (spre exemplu, prin crearea consiliilor naționale de prevenire a infracțiunii, adoptând programe de prevenire a infracțiunii etc.). Guvernul trebuie, de asemenea, să faciliteze o coordonare adecvată între autoritățile politice la nivel regional și local. Coordonarea eforturilor și inițiativelor politice, precum și planificarea strategică, constituie o cerință care nu este limitată la

începutul parteneriatului, ci trebuie să fie efectuată pe bază continuă pentru a permite dezvoltarea soluțiilor la problemele care apar și chiar în unele cazuri anticiparea lor.

Pregătirile de parteneriat implică inovare, tendință creativă și o oarecare asumare a riscului. Astfel, orice cadru legislativ trebuie să permită mai degrabă decât să restrângă, posibilitatea de adaptare la circumstanțe locale și la condiții modificate. Stabilirea parteneriatelor poate fi sprijinită practic la nivel local prin metode, precum dezvoltarea modelelor de acorduri și de contracte pentru executarea anumitor inițiative, și dacă e posibil, desemnarea unor coordonatori remunerați. Relațiile de parteneriat pot să înceapă la diferite etape de identificare și soluționare a problemelor infracționale. La inițierea unei relații de parteneriat, este necesar de a identifica clar natura problemelor care urmează a fi soluționate și de a determina dacă există metodele adecvate de prevenire sau dacă pot fi dezvoltate asemenea metode.

Trebuie depuse eforturi pentru a menține, și a monitoriza în acest mod, toate condițiile benefice create în baza parteneriatului. Trebuie adoptate practici de bună supraveghere cu privire la revizuirea, monitorizarea și atingerea scopurilor, metodelor, planurilor de acțiune etc. Trebuie întreprinși pași pentru a asigura fluctuația minimă (sau optimă) a indivizilor în parteneriate, pentru a spori eficiența (prin posibilitatea schimbului de cunoștințe comune) și a menține încrederea. Membrii parteneriatelor trebuie instruiți continuu pentru a asigura competența și a facilita adaptarea la schimbările considerabile în activitățile parteneriatelor și ale organizațiilor parte. Schimbul convenit de informație între membrii anumitor parteneriate trebuie să fie facilitat prin dezvoltarea protocoalelor de protejare a informației, confidențialitate și legislația drepturilor omului, și în special obligațiunile profesionale ale partenerilor individuali. Este nevoie de dezvoltat mecanisme de efectuare a revizuirilor și de acționare conform noilor contexte, în consultație cu toți partenerii și alte persoane afectate de activitățile parteneriatului.

Ghidul Comitetului de Miniștri al Consiliului European pentru Justiție Prietenoasă copiilor²⁹, deși face referință în principal la procesele judiciare și la alternativele la astfel de procese, reiterează importanța cooperării dintre diferiți actori în cadrul reacției la delinquența juvenilă, menționând că trebuie să fie încurajată cooperarea dintre diverși profesioniști pentru a obține o înțelegere comprehensivă a copilului precum și o evaluare a situației lui juridice, sociale, emoționale, fizice și cognitive. Se recomandă a crea un cadru comun de evaluare pentru profesioniștii care lucrează cu sau pentru copii (cum ar fi juriștii, psihologii, medicii, polițiștii, lucrători ai serviciului pentru imigrare, lucrători sociali și mediatori) în cadrul proceselor sau intervențiilor care includ sau afectează copiii, pentru a oferi susținere necesară pentru cei care iau deciziile, premifându-le să servească în cel mai bun mod intereselor copilului într-un caz anumit

4. 3 PRACTICA ALTOR STATE ÎN PREVENIREA DELICVENȚEI JUVENILE

Australia cunoaște mai multe modele de prevenție. În statul Victoria, începând cu anul 1999, au fost experimentate o serie de strategii de prevenție, care implică mai multe ministere. Astfel, în Departamentul de Justiție a fost creată o entitate, intitulată Prevenirea Infracționalității care a fost responsabilă de dezvoltarea Strategiei pentru străzi și case mai sigure, 2002-2005. Ca efect, au apărut strategii multisectoriale, ce implicau serviciile de justiție, sănătate, educație, poliție și autoritățile locale, de asemenea comunitățile locale și oamenii din aceste comunități. Ulterior, în baza acestui exemplu, și alte state australiene au dezvoltat asemenea strategii³⁰.

În vederea dezvoltării programelor de prevenție, monitorizării și evaluării acestora, Guvernul Australiei a cooperat strâns cu Institutul Australian de Criminologie, o entitate de cercetare cu finanțare din fonduri publice. De asemenea, au fost susținute financiar o serie de proiecte de cercetare în diverse domenii conexe, precum intervențiile primare, activitatea poliției, violența împotriva femeii, prevenirea criminalității în comunitățile de băștinași etc.

La moment funcționează mai multe programe de prevenție primară pentru anumite categorii de beneficiari. Este de menționat că multe dintre programele de prevenție se desfășoară cu copiii în școală și sunt destinate spre formarea unui mediu educațional adecvat și spre reducerea comportamentelor nedorite ale elevilor³¹, precum ar fi violență asupra semenilor, abandon școlar, sustrageri și distrugerii ale proprietății, consum de droguri, etc³². Alte programe se desfășoară în comunitate și cu resursele comunității, precum ar fi cele de susținere socială a familiilor, de terapie din partea unor echipe multidisciplinare, de vizite ale tinerilor în locurile de detenție, de ocupare a tinerilor după ore, de pregătire pentru perioada vacanței³³ etc.

Se înregistrează o scădere considerabilă a numărului de cazuri judecate de instanțele pentru copii și ca efect al eforturilor de diversificare (diversion, dejudiciarizare) la fazele incipiente ale procedurii. În toate regiunile există instanțe specializate în cauze cu implicarea copiilor³⁴. Măsurile de dejudiciarizare, cele mai frecvent utilizate sunt: conferințe familiale; instanțe și programe pentru dependenții de droguri și alcool; echipe mobile în domeniul justiției juvenile; programe speciale pentru băștinași și indigeni; programe ale asistenților sociali pentru familiile vulnerabile; programe desfășurate în mediul școlar și educațional; programe ale mentorilor (frate/sora mai mare) etc³⁵. Datorită tinerii unui set complex de date statistice dezagregate (vârsta făptuitorilor, categorii de infracțiuni săvârșite, motivele și scopul faptelor etc.), se reușește a adapta permanent programele de prevenție și intervenție primară în cauzele cu implicarea copiilor delicvenți.

Brazilia a lansat un nou program de securitate publică în 2007, ce implică 94 de măsuri structurale și programe locale. Responsabil de domeniu este Ministerul de Justiție, dar presupune cooperare cu alte ministere în domenii specifice. Măsurile structurale implică și modernizări în activitatea poliției și serviciului penitenciar. Direcțiile strategice sunt:

- a) „teritoriul de pace”, semnificând: facilitarea unui management integrat al serviciilor publice; o coordonare mai bună între serviciile publice, inclusiv între poliție și organizațiile societății civile; stabilirea unor comitete de securitate publică pentru a identifica problemele majore în domeniu și a întreprinde măsurile necesare; sensibilizarea publicului referitor la drepturile lor și rolul pe care îl au în obținerea siguranței publice; servicii pentru persoane vulnerabile precum tineri și femei; instruirea funcționarilor din domeniul ordinii publice și justiției referitor la respectarea drepturilor și libertăților; centre de mediere de conflicte și de asistență juridică etc. ;
- b) integrarea familiei și tinerilor, semnificând: asistență și instruire a tinerilor expuși la violență domestică sau urbană; servicii de integrare pentru tinerii care se întorc din serviciul militar obligatoriu; instruire și sensibilizare pentru prevenirea traficului de ființe umane; instruire și abilitare a deținuților pentru reintegrare post-detenție, etc. ;
- c) siguranța și sociabilitatea, semnificând: programe de ajutorare a cartierelor orășenești subdezvoltate; proiecte educaționale speciale și intensive pentru anumite grupuri ale populației; proiecte culturale cu implicarea bibliotecilor, muzeurilor, centrelor pentru tineri, etc³⁶.

În baza abordării naționale, fiecare autoritate locală a dezvoltat măsuri specifice și adiționale de prevenire a infracționalității. Spre exemplu, în Sao Paulo, aceste măsuri au cuprins: crearea departamentului municipal de politici sociale și securitate publică; formarea unui consiliu interagenții și instituții de politici sociale și securitate publică; întocmirea hărții infracționalității; îmbunătățirea cooperării dintre poliția locală și centrală; interdicția de vânzare a băuturilor alcoolice de la 23. 00 la 06. 00; crearea poliției comunitare; proiecte ocupaționale pentru tineri în comunitate; proiecte terapeutice pentru tineri în școli; instalarea camerelor de supraveghere; inspecții regulate în spațiile și teritoriile cu risc sporit pe harta infracționalității; companii de dezarmare a populației civile, de educare a copiilor să nu utilizeze jucării asemănătoare armelor și educație privind dauna alcoolului³⁷.

Canada a adoptat o strategie de prevenire a infracționalității în anul 1998, ca parte integrantă din strategia de siguranță publică. A fost format un centru de prevenire a infracționalității în cadrul Ministerului Siguranței Publice, care are misiunea de a coordona politicile și de a susține financiar diversele programe locale de prevenire a criminalității. Elementele cheie ale strategiei vizează:

- a) documentarea pentru prevenirea infracționalității printre grupurile vulnerabile (cercetarea fenomenului, identificarea persoanelor din grupul de risc, formularea de programe pentru diferite categorii de beneficiari);
- b) înlăturarea factorilor criminogeni (la nivel individual, de familie, cercul de prieteni, școală, comunitate);
- c) implementarea de programe pentru categorii de persoane din grupurile de risc, evaluarea și adaptarea acestor programe (ex. tinerii, grupurile infracționale organizate ale tinerilor, comunitățile de indigeni, etc.);
- d) consolidarea capacităților comunității și specialiștilor ce lucrează în domeniu³⁸.

Centrul cooperează cu o multitudine de instituții guvernamentale, neguvernamentale și sectorul privat în implementarea strategiei.

În aprilie 2003 a fost pus în vigoare Actul privind justiția penală în privința tinerilor. Menirea acestui document este să reducă rata incarcerării tinerilor și să asigure reacții comunitare la infracțiuni și delictе. Se intenționează a implica cele mai diverse servicii comunitare în tratamentul delicvenței³⁹. Astfel, „justiția serioasă trebuie implicată în cazuri serioase”, iar pentru cazuri minore se preferă măsuri de excludere a copiilor din sistemul tradițional de justiție și implicarea serviciilor din comunitate. Astfel, se recomandă organelor de poliție și procuratură se excludă copiii delicvenți din sistemul tradițional de justiție prin conferințe cu participarea victimei, părinților și membrilor comunității⁴⁰. Drept principii fundamentale ale justiției în cauzele cu implicarea copiilor sunt considerate: infractorii minori trebuie deținuți și tratați separat de adulți; reabilitarea și nu represia trebuie să fie baza de intervenție legislativă și judiciară în cazurile cu implicarea copiilor; sistemul de justiție trebuie să evite la maxim publicizarea identității minorului deoarece prin aceasta se poate dăuna procesului de reabilitare⁴¹; sistemul de justiție trebuie să fie bazat pe respectarea interesului superior al copilului⁴².

China a adoptat Legea privind prevenirea delicvenței juvenile în anul 1999⁴³ care are drept scop asigurarea bunăstării fizice și mentale a minorilor, cultivarea unei conduite bune a minorilor și prevenirea efectivă a delicvenței juvenile. Educația și protecția trebuie să fie baza prevenției, iar un comportament inadecvat trebuie prevenit și corectat prompt (art. 2). Autoritățile locale sunt responsabile și trebuie să preia coordonarea prevenției, iar ministerele, departamentele, instituțiile justiției, organizațiile societății civile, grupurile sociale relevante, școala, familia, consiliile orășenești, consiliile satești și alții trebuie să participe, și respectiv, sunt responsabili de prevenirea delicvenței juvenile prin crearea unui mediu social adecvat pentru dezvoltarea fizică și mentală a minorilor (art. 3). Guvernele locale au misiunea: de a elabora planurile de prevenire a delicvenței juvenile; de a organiza și coordona activitatea serviciilor de siguranță publică, educație și cultură, mass-media, industria și comerțul, afacerile civile, administrarea justiției și

alte instituții relevante; de a verifica progresul în implementarea legii și a planurilor de acțiuni de prevenire a delincvenței juvenile; de a sintetiza și împărtăși bunele practici în domeniu.

Școala este responsabilă de educația copiilor de vârstă școlară pentru a nu admite încălcarea de către aceștia a legii (art. 7). O responsabilitate majoră este pe seama părinților (nu se admite lăsarea fără supraveghere, iar în caz dacă părinții sunt divorțați ambii poartă răspundere pentru eventuala încălcare a legii de către minor). Oricare abatere de la prevederile legale trebuie imediat raportată autorităților relevante, care corespunzător vor reacționa prompt. Minorii sunt obligați nu doar să respecte legea dar și să contribuie la prevenirea încălcării legii de către alții. Legea prevede sancțiuni dure pentru toți actorii (publici și privați) care nu își îndeplinesc atribuțiile de prevenire a delincvenței juvenile⁴⁴.

Finlanda. Consiliul de Stat al Finlandei a aprobat, în martie 1999, o decizie de principiu asupra programului național de prevenire a criminalității⁴⁵. Scopul este implicarea activă în activitățile de prevenire nu numai a instituțiilor publice, dar și a celor municipale, comunității de afaceri, organizațiilor religioase și ale societății civile. Programul național de prevenire a criminalității prevede, inter alia, scopul, mijloacele și indicatorii de prevenire a infracționalității; rolul instituțiilor publice (din cadrul sistemului de justiție dar și din sectorul social în special); autoritățile locale și activitățile de prevenire locale; rolul comunității de afaceri în prevenirea infracțiunilor; rolul organizațiilor religioase și ale societății civile în prevenirea infracțiunilor; activitatea civică de prevenirea a infracțiunilor; cooperarea și distribuirea rolurilor⁴⁶.

De asemenea, activează Consiliul Național pentru Prevenirea Criminalității, o agenție interinstituțională creată de Ministerul Justiției cu scopul de a diminua daunele infracționalității și a spori securitatea publică. În sarcina Consiliului este analiza, cercetarea fenomenului, suport cu expertiză în desfășurarea programelor locale de prevenire a delincvenței⁴⁷. Este de menționat că sistemul de prevenire a delincvenței juvenile este conceptual bazat pe “asigurarea bunăstării”, reacția socială fiind orientată cu precădere la suport și nu la pedepsirea făptuitorilor. Copiii și tinerii în vârstă de 15-20 ani pot fi condamnați condiționat și plasați pentru supraveghere în comunitate dacă aceasta e considerat „justificat pentru adaptarea socială și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni”⁴⁸.

Germania de asemenea cunoaște o diversitate de modele de prevenție a delincvenței juvenile. Spre exemplu, în 1995, în Saxonia de Jos a fost instituit Consiliul de Prevenire a Crimei, care are drept scop reducerea ratei infracționalității și îmbunătățirea sentimentului de securitate și siguranță a cetățenilor. Drept obiective ale consiliului sunt: consolidarea prevenirii infracționalității la nivel municipal; dezvoltarea de programe și concepte și crearea condițiilor pentru implementarea acestora; promovarea unor standarde de performanță în activitățile de prevenire; oferirea unui context de schimb de bune practici; susținerea rețelelor în domeniu;

cooperarea cu structurile din afara landului; incurajarea participării comunității în prevenirea infracționalității, etc. Acest consiliu include 250 de organizații naționale (ministere, departamente, asociații) și 210 organizații locale⁴⁹. Consiliul realizează proiecte din bani publici (proiecte bazate în comunitate, stabilirea regulilor de management al proiectelor în domeniul prevenirii delinvenței, reguli de evaluare a proiectelor în acest domeniu etc.)⁵⁰. Atenție deosebită se acordă proiectelor de cooperare dintre diferite instituții statale și proiectelor implementate în școală⁵¹.

SUA a creat Consiliul Național de Prevenire a Infracționalității, care are misiunea de a ajuta oamenii, familiile acestora și comunitățile de a trăi în siguranță. Consiliul elaborează instrumentele necesare pentru a înțelege infracționalitatea, dezvoltă metodologii de a elabora și implementa strategii de prevenire a infracționalității, formulează metodologii de implicare a comunităților în prevenirea infracționalității. De asemenea, consiliul coordonează activitatea instituțiilor locale implicate în prevenirea infracționalității prin elaborare de publicații și materiale instructive pe diverse teme, prin elaborare de programe ce pot fi implementate în școală și comunitate, prin oferirea de instruiți pentru specialiștii implicați în prevenire, prin susținerea rețelei practicienilor din domeniul prevenirii infracționalității⁵².

Printre programele elaborate și implementate sunt:

- sigur și înțeles în școală (educă elevii privind siguranța în școală, implică o multitudine de actori în garantarea siguranței în școală)⁵³;
- celebrarea comunităților sigure⁵⁴, a lunii de prevenire a infracționalității⁵⁵;
- cercul respectului (rezolvarea conflictelor și prevenirea delinvenței)⁵⁶;
- cluburi de interes (ex: McGruff Club – instruirea tinerilor cum să se protejeze de infracțiuni, cum să reacționeze în caz de infracțiune, cum să se implice în prevenirea infracțiunilor la nivel de comunitate, cum se interacționează cu poliția și alte instituții din comunitate în prevenirea infracțiunii)⁵⁷;
- tinerii, criminalitatea și comunitatea (program de instruire a tinerilor referitor la riscurile asociate ale infracționalității, abilități de soluționare a unor situații pre-infracționale, de reacționare la infracțiuni, de luptă împotriva unor factori criminogeni)⁵⁸;
- asigurarea accesului la servicii de protecție a victimei a populației vulnerabile⁵⁹.

O mare parte din aceste programe se referă și la copiii și tinerii care deja sunt în conflict cu legea⁶⁰.

4. 4 ABORDĂRI DOCTRINARE PRIVIND PREVENIREA DELINCVENȚEI JUVENILE

4. 4. 1 Teoriile criminologice recunoscute în Republica Moldova

Analiza lucrărilor științifice și a cursurilor de criminologie ținute în universitățile din Republica Moldova permite a identifica teoriile criminologice recunoscute în doctrina națională, care de fapt corespund cu cele mai renumite școli de criminologie din țările occidentale.

Teoriile criminologice se caracterizează prin diversitate, plasând la baza lor: ereditatea, factorii de ordin psihologic, cadrul familial, inteligența, mediul de contact, sărăcia și inegalitatea socială și alți factori. Prin urmare, în fiecare cauză penală, se identifică particularitățile ce caracterizează situația data, particularități care pot fi obiectul de cercetare a mai multor științe și pot justifica mai multe teorii criminologice.

Teoriile bazate pe caracteristicile fizice ale persoanei. Printre acestea cea mai bine cunoscută este teoria antropologiei criminale a lui Cesare Lombroso. Potrivit teoriei lui Lombroso criminalul, caracterizat printr-un șir de stigmat de degenerare, vine pe lume lipsit de orice simț moral. În esență, caracteristicile fizice ale individului erau indicatorii de bază ale dejenerării și inadapării. Criminalul seamănă cu stămoșii săi, cărora le-a păstrat caracteristicile fizice. În același context, teoriile *tipurilor de corp* încercau a raporta comportamentul criminal la caracteristicile fizice ale corpului uman. În secolul XIX aceste teorii sunt reluate de *Francis Galton* și *Karl Pearson*. Aceștia au măsurat gradul de asemănare sau de corelare dat de ereditate.

Teoriile biologice ale criminalității consideră devianța ca o însușire biologică unitară moștenită. S-a încercat a argumenta că diferențele biologice explică comportamentul uman, invocându-se că anumite caracteristici fizice ale persoanei determină un comportament al acestuia. La începutul secolului XX, *Charles Goring* explică crima ca o moștenire ereditară motivând prin asemănarea crimelor făcute de părinți și cele ale copiilor, și din asemănarea crimelor fraților. Se susținea că tinerii, ai căror părinți fuseseră deținuți în perioada copilăriei lor, devin infractori, în cele mai multe cazuri, la atingerea vârstei pe care o aveau părinții lor când au fost deținuți. Este negat rolul mediului asupra criminalității, afirmând că o perioadă lungă de timp cât părintele a fost închis nu a avut influențe asupra delicvenței minorului. Ca o măsura de prevenire, Goring propunea interzicerea reproducerii.

Actualmente biologii au încercat să răspundă la întrebarea dacă posibilitatea de a se purta violent se poate moșteni sau alte aspect, astfel dezvoltându-se în știința cu denumirea de *biocriminologia* care studiază aspectul fizic al individului transfigurat uneori de anumite boli psihologice. S-a încercat de asemenea a se clarifica dacă există legătura între crimă și factorii biochimici și neurofiziologici. Se susține că există o legătura între comportamentul antisocial și alegerile alimentare, unele studii arătând că anume alimentele în numeroase cazuri cauzează

reacții de iritare, hiperactivitate, agitație etc. sau regimurile alimentare, sau hipoglicemia care adeseori declanșează comportamente agresive.

Doctrina a abordat și promovat alte teorii biologice-gemenii, complementul cromozomial, dezechilibrul biochimic, funcționalitatea sistemului nervos central. Cercetările ulterioare înlătură motivațiile pe care se bazează aceste teorii. „Conduita poate fi imorală, dar calități mintale imorale nu există. Prin urmare în cea mai mare parte teoriile menționate au fost criticate pentru negarea existenței unei voințe liber exprimate de către individ. Acceptarea unor astfel de teorii crează condiții și pentru promovarea rasismului sau nazismului, menționând că dacă predispoziția de infracțiuni este genetică, iar unele minorități au o activitate infracțională peste medie, atunci aceste minorități sunt predispose la comiterea de infracțiuni. O altă categorie de teorii este raportată la legătura între înapoierea mintală și criminalitatea, rasa și criminalitatea - teorii de asemenea criticate pentru promovare a rasismului.

Unele curente criminologice consideră că **factorii psihici** alături de cei biologici și sociali au o mare pondere în etiologia crimei susținându-se că factorii biologici și sociali pot acționa doar dacă trec prin factorii psihici. Factorul psihic impune o tratare a fenomenului atât din perspectiva psihiatriei cât și a criminologiei. În cadrul factorilor psihici un rol aparte îl ocupă caracterul, temperamentul. În planul psihic pot exista abateri spre anormal de la trăsături psihopatice și nevrotice la patologia psihică. Factorul motivational constituie un alt aspect al comportamentului. Studiile au demonstrat rolul activ al instinctelor, dorințelor, tendințelor, emoțiilor în motivarea întreprinderii oricărei acțiuni umane, inclusiv ale acțiunilor criminale.

În psihologia modernă s-a acordat o mare importanță caracterului. La începutul secolului XX s-a format chiar o ramură a acestei științe – *caracteriologia* ce are ca obiect de cercetare caracterul uman. Considerându-se că acesta reprezintă ierarhizarea și organizarea emoțiilor și sentimentelor. Ierarhizarea tendințelor se face în funcție de tendința dominantă, care orientează întreaga viață psihică și îi dă o anumită caracteristică, un anumit caracter. Forma psihică de desfășurare a activității criminale care este determinate și de *aspectul temperamental*. Fapta poate lua forma unei acțiuni energice sau molatice, forma impulsivă sau din contră, calculată. Inteligența ca o calificare calitativă a capacității de gândire se manifestă prin capacitatea individului de a se adapta la împrejurări noi, de a rezolva situații noi pe baza experienței acumulate anterior. Inteligența este un factor psihic care joacă un rol important în procesul de adaptare socială, comportare, muncă. Copilul delincvent se poate aprecia că nivelul lui de inteligență este mai redus decât al persoanelor nedelicvente. Acest punct de vedere este regăsit în criminologia clasică.

Teoriile privind **persoanalitatea criminalului** cum ar fi psihanaliza lui Freud care printre altele considera că experiențele traumatiche din copilărie, care și-au lăsat amprente asupra individului pot să justifice comportamentul, chiar și atunci când acesta nu a conștientizat acele fapte. Din punct de vedere a psihoanalizei comportamentul criminal este atribuit disfuncțiilor între Eu și Supereu. Potrivit teoriei date, unii indivizi comit acte criminale deoarece posedă un Supereu supradezvoltat care conduce în permanență la vină și anxietate și în consecință la necesitatea de echilibru al binelui împotriva răului. *Teoria psihiatrică a criminalității* atribuie comportamentului delincvent unei conștiințe slabe, incapabilă să controleze impulsurile individului și nevoia unei gratificări imediate. *Teoria dezvoltării morale* susține că principiile morale de bază și normele societății sunt inițiate prin interacțiuni cu alte persoane cu alte norme sau alte idealuri. În esență copiii învață moralitatea prin studierea comportamentului acelor care sunt la un nivel mai ridicat al dezvoltării morale. *Teoria atașării* - o putere emoțională care se stabilește între mamă și copil imediat după naștere care are influențe pentru viitorul copilului, pentru a dezvolta și a simți ca sigură o relație de atașament un copil trebuie să cunoască o legătură caldă intimă și continuă cu mama sa sau cu cine o înlocuiește atunci când din diferite motive mama nu poate exista în viața copilului. *Teoria mentalității disociale* potrivit căreia indivizii delincvenți au o mentalitate care îi face să accepte această postură, mentalitate care este separată de socialitate.

Teoriile comportamentului delincvent. Teoriile psihologice ca de ex *teoria învățării prin asocierii* a lui Aristotel susține că toate cunoștințele pe care omul le are sunt acumulate ca urmare a experiențelor prin care omul a trecut. *Teoria imitației* a lui Gabriel Tarde susține că majoritatea infractorilor notorii provin din rândul copiilor abandonați, iar focarul adevărat al criminalității trebuie de căutat între copii care se adună pentru fapte ușoare apoi mai serioase din cauza lipsei de educație și de hrană în căminele lor. El a prezentat o teorie a crimei ca pe un comportament normal învățat, respingând teoria lui Lombroso. Potrivit lui oamenii se imită cu atât mai mult cu cât sunt mai apropiați, inferiorii imitând pe superiori. Crima începe ca o modă, devine apoi un obicei. Tarde a previzionat apariția crimei organizate de mai târziu. *Teoria asocierii diferențiate* a lui Edwin Sutherland ridică câteva idei care caracterizează originea comportamentului ilegal. El consideră că în primul rând acesta este învățat, din interacțiunea cu alte persoane în procesul comunicării. Partea cea mai importantă a învățării comportamentale apare în grupurile personale cum ar fi familia. Comportamentul include - tehnici de comitere a crimei care pot fi extreme de simple sau fapte complicate, motivarea persoanei. Direcția de motivare poate fi legală care în funcție de entouragele pe care îl are individul, pot fi respectate sau violate. În unele entourage violarea legii este un lucru normal, chiar salutar. În funcție de atitudinea față de respectarea sau violarea legii, pot fi dezvoltate aptitudinile individului.

Asocierile diferite pot varia în frecvență, durată, prioritate și intensitate. Procesul învățării comportamentului delincvent prin asociere implică anumite mecanisme care sunt utilizate și în alte procese de învățare. Prin urmare, teoria are două elemente de bază - identificarea conținutului a ceea ce este a ceea ce este învățat (tehnici de comitere a crimei, motive etc.) și procesul prin care are loc învățarea (asocierea în grupurile de persoane apropiate intim).

Teoriile culturale și subculturale(Walter Miller) - susțin că o clasă joasă are o cultură separată și identificabilă care se distinge de cultura clasei de mijloc, or această cultură are o tradiție la fel de veche ca și cea a clasei de mijloc. Preocupările clasei de jos țin de rezolvarea problemelor cotidiene, scandalurile cu aplicarea puterii fizice, căutarea unor noi senzații, acceptarea situației prin care ei consideră că acesta este destinul lor, resentimentul față de autorități și lege, tendința spre o autonomie față de regulile societății. În multe cazuri copiii de sex masculin din aceste familii nu au un model de comportament masculin normal. Motive pot fi diferite - unul fiind faptul că familiile sunt conduse de femei (familii uniparentale). În aceste condiții la copii se dezvoltă un sens egoist al masculității. Datorită faptului că în diverse cazuri condițiile de trai sunt extreme de precare, băieții deseori își aleg strada drept cămin unde se organizează în bande.

Teoriile subculturii violenței (Marvin E Wolfgang, Franco Ferracuti) susțin că subcultura violenței este similară cu o situație de „stare de război”, în care se pune întrebarea cine pe cine? Se consideră că omorurile sunt determinate de idei, norme, așteptări cu privire la comportament. Se susține (Lynn A. Curtis) că mecanismul care stă la baza acesteia este o viziune exagerată a bărbăției. În situația când unele persoane dispun de intelect și vocabular, iar altele nu, ultimele văd răspuns și soluție în forța fizică. Aceste infracțiuni se manifestă frecvent în familie și între prieteni. Unii bărbați care au abilități verbale folosesc avantajul în relațiile cu femeile alții care nu au asemenea abilități folosesc forța fizică de exemplu pentru a obține sex, astfel sunt comise infracțiuni de viol). *Teoria lui James Sorel* (elaborată în urma unor cercetări empirice) susține că băieții și fetele care au un comportament delincvent recunosc ca prieteni pe cei cu care au un comportament similar. În același sens ei consideră ca prieteni pe cei cu care se văd mai des. Are o importanță durată prieteniei lor, ei recunoscând ca prieteni pe cei cu care au stat o durată mai mare de timp. O importanță pentru a recunoaște ca prieten are și intensitatea relației lor. În ce privește calitatea intensității copiii delincvenți îi consideră ca prieteni pe cei cu care au comis fapte delincvente. *Teoria lui Sheldon Glueck* afirmă că comportamentul criminal este învățat de la alții și nici unul nu este inventat de individ. Unele modele criminale sunt contaminate de copii. Tot ce ține de minciună, furt etc. sunt predate copiilor de alte persoane. Copiii nesocializați, neinstruiți, neamblanți recurg la minciună, agresiune, hoție etc. Totuși autorul consideră că unii indivizi au un potențial delincvent mai mare decât alții. Teoria anticipării diferite a lui Daniel

Glaser presupune că delincvența este un produs al așteptărilor care determină conduita. Așteptările unei persoane derivă contractele sociale procriminale și anticriminale. Comportamentul fiind raportat la standardele de conduit ale altor oameni - învățarea diferențiată a gusturilor, deprinderilor și raționamentelor cu privire la ceea ce să aștepte în urma comiterii unei fapte, oportunitățile percepute și așteptările reflectând riscurile și șansele de success ale implicării în activități criminale sau legale. *Teoria lui Robert Burgess și Ronald Akers* susține că, comportamentul criminal este învățat atât prin situații nonsociale care sunt impuse cât și prin interacțiuni sociale în care comportamentul altor persoane este impus, comportament care poartă în el germenii crimelor. Situațiile non sociale constituie o recunoaștere a faptului că și mediul înconjurător poate impune criminalitatea pe lângă interacțiuni sociale cu alți indivizi. Partea principală a învățării comportamentului criminal apare în acele grupuri care constituie pentru individ sursa de susținere morală. *Teoria susținerii differentiate* (Rey Jeffery), este o varietate a teoriei asociației differentiate, în care factorii biologici sunt considerați ca unii determinanți. Autorul recomandă că pentru prevenirea criminalității să fie schimbat mediul înconjurător.

Mai multe curente științifice au analizat **factorii de risc** pentru delincvența juvenilă. Factorii de *persoanlitate* care duc la delincvență sunt hiperactivitatea și impulsivitatea. Acestea este asociat cu stări de neliniște, atenție dificilă. Insuficiența *intelegenței* în obținerea performanței – un alt factor ridicat în studii. Delincvenții tind să părăsească școala de la vârste fragede, fiind influențați de factorul *eșecului școlar*.

Un factor esențial al dezvoltării personalității unui copil îl reprezintă *climatul familial*, care poate fi pozitiv sau negativ. Tradițional s-a considerat că familia dezorganizată constituie cauza comportamentului deviant. Conceptele științifice, totuși, consideră că de fapt nu structura familiei este vinovată de comportamentul deviant, ci carențele pe care le are fiecare tip de familie dezorganizată. S-a arătat că, în mare măsură, atmosfera din familiile dezorganizate, lipsa autorității părintești, a controlului și a afecțiunii acestora i-au determinat pe copii să adopte atitudini antisociale. Conflictul conjugal se caracterizează prin capacitatea de penetrare distructivă la nivelul personalității soților, dezorganizând familia și împiedicând realizarea funcțiilor firești ale acesteia. Relațiile conjugale diferă de la un cuplu la altul, ceea ce nu a împiedicat o clasificare a cuplurilor conflictuale. Se susține că există o legătură strânsă între protecție părintească, disciplină, atitudine și delincvență. Severitatea excesivă, cu multe rigidități, cu interdicții asociate cu brutalitate, cu comenzi ferme pline de amenințări își lasă puternic amprenta asupra copilului. Menținerea copilului într-un climat hipersever determină, treptat, modificări în dimensiunea personalității minorului – traduse în stări apatice, atitudini de revoltă, protest, transformându-se din victima în agresor.

În alte cercetări s-a constatat că supravegherea scăzută a părinților a fost una din principalele cauze a delictelor comise. Îndeosebi aceasta se manifestă la fete. Totuși aplicarea pedepselor fizice copiilor mai mici nu a dus la scăderea ratei delincvenței ci mai degrabă creșterea ei. Severitatea părinților practică într-un mod haotic, excesivă sau prea diminuată cât și supravegherea defectuasă a copiilor și conflictele între părinți au dus la creșterea numărului de infracțiuni. S-a arătat că, copiii agresați fizic și care au continuat să fie pedepsiți fizic au devenit delincvenți în următorii 15 ani. Unele studii arată că copiii din familiile dezmembrate sunt mai mult predispuși la delincvență. Totuși într-o familie dezmembrată dar unde mama este afectuoasă nu reprezintă un factor criminogen mai important decât o familie cu conflicte între părinți. Recăsătoria de asemenea a fost asociată cu un risc crescut de delincvență determinate de efectul părintelui vitreg.

În ceea ce privește *influența mediului școlar* asupra delincvenței, în anumite cercetări s-a constatat că mulți minori delincvenți au o atitudine negativă față de școală. Există categorii de copii care nu reușesc să se adapteze mediului școlar, sau sunt nevoiți să-l abandoneze din diverse motive (lipsuri materiale, fuga de acasă, incapacitatea de a învăța), copiii nu au dat dovadă de adaptare și integrare în școală, de disciplină și perseverență la învățătură. În același moment, s-a demonstrat că în școala unde este un dialog sănătos între elevi și profesori și un nivel de încredere între ei, nivelul delincvenței este mult mai redus. În unele cercetări s-a constatat că băieții cu probleme comportamentale preferă să meargă în școli unde e mai înalt nivelul delincvenței, iar cei cu comportament normal în școli unde nivelul e mai redus. Un factor important este influența colegilor care au comis aceleași fapte.

O influență îl are și mediul exterior cum este *comunitatea și grupurile* de stradă. Vecinătatea este, alături de familie, mediul primar al copilului. Prin aceasta se înțeleg atât vecinii, de stradă, de cartier, consătenii. În anumite studii s-a arătat corelația care există între infracționalitate și anumite cartiere, în care locuiesc într-o suprafață restrânsă mai multe familii. Mediul urban creează premisele dezvoltării unui mediu viciat, în care minorii sunt victime.

Teoria *dezorganizării sociale* consideră că factorul determinant în mecanismul cauzal al delincvenței juvenile îl reprezintă scăderea funcțiilor de socializare și control exercitate de comunitate și vecinătate, destabilizarea ordinii sociale și a coeziunii grupurilor datorită eterogenității populației și varietății normelor de conduită.

Considerând devianța ca un produs direct al dezorganizării sociale, unii autori evidențiază faptul că delincvenții juvenili crescuți în zonele *defavorizate economic* comit alt gen de infracțiuni decât delincvenții minori din zonele rezidențiale. Privind valorile sociale ca un important suport în determinarea comportamentului deviant al tinerilor, criminologii consideră că subcultura reprezintă o subdiviziune a modelelor culturale la care participă o parte din grupurile sociale.

Din acest motiv, orice subcultură are un sistem valoric diferit de cel al societății. Fenomenul este amplificat de tendința asocierii copiilor în grupuri, îndeosebi în perioada adolescenței, care îi oferă acestuia atât un sentiment de solidaritate cu cei ca el, cât și o identitate în numele căreia își poate procura o serie de satisfacții și se poate revolta împotriva sistemului social considerat inechitabil.

O influență considerabilă o are și *sărăcia*. Delincvența poate fi rezultatul privării social – economice. Copiii cu un statut economic mai redus sunt mai predispuși la comiterea infracțiunilor. Potrivit teoriilor tradiționale medievale, sărăcia reprezenta nu o condiție socială determinată de inegalitățile structurale existente în societate, ci o problemă indezirabilă generată de conduita imorală și devianță a unor indivizi. Conform concepțiilor morale ale timpului, săracii erau considerați o subcategorie socială, formată din „ființe degenerate” care aleg în mod deliberat calea sărăciei. Darwinismul, însă, adopta teoria cu privire la lupta pentru supraviețuire, care permite celor puternici să acumuleze bunuri, rezervându-le celor slabi o viață plină de privațiuni. Unii sociologi consideră că actele și comportamentele delictive ale tinerilor provenind din clasele sociale defavorizate nu pot fi considerate deviante, deoarece se conformează modelelor culturale ale acestei clase. Dificultățile materiale reprezintă condiții care afectează buna funcționare a grupului familial, conducând la tensiuni, conflicte, consum de alcool etc. Deseori copiii provenind din familii cu posibilități materiale reduse, dar care le oferă strictul necesar, își creează complexe de reală inferioritate față de colegii lor de vârstă cu posibilități materiale mai mari. În unele opinii furturile de mașini scumpe, de bijuterii sunt determinate de factorii menționați mai sus.

Doctrina din țările occidentale a dezvoltat mai multe ***direcții de prevenire a delincvenței***, idei materializate în diferite programe. Se susține că activitatea de prevenire începe încă din momentul când viitoarele mame, îndeosebi cele tinere, sunt vizitate de serviciile sociale, în scopul a le insufla încrederea în propriile capacități. Această activitate continuă și după nașterea copilului. Unele programe țin de educația părinților. Se constată cazuri când părinții nu spun copiilor cum trebuie să se comporte și nu utilizează reguli de pedepsire, sau dacă folosesc pedeapsa nu explică copilului cu ce au greșit. Prin urmare orice decizie de pedepsire trebuie luată doar după monitorizarea copilului. Există mai multe programe de îmbunătățire a intelectului preșcolar și școlar. Pornind de la faptul că o influență asupra delincvenței o au semenii mai mari, în multe țări programe în care semenii mai mari au atras copii la diferite activități (sport, cultură etc).

4. 4. 2 Problema delincvenței juvenile în literatura de specialitate autohtonă

Problematica delincvenței juvenile a fost în permanență în vizorul mediului academic. Tematica pertinentă la justiția juvenilă (inclusiv delincvența juvenilă) se conține în lucrări generale din domeniul criminologiei, justiției penale și drepturilor copilului. Accentul în asemenea lucrări, de regulă, se pune pe teoriile criminologice asupra delincvenței juvenile, cauzele și metode de control asupra fenomenului. În acest aspect sunt de remarcat lucrările de Criminologie ale lui Igor Ciobanu, Gheorghe Gladchii (Criminologie Generală; Victimologie criminologică: probleme teoretice, metodologice și aplicative: *Teza de doctor habilitat în drept* – Chișinău, 2005), Valeriu Bujor (Elemente de criminologie, Chișinău, Ed. Știința 1997), Vitalie . Rusu (Particularități de procedură penală în privința infractorilor minori. Chișinău, Editura Pontos 2001; Particularități de procedură penală în privința infractorilor minori. *teză de doctor în drept* 2004), Carolina Ciugureanu-Mihailuță (Reglementarea internațională a drepturilor copilului, *teză de doctor în drept*, 2007), O. Pop (Răspunderea penală și pedeapsa aplicată minorilor, Chișinău Editura Elena VI, 2005), Svelana Crivenchi (Aspecte psihologice ale delincvenței, Chișinău: Centrul Editorial al Universității de Criminologie, 2002) etc.

Referitor la cercetări nemijlocit dedicate problemei delincvenței, considerăm necesar de a examina câteva ce țin nemijlocit de obiectul prezentei cercetări.

Maria Mutu-Strulea, *suportul de curs Delincvența juvenilă*, elaborat în cadrul Universității de Stat din Moldova (Chișinău 2008) în care autoarea caracterizează fenomenul dat sub mai multe aspecte pornind de la cele definitorii privind conceptul de delincvență juvenilă. Se menționează că acest concept cuprinde două noțiuni distincte, care urmează a fi precizate, și anume: conceptul de devianță și conceptul de juvenil. În acest scop sunt analizate trăsăturile generale, definitorii, care îi dezvăluie etiologia complexă și îi conferă un loc aparte în cadrul manifestărilor sociale negative. Aceste trăsături sunt caracterul social de masă, istorico-evolutiv, prejudiciabil, complex, caracterul variabil al delincvenței juvenile, condițional. Autoarea arată că personalitatea infractorului minor reprezintă o sinteză a tuturor trăsăturilor bio – psiho – sociale, care au un înalt grad de stabilitate și atribuie o identitate de sine individului delincvent. Prin urmare obiectul de cercetare al delincvenței juvenile se face din 4 perspective: psihosocială, criminologică, evoluționistă, clinică. Printre metodele de cercetare a delincvenței juvenile se menționează cea -statistică, a observării, experimentală, istorică, comparativă, de predicție. Într-un mod exhaustiv este analizată evoluția reglementărilor naționale și internaționale privind delincvența juvenilă, dezvoltarea reglementărilor privind delincvența juvenilă, cadrul legal național și internațional de reglementare a delincvenței juvenile, tratamentul infractorilor minori în legislația penală a altor state.

În lucrare este analizată etiologia delincvenței juvenile prin prisma teoriilor de diversă orientare cun ar fi cele de orientare bioantropologică, de orientare psihologică și de orientare sociologică. Într-un mod inedit se analizează conceptele ce țin de personalitatea delincventului minor, coordonatele bio-psiho-sociale ale personalității delincventului minor (temperamentul, aptitudinile, caracterul), formarea personalității delincventului minor (nivelul de instruire și educație, rolul educației în familie, rolul educației școlare, organizarea timpului liber), tipologia delincvențelor minori. Fenomenologia delincvenței juvenile este redată sub aspectul criteriilor de evaluare a delincvenței juvenile și starea, structura și dinamica delincvenței juvenile în Republica Moldova.

În ce privește cauzalitatea delincvenței se identifică două sensuri analitic sau sintetic în care poate fi înțeleasă cauzalitatea. Factorii care facilitează apariția delincvenței juvenile se împart în două mari grupe: factori externi și factori interni. Problema prevenirii delincvenței este analizată prin mai multe aspecte. Îndeosebi accentul se pune pe politici de prevenire și de resocializare a delincvenților.

Oxana Rotaru în, „Criminalitatea minorilor: aspect penal, psihologic și criminologic” (teză de doctorat) 2007, examinează problema, pornind de la denumire lucrării sub trei aspecte. Analizând tratamentul penal al minorilor autoarea pune în discuție originea noțiunilor de “delincvență juvenilă” și “minoritate penală”. Se menționează că atât în unele discursuri teoretice, cât și în limbajul practicienilor se invocă, destul de frecvent, noțiunile de - devianță, delincvență, delincvență juvenilă, infracționalitate, criminalitate, uneori cu anumite confuzii și, oricum, mai puțin accesibile publicului larg. În ceea ce privește problema sistemului sancționator penal distinct pentru “tinerii adulți” autoarea consideră că aceasta trebuie să constituie obiectul unei cercetări științifice complexe, în care să se analizeze contextul social, moral și economic dintr-o anumită țară și într-o anumită etapă istorică, luându-se în considerare și eficacitatea lui preventivă generală și specială. Mai întâi de toate este, însă, necesară o analiză a conceptului de “tânăr adult” pentru a se preciza temeiurile de natură diferită care impun și justifică din punct de vedere logic folosirea acestui termen în cercetarea criminologică și în legislația penală. Criminalitatea persoanelor din categoria “tinerilor adulți” nu poate fi integrată în sfera și conținutul de “delincvență juvenilă” care, în opinia autoarei, cuprinde infractorii minori între 14 și 18 ani neîmpliniți.

Analizând evoluția conceptului de minoritate penală autoarea conchide că vârsta minimă a răspunderii penale nu trebuie să fie inferioară vârstei când persoana capătă anumite cunoștințe, inclusiv în domeniul dreptului, experiență de viață, ajunge la un nivel de maturitate necesară pentru a se putea conforma principiilor legii penale. Prin urmare, se susține ideea conform căreia minoritatea constituie în general o scuză atenuată legală, stabilindu-se o prezumție de

iresponsabilitate, prezumție care până la o anumită vârstă (sfârșitul copilăriei) are un caracter absolut, înlăturând răspunderea penală, pentru ca ulterior, până la vârsta majoratului, să aibă un caracter relativ, putând fi contrazisă prin dovezi din care rezultă că minorul este răspunzător din punct de vedere penal pentru fapta săvârșită.

În ceea ce privește legislația națională în materie de răspundere penală a minorilor se consideră oportun a sublinia că iresponsabilitatea trebuie deosebită de arierația sau înapoierea mintală a minorului, care facilitează considerabil capacitatea lui de a înțelege sensul acțiunilor și de a le dirija. În cazul când apar îndoieli cu privire la starea de responsabilitate sau la capacitatea de percepere justă a împrejurărilor ce au importanță pentru cauza penală, este necesară efectuarea expertizei medico-legale: psihologice, psihiatrice ori psihologo-psihiatrice.

Se analizează, de asemenea, sub aspect comparat legislația altor state în ceea ce privește tratamentul penal al minorilor (Franța, Germania, Olanda, România, Polonia, Ucraina). Într-un alt sens - cel psihologic, este analizată problema personalității delincventului minor. În așa mod personalitatea delincventului juvenil este axată la confluența factorilor psihologici și psihosociali. Se încearcă a aprecia coraportul aspectelor sociale și biologice ale personalității criminalului minor și rolul factorilor psihici în etiologia criminală. Pornind de la realitățile Republicii Moldova se apreciază condițiile prenatale și calitatea mediului familial ca factori de risc ai delincvenței juvenile. Pe baza unor studii teoretice și practice, într-un mod mai particular se analizează fenomenul narcomaniei ca un viciu al adolescenților contemporani. În aspect criminologic se caută a identifica eventualele măsuri de profilaxie și prevenție a delincvenței juvenile. În așa mod pe primul plan sunt examinate modalitățile de intervenție privind ameliorarea situației minorului infractor. O atenție sporită se acordă necesității implementării instituției probațiunii în cazul minorilor în Republica Moldova și a pedepsei muncii în folosul comunității prin prisma minorului delincvent.

Mariana Buciuceanu în lucrarea **“Probleme sociale ale comportamentului delincvent în rândul tineretului”** (teză de doctorat) 2007, examinează fenomenul dat în baza unor studii sociologice. Chiar dacă cercetarea poartă mai mult un caracter sociologic, aceasta prezintă un interes major și pentru juriști. Îndeosebi rezultatele cercetării sunt utile pentru criminologi, în vederea identificării metodelor eficiente de control asupra fenomenului. În lucrare sunt analizate fundamentele teoretice în cercetarea delincvenței pornind de la dinamica interpretărilor metodico-conceptualiste asupra devianței. În același aspect se analizează specificul metodologiei sociologice de studiere și evaluare social-cauzală al comportamentului delincvent în rândul tineretului.

O altă direcție a investigațiilor ține de analiza aspectelor socio-psihologice ale devierilor comportamentale normativ-morale ale tineretului infactor social determinant în preluarea și extinderea conduitei delincvente, modele comportamentale ale personalității infractorului, particularități și probleme ale procesului de resocializare a delincvenților.

A treia direcție a cercetării este dedicată modalităților socio-juridice de control și diminuare a delincvenței juvenile în Republica Moldova. În acest aspect, se abordează chestiuni ce țin de caracteristici ale tendințelor anomice, politici de control social și eficiența acestora în diminuarea segmentului tânăr al populației, aspecte ale fenomenului delincvenței reflectate în presa națională scrisă, problematica delincvenței în percepția tinerilor, aptitudini și stereotipuri față de persoanele judiciarizate.

Se concluzionează că problema sărăciei, upravegherea insuficientă a cpiiilor din motivul imigrației, extinderea șomajului, numărul mare a tinerilor decepționați în reforme nesiguri, disperați, acutizarea tensiunilor sociale, regresul valorilor morale sunt doar unele din motivele delincvenței. În acest aspect se recomandă intensificarea colaborării mai multor autorități publice și instituții de profil de organizarea juridică diferită. Sunt necesare măsuri de protecție socială a familiilor vulnerabile, dezvoltarea și consolidarea rolului familiei școlii și comunității. O altă direcție ar fi dezvoltarea unor servicii cu caracter colectiv, crearea unor gărzi locale de supraveghere și prevenire, crearea sistemului unitar de justiție pentru minori și de reintegrare și reinserție a tinerilor judiciarizați. De asemenea, este necesară crearea de servicii social-psihologice de asistență social-penală, cultivarea spiritului civic și a percepției publice corecte a problematicii delincvenței tinerei generații.

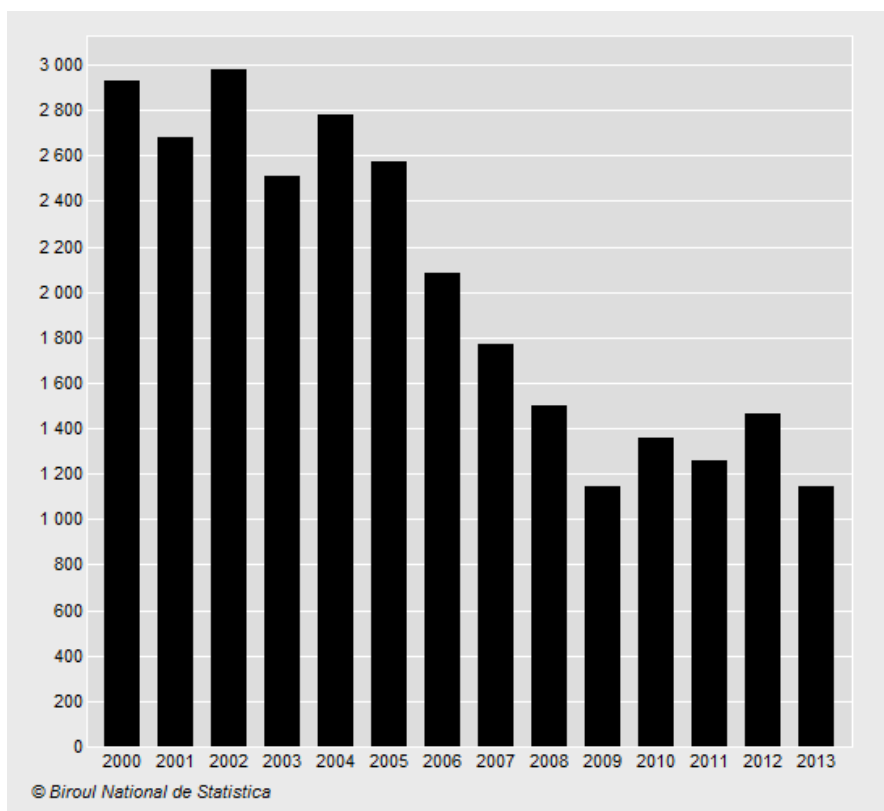
Analizând în ansamblu, putem constata că în Republica Moldova încă nu au fost elaborate studii fundamentale și aplicative, care ar permite dezvoltarea unor strategii, planuri și programe de prevenire a delincvenței juvenile.

4.5 DATE GENERALE PRIVIND DELINCVENȚA JUVENILĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

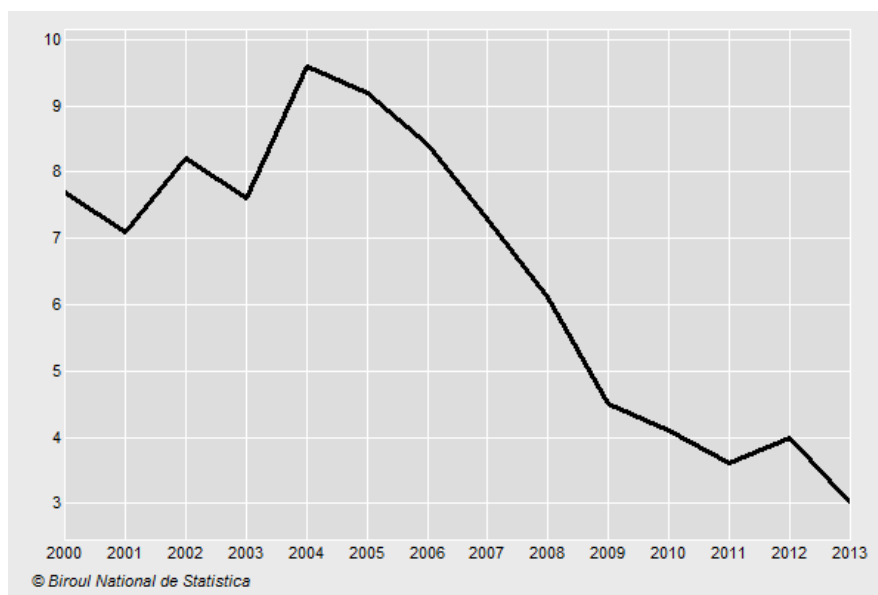
Deși nu constituie un obiectiv al studiului analiza realității criminologice a delincvenței juvenile în Republica Moldova, mai jos vom reflecta câteva din datele oficiale de bază, pentru o mai bună înțelegere a situației actuale privind delincvența juvenilă și activitățile de prevenire a acesteia.

Conform datelor statistice oficiale ale IGP, pe parcursul a 6 luni ale anului 2014, de către minori și cu participarea acestora au fost săvârșite 545 infracțiuni, ceea ce constituie o diminuare cu 1,09 % (551 pentru aceeași perioadă în anul 2013) constituind 2,7 la sută din numărul total de infracțiuni înregistrate pe țară⁶¹. Conform datelor statistice ale Procuraturii Republicii Moldova⁶², pe parcursul ultimilor 5 ani, tendințele și structura delincvenței juvenile sunt relativ constante. O concluzie similară referitor la numărul de infracțiuni rezultă din statistica oferită de Biroul Național de Statistică.

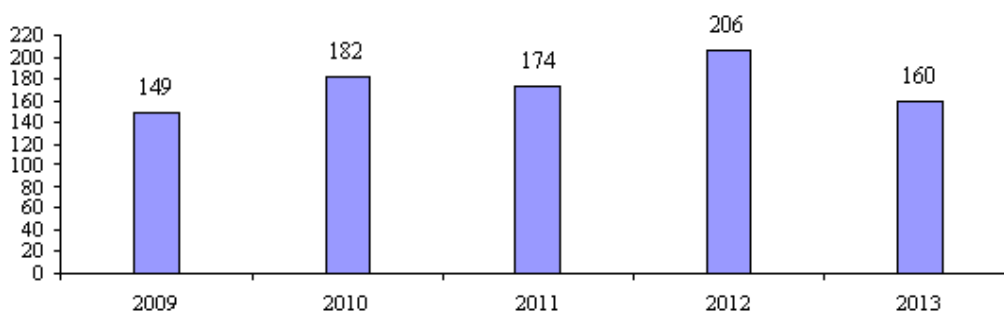
Infracțiuni săvârșite de minori pe ani, total infracțiuni

Ponderea infracțiuni săvârșite de minori pe ani, total infracțiuni

Rata infracționalității juvenile, cazuri la 100 mii populație în vârstă de 0-17 ani

Atragem atenția în special la rata infracțiunilor săvârșite de către minori, la 100 mii populație în vârstă de 0-17 ani.

În anul 2013, în privința minorilor au fost pornite 2143 urmăriri penale, în instanța de judecată cu rechizitoriu au fost transmise 790 dosare în privința a 1015 infracțiuni, iar 984 cauze în privința a 1020 infracțiuni au fost încetate, majoritatea în baza art. 109 CP ca urmare a împăcării părților și în baza art. 104 CP cu aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ. Majoritatea infracțiunilor comise de către minori (80-85 %) sunt cele patrimoniale⁶³.

În anul 2013, instanțele de fond au examinat 311 de cauze penale în privința minorilor, fiind condamnate 233 de persoane, aplicate măsuri de constrângere cu caracter medical - față de 216 persoane⁶⁴. În 2013, s-a micșorat numărul de cauze penale examinate în privința minorilor - de la 572 la 311, adică cu 261 cauze; totodată, a crescut numărul neesențial de condamnați minori - de la 216 la 233 persoane, adică cu 17 persoane⁶⁵. Aplicarea pedepselor penale în privința minorilor în anul 2013, comparativ cu anul 2012, la fel a suferit unele modificări: s-a

micșorat ponderea cazurilor de condamnare condiționată - de la 54, 7% la 41, 1%, s-a micșorat ponderea cazurilor de aplicare a privațiunii de libertate - de la 16, 4% la 15, 1%, a crescut ponderea pedepselor amenzii de la 7% la 9, 6%⁶⁶.

Este de menționat că **deși anumite date statistice referitor la delincvența juvenilă sunt colectate, iar unele sunt făcute și publice, totuși în Republica Moldova nu se ține o evidență statistică în baza listei de indicatori internaționali recunoscuți⁶⁷ care ar permite o comparație obiectivă cu situația din alte state.**

4. 6 RĂSPUNSUL SISTEMULUI DE JUSTIȚIE LA DELINCVENȚA JUVENILĂ. PARTICULARITĂȚI DE DREPT MATERIAL ȘI PROCEDURAL ÎN CAUZELE PENALE CU IMPLICAREA COPIILOR

4. 6. 1. Drept penal

Potrivit Codului penal, sunt pasibile de răspundere penală persoanele fizice responsabile care, în momentul săvârșirii infracțiunii, au împlinit vârsta de 16 ani.⁶⁸ Persoanele fizice care au vârsta între 14 și 16 ani sunt pasibile de răspundere penală numai pentru săvârșirea unor categorii de infracțiuni cu caracter sporit de gravitate⁶⁹.

Persoana în vârstă de până la 18 ani care a săvârșit pentru prima oară o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă poate fi liberată de răspundere penală în conformitate cu prevederile procedurii penale dacă s-a constatat că corectarea ei este posibilă fără a fi supusă răspunderii penale.⁷⁰ Persoanelor liberate de răspundere penală, li se pot aplica măsurile de constrângere cu caracter educativ⁷¹.

Chiar dacă legislația națională prevede posibilitatea aplicării închisorii față de minorul sub 18 ani, la stabilirea pedepsei închisorii pentru persoana care, la data săvârșirii infracțiunii, nu a atins vârsta de 18 ani, termenul închisorii se stabilește din maximul pedepsei, prevăzute de legea penală pentru infracțiunea săvârșită, reduse la jumătate.⁷² La stabilirea pedepsei definitive în caz de concurs de infracțiuni, pedeapsa închisorii aplicate minorilor nu poate depăși 12 ani și 6 luni, iar în caz de cumul de sentințe - 15 ani⁷³. Nu se admite aplicarea față de minori a detențiunii pe viață⁷⁴. Săvârșirea infracțiunii de către un minor se consideră ca o circumstanță atenuantă.⁷⁵

Minorii condamnați pentru săvârșirea unei infracțiuni ușoare, mai puțin grave sau grave pot fi eliberați de pedeapsă de către instanța de judecată dacă se va constata că scopurile pedepsei pot fi atinse prin internarea lor într-o instituție specială de învățământ și de reeducare sau într-o instituție curativă și de reeducare, precum și prin aplicarea altor măsuri de constrângere cu caracter educativ⁷⁶. Internarea minorilor într-o instituție specială de învățământ și de reeducare sau într-o instituție curativă și de reeducare se stabilește de către instanța de judecată pe un termen de până la atingerea majoratului. Prolungirea termenului de aflare a persoanei în aceste instituții după atingerea vârstei de 18 ani este permisă numai până la absolvirea unei școli de cultură generală sau de meserii.⁷⁷ Măsurile educative sunt exhaustiv prevăzute de legea penală și constau în – avertisment, încredințarea minorului pentru supraveghere părinților, persoanelor care îi înlocuiesc sau organelor specializate de stat, obligarea minorului să repare daunele cauzate. La aplicarea acestei măsuri se ia în considerare starea materială a minorului, obligarea minorului de a urma un curs de tratament medical de reabilitare psihologică, internarea minorului, de către instanța de judecată, într-o instituție specială de învățământ și de reeducare

sau într-o instituție curativă și de reeducare.⁷⁸ Minorului îi pot fi aplicate concomitent câteva măsuri de constrângere cu caracter educativ.⁷⁹

4. 6. 2. Drept procesual penal

Toate organele și persoanele participante la procesul penal sunt obligate să respecte drepturile, libertățile și **demnitatea persoanei**. Legea procesuală prevede expres obligația pozitivă a autorităților de a proteja la orice fază a procesului atât persoana acuzată cât și victima sau martorul minor⁸⁰.

În același scop se poate fi **limitat accesul publicului** în sala de ședință când interesele minorilor o cer⁸¹. La cererea apărătorului și reprezentantului legal, instanța, ascultând opiniile părților, este în drept să dispună îndepărtarea inculpatului minor din sala ședinței de judecată pe durata cercetării circumstanțelor care pot avea o influență negativă asupra acestuia.⁸² După întoarcerea minorului în sala ședinței de judecată, președintele ședinței într-o formă accesibilă îl informează despre conținutul cercetărilor care au avut loc în lipsa lui și îi dă posibilitate să pună întrebări persoanelor audiate în lipsa lui.⁸³ Când în aceeași cauză sunt mai mulți inculpați dintre care unii sunt minori sub 16 ani, instanța, după ce îi ascultă, poate dispune îndepărtarea lor din sala de ședință dacă consideră că cercetarea judecătorească de mai departe și dezbaterile ar putea avea o influență negativă asupra lor.⁸⁴ În situația în care minorul este martor sau victimă, legea expres prevede obligația de a desfășura ședința cu ușile închise.⁸⁵

Vârsta de până la 18 ani a victimei este considerat ca un criteriu care se ia în considerație la aprecierea **rezonabilității termenelor** de desfășurare a procesului penal.⁸⁶ În mai multe norme procedurale se menționează despre prioritatea cauzelor cu implicarea minorilor și necesitatea accelerării proceselor acestora. În cazul în care victimă este un minor sau o persoană iresponsabilă, drepturile acesteia sunt exercitate de reprezentanții ei legali în modul prevăzut de legea procesuală⁸⁷. Victima în vârstă de până la 14 ani este audiată în cauzele penale privind infracțiunile cu caracter sexual, privind traficul de copii sau violența în familie, precum și în alte cazuri în care interesele justiției sau ale minorilor o cer, cu aplicarea măsurilor de protecție⁸⁸, prevederi similar se conțin și referitor la partea vătămată⁸⁹.

Acuzatul minor beneficiază de anumite drepturi care le realizează desinestătător și prin intermediul reprezentantului lui legal, inclusiv când acesta este bănuit⁹⁰, sau învinuit, inculpat⁹¹. În situația unui copil acuzat legea prevede participarea obligatorie a **apărătorului**⁹².

În cazurile acuzaților minori este obligatorie, cu anumite excepții, participarea **reprezentantului legal**.⁹³ Reprezentantul legal se admite în procesul penal din momentul

reținerii sau arestării preventive, sau al primei audieri a minorului care nu este reținut sau arestat. La momentul admiterii reprezentantului legal la proces, acestuia i se înmânează informație în scris despre drepturile și obligațiile prevăzute legale.⁹⁴ Reprezentantul legal poate fi înlăturat din procesul penal și înlocuit cu altul, când aceasta este posibil, în cazul în care sunt temeiuri de a considera că acțiunile lui aduc prejudicii intereselor minorului. Despre înlăturarea reprezentantului legal și înlocuirea lui cu un alt reprezentant, organul care efectuează urmărirea penală sau, după caz, instanța judecătorească adoptă o hotărâre motivată.⁹⁵

4. 6. 3. Acțiuni procesuale cu participarea copilului

Există mai multe norme care reglementează efectuarea acțiunilor procesuale în care este implicat un copil acuzat, victimă sau martor. De remarcă că toate acțiunile procesuale cu participarea copilului sunt efectuate cu participarea psihologului/pedagogului și a reprezentantului legal care sunt părinții, înfietorii, tutorii, curatorii, bănuitului, învinuitului, inculpatului, condamnatului și părții vătămate, precum și reprezentanți ai instituțiilor sub supravegherea cărora se află aceștia.⁹⁶

Audierea bănuitului, învinuitului, inculpatului nu poate dura mai mult de 2 ore fără întrerupere, iar în total nu poate depăși 4 ore pe zi.⁹⁷ La audiere, participarea apărătorului și a pedagogului sau psihologului este obligatorie.⁹⁸ Pedagogul sau psihologul este în drept, să pună întrebări minorului iar la sfârșitul audierii, să ia cunoștință de procesul-verbal sau, după caz, de declarațiile scrise ale acestuia și să facă observații în scris referitor la plenitudinea și corectitudinea înscrierii lor.⁹⁹ Minorul poate cere motivat înlăturarea pedagogului și înlocuirea acestuia cu altul.¹⁰⁰

Referitor la **audierea** martorului, Codul de procedură penală a fost suplinit, în 2012, cu un articol care reglementează o procedură specială de audiere a martorului minor în vârstă de până la 14 ani în cauzele penale privind infracțiuni cu caracter sexual, privind traficul de copii sau violența în familie, precum și în alte cazuri în care interesele justiției sau ale minorului o cer. Audierea se efectuează de către judecătorul de instrucție în spații special amenajate, dotate cu mijloace de înregistrare audio/video, prin intermediul unui intervievator. Martorul și psihopedagogul se află în camera de audiere separați de judecătorul de instrucție și de celelalte persoane participante.¹⁰¹ În camera de vizualizare se vor afla judecătorul de instrucție, procurorul, apărătorul bănuitului sau al învinuitului, psihologul, grefierul, reprezentantul legal, reprezentantul legal al părții vătămate și, după caz, alte persoane în condițiile legii. Participanții la audiere pot adresa întrebări judecătorului de instrucție, care le transmite intervievatorului în

mod verbal, prin intermediul dispozitivelor tehnice, sau în scris, în timpul unei pauze.¹⁰² În caz de necesitate, intervievatorul are dreptul de a reformula întrebările dacă acestea au fost formulate într-un mod care poate trauma martorul însă fără a schimba esența lor.¹⁰³ Audierea trebuie să se efectueze în așa mod încât să se evite producerea oricărui efect negativ asupra stării psihice a acestuia.¹⁰⁴ Martorului care la data audierii nu a împlinit vârsta de 14 ani, nu este supus jurământului, dar ani i se va atrage atenția că trebuie să spună adevărul.¹⁰⁵ Declarațiile se înregistrează prin mijloace audio și video și se consemnează integral într-un proces-verbal. Judecătorul de instrucție sigilează suportul informațional pe care a fost înregistrată declarația martorului și îl păstrează în original împreună cu copia de pe procesul-verbal al audierii.¹⁰⁶ Dacă bănuitul sau învinuitul dorește să-i adreseze întrebări martorului, în baza unei cereri motivate este organizată o audiere suplimentară. Totuși norma recomandă evitarea audierii repetate în măsura în care acest lucru este posibil.¹⁰⁷ La examinarea cauzei în instanța de judecată, citirea acestor declarații și reproducerea înregistrării audio/video a acestora vor înlocui audierea personală a minorului, pentru a reduce o posibilă traumare a acestuia, cu excepția cazurilor în care, reieșind din circumstanțele cauzei, instanța de judecată consideră că minorul trebuie să dea declarații în ședința de judecată. Audierea repetată a minorului trebuie evitată în măsura în care acest lucru este posibil.¹⁰⁸ Este interzis, de asemenea, a obliga martorul minor să participe la **confruntare** cu persoana învinuită de infracțiuni contra integrității lui fizice și/sau morale.¹⁰⁹

Normele procesuale prevăd anumite particularități în ceea ce privește **măsurile procesuale** aplicate copiilor. Chiar dacă legislatorul nu s-a dezis de a admite detenția copilului, durata acesteia este redusă. Reținerea copilului nu poate depăși 24 de ore¹¹⁰. Reținerea și arestarea pot fi aplicate doar în cazuri excepționale când au fost săvârșite infracțiuni grave cu aplicarea violenței, deosebit de grave sau excepțional de grave.¹¹¹

În cazul când minorul a fost **reținut**, persoana care efectuează urmărirea penală este obligată să comunice imediat aceasta procurorului și părinților sau persoanelor care îi înlocuiesc.¹¹² Chiar dacă normele procesuale admit, în privința majorilor, în cazuri excepționale, de a amâna înștiințarea rudelor despre reținere, acest fapt este interzis în privința minorilor¹¹³. Se interzice aducerea silită a copiilor.¹¹⁴

Arestarea minorului de asemenea este limitată în timp acesta neputând depăși 4 luni la urmărirea penală¹¹⁵. De remarcat că în ceea ce privește arestarea în faza de judecată, termenul de aplicare poate fi prelungit în cazuri excepționale și în privința copiilor, fapt ce poate ridica semne de întrebare referitor la termene îndelungate de detenție. Până în prezent problema rămâne nesoluționată.

Codul de procedură penală prevede o măsură preventivă aplicabilă doar față de copii - transmiterea sub supraveghere. Aceasta constă în asumarea în scris a obligației de către unul din părinți, tutore, curator sau de către o altă persoană demnă de încredere, precum și de către conducătorul instituției de învățământ speciale unde învață minorul de a asigura prezentarea acestuia, când va fi citat, la organul de urmărire penală sau la instanță, precum și de a contracara anumite acțiuni negative.¹¹⁶ Până la transmiterea sub supraveghere, procurorul sau instanța solicită de la autoritatea tutelară informație despre persoanele cărora urmează să le fie transmis minorul sub supraveghere pentru a se convinge că acestea sunt capabile să asigure supravegherea lui.¹¹⁷ Transmiterea sub supraveghere se face numai la cererea scrisă a persoanelor date¹¹⁸, iar dacă persoana căreia i-a fost transmis sub supraveghere copilul și-a încălcat obligațiile, ea poate fi supusă unei amenzi.¹¹⁹ La soluționarea chestiunii privind aplicarea măsurii preventive, în fiecare caz se discută, în mod obligatoriu, posibilitatea transmiterii minorului sub supraveghere.¹²⁰

Chemarea bănuیتului, învinuitului, inculpatului minor care nu se află în stare de arest, la organul de urmărire penală sau în instanța judecătorească se face prin părinții acestuia sau prin alți reprezentanți legali, iar în cazul în care acesta se găsește într-o instituție specială, prin administrația acestei instituții.¹²¹

Urmărirea penală în cazurile cu făptuitori minori se exercită de către procuror¹²². **Judecarea cauzei** se efectuează de judecători de drept comun. Nu există judecători specializați pentru cauzele penale de această categorie. Urmărirea penală și judecarea cauzelor privind minorii precum și punerea în executare a hotărârilor judecătorești, se fac potrivit procedurii obișnuite, cu anumite derogări ce au ca sarcină de a ridica garanțiile față de acestea¹²³. Derogările se aplică în privința persoanelor care, la momentul desfășurării acțiunii procesuale, nu au împlinit vârsta de 18 ani. Dispozițiile privind obiectul probatoriului, durata reținerii sau arestării preventive, liberarea de răspundere penală se aplică și după atingerea vârstei de 18 ani.¹²⁴ În cazurile cu implicarea minorilor procurorul are sarcina de a stabili și alte circumstanțe decât în dosarele majorilor. Aceste circumstanțe se referă la vârsta acestuia, condițiile în care trăiește și este educat, gradul de dezvoltare intelectuală, volitivă și psihologică a lui, particularitățile caracterului și temperamentului, interesele și necesitățile lui, influența altor persoane asupra lui, cauzele și condițiile care au contribuit la săvârșirea infracțiunii.¹²⁵ În cazul când se constată că acesta suferă de debilitate mintală, care nu este legată de o boală psihică, trebuie să se stabilească, de asemenea, dacă el a fost pe deplin conștient de săvârșirea actului. Pentru a se stabili aceste circumstanțe, sunt ascultați părinții, învățătorii, educatorii lui și alte persoane care ar putea comunica datele necesare, precum și se cere efectuarea unei anchete sociale, prezentarea documentelor necesare și se efectuează alte acte de urmărire penală și

judiciare.¹²⁶ Se dispune întocmirea referatului presentințial de evaluare psihosocială.¹²⁷ Dacă, la săvârșirea infracțiunii, împreună cu minorul au participat și adulți, cauza în privința acestuia se disjunge pe cât e posibil, formând un dosar separat¹²⁸. La terminarea urmăririi penale organul de urmărire penală, prin ordonanță motivată, poate să nu prezinte învinuitului minor unele materiale ale urmăririi penale care, la părerea sa, pot influența negativ asupra acestuia însă aceste materiale prezintă reprezentantului legal¹²⁹.

Urmărirea penală în cazul anumitor infracțiuni, cum ar fi spre exemplu furtului avutului proprietarului săvârșit de minor, poate fi pornită doar la plângerea prealabilă a victimei¹³⁰. În asemenea situații cât și în toate cazurile de infracțiuni ușoare, mai puțin grave și grave prevăzute la cap. II–VI din Codul penal instanța de judecată, până la **punerea pe rol** a cauzei, în termen de cel mult 3 zile de la data repartizării cauzei, la solicitarea părților, adoptă o încheiere prin care dispune efectuarea procedurii **medierii** ori **împăcării** părților.¹³¹ Încheierea se transmite mediatorului, persoanei învinuite, părții vătămate, procurorului și apărătorului.¹³² Mediatorul purcede imediat la efectuarea procedurii de mediere și, dacă părțile s-au conciliat, întocmește un contract de mediere, care se semnează de către părți și se prezintă instanței de judecată în procedura căreia se află cauza penală. În cazul în care concilierea părților nu a avut loc, mediatorul întocmește un aviz motivat, pe care îl prezintă instanței de judecată.¹³³

Codul de procedură penală prevede posibilitatea **dejudiciarizării**, inclusiv la faza de urmărire sau judecare a cauzei. În primul rând se prevede posibilitatea încetării urmăririi penale dacă, la desfășurarea urmăririi penale, în cazurile infracțiunilor ușoare sau mai puțin grave, se stabilește că minorul pentru prima dată a săvârșit o asemenea infracțiune și corectarea lui poate fi obținută fără a-l trage la răspundere penală cu posibilitatea aplicării măsurilor de constrângere cu caracter educativ.¹³⁴ Demersul procurorului privind liberarea de răspundere penală, cu internarea acestuia într-o instituție specială de învățământ și de reeducare sau într-o instituție curativă și de reeducare, se examinează de către judecătorul de instrucție care va decide¹³⁵. În același sens la adoptarea sentinței, instanța de judecată urmează să examineze posibilitatea liberării de pedeapsa penală sau suspendării condiționate a executării pedepsei,¹³⁶ informând organul specializat ce va avea sarcina exercitării controlului asupra comportamentului acestuia.¹³⁷ Instanța de judecată dispune și de mecanismul liberării de pedeapsă cu aplicarea măsurilor cu caracter educativ¹³⁸ fie cu liberarea de pedeapsă cu internarea lui într-o instituție specială de învățământ și de reeducare sau într-o instituție curativă și de reeducare.¹³⁹ Aflarea în instituția specială de învățământ și de reeducare sau în instituția curativă și de reeducare poate fi încetată până la atingerea majoratului dacă minorul datorită corectării, nu mai are nevoie de influențare prin această măsură. Prelungirea aflării persoanei în instituțiile menționate după

atingerea majoratului se admite doar până la terminarea de către ea a învățământului general sau profesional.¹⁴⁰

4. 6. 4. Practica judiciară

În 2004, Plenul Curții Supreme de Justiție a emis o hotărâre explicativă,, **Cu privire la practica judiciară în cauzele penale privind minorii**, nr. 39 din 22 noiembrie cu scopul de a recomanda instanțelor judecătorești aplicarea corectă a normelor materiale și procedurale conținute în codurile penal și procesual-penal.

Chiar dacă potrivit normelor procesuale¹⁴¹ hotărârile Plenului CSJ poartă un caracter de recomandare, instanțele țin cont de acestea la examinarea cauzelor penale. Hotărârea se referă la toate categoriile de minori implicați în cadrul unui proces penal (inclusiv martori și victime). Totuși accentul se pune pe situația unui minor acuzat.

În instanțelor li se recomandă a lua în considerație că la constatarea **vârstei** de către expertiza medico-legală ziua nașterii inculpatului urmează să fie considerată ultima zi a acelui an, care este stabilit de experți, iar în cazul constatării vârstei printrun număr minimal și un număr maximal de ani, instanța de judecată urmează să reiasă din vârsta minimală a acestei persoane, presupusă de expertiză.

La judecarea cauzelor, cu copii instanțelor li se recomandă a atrage de un complet format din judecători cu **experiență bogată, specializați** în acest domeniu și numiți pentru a judeca asemenea cauze prin ordinul președintelui instanței.¹⁴²

Instanțele sunt chemate ca, cu o deosebită prudență să examineze temeinicia aplicării **măsurii preventive**, în special a **arestării preventive**, ținându-se seama că aceasta poate fi aplicată față de minori numai în cazuri excepționale. Arestarea preventivă a minorului în faza de urmărire penală trebuie să fie evitată. Minorii arestați trebuie să beneficieze de un proces rapid, în strictă conformitate cu principiile și normele procesal-penale. Ei sunt separați de adulți în detenție, iar cei care au fost deja condamnați trebuie să fie separați de cei care se află sub urmărire penală și judecați pentru prima dată, pentru a proteja minorul de influență negativă. În mod obligatoriu, instanțele trebuie să examineze posibilitatea transmiterii lui sub supraveghere a minorului.

La **numirea cauzei spre judecare**, instanțele trebuie să soluționeze și chiestiunea ce ține de modul de chemare în judecată a inculpatului minor. În cadrul **judecării** cauzei obiectul probatoriului în dosarele cu minori diferă de cel al adulților. Instanțelor li se recomandă **suplimentar** să examineze și - gradul de dezvoltare intelectuală, volitivă și psihologică a minorului; - particularitățile caracterului și temperamentului minorului; - interesele și necesitățile

minorului; - influența adulților sau altor minori asupra minorului; - cauzele și condițiile care au contribuit la săvârșirea infracțiunii.¹⁴³

Plenul indică și asupra respectării normelor ce țin de **audierea** minorului și asigurarea prezenței reprezentului legal. În cazul când inculpatul nu are reprezentant legal, instanța de judecată numește din oficiu ca reprezentant legal autoritatea tutelară.

În cazul când apar îndoieli cu privire la **starea de responsabilitate** sau la capacitatea de percepere justă a împrejurărilor ce au importanță pentru cauza penală, este necesară efectuarea expertizei medico-legale: psihologice sau psihiatrice ori psihologo-psihiatrice. În acest sens, în ședința de judecată pot fi audiați și specialiști în domeniul psihologiei copiilor și adolescenților (psiholog, asistent social, pedagog). În cazul când se constată că minorul suferă de debilitate mintală, care nu este legată de o boală psihică, instanța de judecată trebuie să se stabilească, dacă el a fost pe **deplin conștient** de săvârșirea actelor respective.

În cazurile când infracțiunile au fost săvârșite de către minori în **stare de ebrietate**, urmează să fie clarificate circumstanțele în care ei au procurat băuturi spirtoase sau substanțe narcotice, acțiunile adulților de atragere a minorilor la beție sau la consumarea substanțelor narcotice. Este necesar de a verifica dacă minorului urmează să i se aplice tratament forțat de alcoolism sau narcomanie și, dacă există pentru aceasta temeiuri.¹⁴⁴

La adoptarea sentinței este necesar de examinat posibilitatea **liberării de pedeapsă penală**¹⁴⁵ sau **suspendarea condiționată** a executării pedepsei.¹⁴⁶ În cazurile penale unde sunt implicați minori, instanțele de judecată **nu** trebuie să admită **condamnarea la închisoare** a acestora pentru infracțiunile ce nu prezintă gravitate sporită, dacă corijarea și reeducarea poate fi realizată fără izolare de societate. Instanța urmează să întreprindă toate măsurile prevăzute de lege pentru a aplica inculpatului minor **pedeapsa nonprivativă** de libertate, sau pentru a-i stabili o pedeapsă **mai blândă** decât cea prevăzută de lege¹⁴⁷

Astfel, putem constata că **actele normativ-juridice ale Republicii Moldova au receptat exigențele și standardele internaționale și europene referitor la răspunsul sistemului de justiție la delincvența juvenilă. Studiile în domeniu arată însă că practica de aplicare urmează a fi adusă în totală conformitate cu actele normativ-juridice, în spiritul standardelor internaționale și europene în domeniu.**

4. 7 ANGAJAMENTE ÎN DOMENIUL PREVENIRII DELICVENȚEI JUVENILE ÎN DOCUMENTELE NAȚIONALE DE POLITICI

Hotărârea Guvernului nr. 566 din 15. 05. 2003 despre **aprobarea măsurilor speciale pentru combaterea și profilaxia criminalității în rândurile minorilor**¹⁴⁸ prevedea multiple acțiuni relevante domeniului, precum: crearea serviciilor de informare (telefoane de încredere), în scopul asigurării accesului copiilor implicați în activități antisociale, pentru primirea unui ajutor profesional și sprijin psihologic (în condițiile confidențialității); desfășurarea activităților de publicitate a măsurilor și rezultatelor de combatere și profilaxie a delicvenței juvenile, publicarea articolelor cu tematica respective, organizarea unor lecții educative pentru copii și părinți; ***organizarea măsurilor de perfecționare a măiestriei profesionale a colaboratorilor de poliție preocupați de combaterea delicvenței juvenile***; majorarea alocațiilor pentru familiile socialmente vulnerabile, instruirea asistenților sociali pentru lucrul cu copiii aflați în dificultate, acordarea diferitor servicii de menținere a minorilor în familie; crearea serviciilor de alternativă pentru îngrijirea copiilor din familii dezorganizate (familii în care sunt depistate cazuri de abuz de alcool, întrebuințare a substanțelor stupefiante, de maltratare a copiilor etc.); crearea centrelor raionale și municipale de consiliere a copiilor cu comportament deviant în scopul reabilitării și reintegrării lor în societate; crearea grupelor multidisciplinare pentru organizarea timpului liber al minorilor; organizarea și stimularea participării specialiștilor din domeniul dreptului (avocați, polițiști, judecători) la orele de "Educație civică", "Noi și legea " în instituțiile de învățământ; ***antrenarea elevilor predispuși spre comiterea delictelor în activități extracurriculare și extrașcolare pe interese***; crearea pe lângă autoritățile administrației publice locale a consiliilor pentru protecția drepturilor copilului, în care să activeze cel puțin doi experți în domeniu; codificarea reglementărilor legislative și normative în domeniul protecției copilului și familiei; ***perfecționarea sistemului de combatere și profilaxie a delicvenței juvenile***; elaborarea actelor normative privind aplicarea standardelor de calitate pentru serviciile de protecție a copilului și familiei; elaborarea regulamentului-tip cu privire la serviciile de protecție, îngrijire și dezvoltare a copilului aflat în dificultate; elaborarea metodologiei de identificare a copilului aflat în dificultate; elaborarea mecanismelor de prevenire a intrării copilului în sistemul rezidențial de îngrijire și de reintegrare în familia biologică, familia extinsă sau alte forme de îngrijire de tip familial; perfecționarea cadrului legal referitor la grupurile vulnerabile de copii (copii supuși abuzului și neglijării), care pot determina situația de dificultate a acestora; elaborarea mecanismelor de recuperare și reintegrare socială a copiilor aflați în dificultate, inclusiv a tinerilor deținuți în sistemul penitenciar. Hotărârea prevedea o cooperare mai strânsă între ministere și departamente, autorități ale administrației publice locale, instituții de educație și

protecție a copiilor, fiind stabilit termen de executare perioada 2003-2007. Unele acțiuni pertinente domeniului au fost reiterate în Strategia națională privind protecția copilului și familiei, 2003¹⁴⁹, Strategia pentru tineret, 2003¹⁵⁰, Planul național de acțiuni "Educație pentru toți" pe anii 2004-2008¹⁵¹, Strategia națională pentru tineret pe anii 2009–2013¹⁵².

Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2004-2008

prevedea într-un capitol distinct referitor la drepturile copilului: perfecționarea procedurilor de intervenție judiciară în cazurile în care sunt implicați copii; adaptarea programelor de educație generală și profesională, a programelor de reabilitare psihosocială în lucrul cu copiii implicați în sistemul de justiție, cu cei aflați în detenție; dezvoltarea și consolidarea structurilor locale responsabile de protecția copilului și familiei, încadrate într-un sistem unic; elaborarea mecanismelor de acreditare a instituțiilor, organizațiilor publice și organizațiilor non-guvernamentale pentru prestarea serviciilor de asistență socială pentru copil și familie; crearea și dezvoltarea serviciilor comunitare pentru copiii și familiile aflate în situații deosebit de dificile; perfecționarea sistemului de colectare a datelor statistice despre copil și familie și analiza sistematică a datelor segregate pentru toate domeniile acoperite de Convenția cu privire la drepturile copilului, cu accent asupra grupurilor de risc; pregătirea sistematică a specialiștilor care lucrează pentru și cu copiii (judecătorii, avocații, angajații din cadrul organelor de ordine, funcționarii publici, cadrele didactice, cadrele medicale, asistenții sociali, reprezentanții organizațiilor non-guvernamentale), în domeniul drepturilor copilului; editarea de materiale informative și metodice în domeniul drepturilor copilului; promovarea programelor anuale de sensibilizare a opiniei publice în domeniul protecției copiilor: copiii în instituții, copiii cu dizabilități, copiii străzii, copiii maltratați/traficați¹⁵³.

Strategia națională de consolidare a sistemului judecătoresc¹⁵⁴ includea „eficientizarea sistemului de justiție pentru minori” printre cele nouă componente strategice¹⁵⁵. Au fost identificate patru obiective/activități specifice: evaluarea necesarului de personal și de spații pentru instrumentarea și judecarea în cele mai bune condiții a cauzelor în care sînt implicați minori – victime sau infractori; perfecționarea cadrului legislativ în domeniul protecției drepturilor minorilor prin elaborarea unor propuneri de reglementare unitară pentru simplificarea procedurilor și sporirea garanțiilor procesuale acordate minorilor în cadrul examinării cauzelor cu implicarea lor, precum și în procesul aplicării pedepselor față de minori; specializarea judecătorilor și a altor categorii de personal din sistemul judecătoresc în cadrul cursurilor de formare ce vor fi organizate la nivelul Institutului Național al Justiției; crearea infrastructurii pentru funcționarea în bune condiții a justiției pentru minori.

Strategia națională de dezvoltare pe anii 2008-2011¹⁵⁶ stabilea printre măsurile prioritare „*prevenirea criminalității în rândul minorilor prin aplicarea unui complex de măsuri și programe speciale pentru minori și familiile acestora, care locuiesc într-un mediu cu risc infracțional sporit, ceea ce generează consumul de droguri ori promovarea unei culturi infracționale*”¹⁵⁷; evaluarea necesarului de personal și de spații pentru instrumentarea și judecarea în cele mai bune condiții a cauzelor în care sînt implicați minori – victime sau infractori; îmbunătățirea cadrului legislativ în domeniul protecției drepturilor minorilor prin elaborarea unor propuneri de reglementare unitară pentru simplificarea procedurilor și sporirea garanțiilor procesuale acordate minorilor; crearea infrastructurii pentru funcționarea în condiții adecvate a justiției pentru copii, prin specializarea judecătorilor și a altor categorii de personal din sistemul judiciar și crearea unui centru de documentare și informare accesibil profesioniștilor în materie de justiție juvenilă”¹⁵⁸. **Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de dezvoltare pe anii 2008-2011**¹⁵⁹ de asemenea, prevede anumite acțiuni pertinente prevenirii delincvenței, specificând drept acțiuni crearea parteneriatului poliție-comunitate pentru identificarea eventualelor probleme și soluționarea lor în comun; evaluarea implementării proiectelor-pilot; extinderea procesului de implementare a Strategiei privind activitatea polițienească comunitară la nivel național.

Strategia națională privind acțiunile comunitare pentru susținerea copiilor aflați în dificultate pe anii 2007-2014¹⁶⁰ prevede acțiuni în conflict cu legea în calitate de grup țintă¹⁶¹, stabilind drept domenii de intervenție: cadrul normativ (dezvoltarea cadrului normativ pentru promovarea acțiunilor comunitare; monitorizarea și evaluarea acțiunilor comunitare), cadrul instituțional (dezvoltarea serviciilor comunitare în cadrul instituțiilor de educație, de reabilitare / recuperare, instituțiilor de asistență socială, instituțiilor medicale pentru copii), dezvoltarea resurselor umane (formarea și dezvoltarea capacităților voluntarilor și ale specialiștilor în promovarea acțiunilor comunitare; sensibilizarea opiniei publice și mobilizarea socială asupra necesității acțiunilor comunitare), resurse informațional-didactice (elaborarea resurselor informațional-didactice pentru promovarea și implementarea acțiunilor comunitare la nivel național, local și instituțional)¹⁶², fiind aprobat și un plan național de acțiuni comunitare¹⁶³.

Acțiuni prioritare în domeniul justiției pentru copii se conțineau și în **Planul Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului pentru anii 2011-2014**¹⁶⁴, inclusiv „eficientizarea sistemului de justiție pentru minori: instruirea judecătorilor și procurorilor cu privire la extinderea aplicării pentru minori a măsurilor alternative la detenție; asigurarea implementării prevederilor legale ce obligă organele de urmărire penală și instanțele de judecată de a solicita organului de probațiune întocmirea referatului presentențial de evaluare psihosocială a

personalității bănuțitului, învinuitului sau inculpatului minor; monitorizarea aplicării legislației în cauzele cu implicarea minorilor și elaborarea recomandărilor pe marginea încălcărilor depistate; organizarea activităților de instruire continuă a actorilor implicați în procesul penal cu participarea minorului (judecător, procuror, avocat, consilier de probațiune, ofițer de urmărire penală, pedagog etc.) prin intermediul desfășurării unor seminare mixte cu accent pe standardele și procedurile justiției pentru minori, abilitățile și cunoștințele specifice pentru lucrul cu minorii; **dezvoltarea serviciilor comunitare pentru prevenirea delincvenței juvenile**¹⁶⁵”.

Planul de eficientizare a comunicării poliției cu societatea civilă pentru perioada 2011-2012¹⁶⁶ prevedea „crearea unui serviciu video-media în cadrul DIRP pentru producerea spoturilor și filmelor de scurt metraj, emisiuni TV de prevenire a criminalității și promovare a imaginii MAI și subdiviziunilor subordonate; organizarea și desfășurarea de către subdiviziunile teritoriale ale poliției a întrunirilor cu cetățenii, în colectivele de muncă, organizarea ședințelor trimestriale de dare de seamă a șefilor de post și ofițerilor operativi de sector față de cetățeni în localitățile deservite, organizarea ședințelor cu autoritățile administrației publice locale; organizarea și desfășurarea de către subdiviziunile teritoriale ale organelor afacerilor interne a reuniunilor cu corpul didactic și tineretul studios din cadrul instituțiilor de învățământ preuniversitar și universitar, în scopul diminuării fenomenului infracțional și promovarea imaginii poliției; **desfășurarea campaniilor de prevenție a criminalității și a comportamentului anti-social și deviant, în parteneriat cu ONG și mass-media, atragând proiecte și fonduri extrabugetare**; desfășurarea întrunirilor de comun cu reprezentanții bisericii ortodoxe, întru **promovarea înaltelor valori morale și spirituale** în rândul populației; purtarea negocierilor cu posturile TV și radio privind pregătirea și difuzarea unei **emisiuni săptămânale regulate cu privire la prevenirea criminalității și ridicarea nivelului culturii juridice a populației**; oformarea și amplasarea în preajma localurilor administrației publice locale și sectoarelor de poliție a panourilor informative privind activitatea poliției, care să conțină datele de contact al șefilor de post și comisarilor, telefoanele și adresele electronice de încredere, etc. ; organizarea de către șefii de post și ofițerii operativi de sector a **întrunirilor în cartierele locative, în preajma administrației publice locale etc. pentru explicarea măsurilor necesare pentru prevenirea criminalității și protecția cetățenilor**, importanța comunicării la poliție a tuturor delictelor și incidentelor comise etc. ” Similar, **Planului de acțiuni al MAI în domeniul drepturilor omului pentru anul 2011**¹⁶⁷ prevedea printre acțiunile care ar duce la eficientizarea sistemului de justiție pentru minori și **dezvoltarea serviciilor comunitare pentru prevenirea delincvenței juvenile** (regulamentul-cadru al echipelor multidisciplinare elaborat, regulamentul-cadru al serviciului minori al poliției modificat).

Programului de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011-2020¹⁶⁸ prevede că beneficiarii ai educației incluzive sunt toți copiii, indiferent de starea materială a familiei, mediul de reședință, apartenența etnică, limba vorbită, sex, vârstă, de apartenența politică sau religioasă, starea de sănătate, de caracteristicile de învățare, de antecedente penale, inclusiv: copiii orfani, abandonați, lipsiți de îngrijire părintească; copiii din familiile defavorizate; copiii instituționalizați; copiii străzii; ***copiii șitinerii în conflict cu legea***; copiii și tinerii supuși violenței; copiii și tinerii care consumă droguri, alcool, alte substanțe toxice; copiii cu dificultăți de învățare și comunicare.

Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului¹⁶⁹ prevede că poliția este o instituție publică specializată a statului, în subordinea Ministerului Afacerilor Interne, care are misiunea de a apăra drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei prin activități de menținere, asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, ***de prevenire***, investigare și de descoperire ***a infracțiunilor și contravențiilor***¹⁷⁰. Poliția cooperează cu autorități ale administrației publice centrale și locale în vederea realizării atribuțiilor sale, prevederilor documentelor de ***politici naționale în domeniul de prevenire și combatere a infracționalității***, de menținere a ordinii și securității publice, implicând în aceste activități și societatea civilă¹⁷¹.

Ministrul afacerilor interne determină direcțiile strategice de activitate a Poliției în realizarea Programului de activitate al Guvernului, elaborează și promovează politica statului în activitatea Poliției. Ministrul afacerilor interne propune spre aprobare Guvernului, conform competenței prevăzute de legislație, documentele de politici în domeniul de activitate a Poliției și asigură controlul realizării acestor politici¹⁷².

Poliția este constituită din Poliția pentru combaterea criminalității și Poliția ordine publică, care au următoarele sarcini:

- a) Poliția pentru combaterea criminalității (poliția criminală) – asigurare, prin măsuri speciale de investigație și prin acțiuni procesual-penale, exercitate în condiții legale, ***a prevenirii și combaterii criminalității***, constatării și investigării infracțiunilor, identificării persoanelor care le-au comis și, după caz, a căutării acestora;
- b) ***Poliția ordine publică*** – menținere, asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, asigurare a siguranței persoanei, ***prevenire a infracțiunilor și contravențiilor***, constatare a contravențiilor și aplicare a sancțiunilor contravenționale, potrivit legislației¹⁷³.

Pentru exercitarea atribuțiilor care îi revin, Poliția are dreptul să constituie și să administreze, în modul prevăzut de legislație, registre instituționale, sisteme informaționale și baze de date care conțin informații cu privire la părinții sau alți reprezentanți legali ai minorilor, care nu își îndeplinesc obligațiile de educare, instruire și/sau de întreținere a acestora¹⁷⁴.

În *domeniul prevenirii infracțiunilor și a contravențiilor*, Poliția are următoarele atribuții:

- a) **culege informații** în scop de cunoaștere, prevenire și combatere a infracțiunilor, precum și a altor fapte ilicite;
- b) **elaborează și întreprinde măsuri de prevenire a infracțiunilor și contravențiilor**, atribuite Poliției, conform legii;
- c) deține evidențe proprii de prevenție, criminalistice și operative în vederea susținerii activității proprii;
- d) asigură reacționarea promptă la sesizările și comunicările despre infracțiuni și contravenții, aduce la cunoștința autorităților administrației publice respective evenimentele care i-au devenit cunoscute și care pun în pericol siguranța personală, socială și a statului și cer o reacționare promptă;
- e) **constată cauzele și condițiile ce pot genera** sau contribui la săvârșirea infracțiunilor și contravențiilor care sunt în competența Poliției, cu sesizarea, potrivit legii, a organului competent sau a persoanei cu funcții de răspundere cu privire la necesitatea de întreprindere a măsurilor de înlăturare a acestor cauze și condiții;
- f) colaborează cu instituțiile de învățământ și cu organizațiile neguvernamentale în scop de pregătire antiinfracțională a populației;
- g) asigură supravegherea și organizează controlul, potrivit legii, asupra deținerii, portului și folosirii armelor și munițiilor, a materialelor explozive cu destinație industrială și pirotehnice, asupra modului în care se efectuează operațiunile cu arme, muniții și cu materii explozive, asupra funcționării atelierelor de reparație a armelor și a tirurilor de tragere, precum și asupra efectuării tragerilor experimentale din arme, indiferent de forma de proprietate și destinație;
- h) exercită controlul, potrivit legii, asupra respectării de către instituțiile abilitate a normelor legale referitoare la circulația substanțelor narcotice, toxice și radioactive, precum și a altor obiecte și substanțe supuse autorizării, care prezintă un pericol public avansat sau care pot fi folosite la săvârșirea unor fapte ilicite;
- i) întreprinde măsuri pentru asigurarea integrității averii fără stăpân, în posesia căreia a intrat, până la transmiterea acesteia persoanelor îndreptățite de a o poseda¹⁷⁵.

În conformitate cu **Legea privind administrația publică locală**¹⁷⁶, **consiliul local contribuie** la organizarea de activități culturale, artistice, sportive și de agrement de interes local; înființează și organizează târguri, piețe, parcuri și locuri de distracție și agrement, baze sportive și asigură buna funcționare a acestora; formează, din rândul membrilor săi, în funcție de specificul și necesitățile locale, comisii consultative de specialitate pentru diferite domenii de activitate, modifică componența acestora; formează comisii administrative conform legislației în

vigoare; contribuie, în condițiile legii, la **asigurarea ordinii publice**, adoptă decizii privind activitatea poliției municipale, a pompierilor și formațiunilor de protecție civilă de interes local, propune măsuri de îmbunătățire a activității acestora; contribuie la realizarea măsurilor de protecție și asistență socială, **asigură protecția drepturilor copilului**; decide punerea la evidență a persoanelor socialmente vulnerabile care au nevoie de îmbunătățirea condițiilor locative; înființează și asigură funcționarea unor instituții de binefacere de interes local¹⁷⁷. **Primarul**, în teritoriul administrat conduce, coordonează și controlează activitatea serviciilor publice locale, asigură funcționarea serviciului stare civilă, a autorității tutelare, contribuie la realizarea măsurilor de asistență socială și ajutor social; **coordonează activitatea de asistență socială privind copiii**, persoanele în etate, invalizii, familiile cu mulți copii, familiile afectate de violență intrafamilială, **alte categorii de persoane socialmente vulnerabile**, sprijină activitatea asociațiilor obștești de utilitate publică din teritoriul satului (comunei), orașului (municipiului)¹⁷⁸. **Președintele raionului**, în teritoriul administrat, **contribuie la menținerea ordinii publice**, asigurarea securității și apărarea drepturilor cetățenilor¹⁷⁹.

Legea privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți¹⁸⁰ prevede că autoritatea tutelară locală (primarii de sate/ comune și de orașe)¹⁸¹ este obligată să se autosesizeze și/sau să asigure recepționarea și înregistrarea sesizărilor cu privire la copiii aflați în următoarele situații: copiii sunt supuși violenței; copiii sunt neglijanți; **copiii practică vagabondajul, cerșitul, prostituția; copiii sunt lipsiți de îngrijire și supraveghere din partea părinților** din cauza absenței acestora de la domiciliu din motive necunoscute; părinții copiilor au decedat; **copiii trăiesc în stradă, au fugit ori au fost alungați de acasă; părinții copiilor refuză să-și exercite obligațiile părintești privind creșterea și îngrijirea copilului**; copiii au fost abandonați de părinți; părinții copiilor au fost declarați ca fiind incapabili printr-o hotărâre judecătorească¹⁸². Autoritatea tutelară locală are următoarele atribuții: asigură recepționarea și înregistrarea sesizărilor privind încălcarea drepturilor copilului, se autosesizează în cazul identificării unor copii aflați în situație de risc; coordonează examinarea sesizărilor privind încălcarea drepturilor copilului; în limita atribuțiilor sale și în cooperare cu autoritatea tutelară teritorială, întreprinde acțiunile necesare pentru prevenirea separării copilului de mediul familial sau pentru (re)integrarea copilului în familie; asigură evaluarea familiilor cu copii aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți; asigură luarea copilului de la părinți sau de la persoanele în grija cărora se află acesta în cazul existenței unui pericol iminent pentru viața sau sănătatea lui; asigură plasamentul de urgență al copiilor separați de părinți; asigură instituirea tutelei/curatelei asupra copiilor ai căror părinți sunt plecați peste hotare; **asigură luarea și scoaterea de la evidență a familiilor cu copii aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți**; participă la procedura de luare a copilului de la părinți; eliberează și

transmite autorității tutelare teritoriale avize privind plasamentul planificat al copiilor; ***cooperează, la nivel local, cu instituțiile, structurile și serviciile cu atribuții în domeniul protecției copilului; coordonează procesul de monitorizare a situației familiilor cu copii aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți***; coordonează procesul de analiză a situației la nivel local privind protecția copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți; ***planifică și decide realizarea măsurilor de informare a populației privind drepturile copilului***; în limita atribuțiilor sale, întreprinde măsurile necesare pentru respectarea drepturilor patrimoniale ale copiilor rămași fără ocrotire părintească; colaborează cu autoritățile tutelare teritoriale și centrale în vederea protecției copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, inclusiv prin informarea reciprocă pe probleme de interes comun¹⁸³.

Angajații autorităților publice centrale și locale, ai structurilor, instituțiilor și serviciilor din cadrul sau subordonate acestora, care activează în domeniile asistenței sociale, educației, ocrotirii sănătății, organelor de drept în conformitate cu mecanismul de cooperare intersectorială aprobat de Guvern sunt obligați: să transmită autorității tutelare competente sesizările privind copiii aflați în situație de risc, precum și cele privind cazurile de abuz, neglijare sau exploatare a copiilor în cadrul serviciilor sociale, al instituțiilor medicale, educaționale, culturale; să participe la activitatea echipelor multidisciplinare în procesul de evaluare inițială și complexă a situației copilului la solicitarea autorității tutelare locale, precum și la elaborarea și implementarea planului individualizat de asistență; ***să realizeze măsuri de prevenire a situațiilor de risc pentru copii***¹⁸⁴.

Conform **Codului Educației al Republicii Moldova**¹⁸⁵, instituțiile de învățământ general asigură tuturor copiilor și elevilor educație de calitate, îngrijire și sprijin; identifică copiii și elevii cu dificultăți de învățare și le acordă ajutorul și asistența individuală necesară în procesul de învățare; ***acordă asistența necesară copiilor și elevilor aflați în dificultate***, în colaborare cu instituțiile de asistență socială¹⁸⁶. Învățământul extrașcolar este benevol și se organizează, în funcție de interesele și opțiunile copiilor și tinerilor, în instituțiile de învățământ general și în instituțiile de învățământ extrașcolar publice și private (centre, palate și case de creație, școli de arte, sport etc.), sub formă de activități educative specifice, desfășurate în grup și/sau individual, sub îndrumarea cadrelor didactice cu pregătire specială, în colaborare cu familia, unități socioculturale, mass-media, organizații de copii și tineret¹⁸⁷.

Legea cu privire la probațiune¹⁸⁸ prevede că acțiunile de probațiune în privința minorilor se axează pe: asigurarea procesului de rehabilitare psihopedagogică a personalității; abordarea individuală a fiecărui caz, cu o atenție sporită, ținându-se cont de particularitățile personale și de particularitățile vârstei; stabilirea și menținerea relațiilor cu serviciile de protecție a drepturilor copilului; monitorizarea situației pre- și postintegrare a minorului în familie;

dezvoltarea capacității familiei și a comunității de a asigura asistență minorului și de a preveni riscul intrării lui în dificultate; relațiile cu mass-media în aplicarea măsurilor de probațiune față de minor, în scopul abordării tuturor problemelor doar prin prisma respectării interesului superior al copilului. În desfășurarea activităților de probațiune, personalul organului de probațiune poate participa: la elaborarea și la aprobarea programelor sectoriale, locale în domeniul protecției copilului și a familiei, la crearea de servicii comunitare de protecție socială; la elaborarea și la punerea în aplicare a sistemului de monitorizare și de evaluare a serviciilor de protecție a copilului și a familiei; la crearea, la nivel național și la nivel local, a unui sistem informațional care să includă date despre copil și despre familia aflată în dificultate sau în situații de risc, precum și despre instituțiile de protecție a copilului și a familiei; **la dezvoltarea și la promovarea modelelor viabile de servicii comunitare de protecție a copilului și a familiei, de servicii de prevenire a intrării copiilor în dificultate** și în sistemul rezidențial de îngrijire și educație, de servicii de asistență socială pentru copiii și familiile aflate în dificultate sau în situații de risc; la elaborarea unui mecanism de implicare a sectorului privat în soluționarea problemelor copilului și ale familiei¹⁸⁹. În exercitarea atribuțiilor de serviciu, consilierul de probațiune organizează **implementarea programelor educative și de profilaxie în privința persoanelor minore aflate în conflict cu legea** și a celor eliberate din locurile de detenție¹⁹⁰.

Unele activități conexe prevenirii delincvenței juvenile se conțin și în **Strategia pentru protecția copilului pe anii 2014-2020**¹⁹¹. În vederea prevenirii violenței, neglijării și exploatării copiilor se vor întreprinde următoarele măsuri: dezvoltarea capacităților actorilor comunitari și a grupurilor profesionale pentru identificarea, referirea și asistența cazurilor de violență a copiilor și în oferirea serviciilor adecvate; **dezvoltarea și implementarea Programului național de formare a deprinderilor parentale**; desfășurarea campaniilor de sensibilizare a societății în scopul prevenirii violenței și reducerii toleranței privind violența asupra copiilor; **asigurarea protecției copiilor împotriva informațiilor de pe toate suporturile existente, care pot afecta negativ integritatea psihică și morală a copiilor**; dezvoltarea serviciilor de suport și prevenire pentru copiii pasibili riscului de a deveni victime ale violenței sau exploatării; **evidența și monitorizarea agresorilor pentru prevenirea recidivei infracțiunii de violență sexuală asupra copilului**; sporirea capacităților sistemului educațional privind informarea în domeniul drepturilor copilului și formării deprinderilor pentru prevenire a violenței în școală, precum și a comportamentelor de risc¹⁹². În vederea redimensionării semnificației sociale a maternității și paternității și a rolului ambilor părinți în creșterea și educarea copiilor se vor întreprinde următoarele măsuri: sprijinul reintegrării femeilor cu copii în activitatea profesională prin (re)profesionalizare, facilitarea accesului nediscriminatoriu la liniile de creditare, stimulentele financiare; **sprijinul implicării calitative a ambilor părinți în creșterea și educația copiilor prin**

îndeplinirea în comun a obligațiilor și drepturilor parentale; promovarea campaniilor de conștientizare în scopul combaterii prejudecăților privind rolurile femeilor și bărbaților în familie și societate¹⁹³.

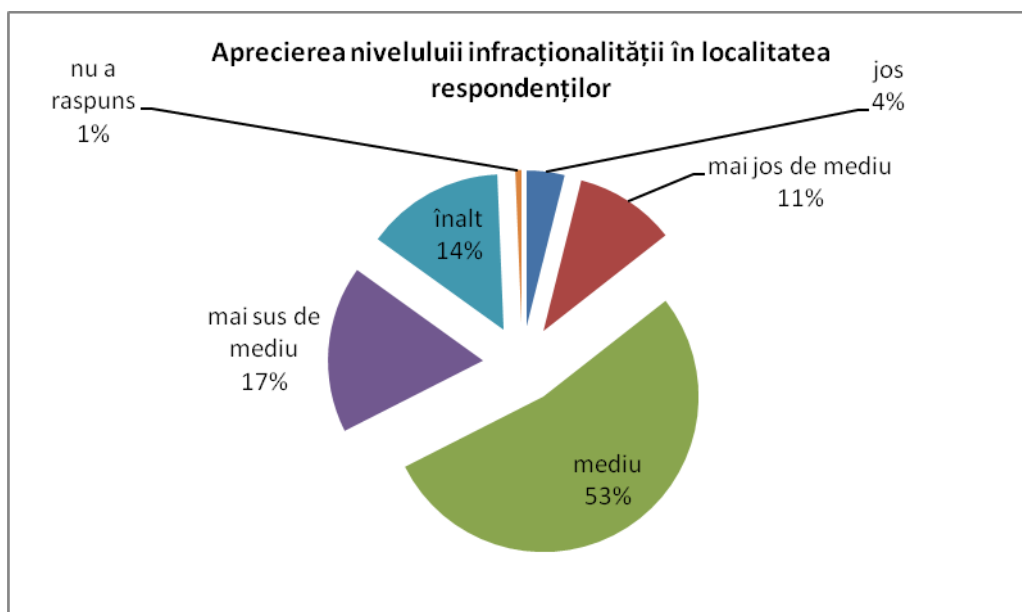
Astfel, putem conchide că Republica Moldova nu a avut și nu are un cadru normativ complex și clar în domeniul prevenirii delincvenței juvenile. Chiar dacă anumite acte normative includ *inter alia*, obligația a varii instituții direct sau indirect de a contribui la protecția copiilor în situații de dificultate și risc, măsurile instituționale și administrative nu denotă o suficiență în spectrul de acțiuni și o abordare strategică în realizarea obiectivului de prevenție.

V. PRACTICI ACTUALE DE PREVENIRE A DELINCVENȚEI JUVENILE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

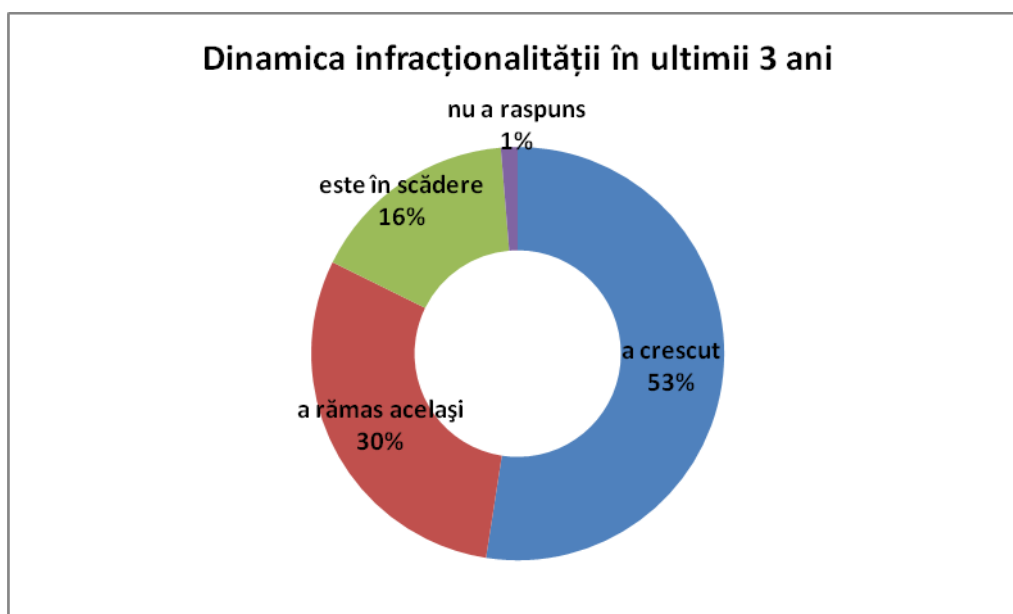
5. 1 PERCEPȚIA NIVELULUI INFRAȚIONALITĂȚII ÎN LOCALITATE

Fiind întrebați cum apreciază nivelul infraționalității în localitate, 53 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au indicat că infraționalitatea este la nivel mediu, 17% - mai sus de mediu, 14 % - înalt, 11% - mai jos de mediu, 4 % - jos și 1% nu au răspuns.

Polițiști, Nivelul infraționalității în localitatea respondenților

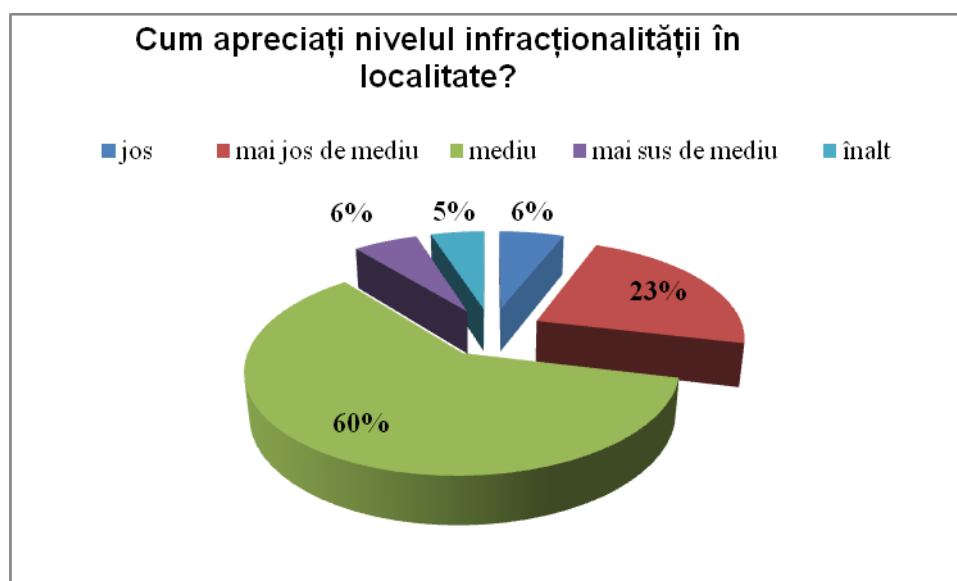
Polițiști, Dinamica infraționalității în localitatea respondenților – pentru ultimii 3 ani

În rezultatul validării chestionarelor, se atestă că în opinia a 53% dintre polițiștii respondenți la chestionar, în ultimii 3 ani, nivelul infracționalității în localitatea de domiciliu a crescut, 30% din respondenți consideră că a rămas același, 16% consideră că este în scădere, iar 1% nu au răspuns.

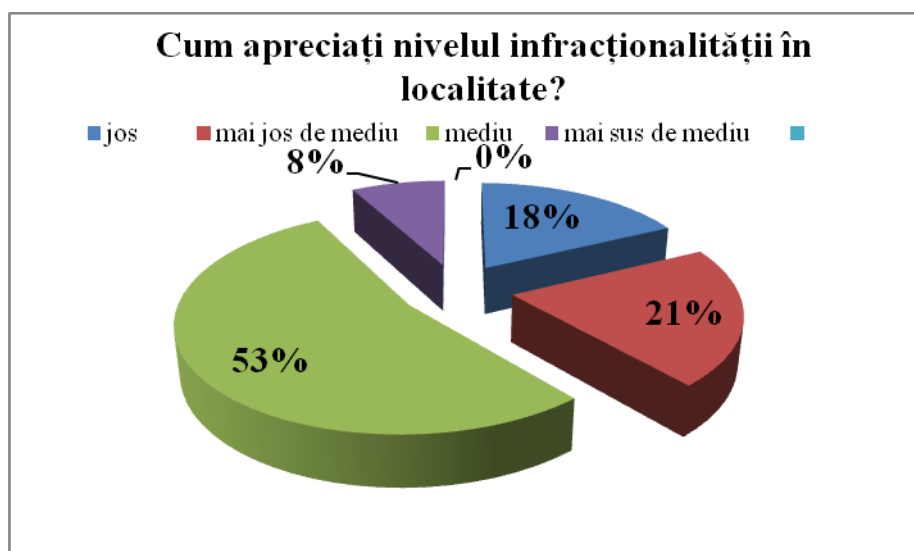
60% dintre reprezentanții APL și asistenți sociali respondenți la chestionar apreciază nivelul infracționalității în localitatea de domiciliu ca fiind mediu, 23% consideră că infracționalitatea este la nivel mai jos de mediu, 5% sunt de părerea că infracționalitatea atinge cote înalte, iar câte 6% au optat pentru răspunsul jos și mai sus de mediu.

APL și asistenți sociali, Nivelul infracționalității în localitatea respondenților

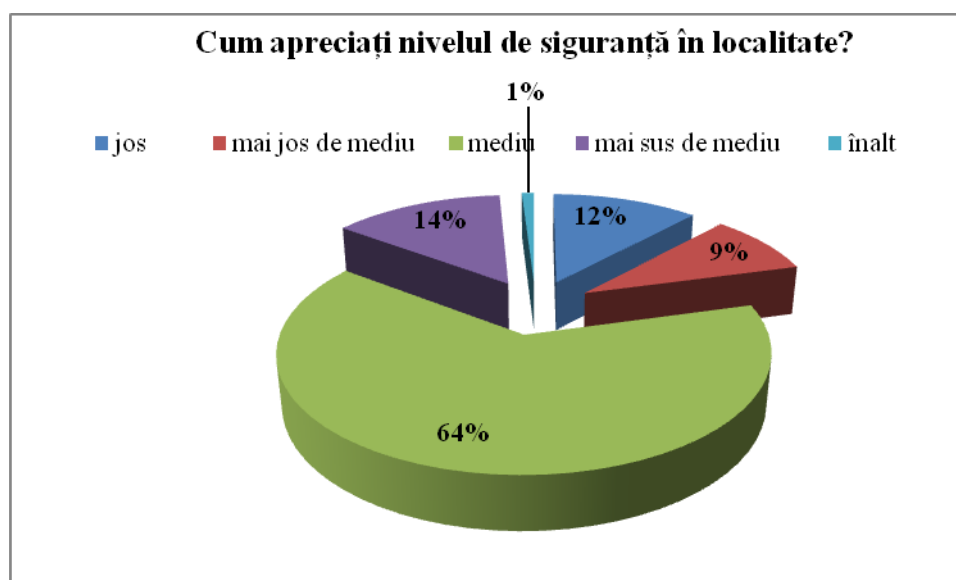
Fiind întrebați cum apreciază nivelul infracționalității în localitatea în care abitează, 53 % din profesori respondenți la chestionar au răspuns că infracționalitatea este la nivel mediu, 21%- mai jos de mediu, 18 % - jos și 8% au apreciat că este mai sus de mediu.

Profesori, Nivelul infracționalității în localitatea respondenților

64% dintre părinții participanți la studiu consideră că nivelul de siguranță în localitatea de domiciliu este mediu, 9% cred este mai jos de mediu, 14% au optat pentru răspunsul mai sus de mediu, 12% - cred că nivelul de siguranță atinge cote minime și doar 1% sunt de părerea că nivelul de siguranță atinge cote înalte.

Părinți, Nivelul de siguranță în localitatea respondenților

Interviurile de grup ne-au arătat că în localitățile de domiciliu a respondenților, nivelul infracționalității este perceput ca fiind mediu și în ultimii 3 ani se menține constant. Participanții din două localități au menționat că în comunitatea lor nivelul infracționalității este în creștere. S-a expus opinia că în ultimii ani, este în creștere numărul infracțiunilor săvârșite împotriva minorilor, inclusiv s-au săvârșit mai multe infracțiuni cu caracter sexual împotriva minorilor. În cadrul discuțiilor, participanții au identificat posibile explicații cu referire la

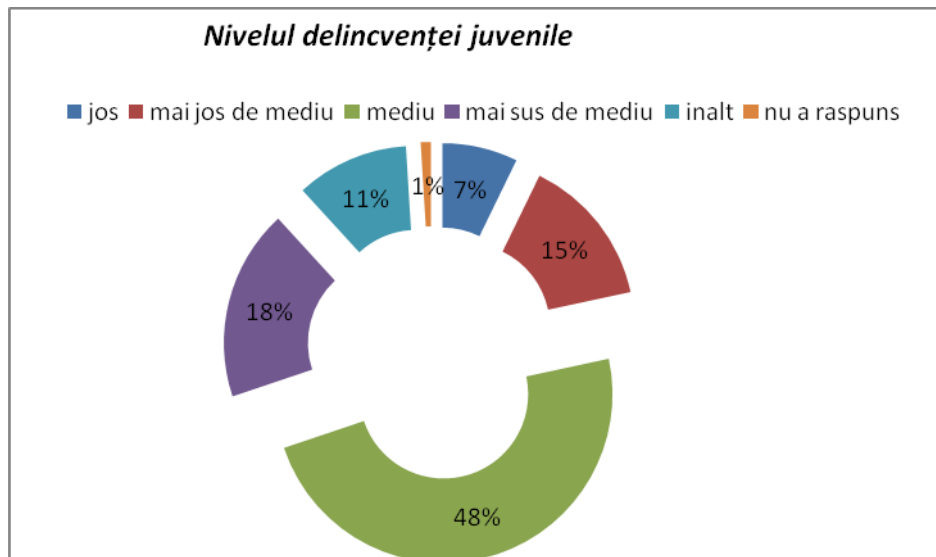
percepția de creștere a nivelului infracționalității, printre care - mediatizarea în presa scrisă și televizată a infracțiunilor grave și deosebit de grave, dar și faptul că în ultimii ani organele de poliție înregistrează toate infracțiunile, pe când câțiva ani în urmă, din dorința de a avea indicatori buni, exista o practică defectuoasă de a nu înregistra infracțiunile ușoare.

Astfel, polițiștii (53 %), reprezentanții APL și asistenții sociali (60 %), profesorii (53 %) consideră că infracționalitatea în localitate este la nivel mediu, majoritatea părinților (64 %) respondenți la chestionar menționând că nivelul de siguranță în localitatea de domiciliu este mediu.

5. 2 PERCEPȚIA NIVELULUI DELINCVENȚEI JUVENILE

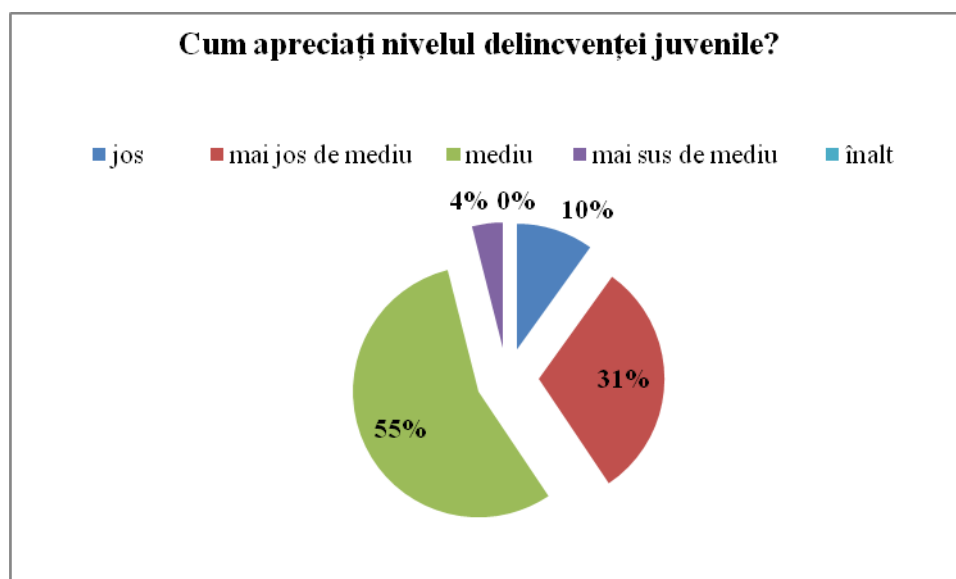
În viziunea a 48 % dintre polițiștii respondenți la chestionar, delincvența juvenilă în localitatea de domiciliu este la nivel mediu, 18 % – mai sus de mediu, 15 %-mai jos de mediu, 11% – înalt, 7% –jos și 1% nu au răspuns.

Polițiști, Nivelul delincvenței juvenile în localitate respondenților

55% dintre reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar consideră că delincvența juvenilă este la nivel mediu, 31% au optat pentru răspunsul mai jos de mediu, 10% cred că delincvența juvenilă este la nivel jos, 4% au răspuns mai sus de mediu, iar pentru nivelul înalt nu a optat nici un respondent.

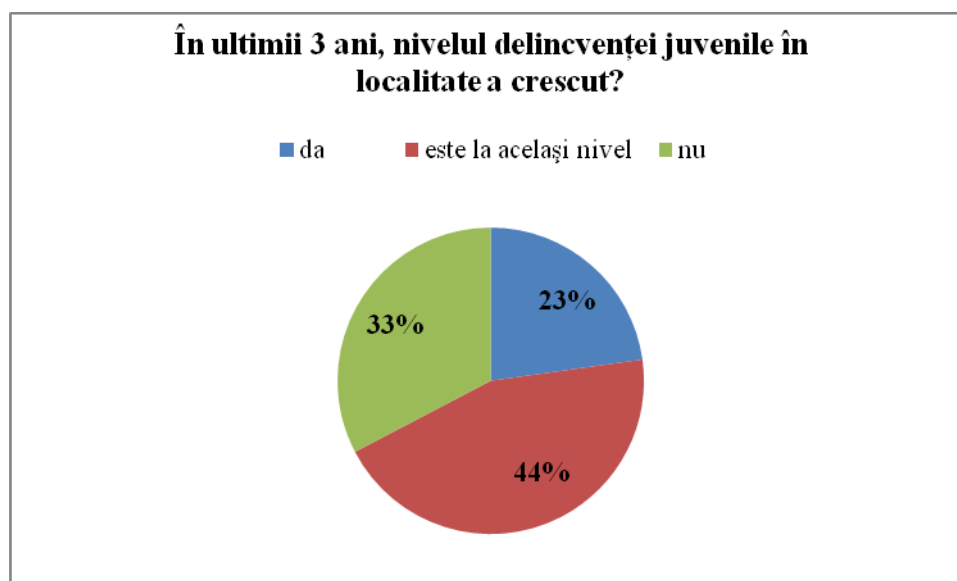
APL și asistenți sociali, Nivelul delincvenței juvenile în localitate respondenților

Fiind întrebați dacă în ultimii 3 ani a crescut nivelul delincvenței juvenile în comunitatea în care trăiesc, 44% dintre reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar au

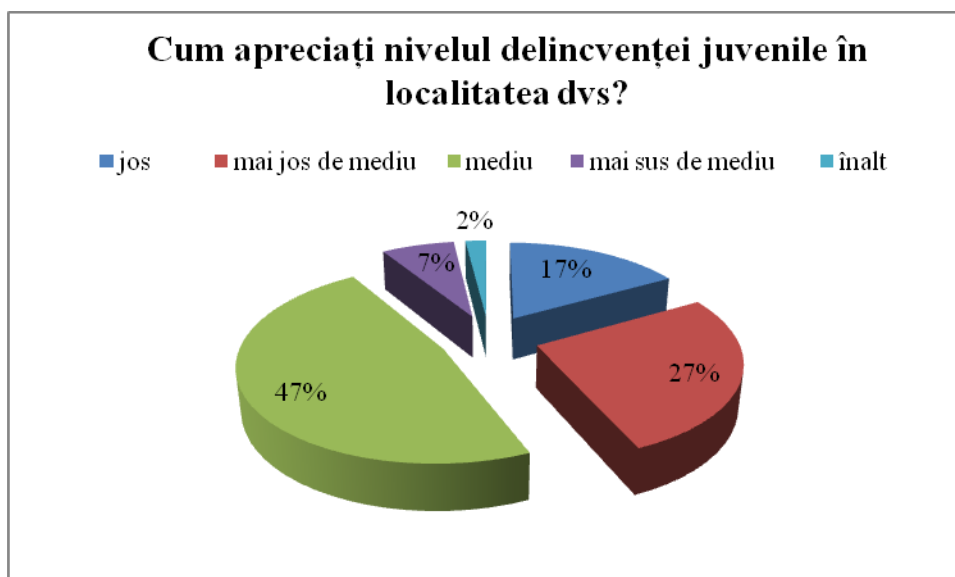
răspuns că delincvența juvenilă este la același nivel, 33% consideră că acest fenomen nu este în creștere, iar 23% sunt de părerea că în ultimii 3 ani nivelul delincvenței juvenile a crescut.

APL și asistenți sociali, Dinamica delincvenței juvenile– pentru ultimii 3 ani

47% dintre profesorii respondenți la chestionar au apreciat că delincvența juvenilă în localitatea unde domiciliază este la nivel mediu, 27% din respondenți susțin că este la nivel mai jos de mediu, 17% - au optat pentru nivelul jos, 7% mai sus de mediu și doar 2% au enunțat că nivelul delincvenței juvenile este înalt.

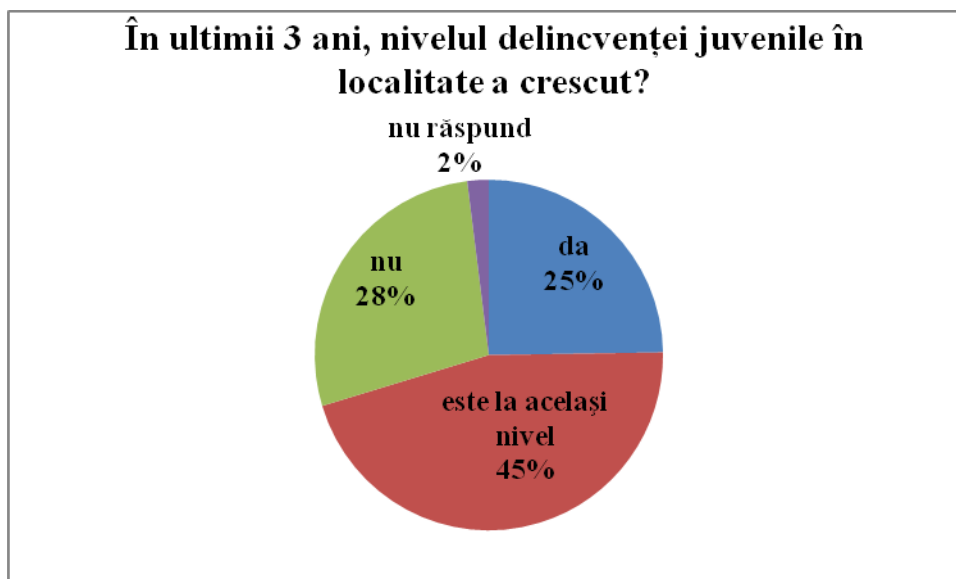
Profesori, Nivelul delincvenței juvenile în localitate respondenților

În viziunea a 45% dintre profesorii respondenți la chestionar, în ultimii 3 ani, delincvența juvenilă în localitatea de domiciliu rămas același nivel, 28 % dintre respondenți sunt de părerea

că nu se înregistrează o creștere a delincvenței juvenile, iar 25 % - susțin că numărul infracțiunilor săvârșite de minori este în creștere și 2% nu au răspuns.

Profesori, Dinamica delincvenței juvenile– pentru ultimii 3 ani

În cadrul focus grupurilor, s-a menționat că nivelul delincvenței juvenile, în ultimii trei ani, a înregistrat o creștere, dar aceasta nu este semnificativă (alarmantă). La formarea acestei opinii a contribuit mass-media, participarea frecventă a intervievaților la diferite comisii/grupuri de lucru care au discutat aspecte legate de delincvența juvenilă, etc. Participanții au mai menționat că „în ultimii ani este în creștere și recidiva în rândul minorilor; în fond avem în raion 3-4 copii care periodic săvârșesc infracțiuni, doi dintre ei chiar sunt frați; predomină infracțiunile contra patrimoniului, respectiv furturile, iar majoritatea infracțiunilor comise de minori au fost săvârșite în stare de ebrietate; etc”.

Echipa de experți este îngrijorată de opiniile expuse de câțiva consilieri de probațiune, care au menționat că datorită dejudiciarizării, minorii nu sunt condamnați și din această cauză comit noi infracțiuni. Este o relatare care nu denotă atașament față de valorile pe care ar trebuie să le împărtășe un specialist care lucrează cu și pentru minori.

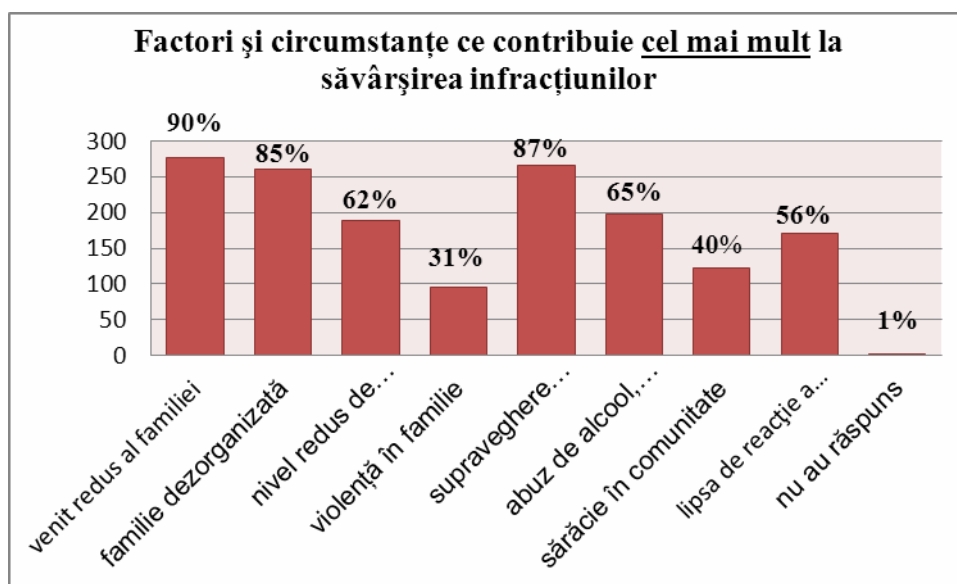
Astfel, 48 % dintre polițiști, 55% dintre reprezentanții APL și asistenții sociali și 47% dintre profesorii respondenți la chestionar percep / au apreciat că delincvența juvenilă în localitatea unde domiciliază este la nivel mediu, fiind apreciată la același nivel în ultimii trei ani de către 44% dintre reprezentanții APL și asistenți sociali și 45% profesori. Cu adevărat, datorită unei atenții mai mari față de copiii în situații de risc (mai multe servicii; mai multe grupuri de lucru; reacționare mai promptă la abaterile comise de copii), are loc un transfer din zona delincvenței latente în zona delincvenței înregistrate, ceea ce crează impresia unei creșteri a nivelului delincvenței juvenile. Se recomandă IGP, dar și celorlalte instituții implicate în identificarea situațiilor de risc să înregistreze

neîntârziat și prompt orice semnal de comitere a unor fapte social-periculoase sau antisociale, or lipsa de suport acordat la timp și reacțiile întârziate duc la comiterea (inclusiv repetată) a unor infracțiuni de către minori.

5. 3 FACTORI ȘI CIRCUMSTANȚE CE CONTRIBUIE CEL MAI MULT LA SĂVÂRȘIREA INFRACTIUNILOR/ALTOR FAPTE ANTISOCIALE DE CĂTRE COPII

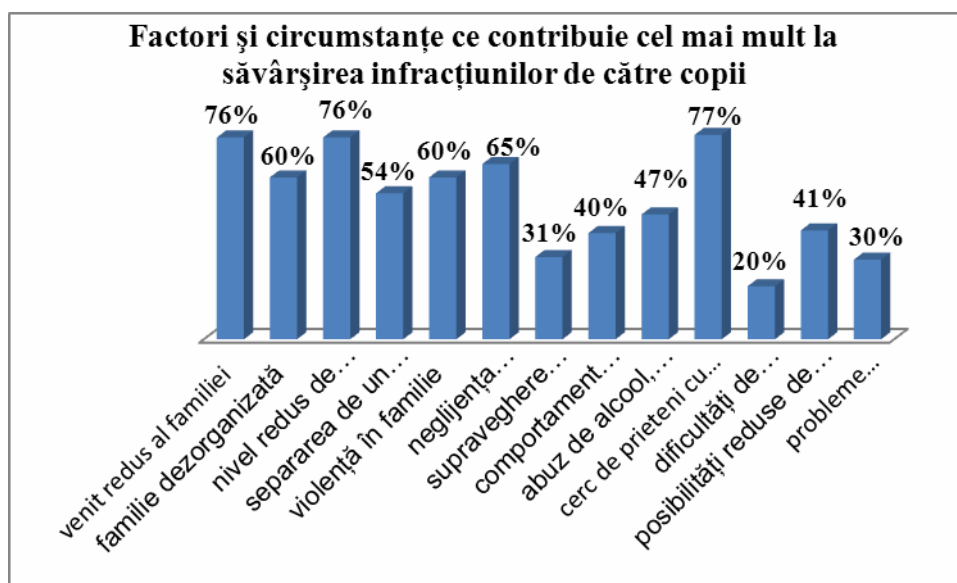
În opinia polițiștilor, cel mai mult contribuie la săvârșirea infracțiunilor și a altor fapte antisociale de către copii venitul redus al familiei (90%), supravegherea defectuoasă a copiilor din partea familiei și părinților/ lipsă de disciplină (87%), familia dezorganizată (85 %), abuzul părinților de alcool, substanțe (65%).

Polițiști, Factorii și circumstanțele ce contribuie cel mai mult la săvârșirea infracțiunilor de către copii

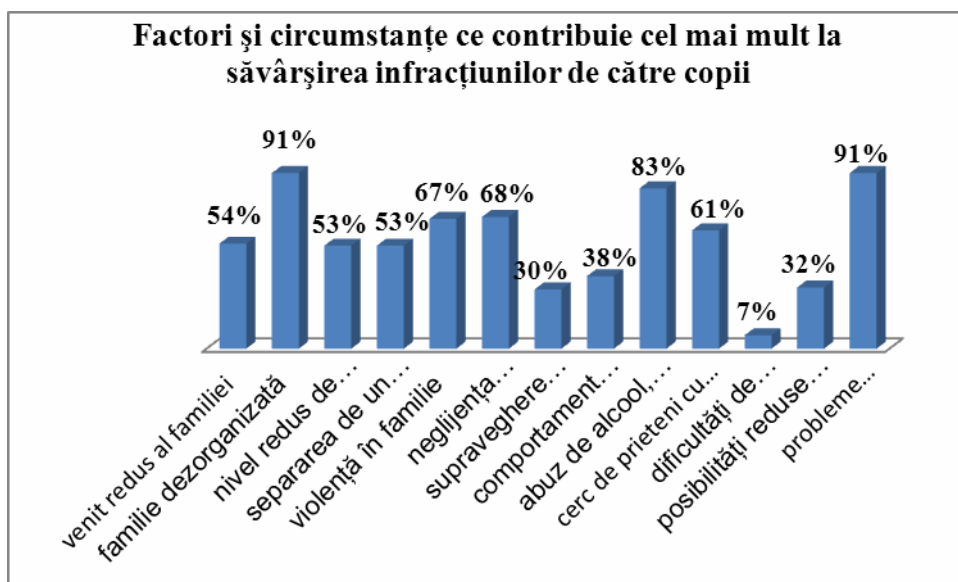
În opinia reprezentanților APL și asistenților sociali respondenți la chestionar, cel mai mult contribuie la săvârșirea infracțiunilor de către copii cercul de prieteni cu comportament antisocial (77 %), urmat de venit redus al familiei (76 %) și nivelul redus de afecțiune / grijă a părinților.

APL și asistenți sociali, Factorii și circumstanțele ce contribuie cel mai mult la săvârșirea infracțiunilor de către copii, %

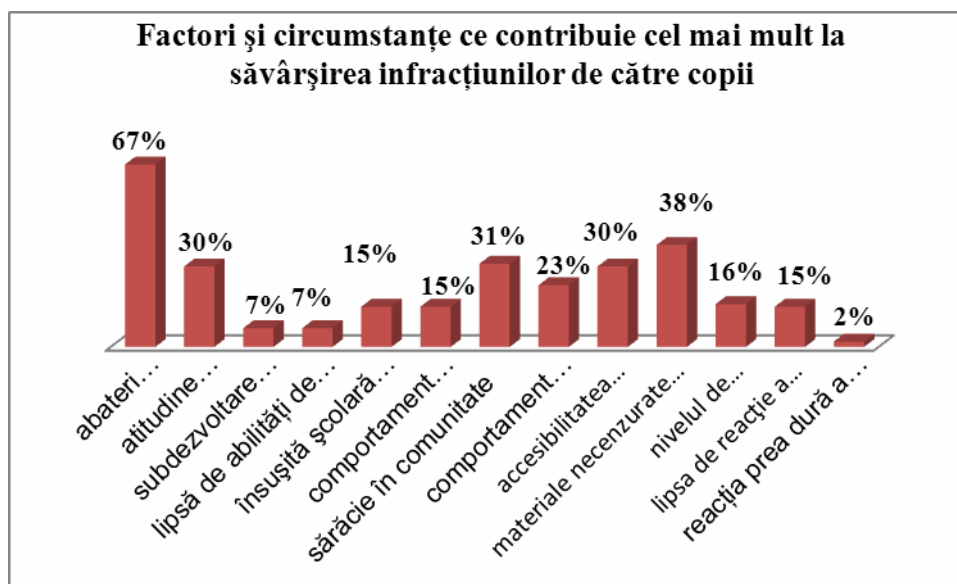

Cadrele didactice au expus opinia că familia dezorganizată și problemele comportamentale (agresiune, impulsivitate, folosire substanțe, alcool) sunt cei mai întâlniți factori ce conduc la intrarea copilului în conflict cu legea, urmat de abuzul părinților de alcool, substanțe.

Profesori, Factorii și circumstanțele ce contribuie cel mai mult la săvârșirea infracțiunilor de către copii, %

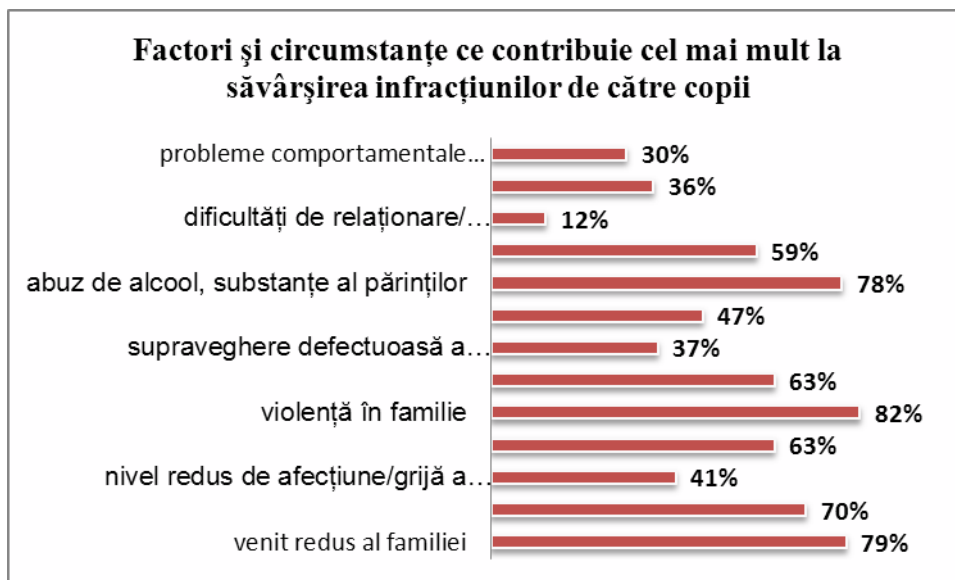

Profesori, Factorii și circumstanțele ce contribuie cel mai mult la săvârșirea infracțiunilor de către copii, %

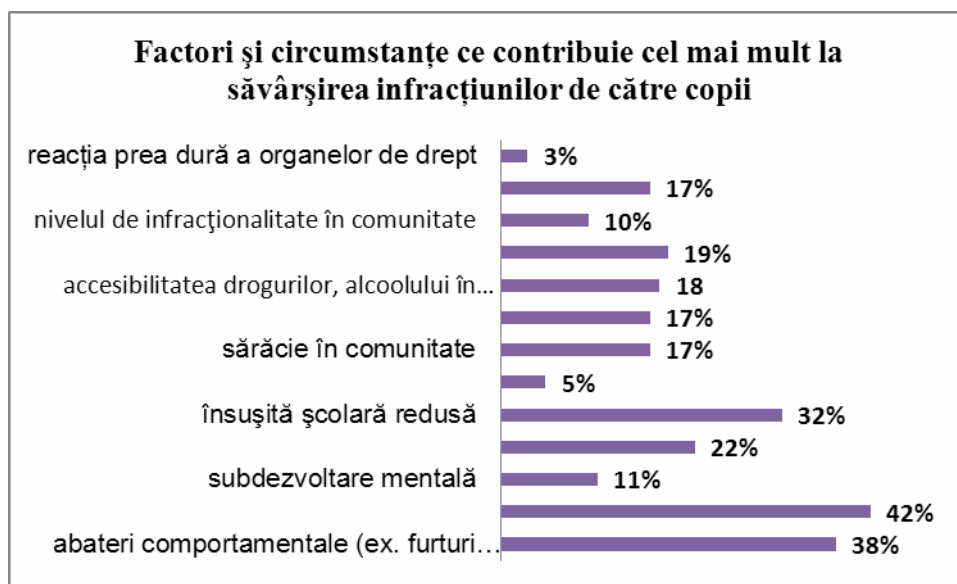

Părinții au enunțat că violența în familie (82 %), venitul redus al familiei (79 %), abuzul părinților de alcool, substanțe (78 %), familie dezorganizată (70 %) sunt cei mai frecvenți factori ce conduc la intrarea copilului în conflict cu legea, urmați de separarea de un părinte sau ambii (63 %) și neglijența părinților/lipsa de interes (63 %).

Părinți, Factorii și circumstanțele ce contribuie cel mai mult la săvârșirea infracțiunilor de către copii, %

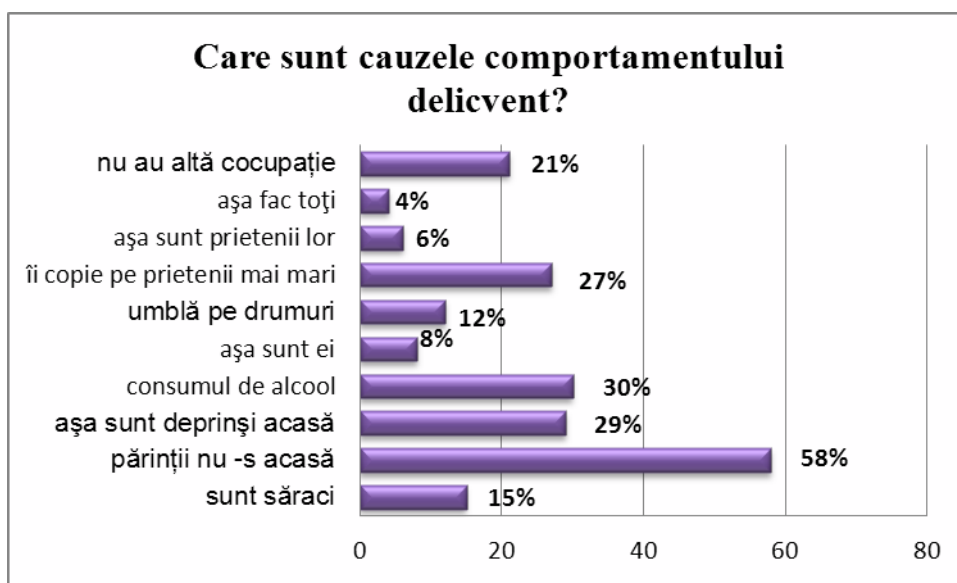

Părinți, Factorii și circumstanțele ce contribuie cel mai mult la săvârșirea infracțiunilor de către copii, %

Pentru cercetare este de o deosebită importanță opinia copiilor referitor la factorii și circumstanțele ce contribuie cel mai mult la săvârșirea infracțiunilor de către copii. Fiind puși în situația de a identifica care sunt factorii și circumstanțele ce contribuie cel mai mult la săvârșirea infracțiunilor de către copii / semenii lor, respondenții au optat pentru răspunsul „părinții nu sunt acasă” (58%), consumul de alcool (30%) și preluarea modelelor negative din familie (29%) ca fiind cele mai întâlnite cauze ale comportamentului delincvent.

Copii, Factorii și circumstanțele ce contribuie cel mai mult la săvârșirea infracțiunilor de către copii, %

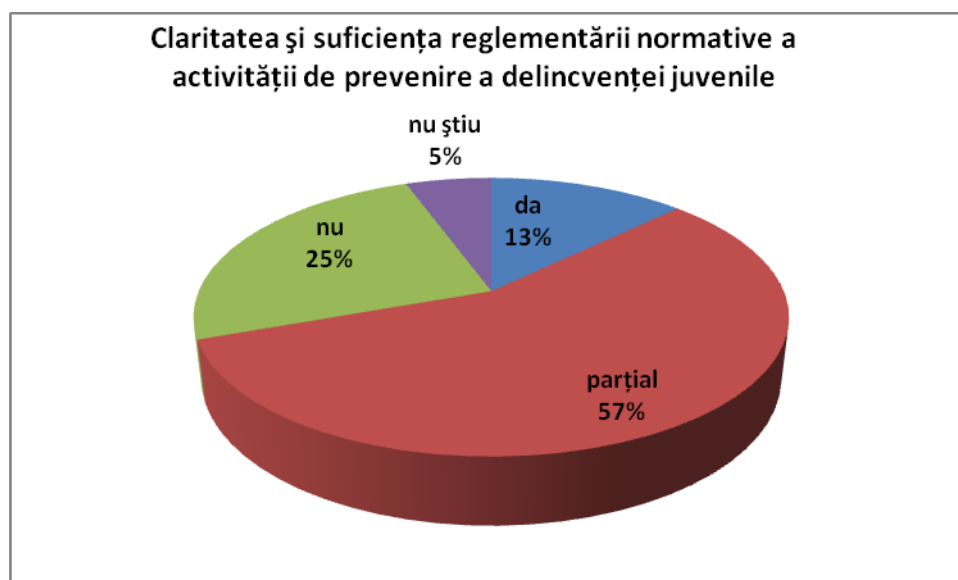
În ceea ce privește situațiile ce îi face pe unii copii să pornească pe drum greșit sau pe calea comiterii unor fapte antisociale, copiii în cadrul focus grupurilor au enunțat următoarele: „la școală majoritatea copiilor vin frumos îmbrăcați, au telefoane, se laudă cu lucrurile lor, dar copiii care sunt săraci nu au aceste lucruri, se simt inferiori și atunci fură ca să arate la alții că au și ei acele lucruri scumpe”, „lăcomia - copii văd la alți copii anumite bunuri și își doresc și ei. Copiii vor să aibă acele obiecte pe care nu le au acasă pentru că părinții nu au bani. Astfel, sărăcia și neajunsurile în familie îi face să fure”, „lipsa de dragoste părintească, atunci când părinții nu îi iubesc pe copii, sunt chiar unii părinți care la dau bani suficienți copiilor, dar nu îi iubesc”, „alcoolul și grupul de prieteni care au un comportament distructiv îi conduc pe copii pe drumuri greșite”, „violența în familie”, „răutatea și minciuna - atunci când unii copii fură ceva spun că au găsit acel lucru”, „unii copii nu se mulțumesc cu ce au și fură bani sau lucruri de la copii sau alți maturi”, „situația dificilă din familie, părinții nu le acordă suficientă atenție și nu le-au vorbit despre ce e bine și ce e rău. Părinții trebuie să comunice mai mult cu copiii lor”, „neînțelegerile între părinți îi afectează și pe copii. Părinții se gândesc la problemele lor, dar copiii rămân undeva în umbră și caută alte grupuri care îi pun în valoare. De multe ori acești copii sunt racolați de tineri sau maturi care îi pun să fure sau să cerșească”.

Astfel, în opinia specialiștilor, cel mai mult contribuie la săvârșirea infracțiunilor și a altor fapte antisociale de către copii venitul redus al familiei; supravegherea defectuoasă a copiilor din partea familiei și părinților/ lipsă de disciplină; familia dezorganizată, abuzul părinților de alcool, substanțe; cercul de prieteni cu comportament antisocial; probleme comportamentale. Părinții au enunțat că violența în familie (82 %), venitul redus al familiei (79 %), abuzul părinților de alcool, substanțe (78 %), familie dezorganizată (70 %) sunt cei mai frecvenți factori ce conduc la intrarea copilului în conflict cu legea, urmați de separarea de un părinte sau ambii (63 %) și neglijența părinților/lipsa de interes (63 %). Fiind puși în situația de a identifica care sunt factorii și circumstanțele ce contribuie cel mai mult la săvârșirea infracțiunilor de către copii / semenii lor, copiii au optat pentru răspunsul „părinții nu sunt acasă” (58%), consumul de alcool (30%) și preluarea modelelor negative din familie (29%) ca fiind cele mai întâlnite cauze ale comportamentului delincvent. Corespunzător, programele și activitățile de prevenirea a delincvenței juvenile trebuie să ducă la înlăturarea sau cel puțin diminuarea incidenței acestor factori.

5. 4 OPINII PRIVIND LEGISLAȚIA REPUBLICII MOLDOVA ȘI POLITICA DE STAT ÎN DOMENIUL PREVENIRII DELINCVENȚEI JUVENILE

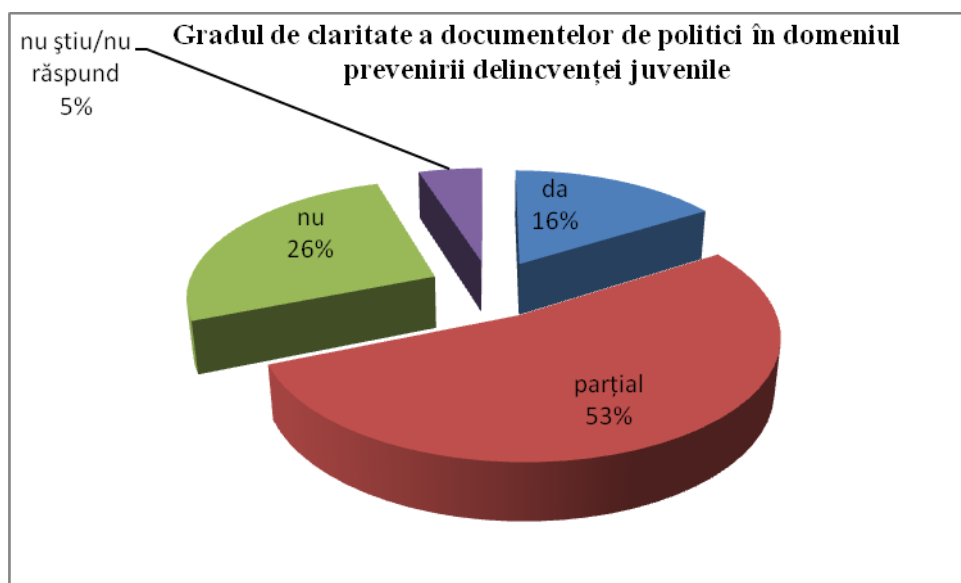
Polițiștii au fost invitați să își expună opinia cu referire la faptul dacă legislația Republicii Moldova în general, reglementează suficient, detaliat și clar domeniul prevenirii delincvenței juvenile. Majoritatea respondenților, în proporție de 57 %, au susținut că legislația Republicii Moldova reglementează parțial domeniul prevenirii delincvenței juvenile, 13 % dintre respondenți consideră că legislația Republicii Moldova reglementează suficient, detaliat și clar domeniul prevenirii delincvenței juvenile, iar 25 % au spus că reglementările sunt insuficiente.

Polițiști, Claritatea și suficiența reglementării normative a activității de prevenire a delincvenței juvenile

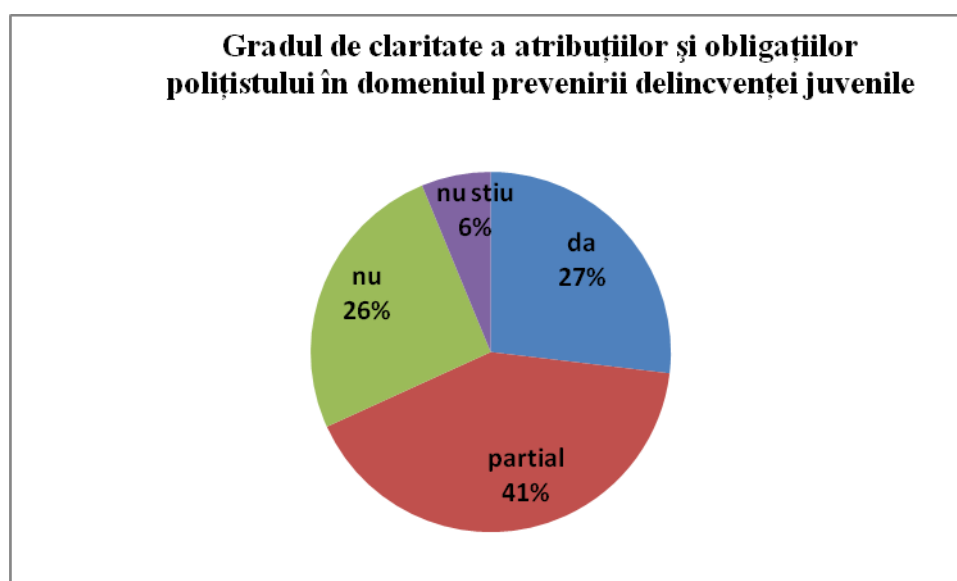
Cu referire la documentele de politici, 53 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au indicat că politica de stat în domeniul prevenirii delincvenței juvenile este parțial clară, 26% au spus că documentele de politici nu sunt suficient de clare, 16 % au optat pentru claritate, 5% fiind indeciși.

Polițiști, Gradul de claritate a documentelor de politici în domeniul prevenirii delincvenței juvenile

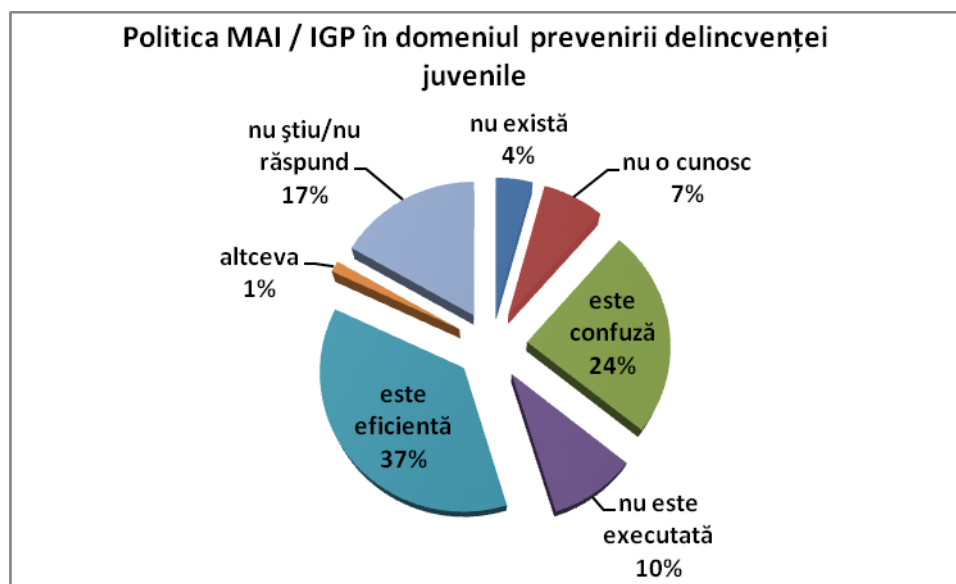
Mai specific, din punctul de vedere a 41 % dintre polițiștii respondenți la chestionar, legislația Republicii Moldova reglementează doar parțial competența și atribuțiile polițistului în domeniul prevenirii delincvenței juvenile, 27 % au expus opinia că legislația reglementează suficient și clar competența poliției în domeniul prevenirii delincvenței juvenile, 26 % susținând că legislația nu prescrie foarte clar atribuțiile polițiștilor la componenta prevenție, iar 6%au fost indeciși.

Polițiști, Gradul de claritate a atribuțiilor și obligațiilor polițistului în domeniul prevenirii delincvenței juvenile

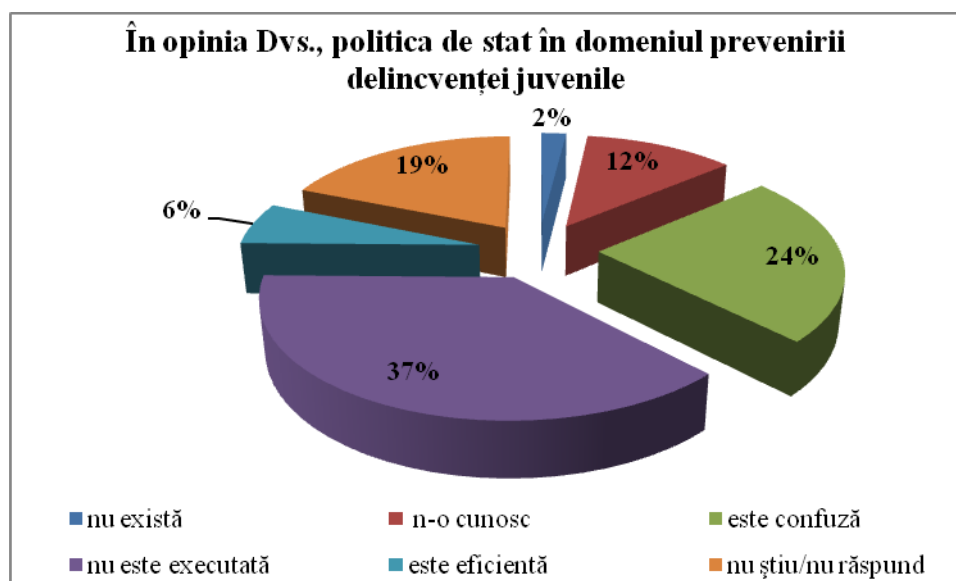

Mai mult decât atât, fiind întrebați despre politica MAI / IGP în domeniul prevenirii delincvenței juvenile, 37 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au menționat că aceasta este eficientă, 24 % au spus că este confuză, 17% au evitat să răspundă la această întrebare, 10 % au menționat că politica nu este executată, iar 7 % nu o cunosc.

Polițiști, Politica MAI / IGP în domeniul prevenirii delincvenței juvenile

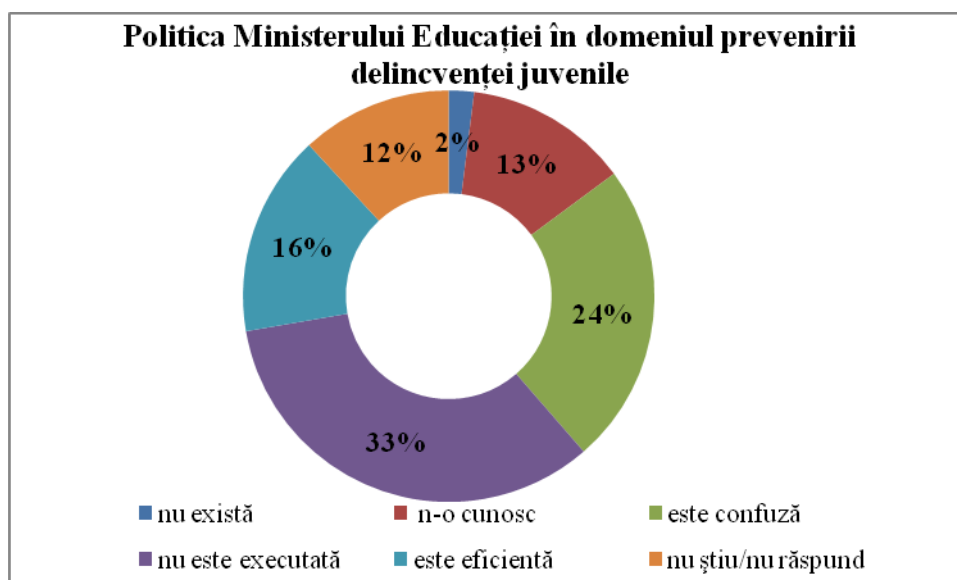

În opinia a 24% dintre reprezentanții APL și asistenților sociali respondenți la chestionar, documentele de politici cu referire la prevenția delincvenței juvenile sunt confuze și neclare. 38% dintre aceștia susțin că politică de stat în domeniul prevenirii delincvenței juvenile nu se execută, 2% consideră că nu există o astfel de politică, iar 19% în general nu cunosc despre existența documentelor de politici cu referire la prevenția delincvenței juvenile. Doar 6% din respondenți sunt de părerea că politică de stat în domeniul prevenirii delincvenței juvenile este eficientă, iar 19% din respondenți nu au răspuns la această întrebare.

Profesorii au fost încurajați să își expună opinia cu referire la politica Ministerului Educației în domeniul prevenirii delincvenței juvenile. 33% dintre profesorii respondenți la chestionar consideră că această politică nu este executată, 24% cred că este confuză, 13% nu o cunosc, 2% consideră că nu există și doar 16% sunt de opinia că politica Ministerului Educației în domeniul prevenirii delincvenței juvenile este eficientă.

Profesori, Politica Ministerului Educației în domeniul prevenirii delincvenței juvenile

În cadrul focus-grupurilor și interviurilor individuale, majoritatea participanților au susținut că atât legislația Republicii Moldova cât și documentele de politici reglementează insuficient domeniul prevenirii delincvenței juvenile. **Reglementările ce se referă la domeniul prevenirii delincvenței juvenile sunt fragmentate și confuze, fiind incluse în diverse acte**

normative, cum ar fi Legea cu privire la poliție și statutul polițistului, Legea cu privire la probațiune etc. , dar deoarece sunt reglementări primare - nu sunt clare până la capăt.

În privința clarității legislației, majoritatea participanților au relatat că *legislația Republicii Moldova nu prescrie foarte clar atribuțiile polițiștilor, asistenților sociali, cadrelor didactice și a altor actori comunitari în ceea ce privește prevenirea delincvenței juvenile*, iar imperfecțiunile legislației sunt compensate prin practici instituționale sau mecanisme intersectoriale stabilite la nivel local. În unele localități aceasta funcționează și problema se depășește, în altele nicidecum.

Pe de altă parte, participanții consideră că *un anumit nivel de claritate în domeniul prevenției delincvenței juvenile s-a realizat prin adoptarea Legii 140 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți* și aprobarea mecanismului intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului aprobat prin *HG 270 din 08. 04. 2014*.

Dezbaterea în jurul subiectului ce ține de politicile în acest domeniu a condus la concluzia că *politica guvernamentală nu are abordări clare în domeniul prevenției*. De regulă, acțiuni intense și conjugate se fac atunci când în atenția opiniei publice ajung anumite cazuri de rezonanță. O asemenea abordare conduce la *situații de inconsecvență în acțiunile instituțiilor responsabile de protecție a copilului în ceea ce privește prevenția delincvenței juvenile*.

S-a subliniat că *nici la nivel de instituții nu există instrucțiuni metodice sau alte acte interne ce ar compensa lacunele legislative la capitolul prevenție* și ar orienta specialiștii responsabili de protecția copilului.

Sigur, pentru specialiști, în așa situație, este dificil de a efectua acțiuni eficiente de prevenirea delincvenței juvenile. Am inclus mai jos câteva opinii și experiențe ale participanților:

- „Sistemul de prevenire a delincvenței juvenile și monitorizarea copiilor în conflict cu legea a fost creat în timpul URSS și nu a mai fost reactualizat. Este **necesar de reactualizat documentele de polici** în conformitate cu legile ce s-au aprobat, modificat”;
- „dacă legea nu reglementează, **specialiștii își îndeplinesc acțiunile doar formal**, scrie pe hârtie și nu acțiuni concrete care ar putea să îl ajute pe copil”;
- „copiii sunt transmiși de la o instituție la alta, **mulți încearcă să se exonereze spunând că nu e obligația lor**”;
- „am impresia că **la noi scrie în general, dar nimeni nu înțelege ce trebuie să facă**”;
- „când nu există claritate, **totul depinde de capacitatea managerului**”;
- „vrei să fie ordine, **utilizează minimumul scris în lege**, ordin, numai să vrei”;
- „mai există inconsecvențe, dar **le clarificăm prin cooperare**”;

- „cunosc colegii mei din raion și ei mă stimează, ne clarificăm împreună, **dar ce fac specialiștii noi?**”
- „La nivelul Direcției Educației nu există instrucțiuni interne cu referire la prevenirea delincvenței juvenile, sunt doar pentru asistența copiilor victime și prevenirea suicidului în rândurile adolescenților”;
- „În cadrul inspectoratului de poliție nu există o instrucțiune clară cu referire la prevenire. Până la reformă exista Ordinul nr. 400 pentru activitatea inspectorilor pe minorii și Ordinul nr. 200 pentru activitatea inspectorilor de sector. După reformă nu a fost elaborată o nouă instrucțiune pentru inspectorii de sector în care să fie prevăzută și componeta de prevenire a delincvenței, dar se aplică prevederi din ordinele enunțate”;
- „Acțiunile inspectorului de sector în materie de prevenire a delincvenței nu sunt suficient de clare, dar acestea se completează prin practicile pozitive. A fost aprobat **regulamentul Serviciului Securitate Publică** și aceasta ar putea oferi o claritate și la capitolul prevenire. Din acest regulament reiese și fișa de post a polițistului de sector, sperăm să existe mai multă claritate în acest sens, inclusiv că se vor descrie și atribuțiile inspectorului de sector la componenta prevenire a delincvenței”;
- „În fișa de post a asistentului social foarte abstract este indicat că acesta activează și în **domeniul prevenirii delincvenței**, detaliat sunt descrise acțiunile ce se încadrează la capitolul asistență”;
- „Comunicarea pe verticală și în interiorul instituțiilor nu este suficientă mai ales atunci când atribuțiile nu sunt foarte clare, iar **ca efect apar acțiuni haotice și inconsecvente, atât la nivel de prevenire a delincvenței juvenile, cât și în alte domenii**”;
- „ne mobilizăm **cumva** când problema a apărută deja”.

S-a menționat totuși că sunt unele domenii de activitate în care sunt reglementate clar atribuțiile la nivel de prevenire a delincvenței juvenile, cum ar fi serviciul psihologic școlar și Serviciul de Asistență Psihopedagogică. În fișa de post a psihologului școlar este indicată o atribuție în ceea ce privește prevenția comportamentului deviant, dar sunt probleme cu suplinirea posturilor de psiholog cu specialiști calificați. Similar este și pentru Oficiul de Probațiune.

Astfel, reiterăm că **documentele de politici în domeniul prevenirii delincvenței juvenile nu conțin abordări clare și concrete pentru fiecare actor instituțional, dar și pentru fiecare angajat al instituțiilor respective. Reglementările ce se referă la domeniul prevenirii delincvenței juvenile sunt fragmentare și confuze, fiind incluse doar unele sintagme generale în diverse acte normativ - juridice, cum ar fi Legea cu privire la poliție și statutul polițistului, Legea cu privire la probațiune etc.**

Legislația Republicii Moldova nu prescrie foarte clar atribuțiile polițiștilor, asistenților sociali, cadrelor didactice și a altor actori comunitari în ceea ce privește prevenirea delincvenței juvenile, iar imperfecțiunile legislației sunt compensate uneori doar prin practici instituționale sau mecanisme intersectoriale stabilite la nivel local. Un anumit nivel de claritate în domeniul prevenției delincvenței juvenile s-a adus prin adoptarea Legii 140 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți.

Nu toate instituțiile au instrucțiuni metodice sau alte acte interne ce ar compensa lacunele legislative, ceea ce duce la situații de inconsecvență în acțiunile instituțiilor responsabile de protecția copilului. Sigur, pentru specialiști, în așa situație, este dificil de a efectua acțiuni eficiente de prevenirea delincvenței juvenile, cu atât mai mult în parteneriat.

Se recomandă:

- **Elaborarea și adoptarea unei legi cadru cu privire la prevenirea delincvenței juvenile** (o hotărâre de Guvern nu ar fi suficient deoarece implică și reglementarea competențelor APL), **care ar determina**, printre altele: **conceptul prevenirii delincvenței juvenile** (inclusiv prevenirea primară, secundară și terțiară), **instituțiile responsabile și cele ce urmează a fi implicate** și competențele acestor instituții **la nivel central și local**; **modalitatea de planificare și realizare a activităților** de prevenire a delincvenței juvenile; **modalitatea de desfășurare a acțiunilor în parteneriat**, inclusiv **implicarea actorilor nestatali** și persoane private în acțiuni de prevenire a delincvenței juvenile. Sigur, procesul de elaborare trebuie să fie unul participativ. O modalitate alternativă ar fi includerea în actele normativ-juridice sectoriale a prevederilor date, dar această modalitate nu va înlătura lacuna de reglementare în ceea ce privește conceptul de prevenire a delincvenței juvenile și modalitatea de interacțiune în planificarea și realizarea activităților de prevenire a delincvenței juvenile. O altă modalitate ar fi completarea Legii 140 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, dar o asemenea opțiune ar însemna și modificarea obiectului de reglementare a legii și includerea într-o singură lege a două domenii de reglementare, chiar și dacă conexe;
- **Revizuirea actelor normativ-juridice în vigoare în vederea racodării la legea cadru cu privire la prevenirea delincvenței juvenile și consolidării instituțiilor juridice conexe (ex. responsabilitatea părinților).** Acest exercițiu ar presupune specificarea clară a atribuțiilor în legile de bază a instituțiilor publice și excluderea reglementărilor prea generale;
- **Adoptarea planului operațional (de către instituția centrală responsabilă și instituțiile atrase/implicate)** de prevenire a delincvenței juvenile pentru anumit an calendaristic;

- **Revizuirea și specificarea în regulamente și fișe de post ale specialiștilor a atribuțiilor specifice în domeniul prevenirii delincvenței juvenile;**
- **Elaborarea, adoptarea de către instituțiile centrale a instrucțiunilor metodologice pentru fiecare categorie de specialiști și, după caz, instruirea specialiștilor.**

5. 5 ACTIVITATEA POLIȚIEI DE PREVENIRE A DELINCVENȚEI JUVENILE

În contextul cadrului normativ și conceptual existent referitor la prevenirea delincvenței juvenile, pe fundalul încercării de a redimensiona relațiile dintre comunitate și poliție și a îmbunătăți imaginea poliției în ansamblu, IGP demonstrează suficientă deschidere și inventivitate, așa încât să contribuie la reducerea incidenței delincvenței juvenile.

În categoria **activităților generale de informare** desfășurate de către poliție se înscriu mai multe acțiuni, inclusiv formularea de recomandări generale referitor la evitarea anumitor situații de risc (ex. pentru prevenirea victimizării¹⁹⁴; recomandări pentru copii și părinți pentru prevenirea accidentării copiilor¹⁹⁵, pentru prevenirea accidentelor rutiere cu implicarea copiilor¹⁹⁶; pentru evitarea pericolului neglijării și lăsării copiilor fără supraveghere¹⁹⁷; prevenirea abandonului de domiciliu al copiilor¹⁹⁸; pentru siguranța personală în perioada vacanței și prevenirea suicidului în mediul copiilor¹⁹⁹ etc.), distribuirea de pliante²⁰⁰. Este salutar că **aceste activități fac referință la anumite domenii specifice, dar ridică concomitent și subiecte ce țin de responsabilizarea părinților, copiilor, altor actori comunitari, ceea ce implicit are un impact pozitiv de prevenire a delincvenței juvenile.**

Unele activități ale IGP sunt orientate **nemijlocit la prevenirea comportamentului delinvent** (ex. activitatea “Comportamentul nobil în instituție și societate”²⁰¹; întruniri cu colectivele părintești și corpul didactic din cadrul instituțiilor de învățământ din țară²⁰²; întrunirile cu copiii²⁰³), inclusiv campania de informare “un copil informat – un copil protejat”, ce a cuprins pregătirea copiilor către noul an școlar, pregătirea copiilor către vacanță²⁰⁴, activități de sensibilizare în cadrul taberelor de odihnă²⁰⁵. Doar în perioada 15 - 24 decembrie 2014, în cadrul campaniei naționale de informare „Un copil informat – Un copil protejat”, în 1361 instituții de învățământ preuniversitare, angajații poliției au desfășurat 2793 sesiuni de informare, în cadrul cărora 124138 copii au fost familiarizați de către angajații poliției privitor la siguranța la trafic, securitatea în perioada de studii, consecințele negative ale consumului de droguri, alcool, tutun, violența între semeni și consecințele comportamentului agresiv, răspunderea contravențională și penală a copiilor, riscul traumatizării pe timp de iarnă precum și măsurile de securitate, întrunind și recomandări de evitare a situațiilor de risc²⁰⁶.

Multiple activități de prevenire a delincvenței juvenile sunt desfășurate **în cadrul operațiunilor speciale**. Spre exemplu, operațiunea specializată „GRIJA”, desfășurată de către Inspectoratul General al Poliției a avut ca scop asigurarea securității și ordinii publice, realizarea măsurilor eficiente de prevenire și combatere a delincvenței juvenile, precum și prevenirea traumatismului în rândul copiilor²⁰⁷. Doar în perioada vacanței de toamnă, 25 octombrie – 2 noiembrie 2014, au fost verificați la domiciliu 1092 minori aflați în vizorul poliției și 466 familii needucogene, totodată, fiind puși la evidență 22 de minori care manifestă comportament deviant. Conform IGP²⁰⁸, angajații poliției și reprezentanții serviciilor desconcentrate în teritoriu au desfășurat 273 de razii pentru prevenirea comportamentului deviant al copiilor. În cadrul raziilor au fost verificate 809 instituții de agrement și locuri de concentrare a minorilor (parcuri, subsoluri, gări auto și feroviare etc.) și 167 internet-cafe. Au fost depistați 52 minori aflați în locuri publice fără supravegherea părinților, din ei 7 în stare de ebrietate alcoolică, 45 copii practicaau vagabondajul și cerșitul. De asemenea, angajații poliției și-au adus aportul la plasarea a 16 copii identificați și evaluați ca fiind în situație de risc, 6 din ei fiind plasați în regim de urgență și 10 în regim planificat. Concomitent, au fost pornite 197 cauze contravenționale, inclusiv: 129 în privința părinților care nu-și onorează obligațiile de întreținere, de educare și de instruire a copilului (art. 63 al CC); 2 pentru comercializarea produselor din tutun și a băuturilor alcoolice către minori (art. 91 alin. (2) CC), 2 pentru comercializarea băuturilor alcoolice către minori (art. 286 alin. (4) CC) și 64 altecontravenții. Adicional în adresa Consiliilor locale pentru protecția drepturilor copilului au fost expediate 83 de prezentări pentru aplicarea măsurilor de influență publică și implicarea în soluționarea problemelor copiilor aflați în dificultate, precum și 37 de sesizări și înștiințări în adresa organelor abilitate.

În cadrul operațiunii specializate „GRIJA”, în perioada 25 decembrie 2014 – 11 ianuarie 2015 (timp în care copiii s-au aflat în vacanța de iarnă), au fost desfășurate²⁰⁹ 836 razii atât de angajații Poliției, cât și de reprezentanții serviciilor desconcentrate în teritoriu, abilitate cu competențe în domeniul protecției drepturilor copilului. În cadrul raziilor au fost verificate 1267 instituții de agrement și locuri de concentrare a minorilor (parcuri, subsoluri, gări auto și feroviare etc.) și internet-cafe. IGP susține că au fost verificați la domiciliu 1 582 minori aflați în vizorul Poliției și 729 familii needucogene, au fost depistați 111 minori aflați în locuri publice fără supravegherea părinților, dintre care 30 - în stare de ebrietate alcoolică, 2- în stare de ebrietate narcotică, 79- care practicaau vagabondajul și cerșitul. Totodată, cu ajutorul polițiștilor au fost identificați 50 de copii și evaluați ca fiind în situație de risc (43 din ei fiind plasați în regim de urgență și 7 în regim planificat)²¹⁰. Este salutar că se încearcă a responsabiliza părinții prin materiale informative (polițiștii au repartizat în rândul părinților și copiilor recomandări privind pericolul neglijării și lăsării copiilor fără supraveghere, întru prevenirea

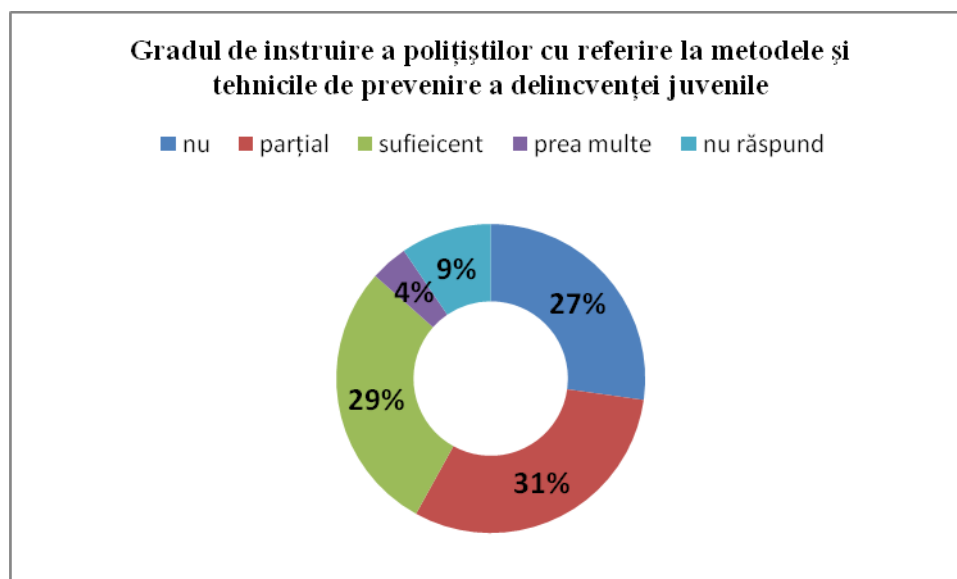
comportamentului deviant și victimizării acestora) și pornirea cauzelor contravenționale în privința părinților care nu își onorează obligațiile de întreținere, de educare și de instruire a copilului (art. 63 al CC); cu privire la aducerea minorilor la starea de ebrietate (art. 88 CC); comercializarea produselor din tutun și a băuturilor alcoolice către minori (art. 91 alin. (2) CC) etc. Conform IGP, în adresa Consiliilor locale pentru protecția drepturilor copilului au fost expediate 164 de prezentări pentru aplicarea măsurilor de influență publică și implicarea în soluționarea problemelor copiilor aflați în dificultate, precum și 121 de sesizări și înștiințări în adresa organelor abilitate²¹¹.

Sunt salutare **abordările proactive**, pe care și le asumă în ultima perioadă de timp IGP (ex. practicarea jocurilor vesele și a conceptului pedagogic a fotbalului distractiv „Fun-Football Concept”²¹²; Poliția în imaginația mea²¹³; De la inimă la inimă²¹⁴ etc.). Experiența altor state arată clar că acestea au un impact mult mai mare asupra formării personalității copilului, decât orele informative la care copiii sunt „responsabilizați”.

5. 5. 1 Opinia polițiștilor privind activitatea de prevenire a delincvenței juvenile

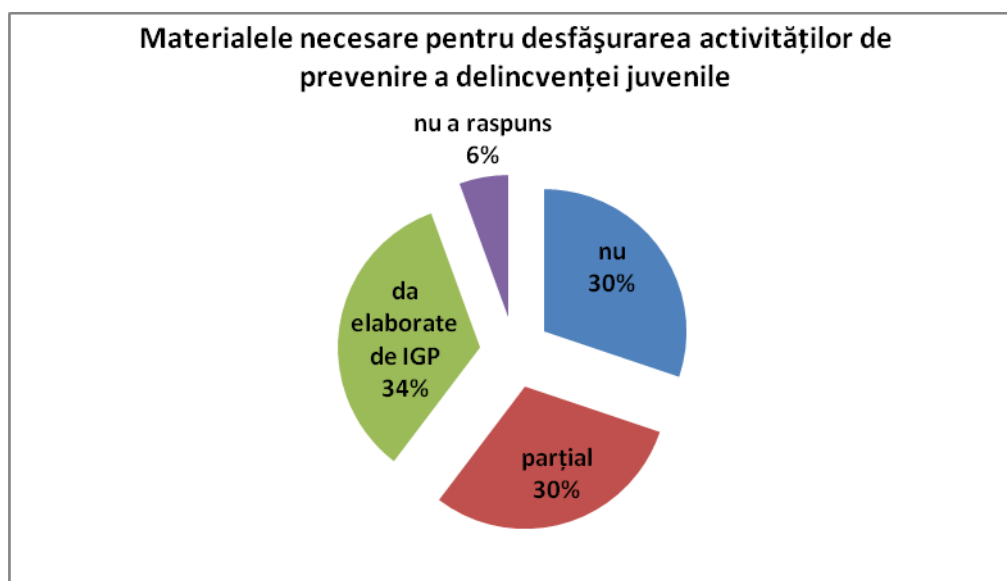
Polițiștii au fost întrebați dacă în ultimii 3 ani au beneficiat de instruire referitor la metode și tehnici de prevenire a delincvenței juvenile/ prevenire a abuzului, neglijenței, exploatării copiilor. 31 % din polițiștii respondenți la chestionar au menționat că în ultimii 3 ani, au beneficiat de instruire referitor la metode și tehnici de prevenire a delincvenței juvenile/ prevenirii abuzului, neglijenței, exploatării copiilor, 29% consideră că instruirile primite la acest subiect sunt suficiente, 4% sunt de opinia că acestea au fost chiar prea multe, **27 % procente sunt de părerea că posedă o calificare insuficientă deoarece nu au fost instruiți în aceste domenii**, 9 % nu au oferit un răspuns la această întrebare.

Polițiști, Gradul de instruire a polițiștilor cu referire la metodele și tehnicile de prevenire a delincvenței juvenile

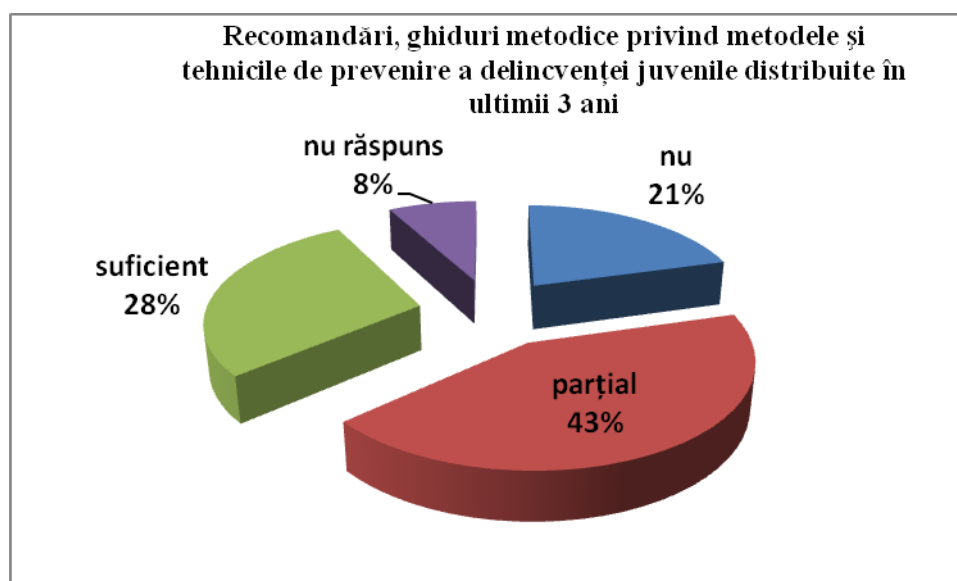
Cu referire la faptul dacă poliția dispune de materialele necesare pentru distribuire beneficiarilor (broșuri, postere etc.) și desfășurare a activităților de prevenire a delincvenței juvenile, 34 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au expus opinia că posedă suficiente materiale care au fost elaborate de IGP în parteneriat cu alte instituții, 30 % sunt de părerea că astfel de materiale au fost distribuite parțial, **30 % au indicat că nu dispun de materiale informative suficiente**, iar 6 % au fost indeciși.

Polițiști, Materialele necesare pentru desfășurarea activităților de prevenire a delincvenței juvenile

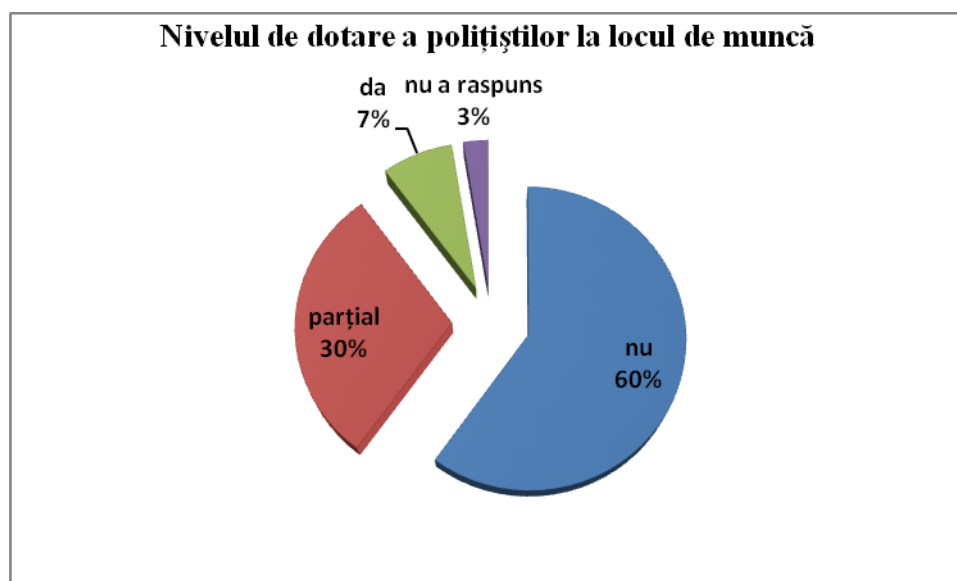
Polițiștii respondenți la chestionar au afirmat în proporție de 43 % că recomandările, ghidurile metodice referitor la metode și tehnici de prevenire a delincvenței juvenile/ prevenirii abuzului, neglijenței, exploatării copiilor au fost distribuite parțial în ultimii 3 ani, 28 % consideră că acestea sunt suficiente, **21% au expus opinia că nu au primit astfel de materiale**, iar 8% au fost indeciși.

Polițiști, Recomandări, ghiduri metodice privind metodele și tehnicile de prevenire a delincvenței juvenile distribuite în ultimii 3 ani

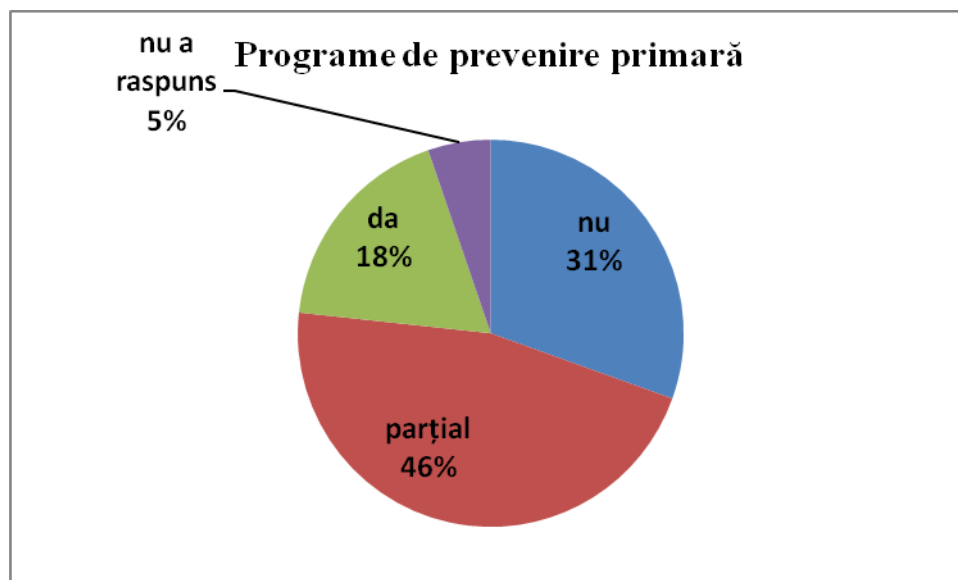
La întrebare ce vizează nivelul de dotare a polițiștilor la locul de muncă, în ceea ce privește disponibilitatea echipamentului, a mijloacelor de transport etc. , necesare pentru desfășurarea activităților de prevenire a delincvenței juvenile, **60 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au afirmat că nu sunt dotați suficient**, 30 % sunt de părerea că sunt dotați parțial, 7% consideră că sunt dotați suficient, iar 3% nu au răspuns.

Polițiști, Nivelul de dotare a polițiștilor la locul de muncă

Polițiștii respondenți la chestionar au menționat în proporție de 46% că în prezent, dispun parțial de programe de prevenire primară a delincvenței juvenile, 18 % consideră că aceste programe sunt suficiente, **31 % sunt de părerea că astfel de programe nu sunt aplicate**, iar 5% nu au răspuns.

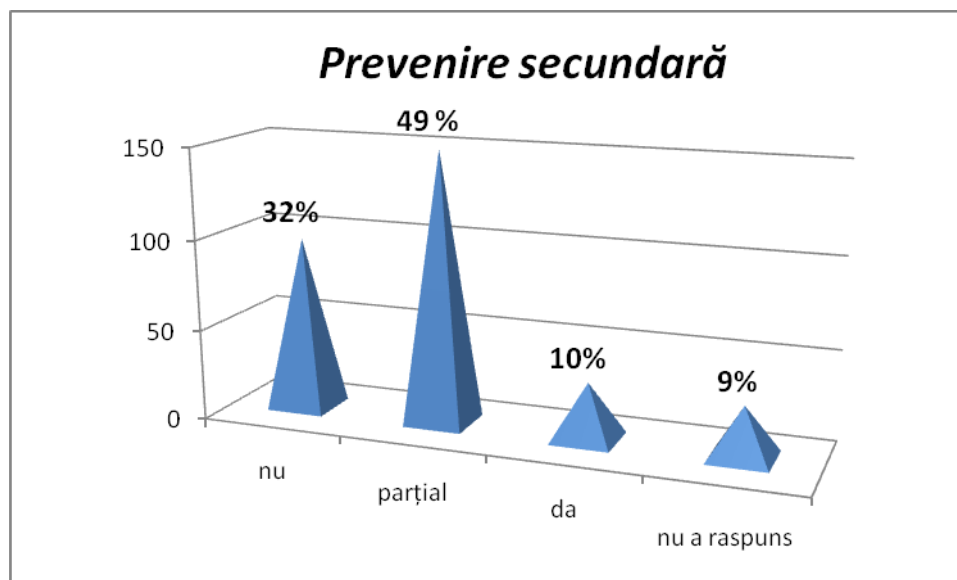
Polițiști, Disponibilitatea programelor de prevenire primară a delincvenței juvenile

În ceea ce privește programele de prevenire a delincvenței juvenile în rândul copiilor cu comportament delincvent ocazional, 49 % dintre polițiștii respondenți la chestionar sunt de părerea că acestea se implementează parțial, **32 % dintre respondenți afirmă că nu cunosc și nu**

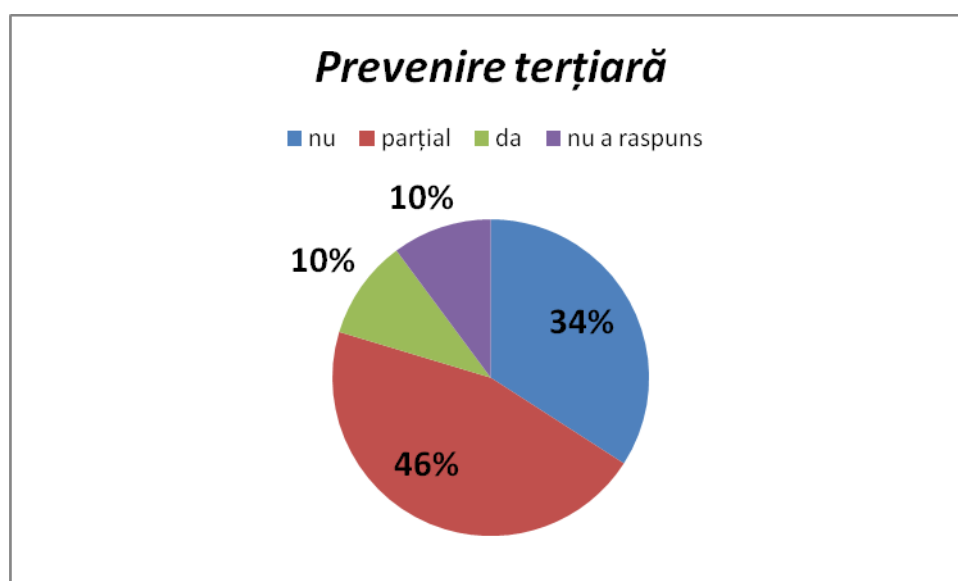
aplică programe de prevenire secundară, 10 % sunt de opinia că aceste programe se aplică, iar 9 % nu au răspuns.

Polițiști, Disponibilitatea programelor de prevenire secundară a delincvenței juvenile

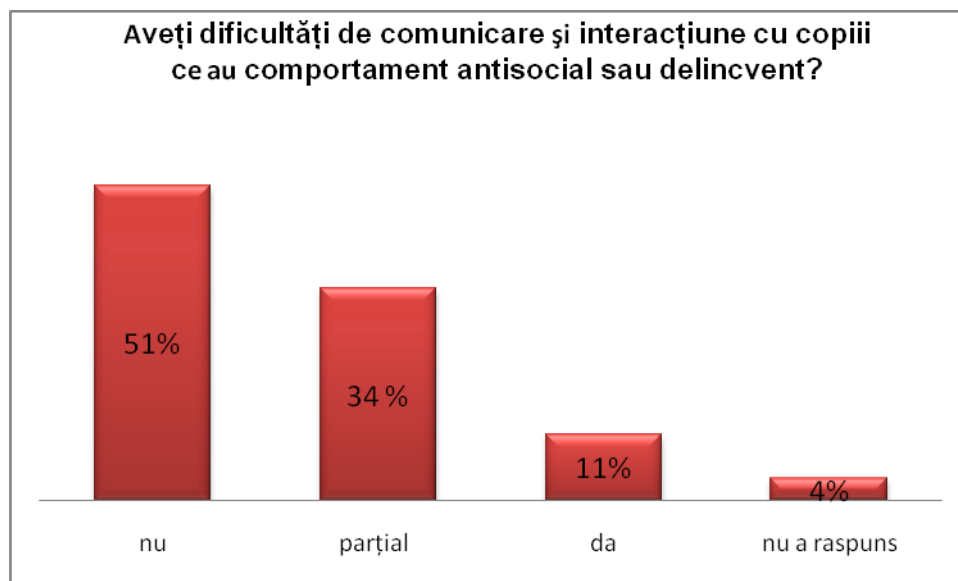
Studiile în domeniu cercetat arată că în rândul copiilor cu comportament delinvent persistent există un risc mai ridicat de recidivă, fapt ce impune necesitatea elaborării și aplicării unor programe de prevenire terțiară a delincvenței juvenile. 46% dintre polițiștii respondenți la chestionar sunt de opinia că asemenea programe se implementează parțial, **34 % consideră că acestea sunt inaplicabile**, 10 % susțin că acestea se aplică, iar 10 % au fost indeciși.

Polițiști, Disponibilitatea programelor de prevenire terțiară a delincvenței juvenile

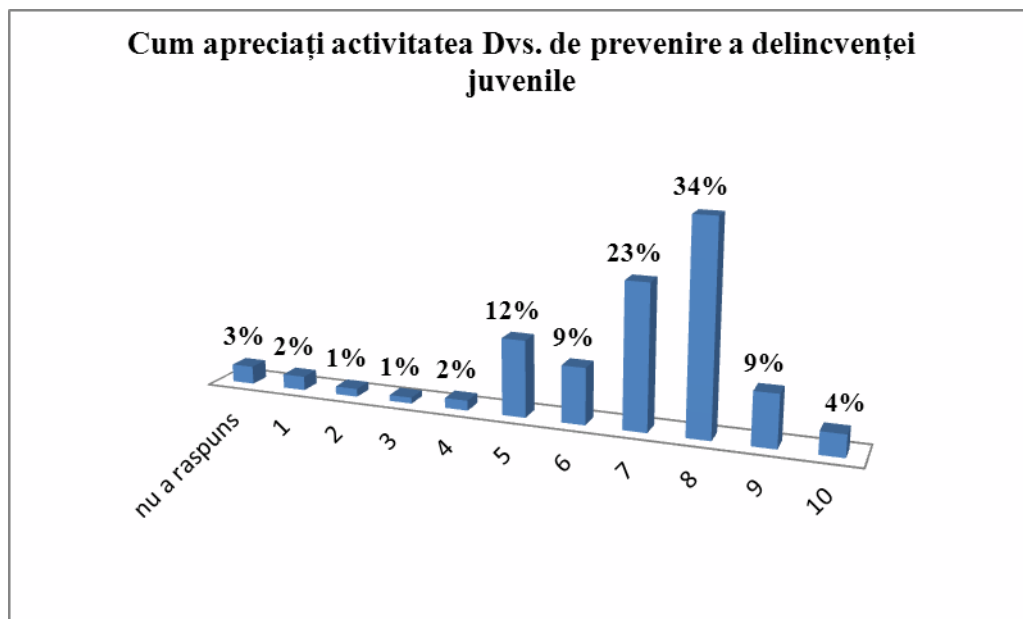

Pentru implementarea programelor de prevenire a delincvenței juvenile, polițiștii trebuie să dispună de modele de comunicare constructivă cu minorii. Fiind întrebați dacă în prezent, au dificultăți, impedimente de comunicare, interacțiune cu copiii cu comportament antisocial sau delincvent, **51% dintre polițiștii respondenți la chestionar au indicat că nu întâmpină impedimente în comunicarea cu copiii**, 34% au indicat că asemenea incidente ar putea apărea parțial, 11% consideră că întâlnesc dificultăți în comunicare, iar 4 % sunt indeciși.

Polițiști, Dificultăți în comunicarea cu copiii cu comportament antisocial sau delincvent

Polițiștii au fost rugați să aprecieze propria activitate de prevenire a delincvenței juvenile (specificând de la 1 – rău, la 10 - excelent). Analizând rezultatele, constatăm că **majoritatea respondenților și-au atribuit nota 8 la activitatea de prevenire a delincvenței juvenile**. Se pare că aceștia au fost suficient de autocritici.

Astfel, în jur de 1/3 dintre polițiștii respondenți la chestionar sunt de părerea că posedă o calificare insuficientă deoarece nu au fost instruiți referitor la metode și tehnici de prevenire a delincvenței juvenile/ prevenirii abuzului, neglijenței, exploatării copiilor; nu dispun de materiale informative suficiente; recomandările, ghidurile metodice referitor la metode și tehnici de prevenire a delincvenței juvenile/ prevenirii abuzului, neglijenței, exploatării copiilor au fost distribuite parțial în ultimii 3 ani; programele de prevenire primară a delincvenței juvenile nu se aplică; nu cunosc și nu aplică programe de prevenire secundară; au menționat că ar putea apărea impedimente în comunicarea lor cu copiii, afirmând că nu sunt dotați suficient. 1/3 dintre ei și-au atribuit nota 8 la activitatea de prevenire a delincvenței juvenile, altă 1/3 - 6 sau 7.

Corespunzător, MAI și IGP urmează a lua toate măsurile instituționale și administrative pentru elaborarea recomandărilor, ghidurilor metodice referitor la metode și tehnici de prevenire a delincvenței juvenile și instruirea polițiștilor; elaborarea materialelor informative pentru distribuire; elaborarea, instruirea polițiștilor și implementarea programelor de prevenire primară și secundară a delincvenței juvenile și dotarea cu echipamentul necesar pentru desfășurarea activităților.

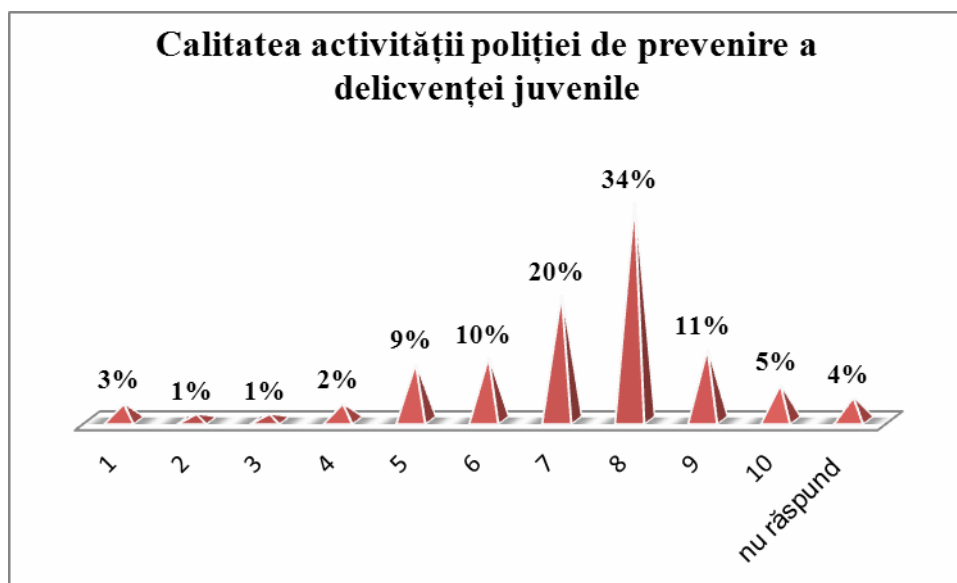
5. 5. 2 Aprecierea activității poliției de prevenire a delincvenței juvenile

5. 5. 2. 1 Aprecierea generală a activității poliției de prevenire a delincvenței juvenile

Fiind solicitați să aprecieze pe o scală de la 1 la 10 calitatea activității poliției de prevenire a delincvenței juvenile, **34% dintre polițiștii respondenți la chestionar au atribuit calificativul 8.**

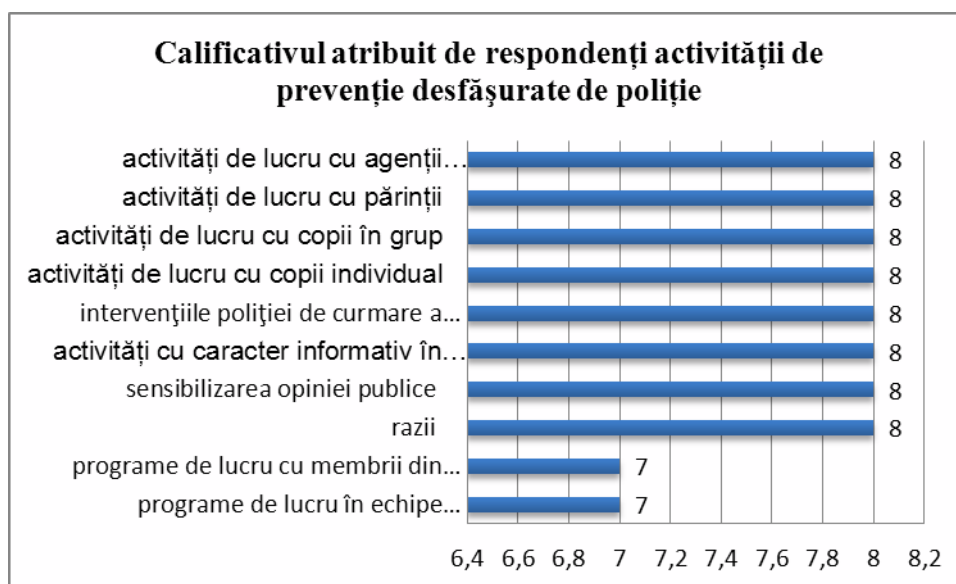
Se pare că în cazul aprecierii propriiei activități, polițiștii au fost ușor mai autocritici.

Polițiști, Calitatea activității poliției de prevenire a delincvenței juvenile

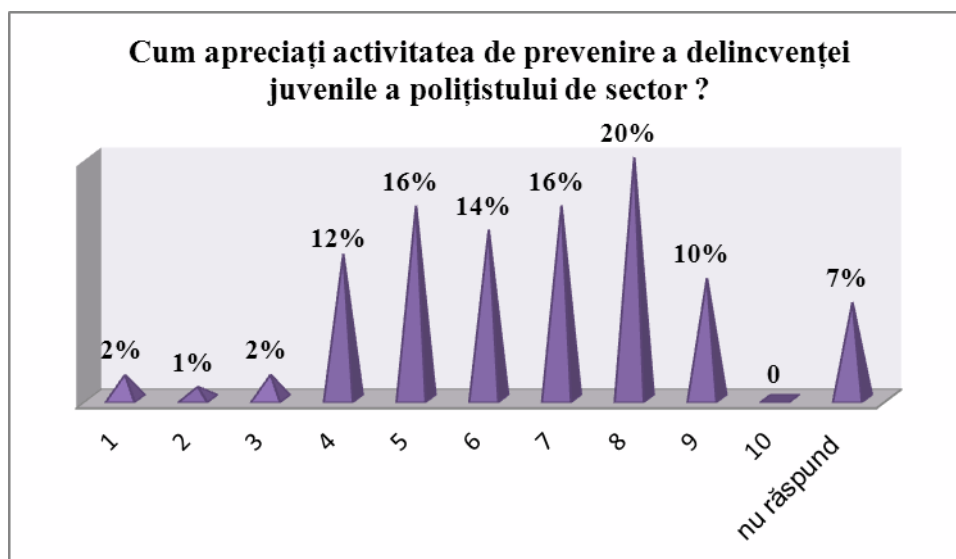
Polițiștii au fost rugați să aprecieze pe o scală de la 1 la 10 (calificativul 1 înseamnă 1- fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare) eficiența / impactul / rezultatul activităților desfășurate de către poliție asupra nivelului delincvenței juvenile în țară. Majoritatea respondenților au indicat printre **cele mai eficiente activitățile și programele de lucru cu copii în grup, lucru cu părinții și agenții economici, participarea în echipe interdisciplinare**, atribuind calificativul 8.

Polițiști, Rezultatul activităților de prevenție desfășurate de către poliție

Asistenții sociali și reprezentanții APL au fost rugați să aprecieze pe o scală de la 1 la 10 activitatea de prevenire a delincvenței juvenile a polițistului de sector (*specificând de la 1 – rău, la 10 - excelent*). **Cei mai mulți respondenți (20 %) au atribuit polițistului de sector nota 8 la activitatea de prevenire a delincvenței juvenile.**

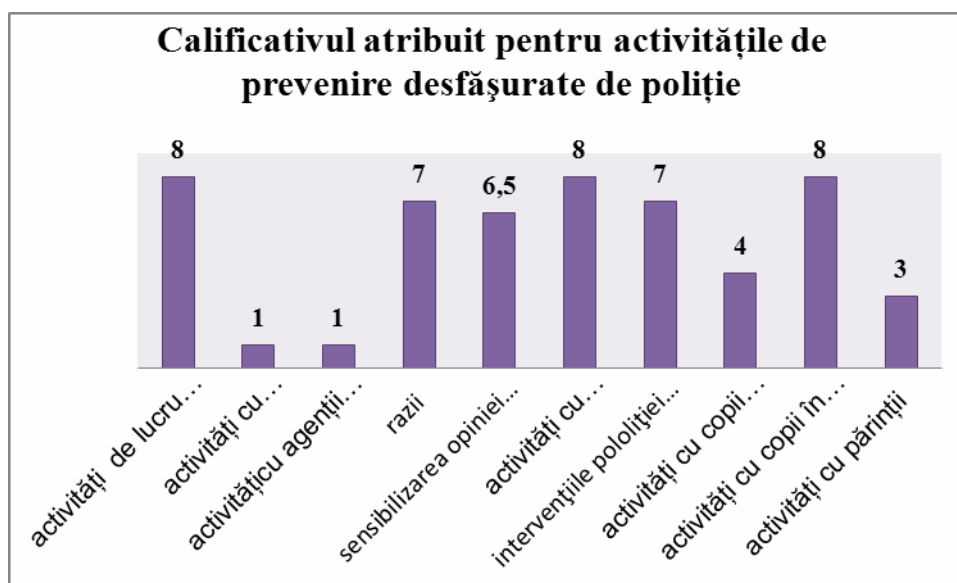
APL și asistenți sociali, Aprecierea activității polițistului de sector de prevenire a delincvenței juvenile

Asistenții sociali și reprezentanții APL, de asemenea, au fost solicitați să aprecieze pe o scală de la 1 la 10 (calificativul 1 înseamnă - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare) eficiența / impactul / rezultatul activităților desfășurate de către poliție asupra nivelului delincvenței juvenile în țară. **Respondenții la chestionar au atribuit calificativul 8 pentru următoarele**

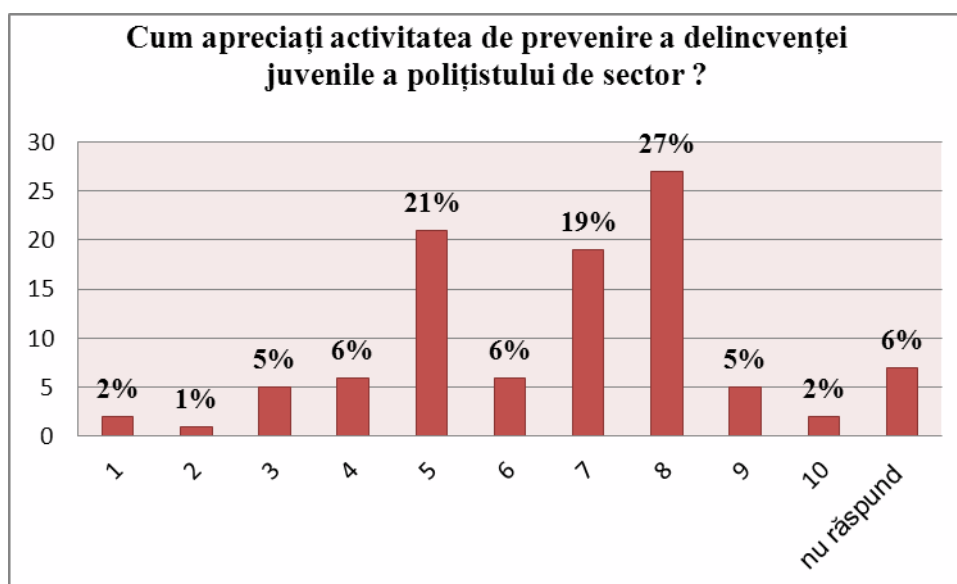
activități- activități și programe de lucru cu copii în grup, activități cu caracter informativ educativ în instituțiile de învățământ, activități de lucru în echipe multidisciplinare.

APL și asistenți sociali, Rezultatul activităților de prevenție desfășurate de către poliție

Similar, profesorii și angajații sistemului de educație au fost rugați să aprecieze pe o scală de la 1 la 10 activitatea de prevenție a delincvenței juvenile a polițistului de sector (*specificând de la 1 – rău, la 10 - excelent*). **Cei mai mulți respondenți (27 %) au atribuit polițistului de sector nota 8 la activitatea de prevenție a delincvenței juvenile.**

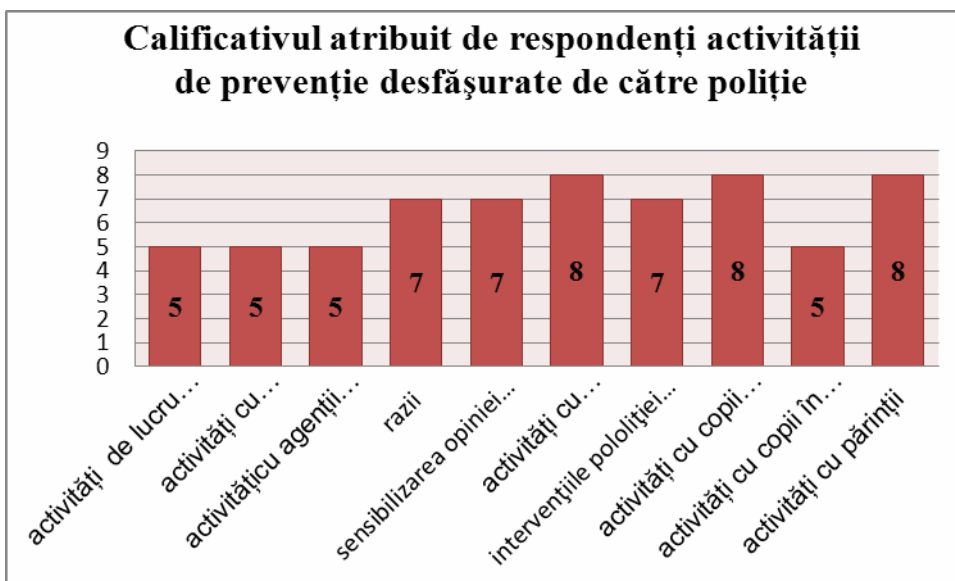
Profesori, Aprecierea activității polițistului de sector de prevenție a delincvenței juvenile

Profesorii au fost rugați să aprecieze pe o scală de la 1 la 10 (*calificativul 1 înseamnă 1- fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare*) eficiența / impactul / rezultatul activităților desfășurate de către poliție asupra nivelului delincvenței juvenile în țară. Profesorii au atribuit

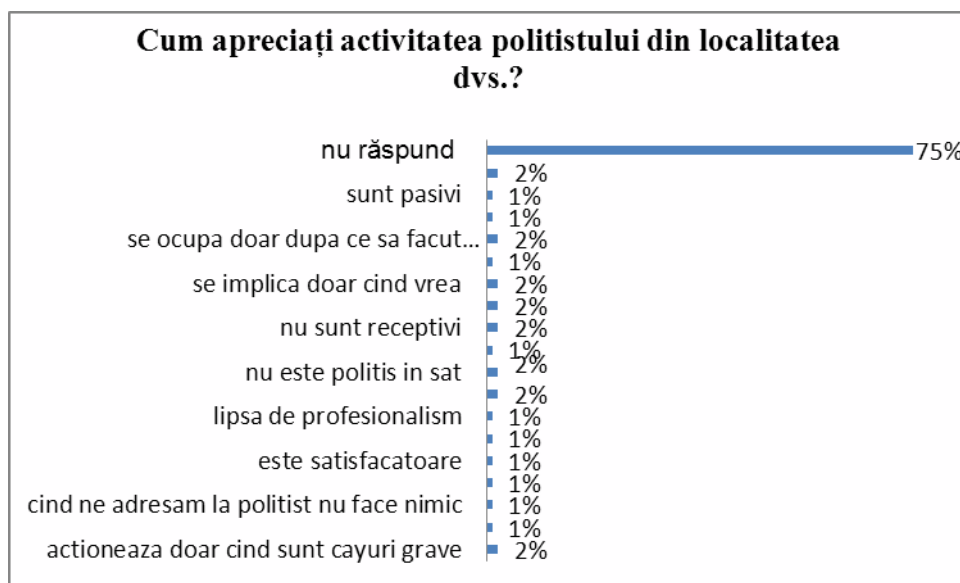
calificativul 8 pentru următoarele activități - *activități și programe de lucru cu copii individual, activități și programe de lucru cu copii în grup, activități și programe de lucru cu părinții.*

Profesori, Rezultatul activităților de prevenție desfășurate de către poliție

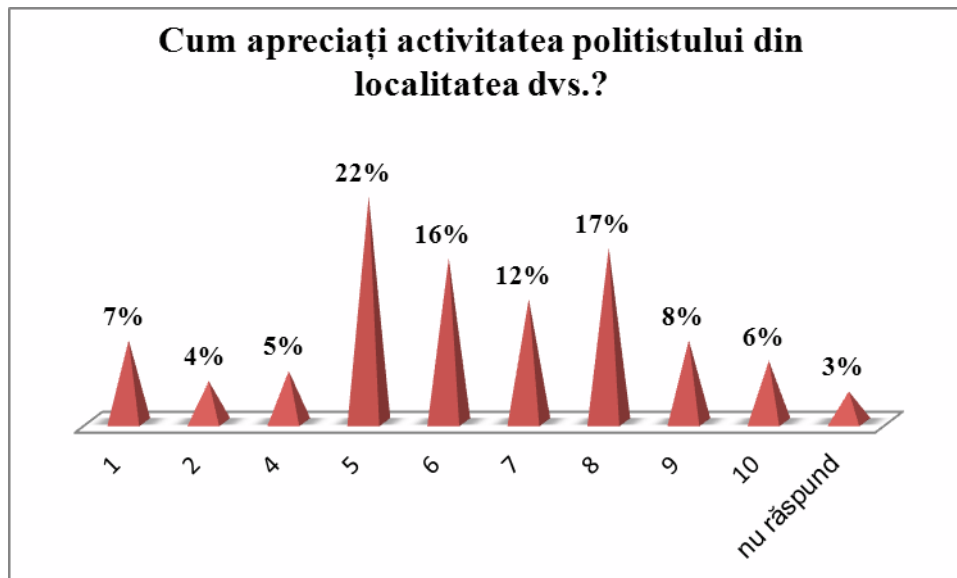
Părinții au avut posibilitatea de a-și exprima liber opinia cu referire la prestația polițistului de sector în general. În opinia părinților, *poliștii au obținut calificativul 5 pentru că sunt pasivi, nu sunt receptivi și nici pregătiți corespunzător, se implică doar când vor, se ocupă de caz doar după ce copilul a săvârșit o infracțiune*, iar în unele localități în general nu este polițist în sat. *Cele 75 % de non-răspuns de asemenea sunt îngrijorătoare.*

Părinți, aprecierea generală a activității polițistului de sector

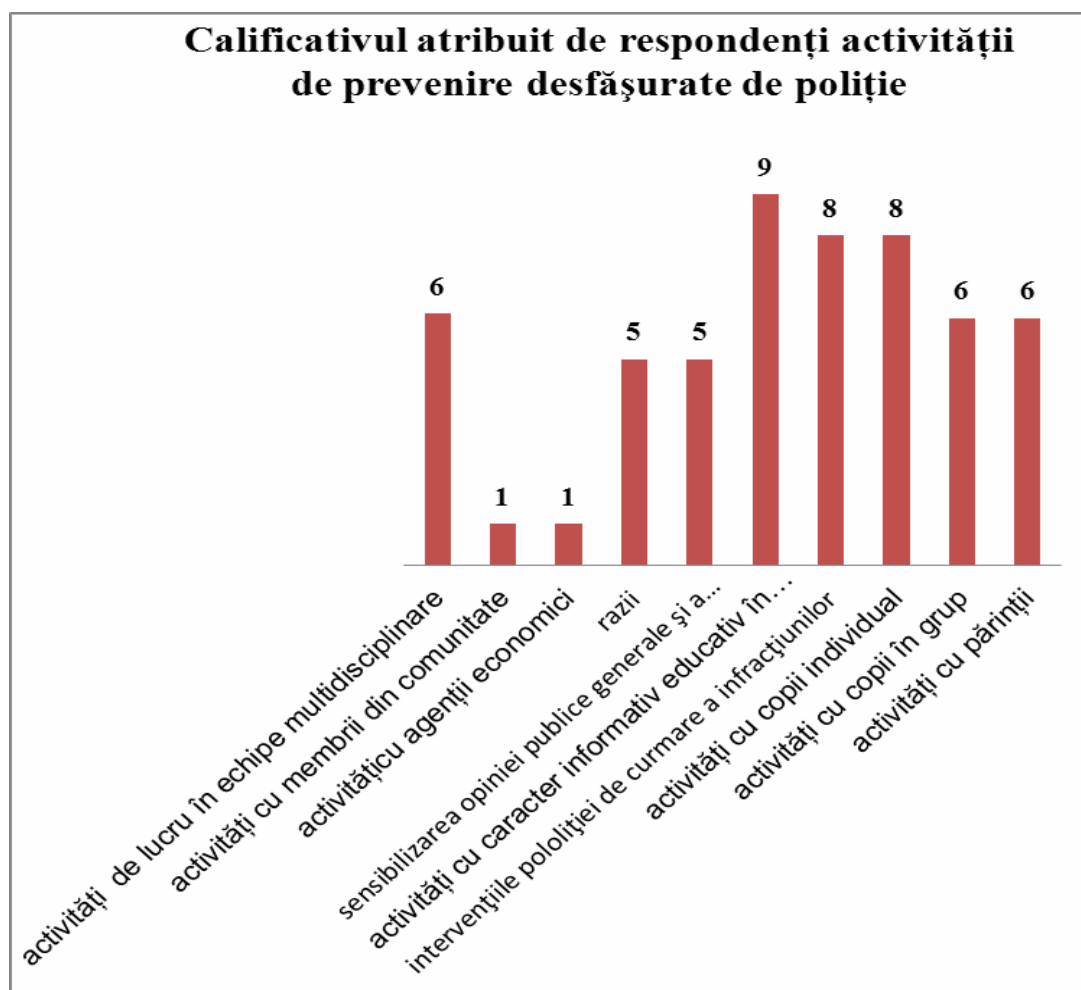

Majoritatea părinților respondenți la chestionar au atribuit polițistului de sector nota 5 și la activitatea de prevenire a delincvenței juvenile (apreciind pe o scală de la 1 – rău la 10 – excelent).

Părinți, Aprecierea activității polițistului de sector de prevenire a delincvenței juvenile

Părinții au fost rugați să aprecieze pe o scală de la 1 la 10 (*calificativul 1 înseamnă 1- fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare*) eficiența / impactul / rezultatul activităților desfășurate de către poliție asupra nivelului delincvenței juvenile în țară. **Părinții au atribuit calificativul 9 activitățile cu caracter informativ educativ în instituțiile de învățământ.** De aici, deoarece părinții cunosc cel mai bine necesitățile copiilor, probabil activitățile informative ar trebui intensificate.

Întrebați despre contribuția poliției, în general, la prevenirea delincvenței juvenile, participanții la focus grupuri au menționat că în **ultimul an se observă un suport mai mare din partea poliției** prin implicarea acestora în **campanii de informare a cetățenilor, organizarea lecțiilor în școală și distribuirea materialelor informative**. Anul 2014 a fost consacrat inspectorului de sector și au fost organizate campanii cu genericul „Cunoașteți polițistul”, „Un copil informat un copil protejat”, au fost distribuite materiale informative care cuprind numerele de telefon ale polițiștilor. Prin aceste campanii de informare, pe de o parte **a sporit activismul cetățenilor în raportarea infracțiunilor și contravențiilor**, pe de altă parte s-a îmbunătățit atitudinea populației față de poliție. Este adevărat că mai trebuie mult de lucrat ca să sporim încrederea cetățenilor în poliție, dar sunt schimbări pozitive.

Tot în scop de prevenire a delincvenței, poliția întreprinde **acțiuni de depistare și sancționare a agenților economici** care vând alcool sau țigări minorilor, dar aceștia plătesc amenda, după care aplică aceleași practici defectuoase.

Acțiunile de informare a copiilor se fac planificat, cu suportul Direcției educație și a Centrului de Sănătate. Totodată, se observă o comunicare deschisă a poliției cu instituțiile educaționale și de asistență socială. S-a expus opinia că Legea 140 privind copiii aflați în situații de risc a schimbat

modul de abordare a copiilor aflați în situații de risc, inclusiv a activizat ***intervenția poliției în comun cu asistenții sociali*** față de familiile aflate în risc de a intra în contact cu sistemul de justiție.

Dincolo de identificarea schimbărilor pozitive, în ceea ce privește abordarea și implicarea poliției în acțiuni de prevenire a delincvenței juvenile, majoritatea participanților au enunțat că reducerea funcției de inspector pentru minor, ca efect al reformei în poliție, a condus la abordarea inconsecventă a segmentului. Polițiștii de sector au multe atribuții și au în asistență multe categorii de beneficiari, respectiv ei se ocupă de acțiunile care sunt de urgență și mai puțin au timp să facă acțiuni de prevenire a delincvenței, acest domeniu fiind abordat superficial. Odată cu această schimbare există riscul ca polițiștii de sector să aibă aceeași abordare a maturilor infractori și a copiilor, ceea ce ar putea conduce la consecințe negative pentru minori, iar o astfel de abordare ar putea fi în detrementul copiilor. S-a expus și opinia că polițiștii de sector nu au fost instruiți în vederea interacțiunii cu copii și nu cunosc metode constructive de lucru cu minorii, inclusiv la capitolul prevenție a delincvenței. Chiar și dacă s-ar realiza instruirii pentru polițiștii de sector, participanții nu împărtășesc optimismul că ar fi o soluție, pentru că în lucru cu minorii sunt necesare nu numai cunoștințe și competențe, dar și anumite trăsături de personalitate. Mai mult decât atât, participanții consideră că persoana care face prevenire trebuie să reprezinte pentru copil o autoritate. În acest context, participanții au expus ideea că revenirea la vechiul model de asistență a minorilor, prin investirea unui polițist cu atribuții de lucru cu minorii, ar fi mult mai eficientă și ar asigura continuitatea în prevenția delincvenței și asistența copiilor aflați în conflict cu legea.

Printre indicatorii ce denotă schimbările pozitive în poliție s-a remarcat că ***polițiștii referă cazurile copiilor în risc de a intra în conflict cu legea către serviciile de asistență psihopedagogică publice și private***. În ultimul an, se remarcă că ***s-a ridicat nivelul de cultură generală a angajaților poliției și se observă tendințe de comunicare eficientă (non-autoritară) cu cetățenii, această abordare a condus la creșterea gradului de respect a polițiștilor față de cetățeni și invers***.

Sigur, sunt ***voci care spun și altfel***, dar sunt în minoritate: „poliția referă cazurile ca să scape de ele”, „polițiștii nu sunt autoritate pentru copiii care au trecut deja prin sistem”, „intervin când arde”, „sunt polițiști noi care nu prea cunosc satul”, „sectoriștii vin și pleacă din funcție”, „nu prea îi vedem prin sate, mai ales când trebuie cel mai mult și noaptea”, „prevenția nu se face la mobil, trebuie să fii în sat”, „poliția de patrulare nu face prevenire dar atribuțiile poliției rutiere”, „mulți n-au idee cum trebuie de comunicat cu copiii”, „minorii nu-s prioritate pentru poliție”, „acționează doar dacă au ordin”, „nu se reduce tot la activități de informare prin școli”, „sectoriștii au atâtea atribuții că nu reusesc să fie nici ca pompierii, gândiți-vă 3000 de persoane

la un polițist” etc. Suntem tentați a crede că există și asemenea practici, totodată, reforma instituțională va produce impact în timp și nu imediat, respectiv este nevoie de un credit de încredere pentru ca poliția să își redimensioneze activitatea.

1/3 dintre polițiști au atribuit nota 8 la activitatea poliției de prevenire a delincvenței juvenile, altă 1/3 - 6 sau 7. Majoritatea respondenților au indicat printre cele mai eficiente activitățile și programele de lucru cu copii în grup, lucru cu părinții și agenții economici, participarea în echipe interdisciplinare. Jumătate dintre reprezentanții APL și asistenții sociali au atribuit între 6 și 8 activității polițistului de sector de prevenire a delincvenței juvenile, menționând printre cele mai eficiente programele poliției de lucru cu copii în grup, activități cu caracter informativ educativ în instituțiile de învățământ, activități de lucru în echipe multidisciplinare. Jumătate dintre profesori au atribuit între 6 și 8 activității polițistului de sector de prevenire a delincvenței juvenile, menționând printre cele mai eficiente programele poliției de lucru cu copii individual, activități și programe de lucru cu copii în grup, activități și programe de lucru cu părinții. Majoritatea părinților respondenți la chestionar au atribuit polițistului de sector nota 5 și la activitatea de prevenire a delincvenței juvenile și 9 activităților cu caracter informativ educativ în instituțiile de învățământ.

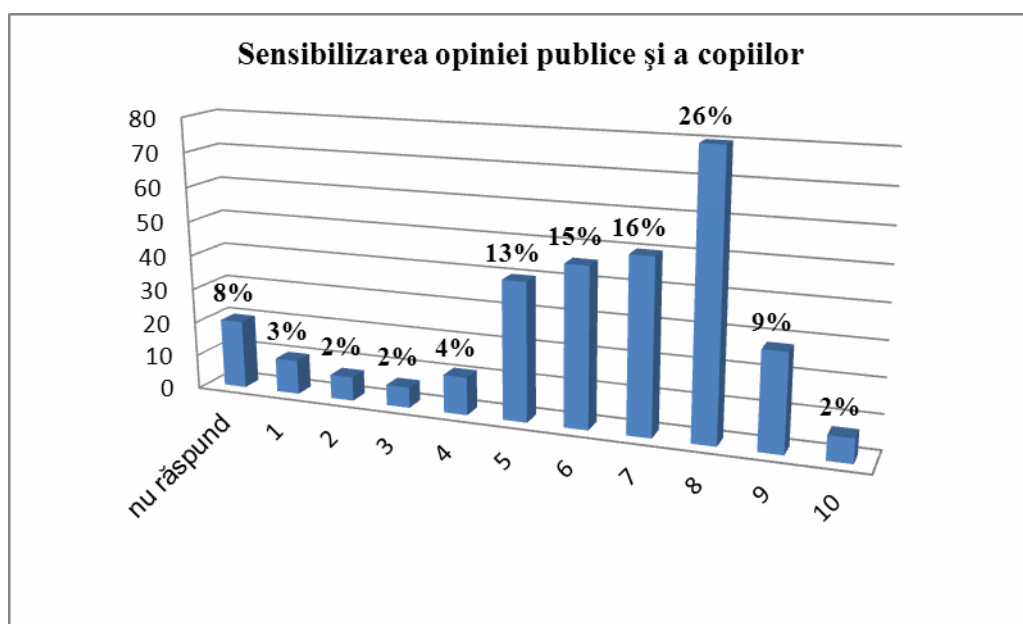
În pofida constatării unor practici defectuoase, în ansamblu, se atestă o serie de tendințe pozitive, precum: un suport mai mare din partea poliției prin implicarea acestora în campanii de informare a cetățenilor, organizarea lecțiilor în școală și distribuirea materialelor informative; acțiunile de informare a copiilor se fac planificat; polițiștii referă cazurile copiilor în risc de a intra în conflict cu legea către serviciile de asistență psihopedagogică publice și private; se observă tendințe de comunicare eficientă (non-autoritară) cu cetățenii, ca efect - a sporit activismul cetățenilor în raportarea infracțiunilor și contravențiilor și s-a îmbunătățit atitudinea populației față de poliție.

Corespunzător, MAI și IGP urmează a lua toate măsurile instituționale și administrative pentru a consolida tendințele pozitive și anume implicarea în activități comune de prevenire a delincvenței juvenile la nivel local, abordarea deschisă a parteneriatelor în comunitate, asigurarea comunicării non autoritare cu copiii, părinții și factorii privați din comunitate. Totodată, înlăturarea unor practici defectuoase care continue să există în anumite localități prin sporirea gradului de vizibilitate a activității polițistului de sector, asigurarea unei comunicări continue între polițistul de sector și instituțiile publice din comunitate și asigurarea accesibilității polițistului de sector pentru membrii comunității în orice timp al zilei.

5. 5. 2. 2 Activitatea poliției de sensibilizare a opiniei publice generale și a copiilor în special pentru prevenirea delincvenței juvenile

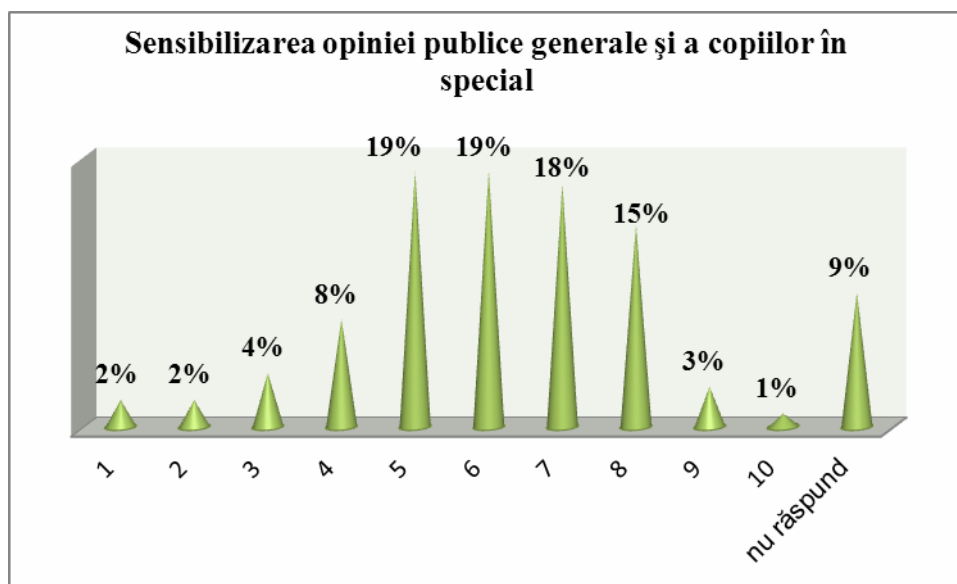
26 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au atribuit activității de sensibilizare a opiniei publice și a copiilor calificativul 8, 16% au apreciat cu 7, iar 15% cu 6 (*calificativul 1 înseamnă - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare*).

Polițiști, Impactul sensibilizării opiniei publice generale și a copiilor în special asupra nivelului delincvenței juvenile în țară

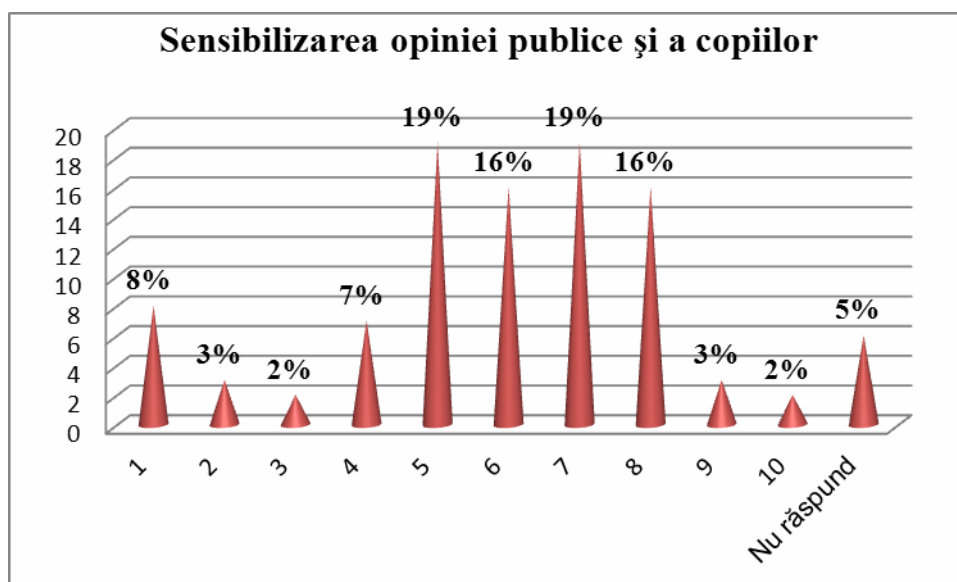
Câte 19% dintre asistenții sociali și reprezentanții APL respondenți la chestionar au calificat impactul activității de sensibilizare a opiniei publice generale și a copiilor în special cu 5 și 6, 18% cu 7 și 15% din respondenți cu 8 (*calificativul 1 înseamnă - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare*).

APL și asistenți sociali, Impactul sensibilizării opiniei publice generale și a copiilor în special asupra nivelului delincvenței juvenile în țară

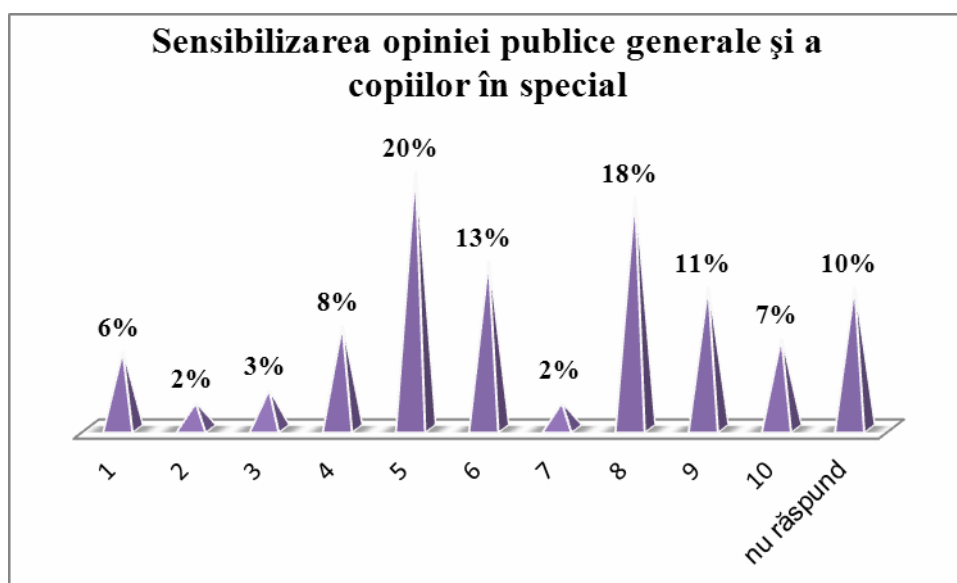
Câte 19% dintre profesorii respondenți la chestionar, la impactul activității de sensibilizare a opiniei publice generale și a copiilor în special, au atribuit calificativul 7 și 5, următoarele (câte 16 %) au fost menționate calificativele 6 și 8.

Profesori, Impactul sensibilizării opiniei publice generale și a copiilor în special asupra nivelului delincvenței juvenile în țară

La rândul lor, părinții respondenți la chestionar au atribuit impactului activității de sensibilizare a opiniei publice generale și a copiilor în special calificativul 5 (20 %), 8 (18 %) și 6 (13 %).

Părinți, Impactul sensibilizării opiniei publice generale și a copiilor în special asupra nivelului delincvenței juvenile în țară

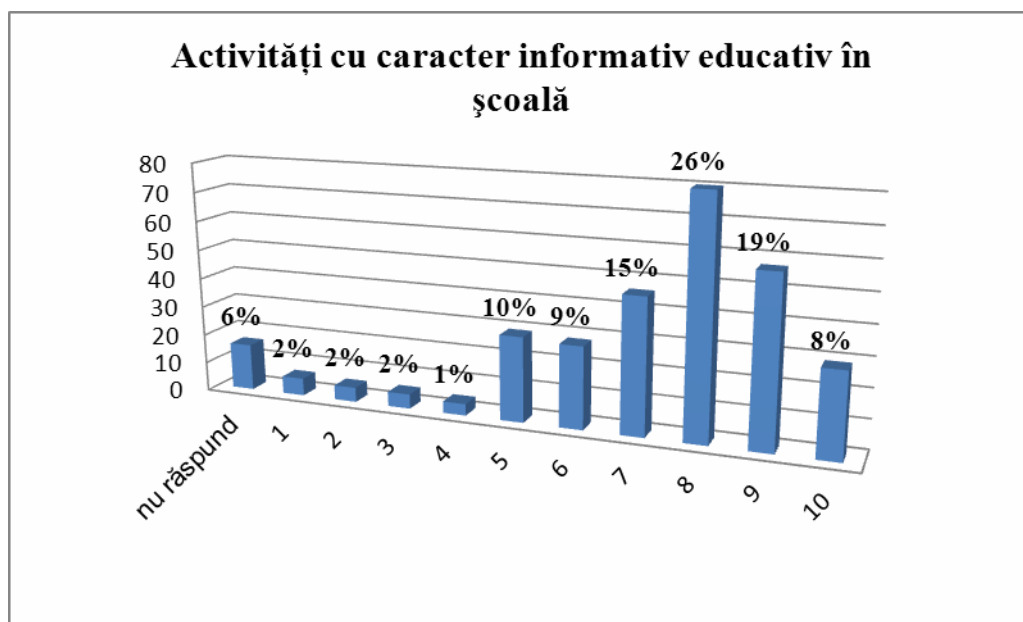

Astfel, majoritatea polițiștilor, cât și reprezentanții APL, asistenții sociali, profesorii, mai puțin părinții au calificat impactul activității poliției de sensibilizare a opiniei publice generale și a copiilor în special pentru prevenirea delincvenței juvenile între 6 și 8.

5. 5. 2. 3 Activitățile poliției cu caracter informativ educativ în instituțiile de învățământ pentru prevenirea delincvenței juvenile

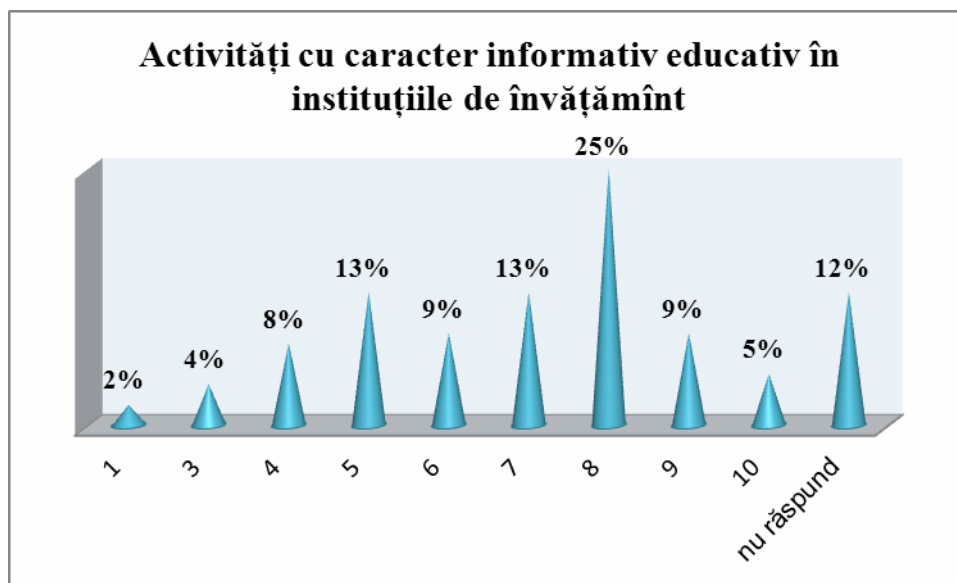
Impactul activităților cu caracter informativ educativ în instituțiile de învățământ pentru prevenirea delincvenței juvenile a fost apreciat (*calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare*) de către polițiștii respondenți la chestionar după cum urmează: 10 – 8 %, 9 – 19 %, 8 – 26 %.

Polițiști, Impactul activităților poliției cu caracter informativ educativ în instituțiile de învățământ pentru prevenirea delincvenței juvenile

Impactul activităților cu caracter informativ educativ în instituțiile de învățământ pentru prevenirea delincvenței juvenile a fost apreciat (*calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 - rezultat/impact mare*) de către reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar după cum urmează: 10 – 5 %, 9 – 9 %, 8 – 25 %, 7 – 13 %, 6 – 9 %, 5 – 13 %, 4 – 8 %.

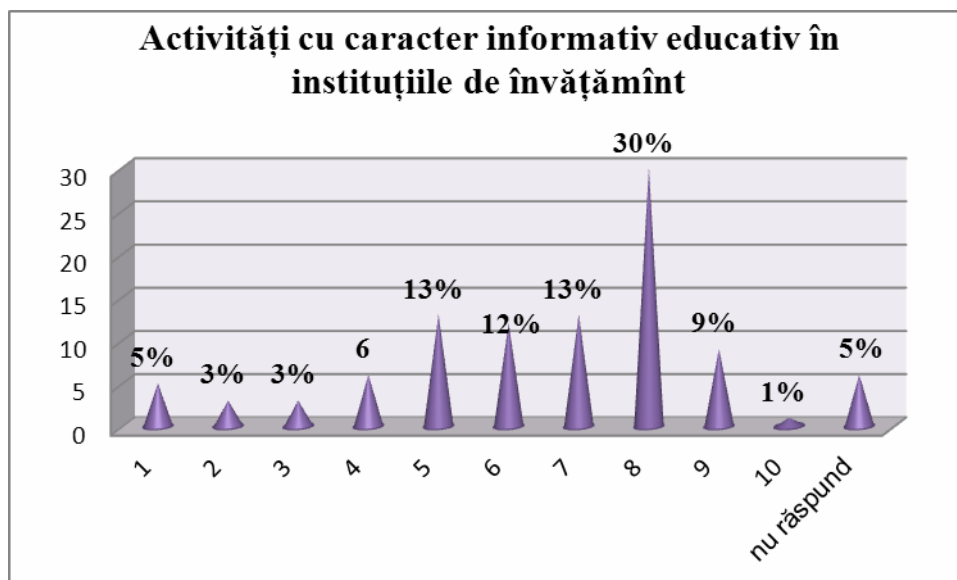
Reprezentanții APL și asistenții sociali, Impactul activităților poliției cu caracter informativ educativ în instituțiile de învățământ pentru prevenirea delincvenței juvenile

Impactul activităților cu caracter informativ educativ în instituțiile de învățământ pentru prevenirea delincvenței juvenile a fost apreciat (*calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 -*

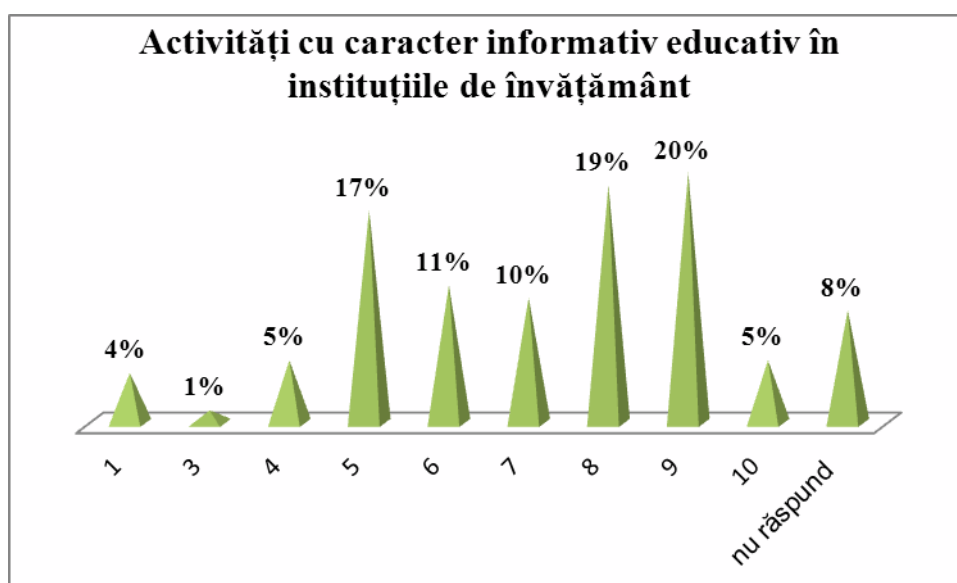
rezultat/impact mare) de către profesorii respondenți la chestionar după cum urmează: 10 – 1 %, 9 – 9 %, 8 – 30 %, 7 – 13 %, 6 – 12 %, 5 – 13 %, 4 – 6 %, 3 – 3 %, 2 – 3 %, 1 – 5 %.

Profesori, Impactul activităților polițieicu caracter informativ educativ în instituțiile de învățământ pentru prevenirea delincvenței juvenile

Impactul activităților cu caracter informativ educativ în instituțiile de învățământ pentru prevenirea delincvenței juvenile a fost apreciat (calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare) de către părinții respondenți la chestionar după cum urmează: 10 – 5 %, 9 – 20 %, 8 – 19 %, 7 – 10 %, 6 – 11 %, 5 – 17 %, 4 – 5 %, 3 – 1 %, 2 – 4 %, 1 – 1 %.

Părinți, Impactul activităților polițieicu caracter informativ educativ în instituțiile de învățământ pentru prevenirea delincvenței juvenile

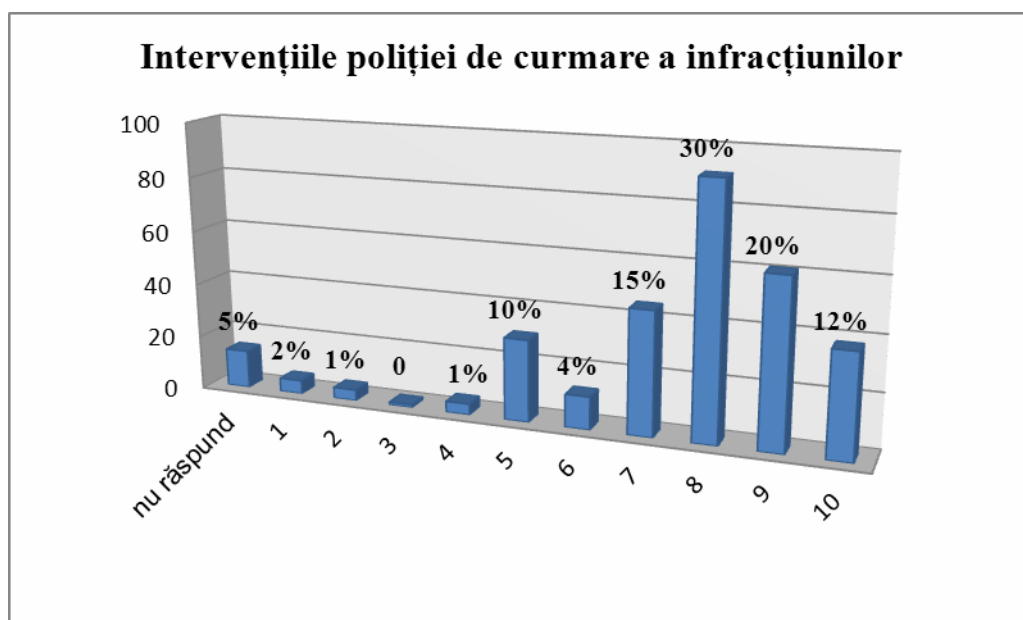

Astfel, majoritatea polițiștilor, cât și reprezentanții APL, asistenții sociali, profesorii, mai puțin părinții au calificat impactul activității poliției cu caracter informativ educativ în instituțiile de învățământ pentru prevenirea delincvenței juvenile între 6 și 8.

5. 5. 2. 4 Impactul activității poliției de curmare a infracțiunilor asupra delincvenței juvenile

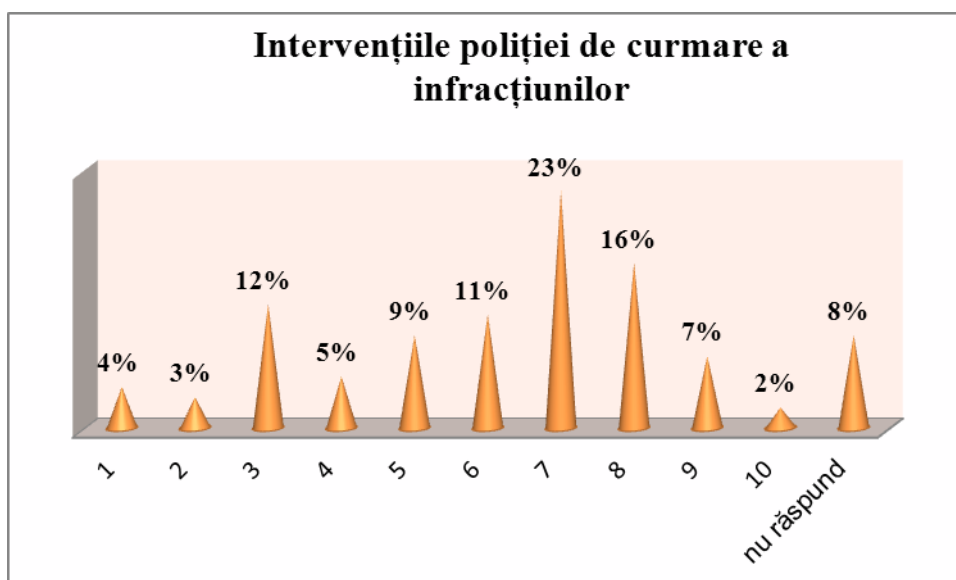
Intervențiile poliției de curmare a infracțiunilor au fost apreciate de 30% dintre polițiștii respondenți la chestionar cu 8 (calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare), calificativul 9 a fost atribuit de 20%, iar 15% dintre respondenți au apreciat această activitate cu 7.

Polițiști, Intervențiile poliției de curmare a infracțiunilor

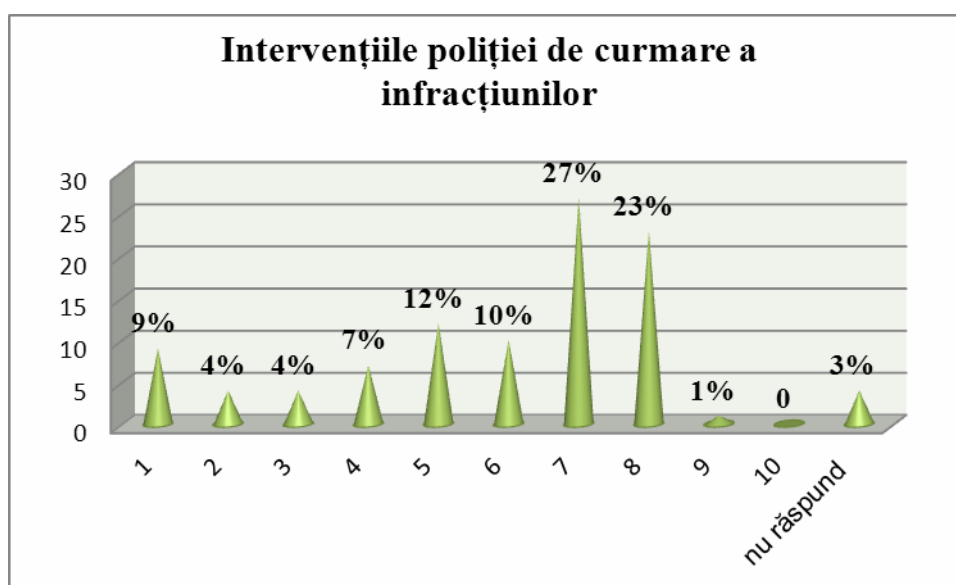
Intervențiile poliției de curmare a infracțiunilor au fost apreciate de către 23% dintre reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar cu 7 (calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare), 8 fiind atribuit de 16% din respondenți.

Reprezentanți APL și asistenții sociali, Intervențiile poliției de curmare a infracțiunilor

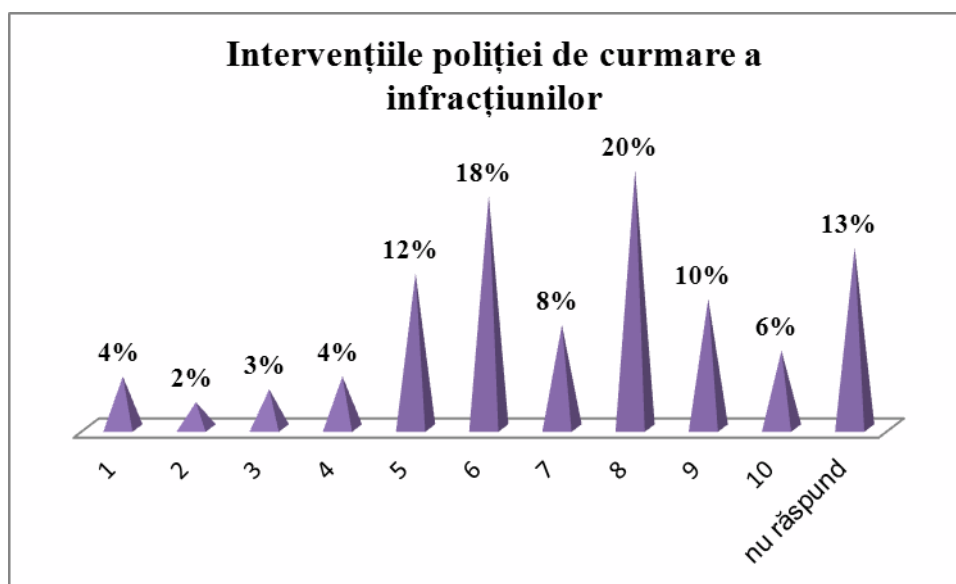

Intervențiile poliției de curmare a infracțiunilor au fost apreciate de către 27% dintre cadrele didactice care au completat chestionarul cu 7 (*calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare*), următorul calificativ 8 fiind atribuit de 23% din respondenți.

Profesori, Intervențiile poliției de curmare a infracțiunilor

20% dintre părinți respondenți la chestionar consideră impactul intervențiilor poliției de curmare a infracțiunilor la nivel de 8 (*calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare*), 18% din respondenți atribuind 6.

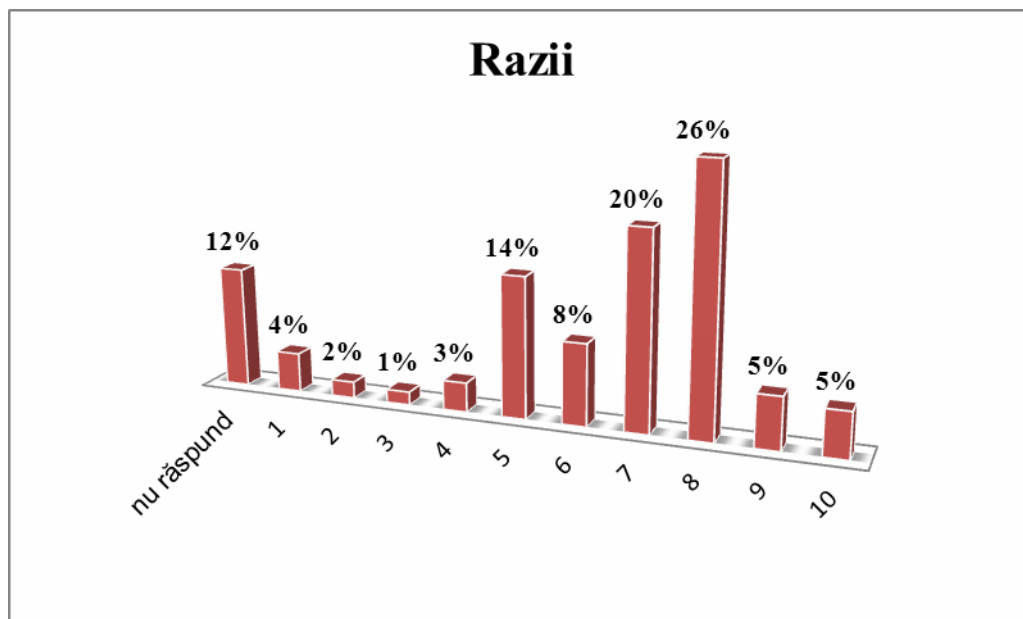
Astfel, majoritatea polițiștilor, cât și reprezentanții APL, asistenții sociali, profesorii, părinții au calificat impactul activității poliției de curmare a infracțiunilor asupra delincvenței juvenile între 6 și 8.

5. 5. 2. 5 Impactul raziilor poliției asupra delincvenței juvenile

În anul 2013 au fost organizate 1694 razii dintre care exclusiv de către subdiviziunile siguranță copii 885, 358 împreună cu reprezentanții organelor de protecție socială, 185 împreună cu reprezentanții direcțiilor generale învățământ, tineret și sport și 108 în comun cu medicii de familie.

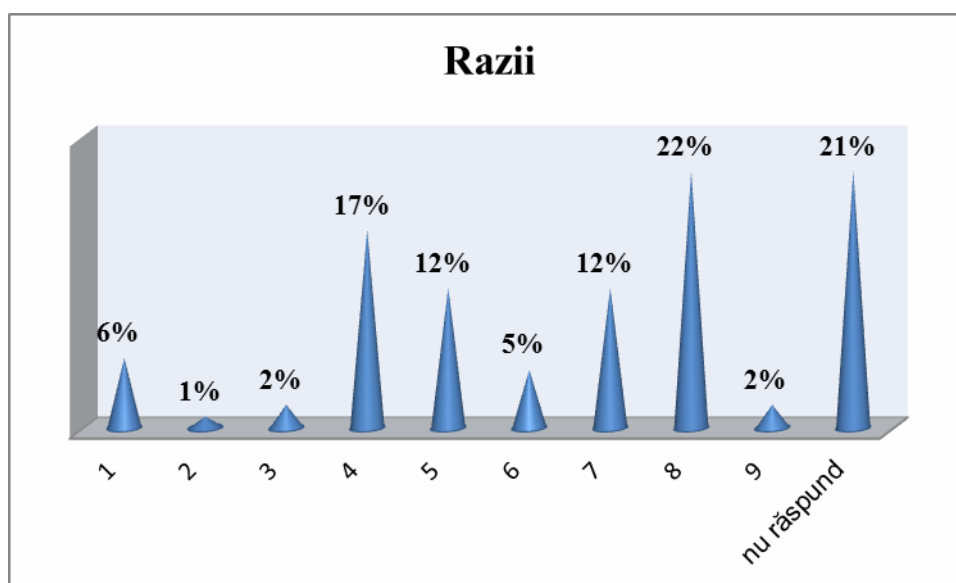
Cei mai mulți (26 %) dintre polițiștii respondenți la chestionar au atribuit impactului raziilor calificativul 8 (*calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare*), 20% au apreciat această activitate cu 7, iar 14% au apreciat impactul cu 5.

Polițiști, Impactul raziilor poliției asupra nivelului delincvenței juvenile în țară

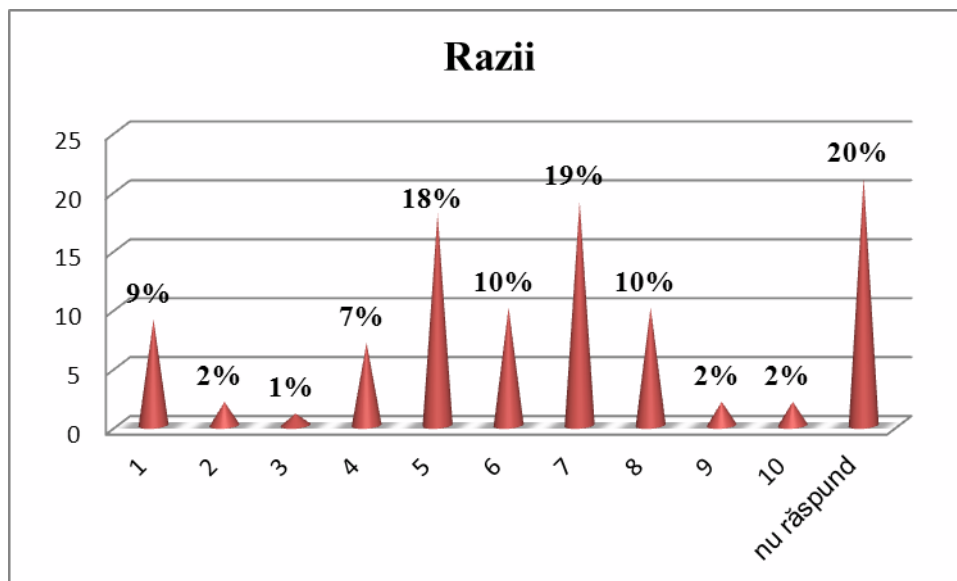
Impactul raziilor a fost apreciat de asistenții sociali și reprezentanții APL respondenți la chestionar cu 8 (calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare) - 22% din respondenți, 4 fiind atribuit de 17%, iar cei mai mulți din participanți nu au răspuns la această întrebare -21%.

Reprezentanți APL și asistenții sociali, Impactul raziilor poliției asupra nivelului delincvenței juvenile în țară

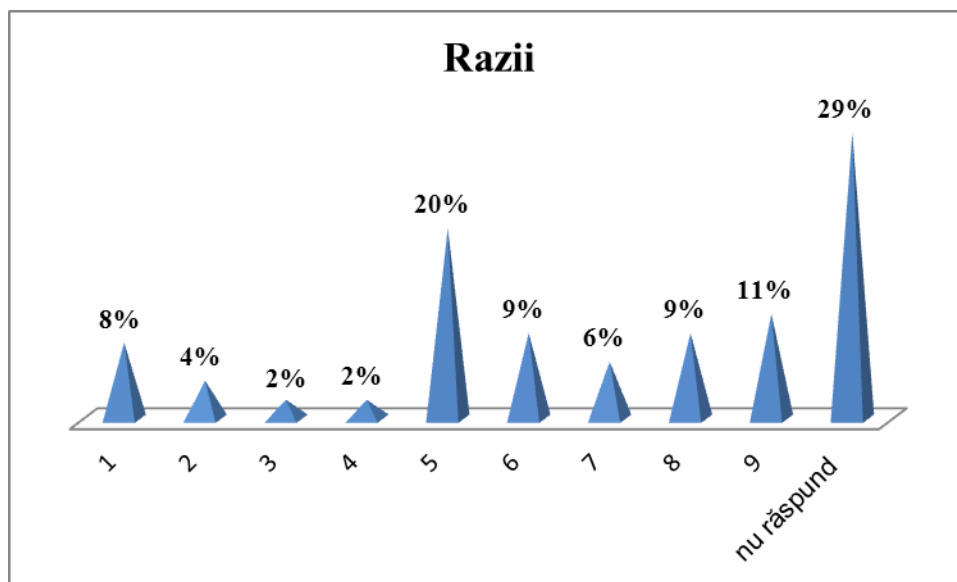
Raziile au fost apreciate, la nivel de impact (calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare), de profesori cu 7 (19 %) și 5 (18 %), iar cei mai mulți din participanți (21 %) nu au răspuns la această întrebare.

Profesori, Impactul raziilor poliției asupra nivelului delincvenței juvenile în țară

Cei mai mulți (29 %) dintre părinții respondenți la chestionar nu au putut aprecia impactul raziilor desfășurate de către poliție asupra nivelului delincvenței juvenile, 20 % atribuind calificativul 5 (calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare).

Părinți, Impactul raziilor poliției asupra nivelului delincvenței juvenile în țară

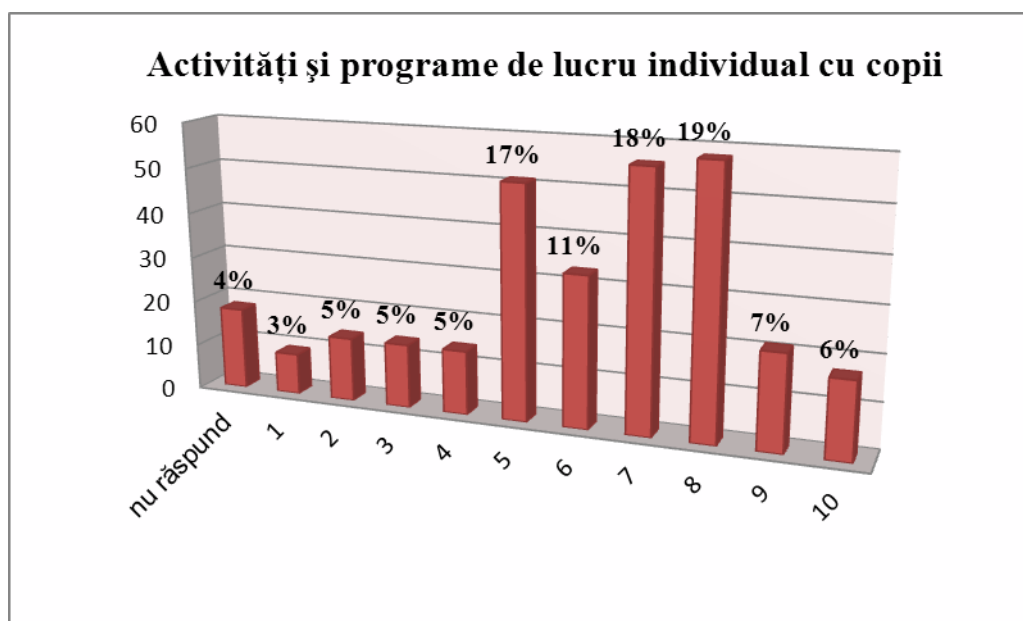

Astfel, majoritatea polițiștilor au calificat impactul raziilor asupra delincvenței juvenile cu 7 și 8, pe când reprezentanții APL, asistenții sociali, profesorii, părinții au calificat impactul raziilor poliției asupra delincvenței juvenile între 5 și 7.

5. 5. 2. 6 Impactul activităților și programelor poliției de lucru individual cu copii asupra delincvenței juvenile

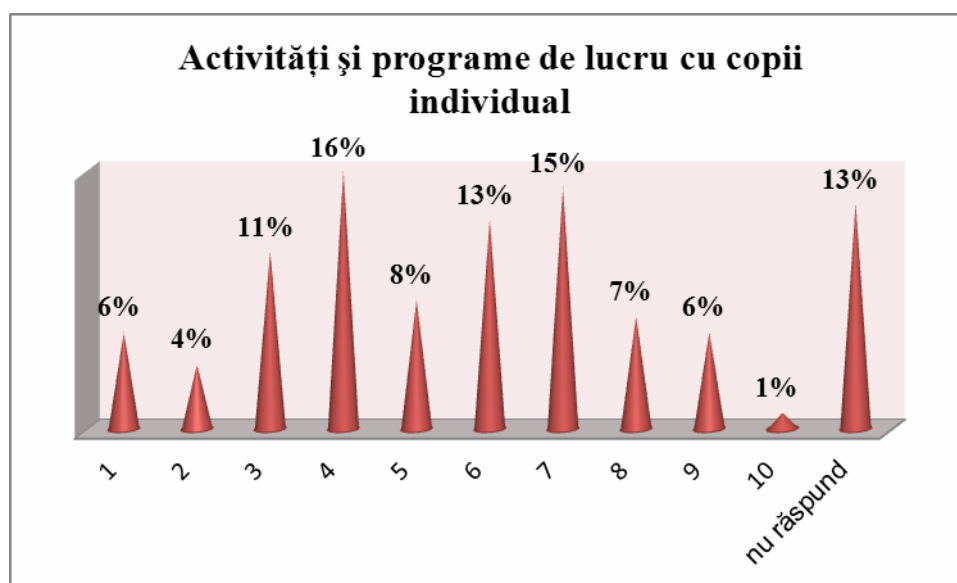
19 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au apreciat impactul activităților și programelor de lucru desfășurate cu copii individual cu 8 (calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare), 18% cu 7, iar 17% cu 5.

Polițiști, Impactul activităților și programelor poliției de lucru cu copii individual asupra nivelului delincvenței juvenile

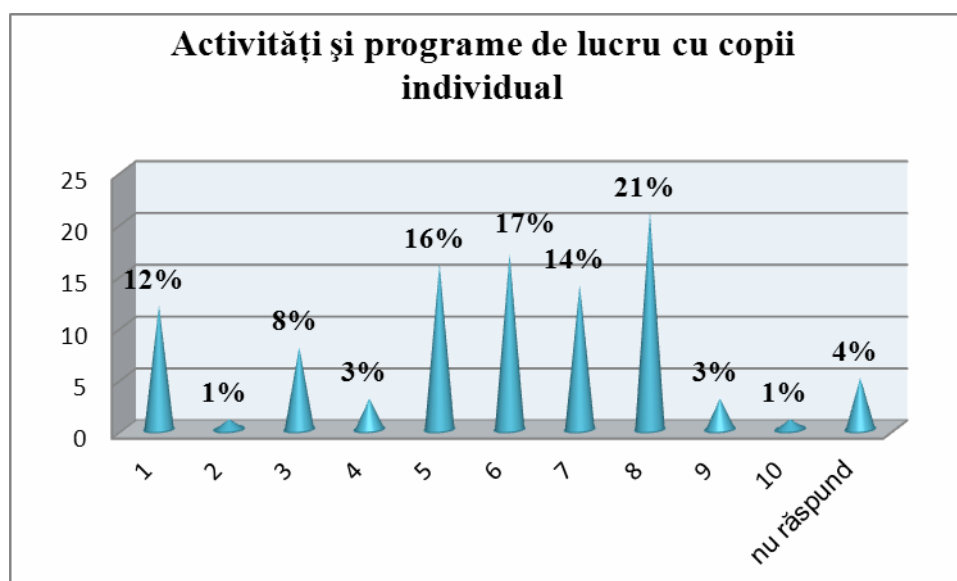
Reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar au apreciat impactul activităților și programelor de lucru cu copii individual asupra nivelului delincvenței juvenile după cum urmează: 16 % cu 4 (calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare), 15 % cu 7, 13 % cu 6, 11 % cu 3.

Reprezentanți APL și asistenții sociali, Impactul activităților și programelor polițiene de lucru cu copii individual asupra nivelului delincvenței juvenile

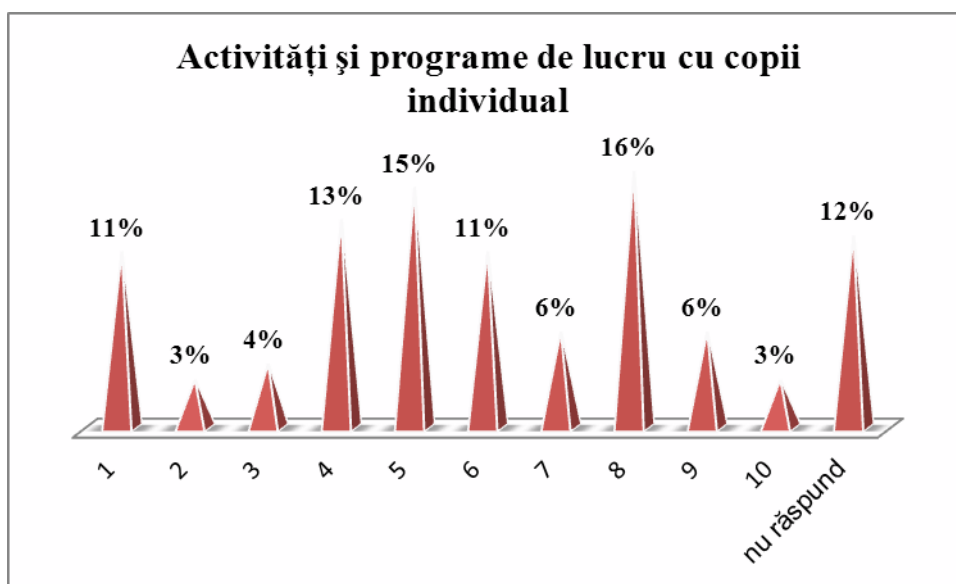
Profesorii respondenți la chestionar au apreciat impactul activităților și programelor de lucru cu copii individual asupra nivelului delincvenței juvenile după cum urmează: 21% cu 8 (calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare), 17 % cu 6, 16 % cu 5, 14 % cu 7.

Profesori, Impactul activităților și programelor polițiene de lucru cu copii individual asupra nivelului delincvenței juvenile

Părinții respondenți la chestionar au apreciat impactul activităților și programelor de lucru cu copii individual asupra nivelului delincvenței juvenile după cum urmează: 16% cu 8 (calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare), 15 % cu 5, 13 % cu 4, și câte 11 % cu 1 și 6.

Părinți, Impactul activităților și programelor polițiene de lucru cu copii individual asupra nivelului delincvenței juvenile

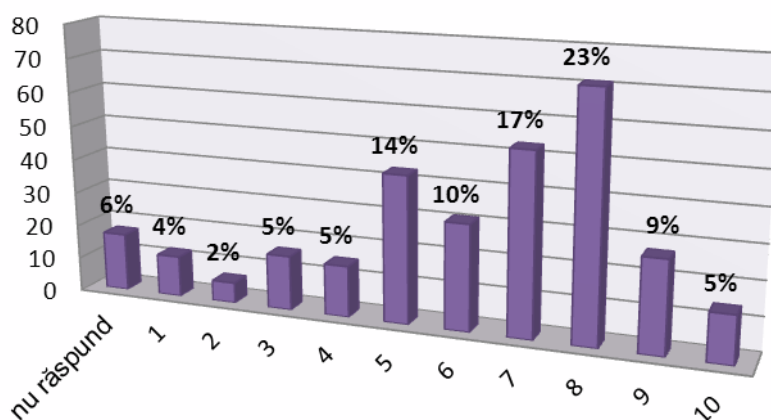

Astfel, majoritatea polițiștilor și profesorii au calificat activităților și programelor poliției de lucru cu copii individual asupra delincvenței juvenile între 5 și 8; pe când reprezentanții APL, asistenții sociali – între 4 și 7, iar părinții între 4 și 8.

5. 5. 2. 7 Impactul activităților și programelor polițiene de lucru cu copii în grup asupra delincvenței juvenile

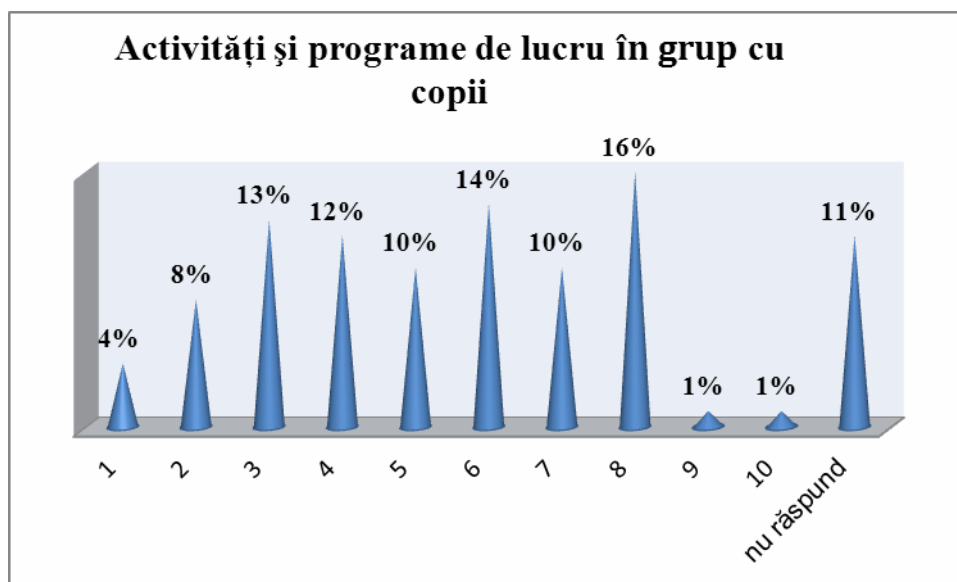
Polițiștii respondenți la chestionar au apreciat impactul activităților și programelor de lucru cu copii în grup asupra nivelului delincvenței juvenile după cum urmează: 23 % cu 8 (calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare), 17 % cu 7, 14 % cu 5.

Activități și programe de lucru în grup cu copii

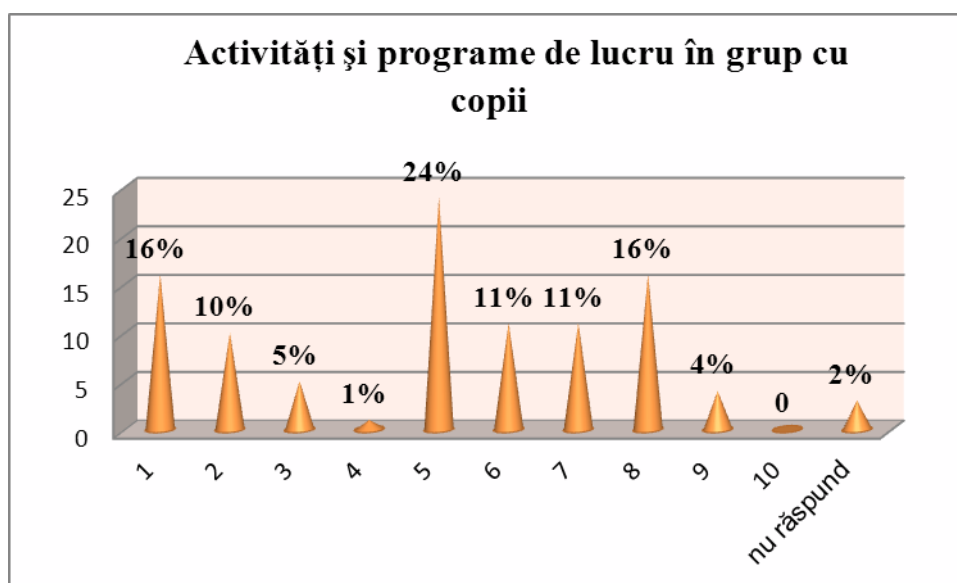
Reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar au apreciat impactul activităților și programelor de lucru cu copii în grup asupra nivelului delincvenței juvenile după cum urmează: 16 % cu 8 (calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare), 14 % cu 6, 13 % cu 3- 13 %.

Reprezentanți APL și asistenții sociali, Impactul activităților și programelor polițiene de lucru cu copii în grup asupra nivelului delincvenței juvenile

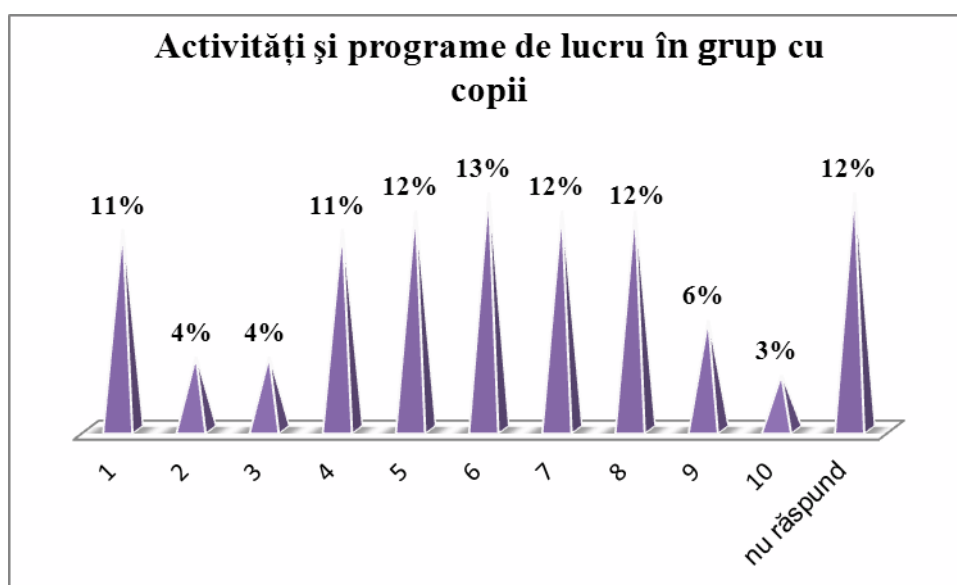
Profesorii respondenți la chestionar au apreciat impactul activităților și programelor de lucru cu copii în grup asupra nivelului delincvenței juvenile după cum urmează: 24 % cu 5 (calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare), 16 % cu 8, alte 16 % cu 1, și câte 11 % cu 7 și 6.

Profesori, Impactul activităților și programelor polițiene de lucru cu copii în grup asupra nivelului delincvenței juvenile

Părinții respondenți la chestionar au apreciat impactul activităților și programelor de lucru cu copii în grup asupra nivelului delincvenței juvenile după cum urmează: 13 % cu 6 (*calificativul 1 - fără rezultat/impact*, 10 – rezultat/impact mare), câte 12 % cu 5, 7 și 8, și câte 11 % cu 1 și 4.

Părinți, Impactul activităților și programelor polițiene de lucru cu copii în grup asupra nivelului delincvenței juvenile

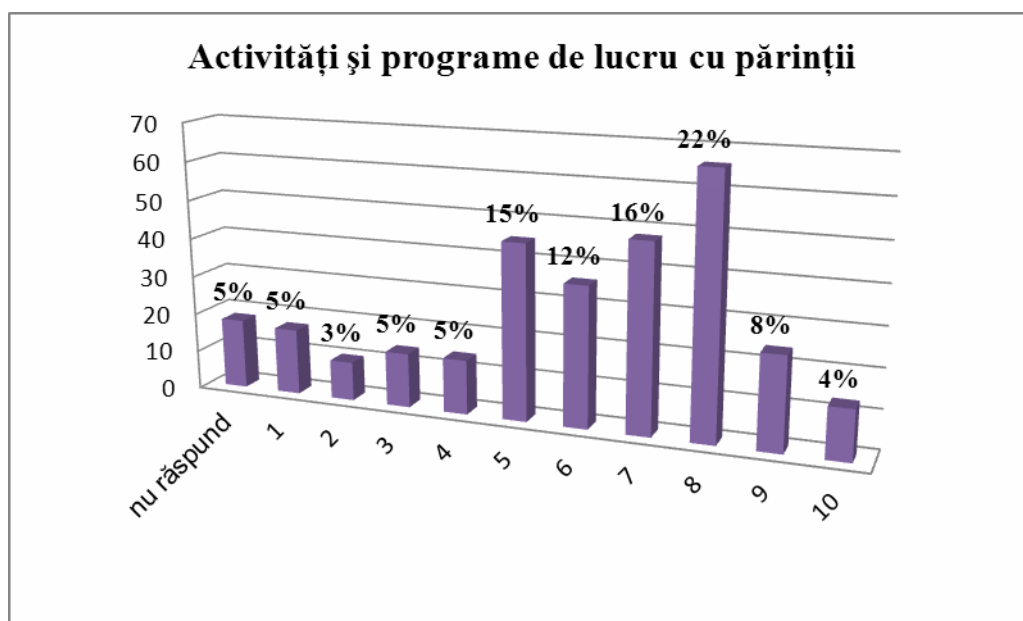

Astfel, majoritatea polițiștilor și profesorii au calificat impactul activităților și programelor poliției de lucru cu copii în grup asupra delincvenței juvenile între 5 și 8; pe când reprezentanții APL, asistenții sociali – între 3 și 8, iar părinții între 4 și 8.

5. 5. 2. 8 Impactul asupra delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu părinții

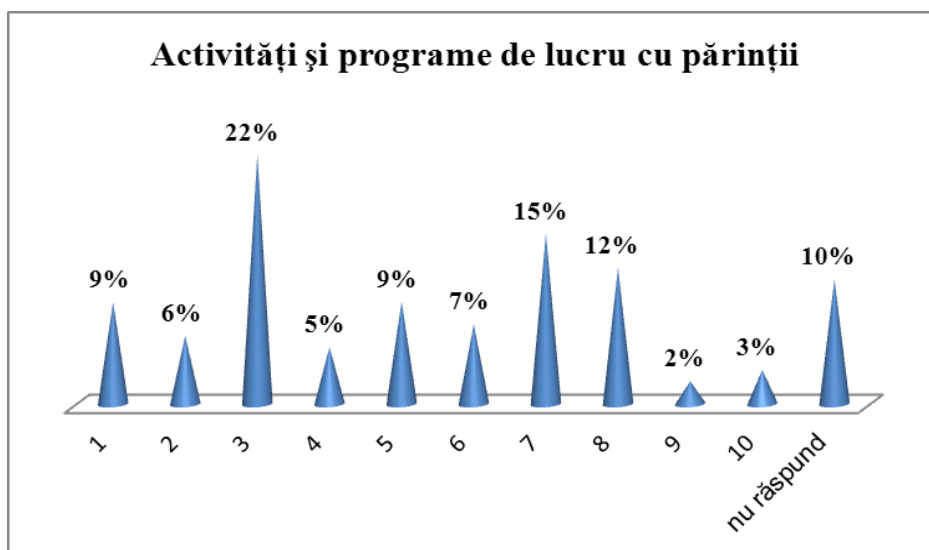
În opinia polițiștilor respondenți la chestionar, din punct de vedere al impactului asupra nivelului delincvenței juvenile, activitățile și programele poliției de lucru cu părinții pot fi apreciate (calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare) cu 8 - 22%, cu 7 - 16%, cu 5 - 15% din respondenți.

Polițiști, Impactul asupra nivelului delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu părinții

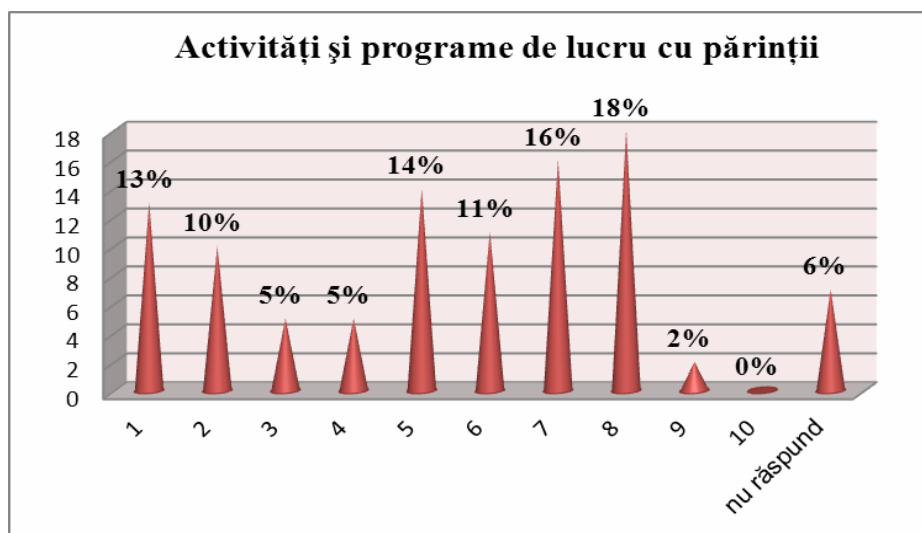
În opinia reprezentanților APL și asistenților sociali respondenți la chestionar, din punct de vedere al impactului asupra nivelului delincvenței juvenile, activitățile și programele poliției de lucru cu părinții pot fi apreciate (calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare) cu 3 - 22%, cu 7 - 15%, cu 8- 12% din respondenți.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Impactul asupra nivelului delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu părinții

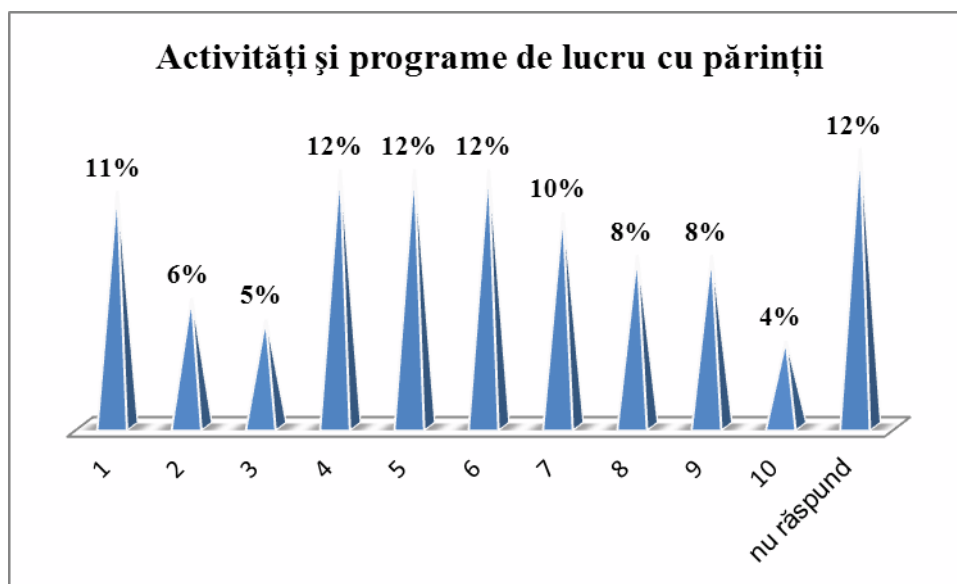
În opinia profesorilor respondenți la chestionar, din punct de vedere al impactului asupra nivelului delincvenței juvenile, activitățile și programele poliției de lucru cu părinții pot fi apreciate (calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare) cu 8 - 18%, cu 7 – 16%, cu 5 – 14 % din respondenți.

Profesori, Impactul asupra nivelului delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu părinții

În opinia părinților respondenți la chestionar, din punct de vedere al impactului asupra nivelului delincvenței juvenile, activitățile și programele poliției de lucru cu părinții pot fi apreciate (calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare) cu 4, 5 și 6 – câte 12% dintre respondenți, cu 1 – 11 %, cu 7– 10% din respondenți.

Părinți, Impactul asupra nivelului delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu părinții

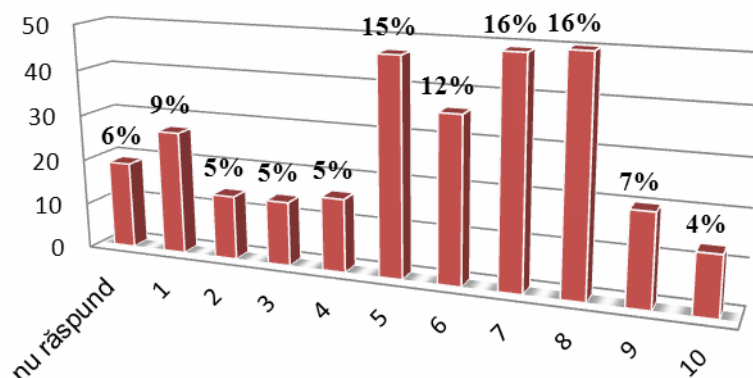

Astfel, majoritatea polițiștilor au calificat impactul asupra delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu părinții între 5 și 9; pe când reprezentanții APL, asistenții sociali – între 3 și 8, profesorii între 1 și 8, iar părinții între 4 și 9.

5. 5. 2. 9 Impactul asupra delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu agenții economici

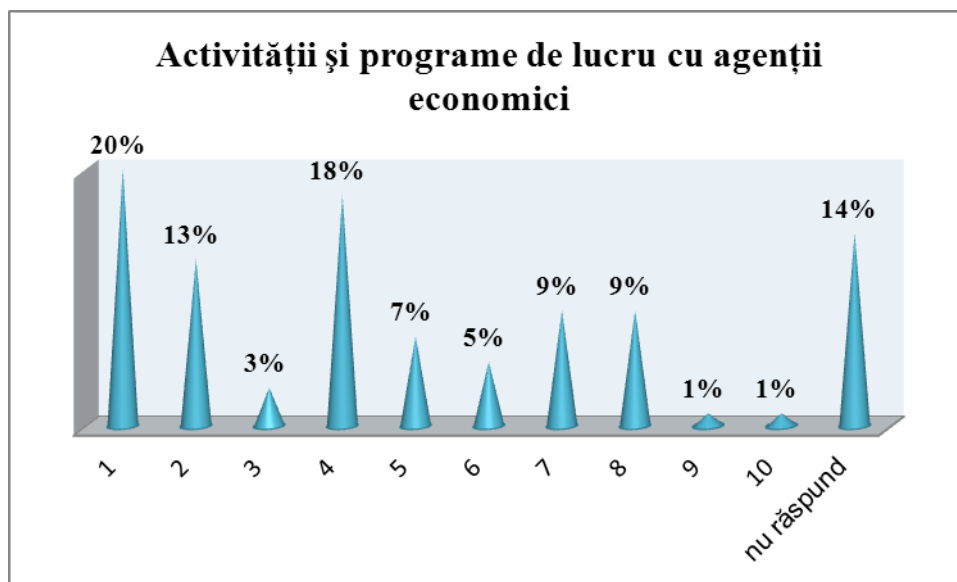
Impactul asupra delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu agenții economici a fost apreciat de către polițiștii respondenți la chestionar (calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare) după cum urmează: 16%, au apreciat cu 8, alte 16% cu 7, iar 15 % au optat pentru 5.

Activități și programe de lucru cu agenții economici

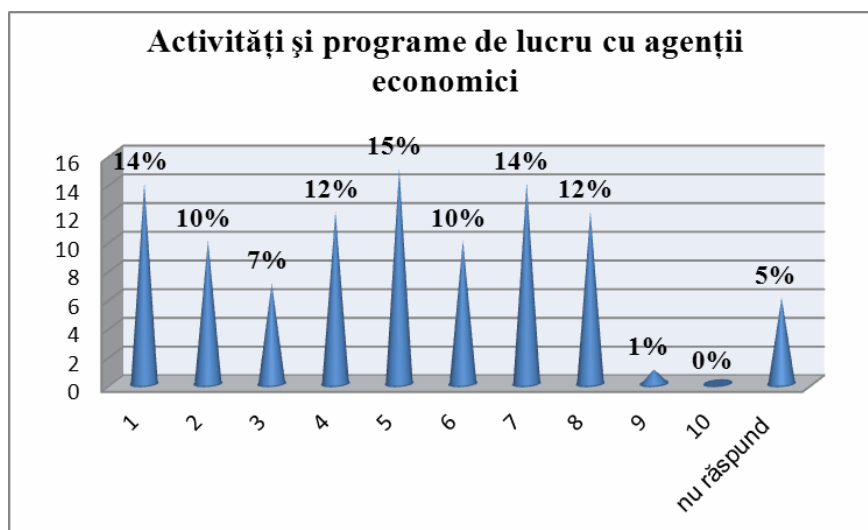
Impactul asupra delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu agenții economici a fost apreciat de către reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar (calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare) după cum urmează: 20 %, au apreciat cu 1, 18 % cu 4, iar 13 % au optat pentru 2.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Impactul asupra delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu agenții economici

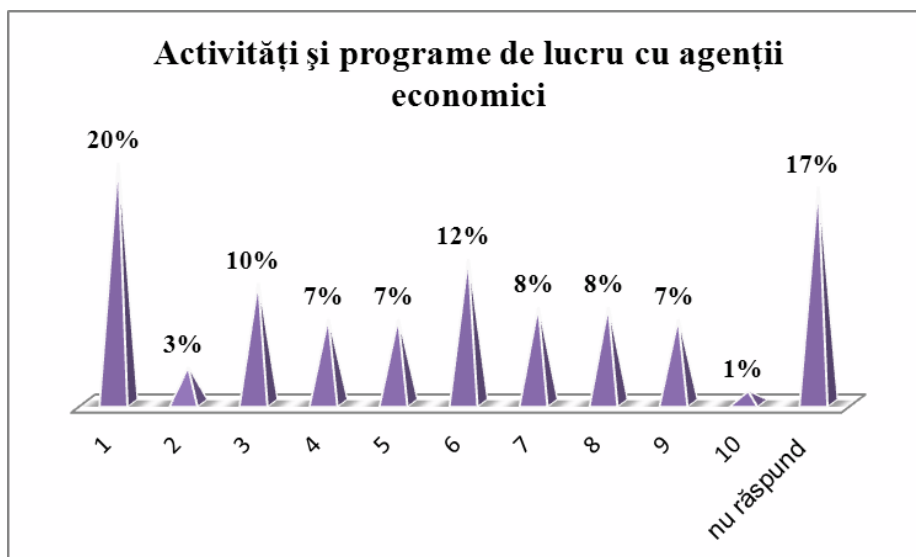
Impactul asupra delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu agenții economici a fost apreciat de către profesorii respondenți la chestionar (calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare) după cum urmează: 15 %, au apreciat cu 5, câte 14 % cu 7 și 1, și câte 10 % au optat pentru 2 și 6.

Profesori, Impactul asupra delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu agenții economici

Impactul asupra delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu agenții economici a fost apreciat de către părinții respondenți la chestionar (*calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare*) după cum urmează: 20 %, au apreciat cu 1, 12 % cu 6, câte 8 % au optat pentru 7 și 8.

Părinți, Impactul asupra delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu agenții economici

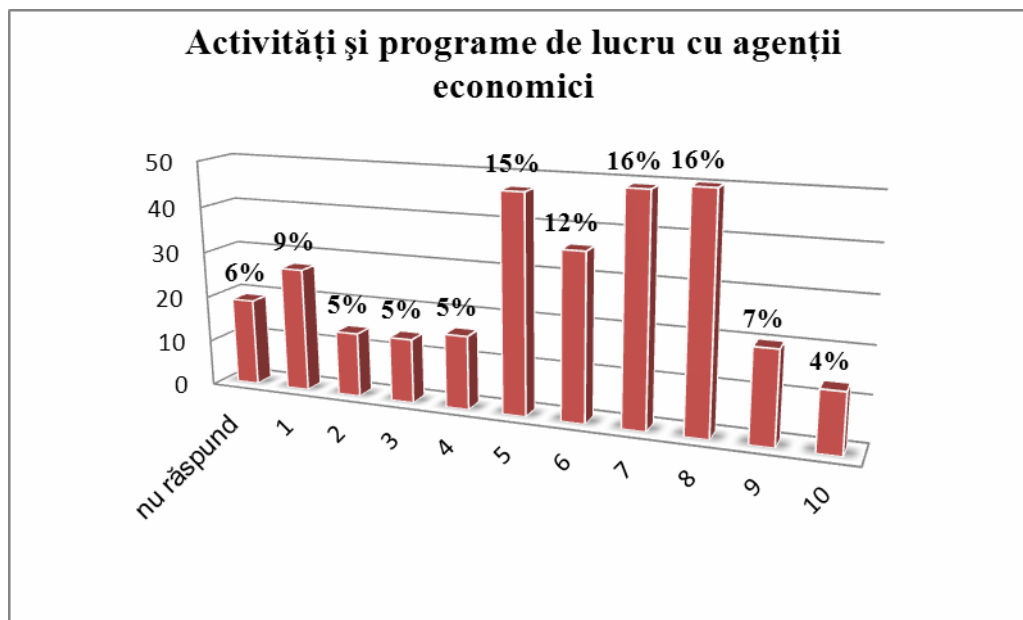

Astfel, majoritatea polițiștilor au calificat impactul asupra delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu agenții economici între 5 și 8; pe când reprezentanții APL, asistenții sociali – între 1 și 4; profesorii și părinții au optat pentru tot spectrul de calitative.

5. 5. 2. 10 Impactul asupra delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu membrii din comunitate

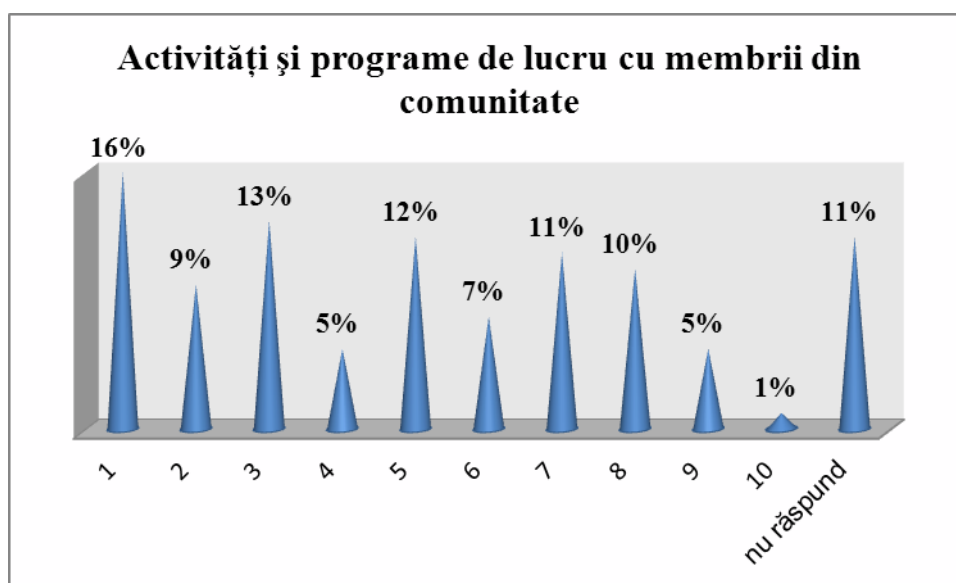
Activitatea de prevenire a delincvenței juvenile nu poate fi concepută fără implicarea membrilor din comunitate. Respondenții la chestionare au fost solicitați să dea apreciere impactului asupra delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu membrii din comunitate, *calificativul 1 - fără rezultat/impact, 10 – rezultat/impact mare*. Polițiștii respondenți la chestionar au considerat impactul programelor de lucru cu membrii din comunitate la nivel de 8 – 16 %, 7 – 16 %, 5 – 15 %.

Polițiști, Impactul asupra delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu membrii din comunitate

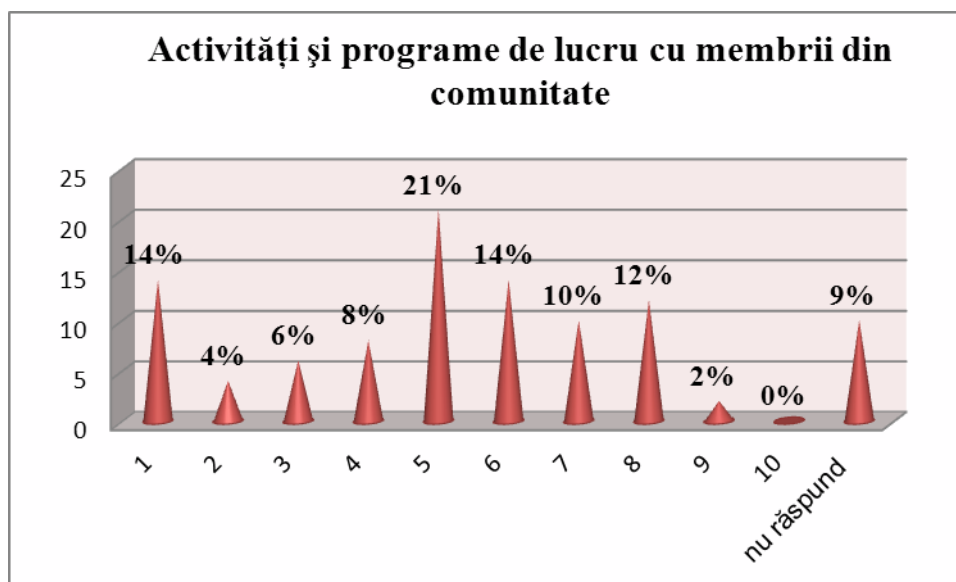
Reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar au considerat impactul programelor de lucru cu membrii din comunitate la nivel de 1 – 16 %, 3 – 13 %, 5 – 12 %.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Impactul asupra delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu membrii din comunitate

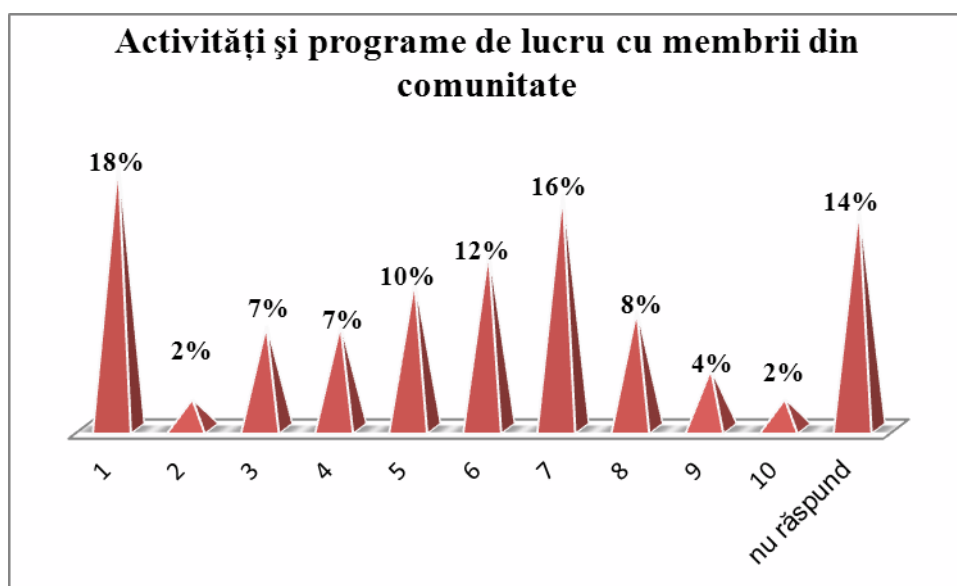

Profesorii respondenți la chestionar au considerat impactul programelor de lucru cu membrii din comunitate la nivel de 5 – 21 %, 1 – 14 %, 6 – 14 %.

Profesori, Impactul asupra delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu membrii din comunitate

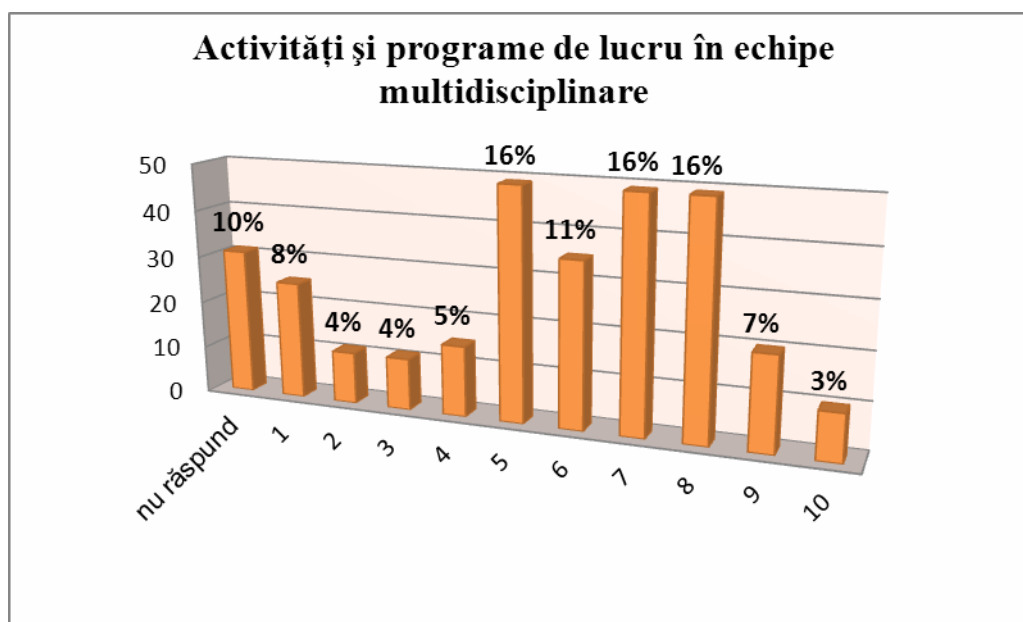
Părinții respondenți la chestionar au considerat impactul programelor de lucru cu membrii din comunitate la nivel de 1 – 18 %, 7 – 16 %, 6 – 12 %.

Astfel, majoritatea polițiștilor au calificat impactul asupra delincvenței juvenile a activităților și programelor poliției de lucru cu membrii din comunitate între 5 și 8; pe când reprezentanții APL, asistenții sociali – între 1 și 5; profesorii și părinții – între 1 și 8.

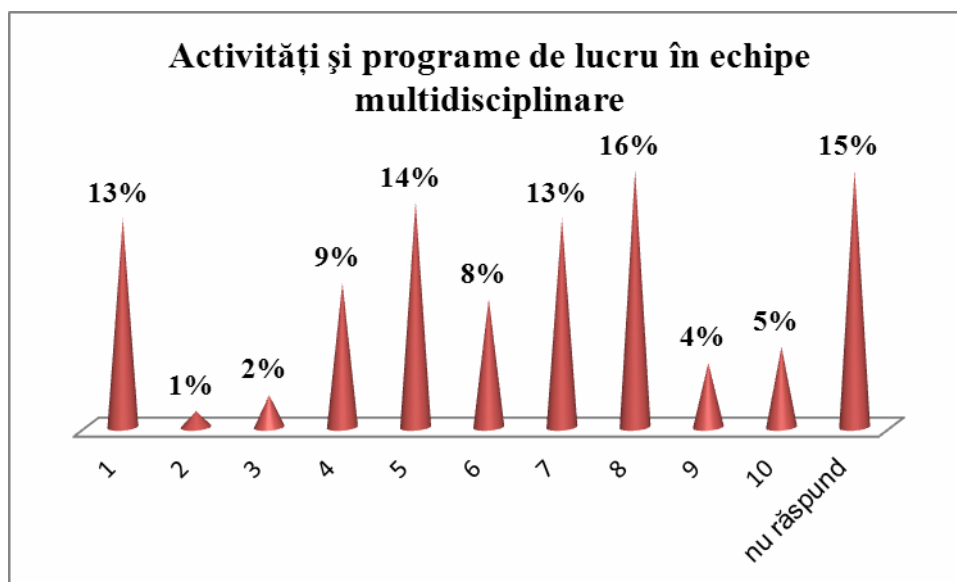
5. 5. 2. 11 Impactul asupra delincvenței juvenile a activității poliției în echipe multidisciplinare

Abordarea multidisciplinară se consideră una dintre cele mai eficiente abordări în prevenirea delincvenței juvenile. Sigur, activitatea în echipă nu depinde doar de polițist, ci și de ceilalți membri ai echipei. Respectiv, rezultatul este atribuit echipei în ansamblu și nu doar polițistului ca parte a echipei. Respondenții au fost solicitați să dea calificativul 1 atunci când consideră că activitatea poliției în echipe multidisciplinare este fără rezultat/impact, până la 10 atunci când consideră că activitatea poliției în echipe multidisciplinare are rezultat/impact mare. Polițiștii respondenți la chestionar au considerat impactul asupra delincvenței juvenile a activității poliției în echipe multidisciplinare la nivel de 8 – 16 %, 7 – 16 %, 5 – 16 %.

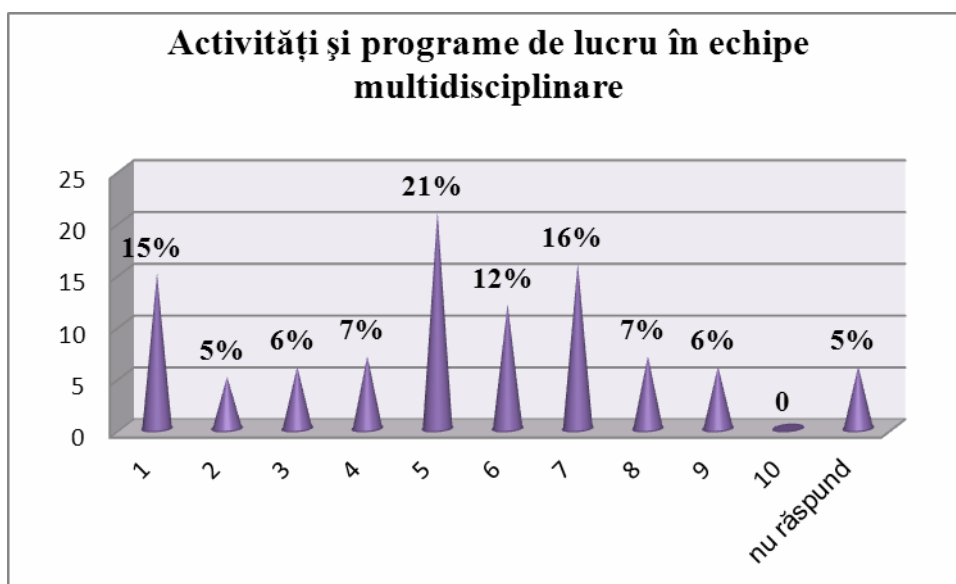

Reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar au considerat impactul asupra delincvenței juvenile a activității poliției în echipe multidisciplinare la nivel de 8 – 16 %, 5 – 14 %, 1 – 13 %.

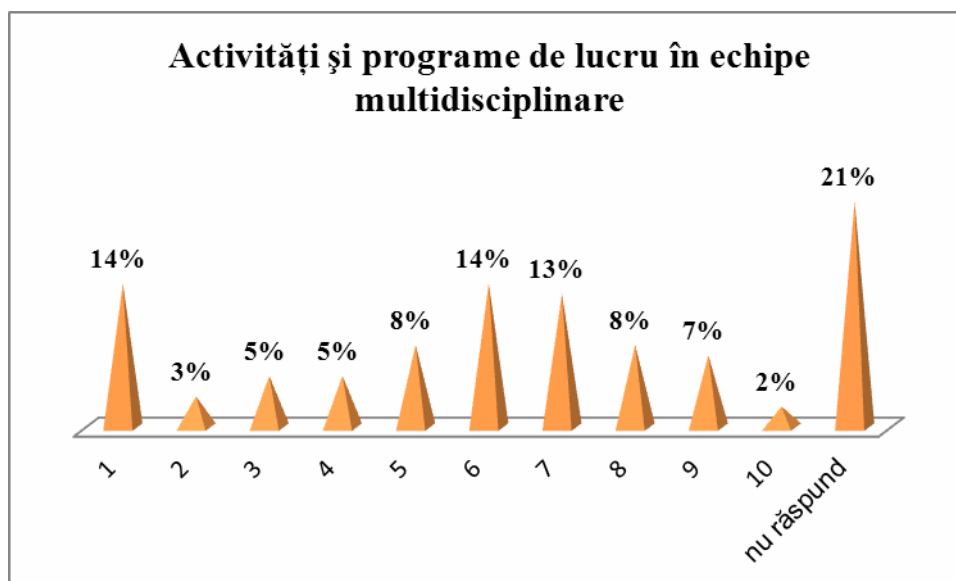
Reprezentanți APL și asistenți sociali, Impactul asupra delincvenței juvenile a activității poliției în echipe multidisciplinare

Profesorii respondenți la chestionar au considerat impactul asupra delincvenței juvenile a activității poliției în echipe multidisciplinare la nivel de 5 – 21 %, 7 – 16 %, 1 – 15 %.

Părinții respondenți la chestionar au considerat impactul asupra delincvenței juvenile a activității poliției în echipe multidisciplinare la nivel de 6 – 14 %, 1 – 14 %, 7 – 13 %.

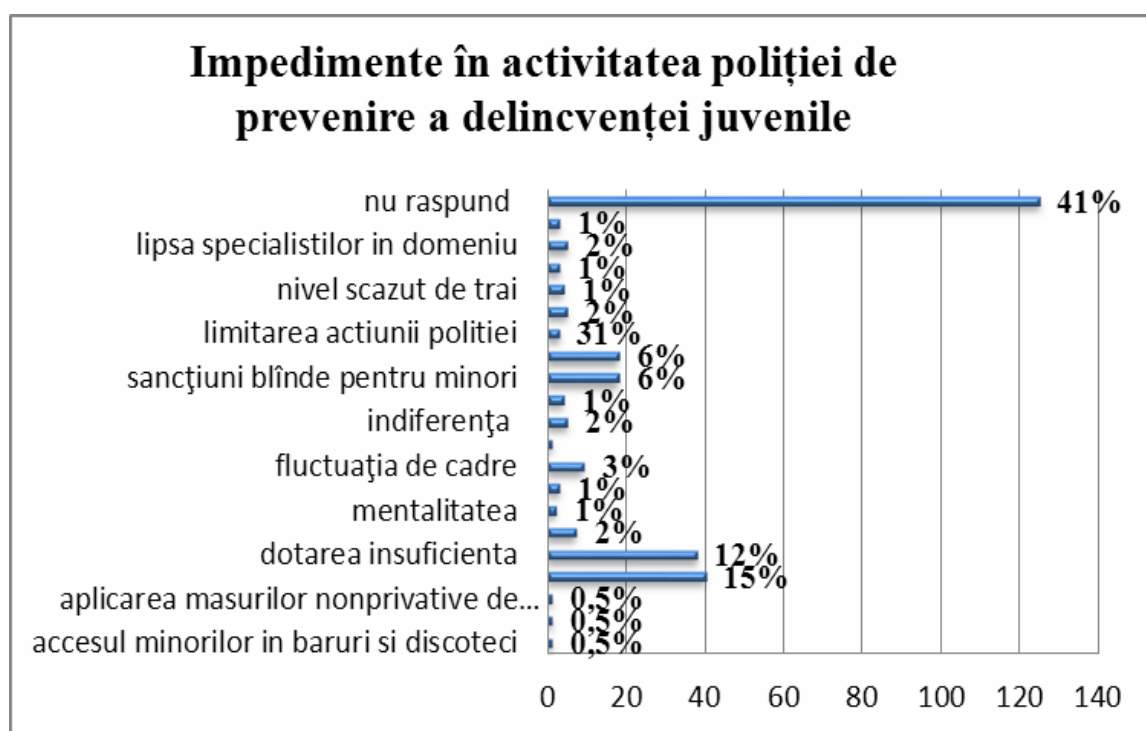

Astfel, majoritatea polițiștilor, reprezentanții APL, asistenții sociali, profesorii, au calificat impactul asupra delincvenței juvenile a activității poliției în echipe multidisciplinare între 5 și 8; părinții – între 5 și 9.

5. 5. 3 Dificultăți în activitatea poliției de prevenire a delincvenței juvenile

În virtutea unor circumstanțe de natură obiectivă și altele de natură subiectivă, poliția nu totdeauna își poate îndeplini rolul de prevenire a infracțiunilor în general și a delincvenței juvenile în particular. Polițiștii au fost rugați să indice care sunt impedimentele în activitatea poliției de prevenire a delincvenței juvenile. 41% dintre respondenții la chestionare nu au răspuns la această întrebare, iar dintre cei ce au oferit un răspuns - 15% au indicat drept impediment - aplicarea față de minorii ce săvârșesc infracțiuni a măsurilor nonprivative de libertate (mult prea blânde), 12% din respondenți au expus opinia că dotarea insuficientă este un impediment în realizarea sarcinilor poliției.

Polițiști, Impedimente în activitatea poliției de prevenire a delincvenței juvenile

O întrebare similară a fost adresată și părinților. Fiind o întrebare deschisă, părinții au avut posibilitatea de a-și exprima liber opinia cu referire la deficiențele în activitatea poliției. Un număr destul de mare din părinții intervievați (61%) au răspuns că nu știu sau au preferat să nu răspundă la această întrebare. Cei care au oferit un răspuns, au indicat drept deficiențe în activitatea poliției lipsa inspectorului pentru minori, funcție care a fost redusă în rezultatul reformei în poliție. Respondenții au mai indicat la deficiențe și faptul că polițiștii de sector au multe sarcini și nu reușesc să facă și prevenire, nu dispun de transport și nici de abilitățile necesare pentru a interacționa cu copiii.

În cadrul focus grupurilor și interviurilor individuale, au fost invocate mai multe dificultăți în realizarea prevenției delincvenței juvenile de către poliție, inclusiv **fluctuația mare de cadre**. Polițiștii de sector se schimbă des pentru că această funcție este percepută ca o modalitate de avansare în cariera de polițist. Unii avansează în funcție, iar alții pleacă din sistem deoarece sunt foarte solicitați la locul de muncă, iar salariul nu este motivant. De cele mai multe ori renunță la activitatea în sistem persoanele noi înrolate în poliție care la angajare manifestă entuziasm, iar ulterior, întrucât condițiile de lucru nu sunt acelea la care se așteptau, demisionează. S-a expus opinia că în contextul reformei în poliție - Poliția de Patrulare urma să îndeplinească și atribuții de prevenire a infracționalității. Realizând patrularea, polițiștii de patrulare urmează să intervină atunci când sunt sesizați sau observă că există careva riscuri de a fi săvârșite infracțiuni. De facto, însă, Poliția de Patrulare a preluat atribuțiile poliției rutiere și în alte activități nu se implică, nici chiar atunci când sunt sesizați. Această abordare a condus la crearea unor rezerve și atitudini circumspecte a populației față de poliția de patrulare, fiind percepută ca poliție rutieră.

La întrebare propusă în grila de focus-grup „*Ce modificări în abordare (ex. personal, dotare, reglementare proceduri etc.) sunt necesare în poliție?*”, majoritatea participanților au intervenit cu opinia de a micșora numărul de populație aflat în asistența unui polițist de sector și atunci munca acestuia se va eficientiza. Printre propunerile formulate de participanți mai enunțăm:

- să fie revăzută fișa de post a polițistului de sector pentru a reduce din responsabilități și a indica în mod clar și neechivoc atribuțiile în prevenția delincvenței;
- să fie revizuită politica de personal ce ar motiva polițiștii să rămână în aceste funcții. Aceste măsuri ar putea micșora rata fluctuației de cadre în poliție, în special în localitățile rurale îndepărtate de orașe;
- dotarea polițiștilor de sector cu mijloacelor de transport;
- să le ofere birouri dotate cu tehnică și mobilier necesar pentru a asigura confortul psihologic copiilor asistați;
- elaborarea și implementarea unui curriculum de formare continuă a ofițerilor de sector în domeniul prevenirii delincvenței juvenile. Prin cursuri de formare continuă se vor dezvolta la ofițerii de sector competențe de interacțiune cu copii și se va îmbunătăți activitatea de prevenire a delincvenței;
- motivarea financiară a polițiștilor prin revizuirea grilei de salarizare.

Astfel, este cert că nivelul de motivare a polițiștilor de sector (de fapt ca și a angajaților în alte instituții publice) este unul modest. În situația în care expectanța de sporire a remunerării este la nivel jos, MAI și IGP urmează a identifica modalități alternative de motivare a personalului, inclusiv prin crearea unui mediu favorabil de activitate (birou, echipament, mijloc de transport etc.), ceea ce nu doar contribuie la o motivație mai bună de activitate în calitate de polițist de sector dar reprezintă o CONDIȚIE sine qua non în planificarea și realizarea eficientă a activităților de prevenire a delincvenței juvenile. Este de menționat că mediu favorabil de activitate semnifică nu doar dotare și echipament, dar și comunicare eficientă și respectuoasă pe verticală, cunoașterea perspectivelor de creștere profesională, recunoașterea meritelor, stimulente pentru îndeplinirea cu performanță a atribuțiilor de serviciu.

5. 6 IMPLICAREA INSTITUȚIILOR PUBLICE ÎN ACTIVITĂȚI DE PREVENIRE A DELINCVENȚEI JUVENILE

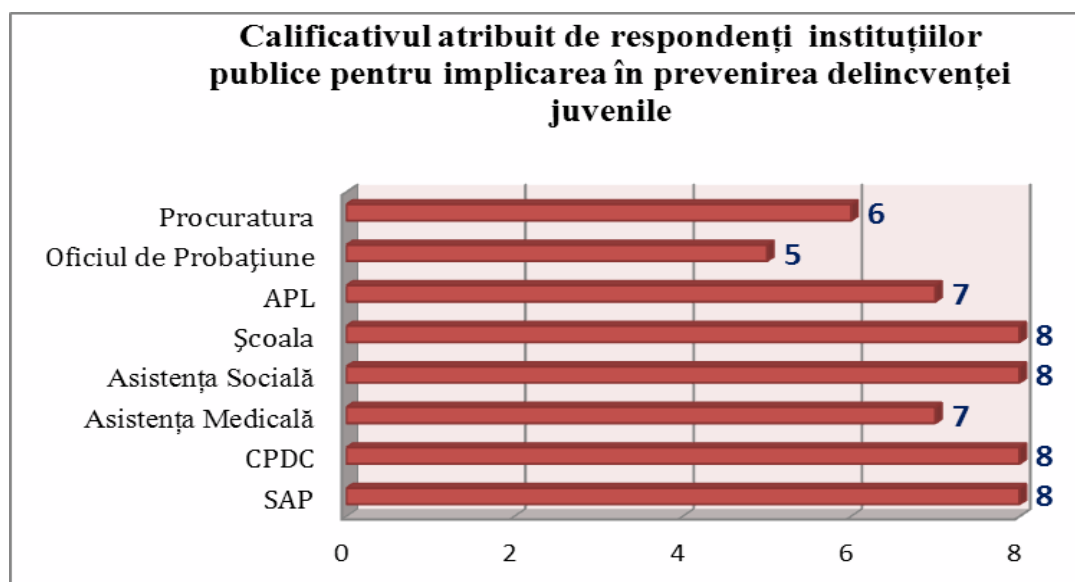
Tradițional, se considera că poliția este responsabilă de prevenirea delincvenței juvenile. Bunele practici arată însă că prevenirea delincvenței juvenile este în sarcina a mai multor instituții publice și private din comunitate. În cele ce urmează, vom reflecta asupra implicării în activitățile de prevenire a delincvenței juvenile a altor instituții publice decât poliția.

5. 6. 1 Aprecieri generale a implicării instituțiilor publice în activități de prevenire a delincvenței juvenile

Respondenții la chestionare au fost rugați să aprecieze gradul de implicare a instituțiilor publice în prevenirea delincvenței juvenile (calificativul 1 – deloc, 10 – excelent).

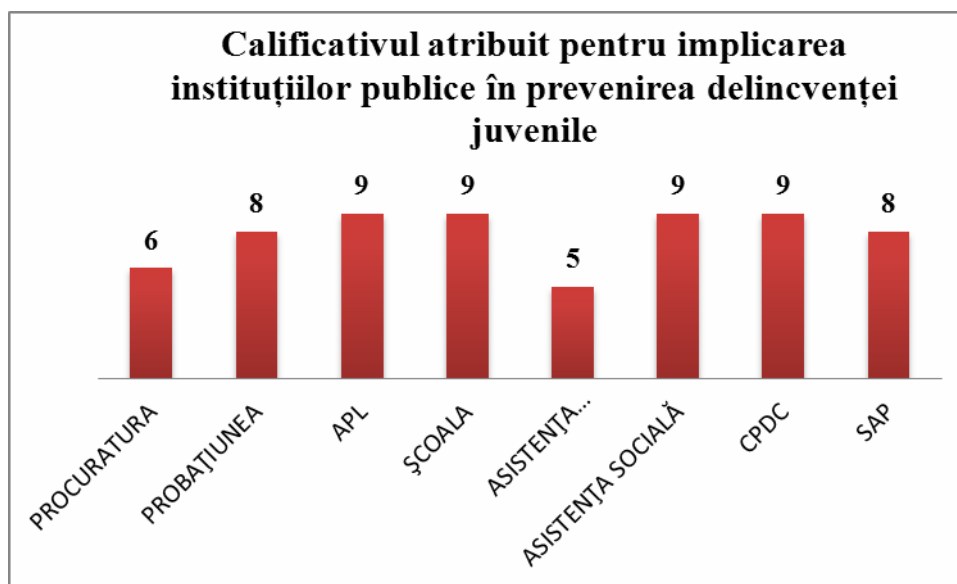
Cei mai mulți din polițiștii respondenți la chestionar consideră că cele mai implicate instituții publice în prevenirea delincvenței juvenile sunt școala, asistența socială, Consiliile Locale pentru Protecția Drepturilor Copilului (CLPDC), Serviciul raional Asistență Psiho-pedagogică (SAP), iar ce mai neimplicată instituție este Oficiul de Probațiune.

Polițiști, Gradul de implicare a instituțiilor publice în activități de prevenire a delincvenței juvenile

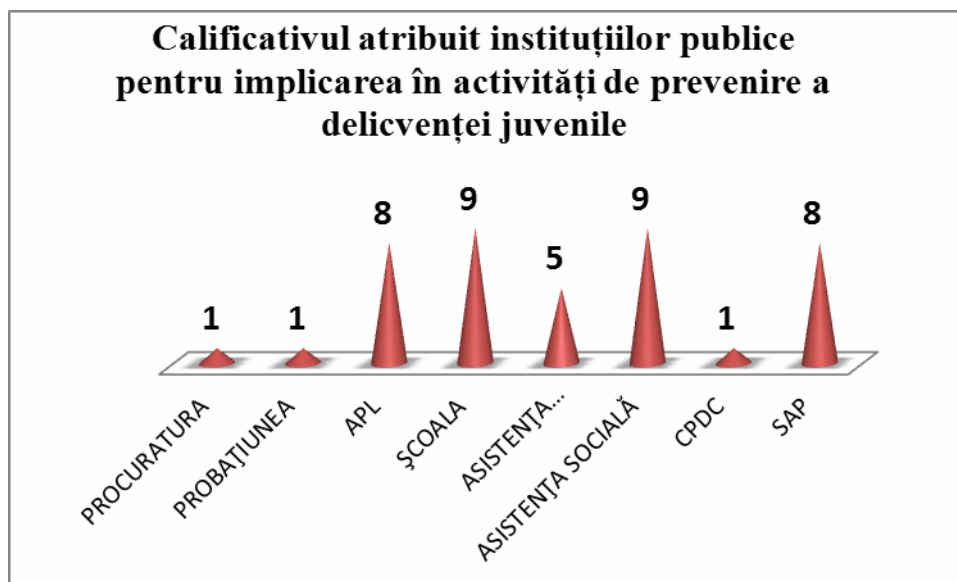
Majoritatea reprezentanților APL și asistenților sociali respondenți la chestionar consideră că cele mai implicate instituții publice în prevenirea delincvenței juvenile sunt **școala, asistența socială, APL, CLPDC**, iar ce mai neimplicate instituții sunt **asistența medicală și procuratura**.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Gradul de implicare a instituțiilor publice în activități de prevenire a delincvenței juvenile

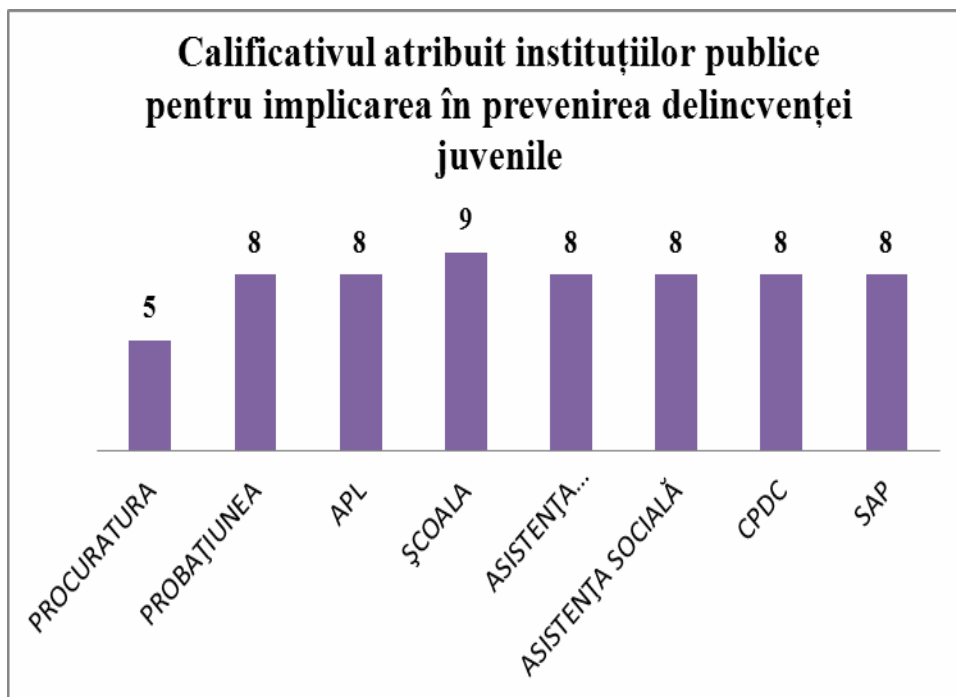

Majoritatea profesorilor respondenți la chestionar consideră că cele mai implicate instituții publice în prevenirea delincvenței juvenile sunt școala, asistența socială, SAP, APL, iar ce mai neimplicate instituții sunt procuratura și Oficiul de Probațiune.

Profesori, Gradul de implicare a instituțiilor publice în activități de prevenire a delincvenței juvenile

Majoritatea părinților respondenți la chestionar consideră că cele mai implicate instituții publice în prevenirea delincvenței juvenile sunt școala, asistența socială, APL, CPDC, SAP, iar cea mai neimplicată instituție este procuratura.

În cadrul focus grupurilor și interviurilor individuale, fiind întrebați despre contribuția altor instituții publice (ex. școala, APL, asistenții sociali, etc.) la prevenirea delincvenței juvenile, participanții au căzut de acord că în localitatea de domiciliu există o **colaborare eficientă între școală, asistența socială și alte servicii publice cu atribuții în domeniul protecției copilului**. Împreună realizează și activitățile de prevenire a delincvenței. Colaborarea dintre instituțiile responsabile de protecția copilului, inclusiv de componenta prevenire a delincvenței, **în ultimul an a devenit mult mai solidă**. Fortificarea relațiilor dintre actorii implicați în prevenirea delincvenței a fost posibilă și **prin implicarea în diferite proiecte și comisii de specialitate, cum ar fi Consiliul pentru protecția copilului, Comisia copilului aflat în dificultate**.

Dificultăți în realizarea prevenției apar și din cauza că primarii și consiliile locale nu programează în bugetele locale surse financiare destinate activităților de prevenire, pentru că acest domeniu nu prezintă prea mare interes pentru aleșii locali.

Pentru a îmbunătăți activitatea instituțiilor publice la componenta prevenire a delincvenței s-a recomandat:

- elaborarea și distribuirea instrucțiunilor metodice cu referire la prevenirea delincvenței juvenile și a materialelor de suport către diriginți;

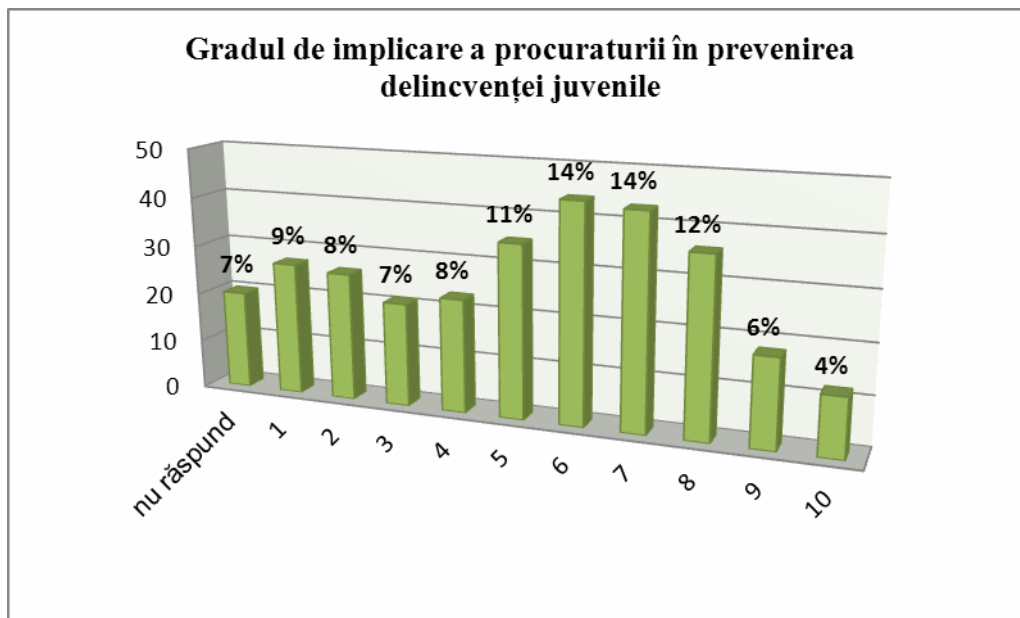
- revizuirea fișelor de post a asistenților sociali prin descrierea clară a atribuțiilor în domeniul prevenirii delincvenței juvenile;
- motivarea specialiștilor din domeniul educație, asistenței sociale prin revizuirea politicii de salarizare și motivare a personalului;
- planificarea în bugetele locale a surselor financiare destinate pentru activitățile cu copii, inclusiv activități de prevenire a delincvenței juvenile;
- completarea cadrului normativ cu identificarea unui mecanism de responsabilizare a primarilor care nu își îndeplinesc obligațiile cu referire la protecția copiilor;
- dotarea instituțiilor publice cu materiale necesare pentru a face prevenție a delincvenței juvenile.

Astfel, cele mai implicate instituții publice, în afară de poliție, în prevenirea delincvenței juvenile sunt școala, asistența socială, SAP, APL, iar ce mai neimplicate instituții sunt oficiul de probațiune și procuratura. Aceste constatări pot fi explicate și prin neînțelegerea de către actorii comunitari a rolului procuraturii în segmentul prevenirii delincvenței juvenile. În 2014, colaborare eficientă între școală, asistența socială și alte servicii publice cu atribuții în domeniul protecției copilului a devenit mai solidă, inclusiv datorită implicării în diferite proiecte și comisii de specialitate, cum ar fi Consiliul pentru protecția copilului, Comisia copilului aflat în dificultate. Totuși, nu sunt planificate resurse pentru desfășurarea activităților cu copiii (suport logistic, deoarece specialiștii sunt deja remunerați), inclusiv activități de prevenire a delincvenței juvenile. Corespunzător, primarii trebuie să asigure planificarea în bugetele locale a surselor financiare destinate pentru activitățile cu copii, inclusiv activități de prevenire a delincvenței juvenile. De asemenea, primarul în cooperare cu polițistul de sector, urmează a întruni în ședință comună în fiecare localitate, instituțiile publice, pentru a preciza/conveni exact rolul pe care îl are fiecare instituție publică în segmentul prevenirii delincvenței juvenile și a elabora planurile comune de activitate.

5. 6. 2 Implicarea procuraturii în activități de prevenire a delincvenței juvenile

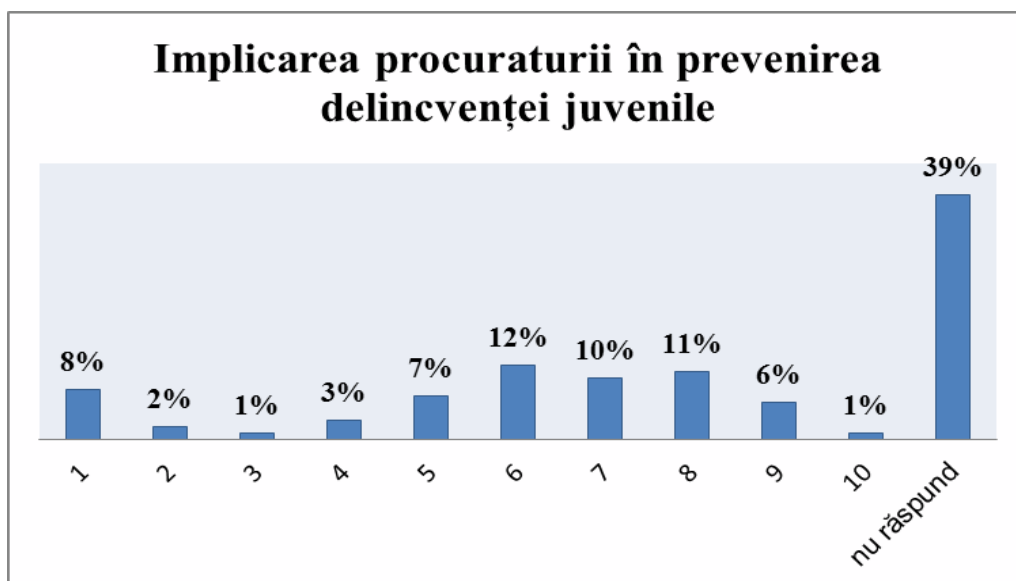
14 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a procuraturii în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 7 și 6 (calificativul 1 – deloc, 10 – excelent).

Polițiști, Gradul de implicare a procuraturii în activități de prevenire a delincvenței juvenile

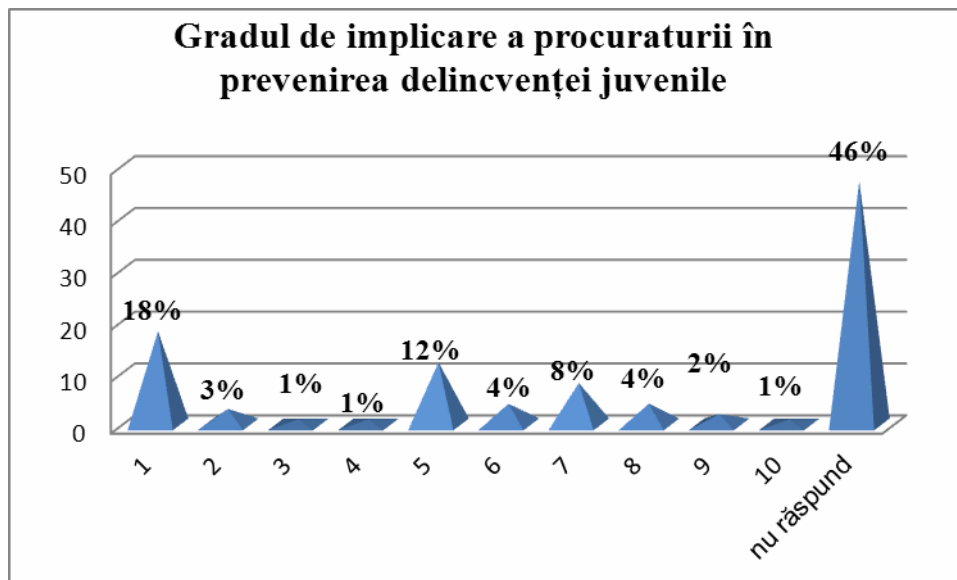
Reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a procuraturii în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 6 – 12 %, 8 – 11 %, 7 – 10 % și 1 – 8 %. Este de remarcat că 40 % au refuzat să răspundă la întrebare.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Gradul de implicare a procuraturii în activități de prevenire a delincvenței juvenile

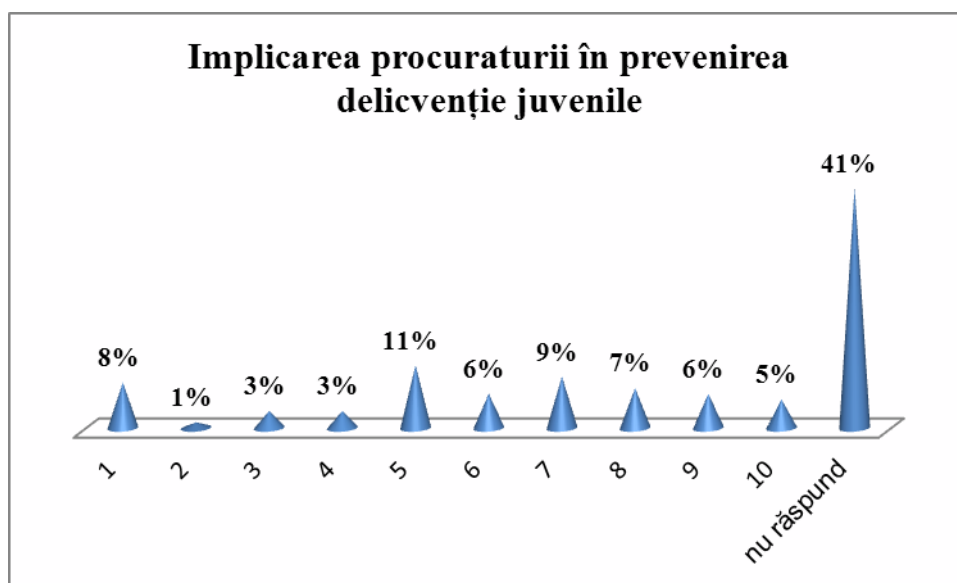
La rândul lor profesorii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a procuraturii în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 1 – 18 %, 5 – 12 %, 7 – 8 % și 8 – 4 %. Este de remarcat că și în acest caz 46 % au refuzat să răspundă la întrebare.

Profesori, Gradul de implicare a procuraturii în activități de prevenire a delincvenței juvenile

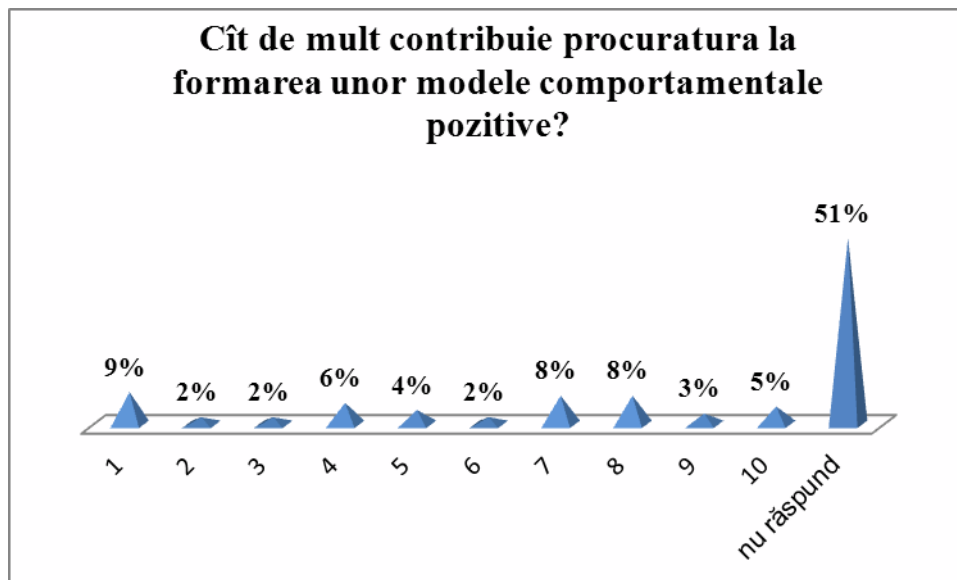
Și părinții respondenți la chestionar au fost suficient de critici la adresa procuraturii, apreciind gradul de implicare a procuraturii în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 5 – 11 %, 7 – 9 % și 1 – 8 %. Este de remarcat că și în acest caz 41 % au refuzat să răspundă la întrebare (frica de procuratură).

Părinți, Gradul de implicare a procuraturii în activități de prevenire a delincvenței juvenile

Părinții, de asemenea au fost întrebați „Cât de mult contribuie procuratura la formarea unor modele comportamentale pozitive pentru copiii lor”. Aprecierea este suficient de variată: 10 – 5 %, 9 – 3 %, 8 – 8 %, 7 – 8%, 6 – 2%, 5 – 4%, 51 % refuzând să răspundă.

Părinți, Contribuția procuraturii la formarea unor modele comportamentale pozitive

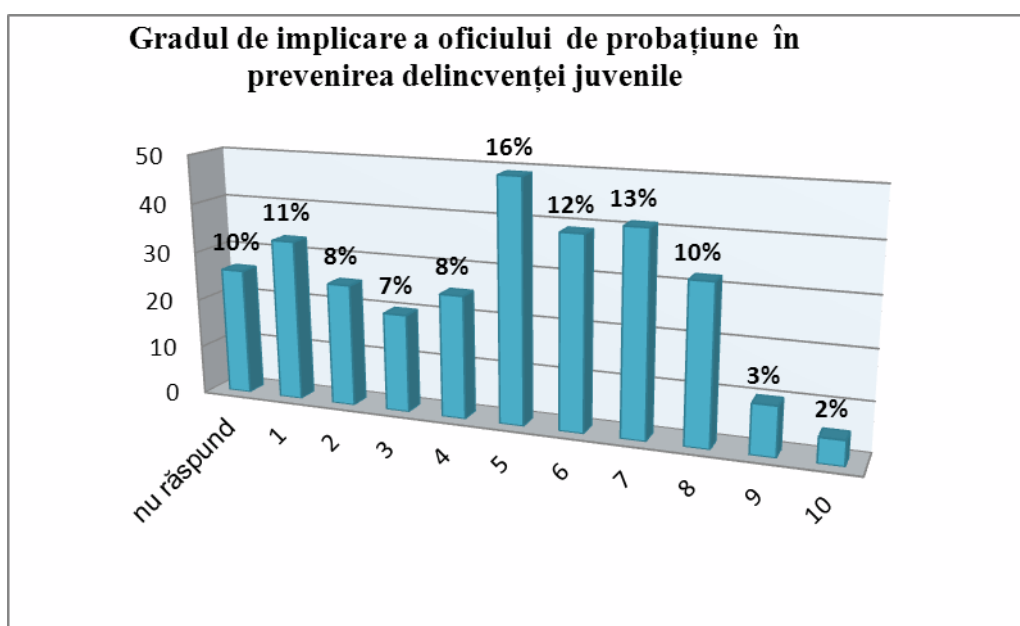
Analiza rezultatelor chestionarelor arată clar că un număr impunător al respondenților la chestionare nu au răspuns la întrebarea referitor la contribuția procuraturii în prevenirea delincvenței juvenile. Interviuurile individuale și focus grupurile au permis a identifica 2 cauze majore: a) activitatea procuraturii în segment nu este cunoscută deoarece ei se implică numai dacă minorii au săvârșit infracțiuni, deci majoritatea locuitorilor din sate nu cunosc ce trebuie să facă procuratura în domeniu și b) la unele persoane a mai rămas impresia din alte timpuri precum că „la adresa procuraturii mai bine nu trebuie formulate comentarii”. Corespunzător, cu anumită ocazie (e. g. raportul anual de activitate, conferință de presă), Procuratura trebuie să informeze publicul larg referitor la competențele și modalitatea de implicare în desfășurarea activităților de prevenire, inclusiv a delincvenței juvenile.

5. 6. 3 Implicarea organelor de probațiune în activități de prevenire a delincvenței juvenile

Respondenții la chestionar au fost solicitați să aprecieze pe o scală de la 1 la 10 gradul de implicare a organelor de probațiune în prevenirea delincvenței juvenile (calificativul 1 – deloc, 10 – excelent).

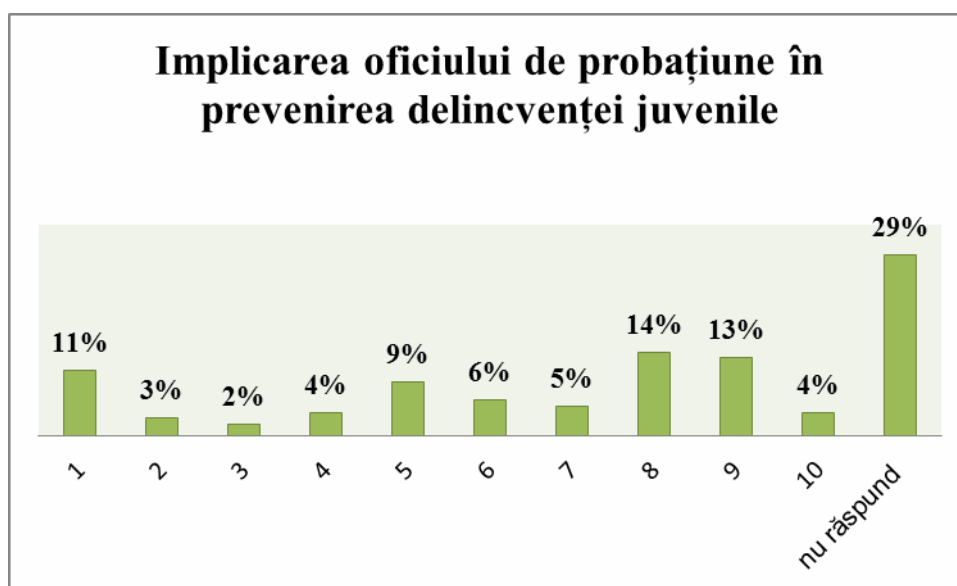
16 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a probațiunii în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 5.

Polițiști, Gradul de implicare a probațiunii în activități de prevenire a delincvenței juvenile

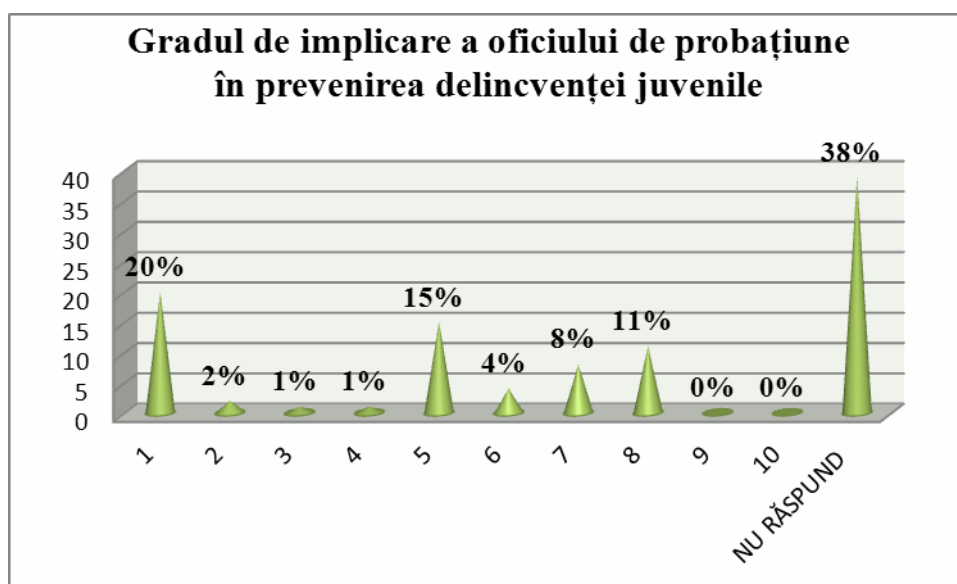
Reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a probațiunii în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 8 – 14 %, 9 – 13 %, 1 – 11 % și 5 – 9 %. Este de remarcat că 29 % au refuzat să răspundă la întrebare.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Gradul de implicare a probațiunii în activități de prevenire a delincvenței juvenile

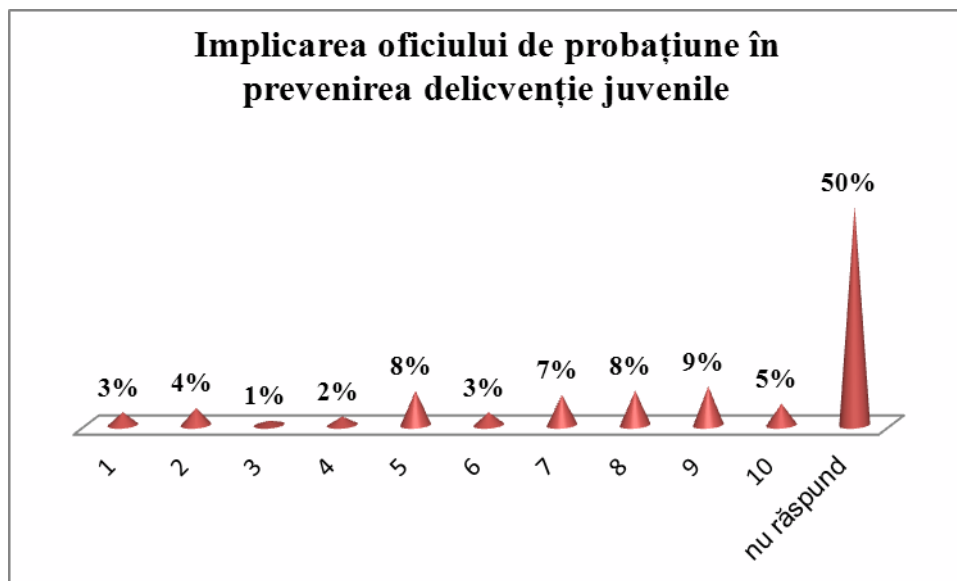

La rândul lor profesorii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a probațiunii în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 1 – 20 %, 5 – 15 %, 8 – 11 % și 7 – 8 %. Este de remarcat că și în acest caz 38 % au refuzat să răspundă la întrebare.

Profesori, Gradul de implicare a probațiunii în activități de prevenire a delincvenței juvenile

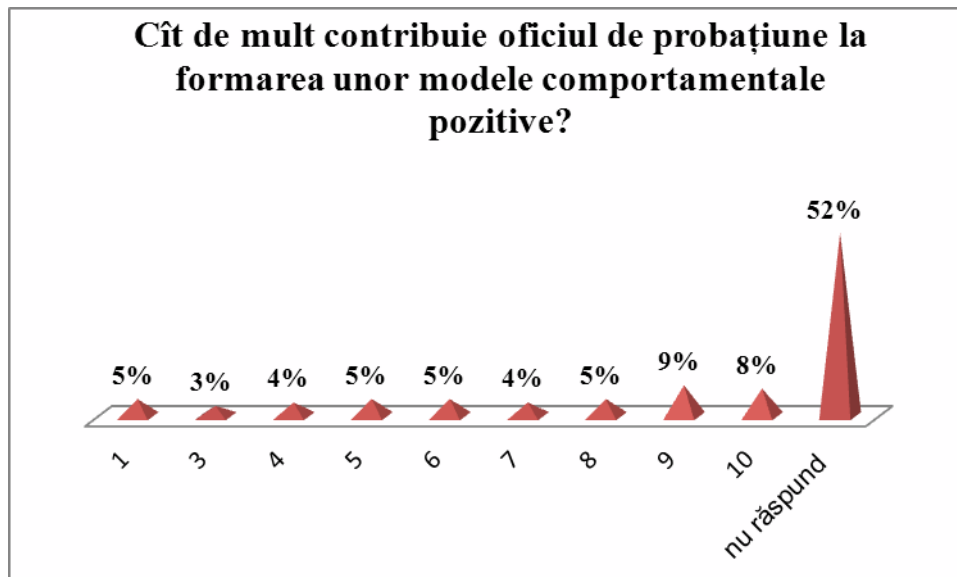

Și părinții respondenți la chestionar au fost suficient de critici la adresa probațiunii, apreciind gradul de implicare a probațiunii în activități de prevenirea delincvenței juvenile cu 9 – 9 %, 5 – 8 %, 8 – 8 % și 7 – 7 %. Este de remarcat că și în acest caz 51 % au refuzat să răspundă la întrebare (frica de probațiune).

Părinții, de asemenea au fost întrebați „Cât de mult contribuie probațiunea la formarea unor modele comportamentale pozitive pentru copiii lor”. Aprecieria este suficient de variată: 10 – 8 %, 9 – 9 %, 8 – 5 %, 7 – 4 %, 6 – 5 %, 5 – 5 %, 52 % refuzând să răspundă.

Părinți, Contribuția probațiunii la formarea unor modele comportamentale pozitive

Similar situației cu procuratura, un număr impunător al respondenților la chestionare nu au răspuns la întrebarea referitor la contribuția probațiunii în prevenirea delincvenței juvenile. Interviuurile individuale și focus grupurile au permis a identifica 3 cauze majore:

- a) activitatea probațiunii în general nu este suficient de bine cunoscută deoarece eu sunt recent constituiți și se implică numai dacă au minori la evidență în anumită localitate;
- b) confuzia referitor la competențele de „supraveghere” ale probațiunii;

c) nu au nici o vizibilitate la nivel local și sunt pasivi.

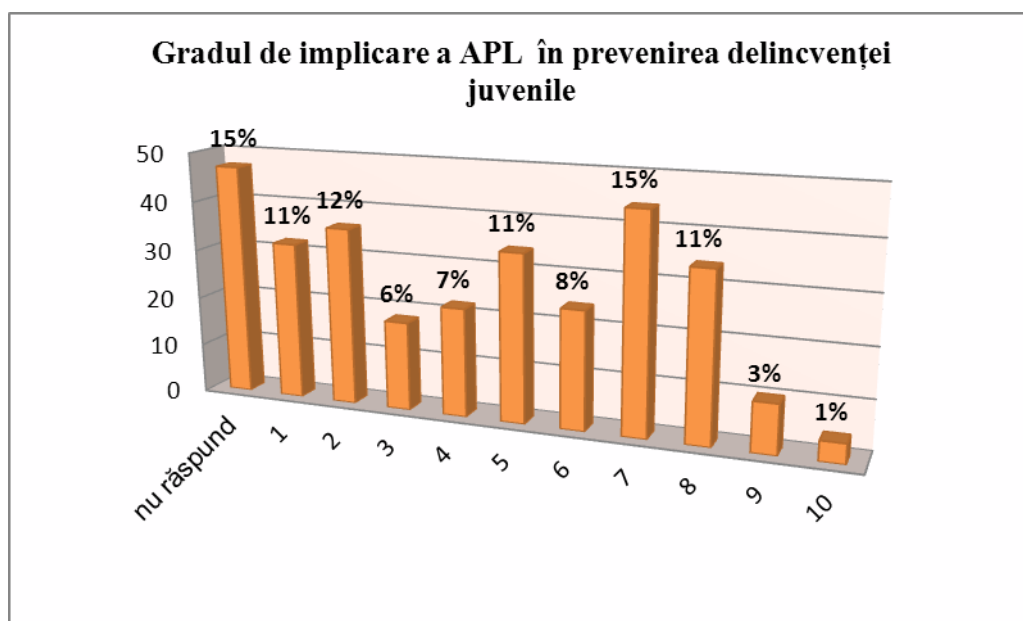
Corespunzător, OCP trebuie să asigure că oficiile de probațiune informează publicul larg referitor la competențele și modalitatea de implicare în desfășurarea activităților de prevenire a delincvenței juvenile, reiterând în general rolul și funcțiile organelor de probațiune.

4. 6. 4 Implicarea APL în activități de prevenire a delincvenței juvenile

Respondenții la chestionar au fost solicitați să aprecieze pe o scală de la 1 la 10 gradul de implicare a APL în activități de prevenirea delincvenței juvenile (calificativul 1 – deloc, 10 – excelent).

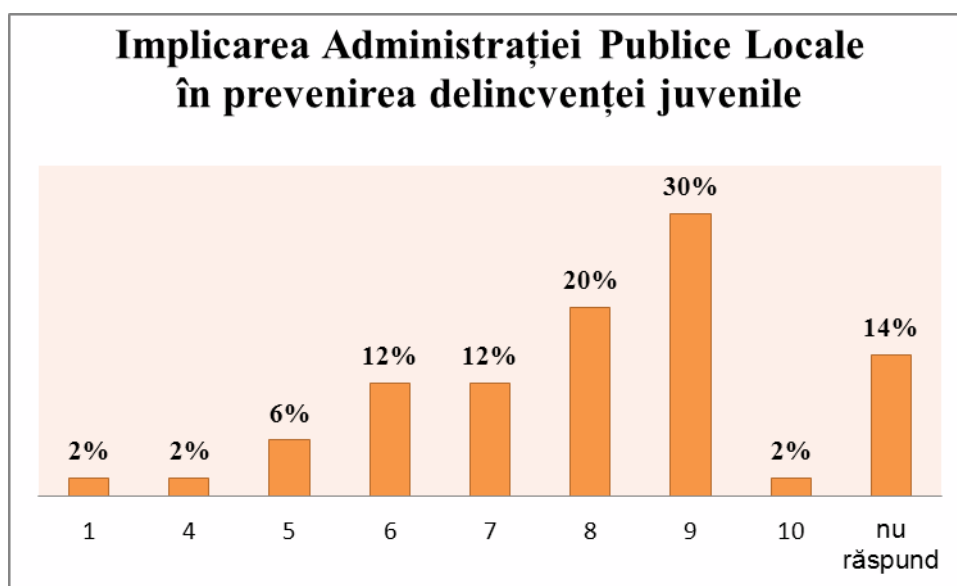
15 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a APL în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 7, iar câte 11 % cu 5 și 8.

Polițiști, Gradul de implicare a APL în activități de prevenire a delincvenței juvenile

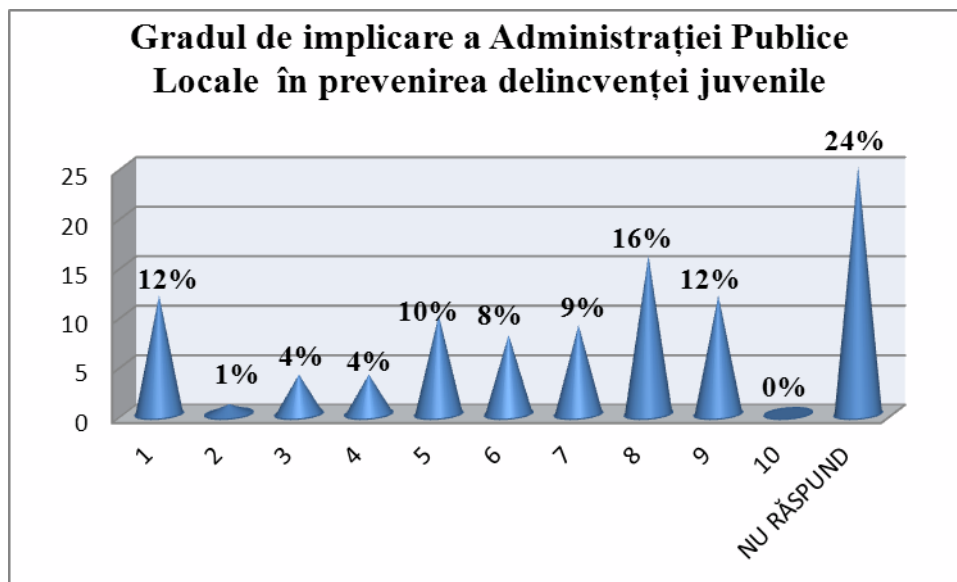
Reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar au apreciat și autoapreciat gradul de implicare a APL în activități de prevenirea delincvenței juvenile cu 9 – 30 %, 8 – 20 %, 6 și 7 – câte 12 % și 5 – 6 %. Este de remarcat că 14 % (asistenții sociali) au refuzat să răspundă la întrebare.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Gradul de implicare a APL în activități de prevenire a delincvenței juvenile

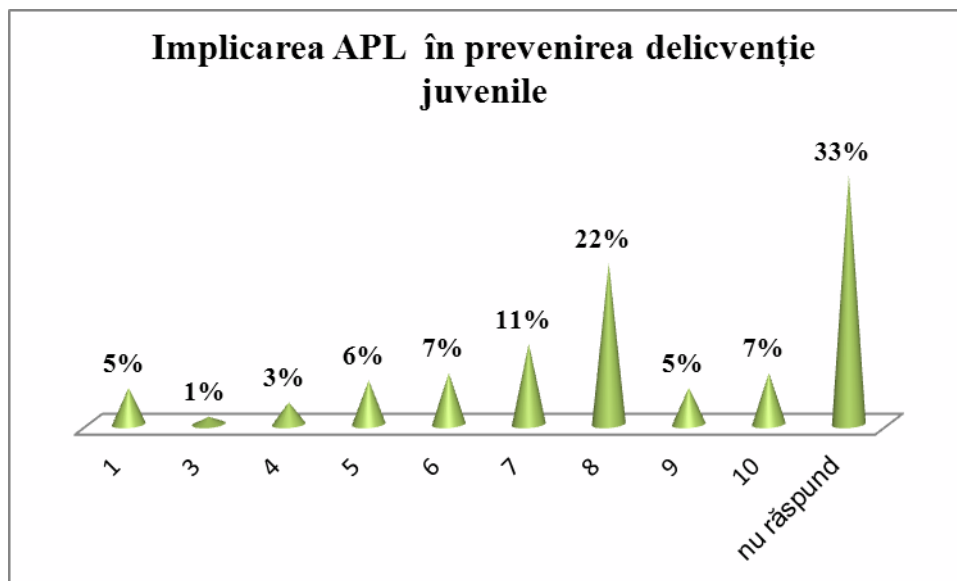

La rândul lor profesorii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a APL în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 8 – 16 %, 1 – 12 %, 9 – 12 % și 5 – 10 %. Este de remarcat că și în acest caz 24 % au refuzat să răspundă la întrebare.

Profesori, Gradul de implicare a APL în activități de prevenire a delincvenței juvenile

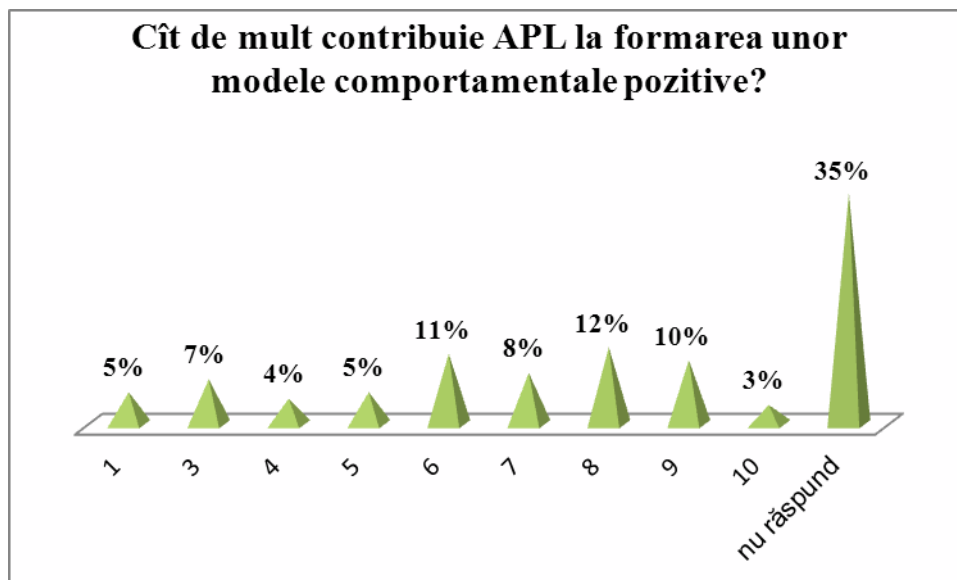

Părinții respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a APL în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 8 – 22 %, 7 – 11 %, 6 – 7 % și 10 – 7 %. Este de remarcat că și în acest caz 33 % au refuzat să răspundă la întrebare.

Părinții, de asemenea au fost întrebați „Cât de mult contribuie APL la formarea unor modele comportamentale pozitive pentru copiii lor”. Aprecierea este suficient de variată: 10 – 3 %, 9 – 10 %, 8 – 12 %, 7 – 8 %, 6 – 11 %, 5 – 5 %, 35 % refuzând să răspundă.

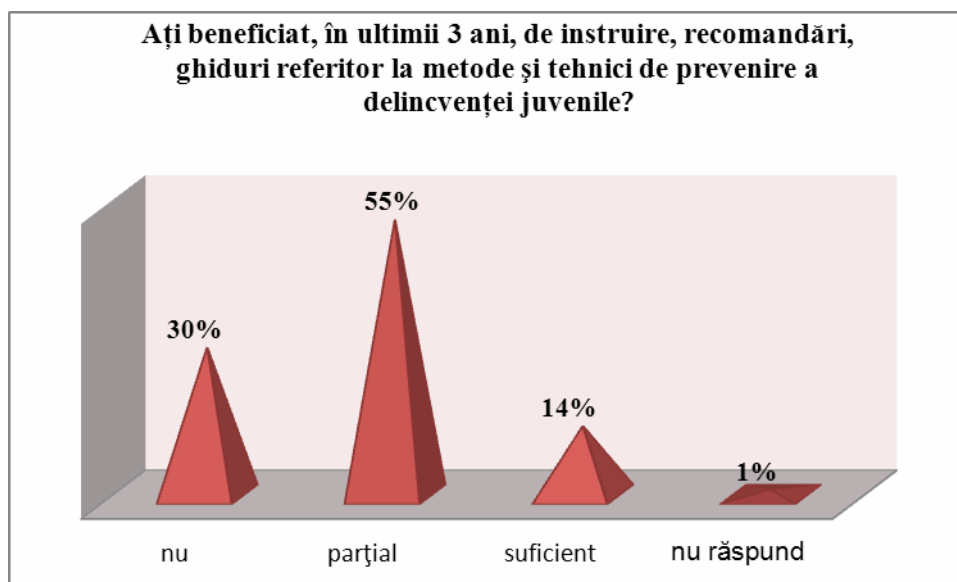
Părinți, Contribuția APL la formarea unor modele comportamentale pozitive

Reprezentanții APL și asistenții sociali au fost întrebați dacă în ultimii 3 ani au beneficiat de instruire referitor la metode și tehnici de prevenire a delincvenței juvenile/ prevenirii abuzului, neglijenței, exploatării copiilor. Din răspunsurile obținute la întrebarea vizată, 55 % din participanții la cercetare au menționat că în ultimii 3 ani, parțial au beneficiat de instruire referitor la metode și tehnici de prevenire a delincvenței juvenile/ prevenirii abuzului, neglijenței,

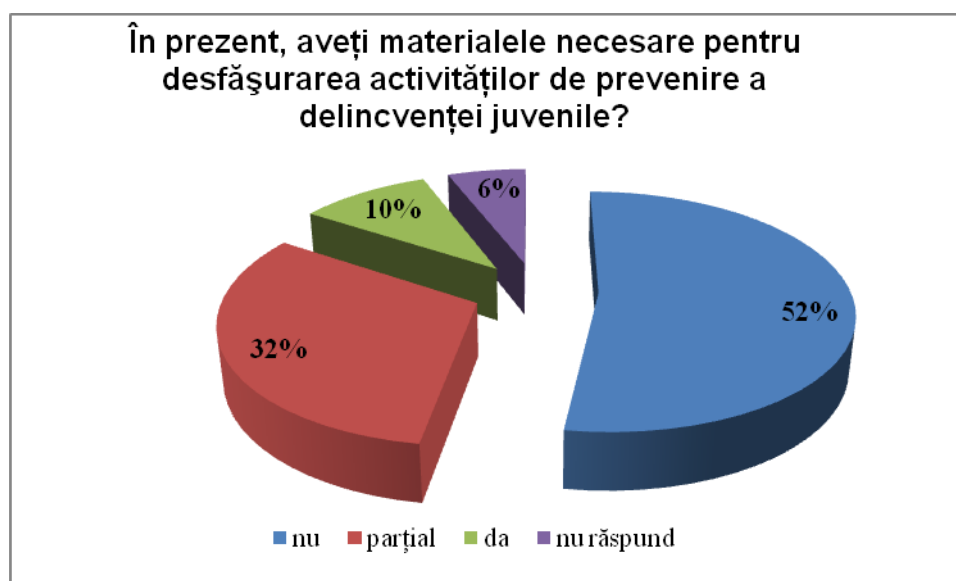
exploatării copiilor, 14% consideră că instruirile primite la acest subiect sunt suficiente, **30% procente sunt de părerea că posedă o calificare insuficientă la acest subiect**, întrucât nu au fost instruiți în aceste domenii.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Instruire referitor la metode și tehnici de prevenire a delincvenței juvenile

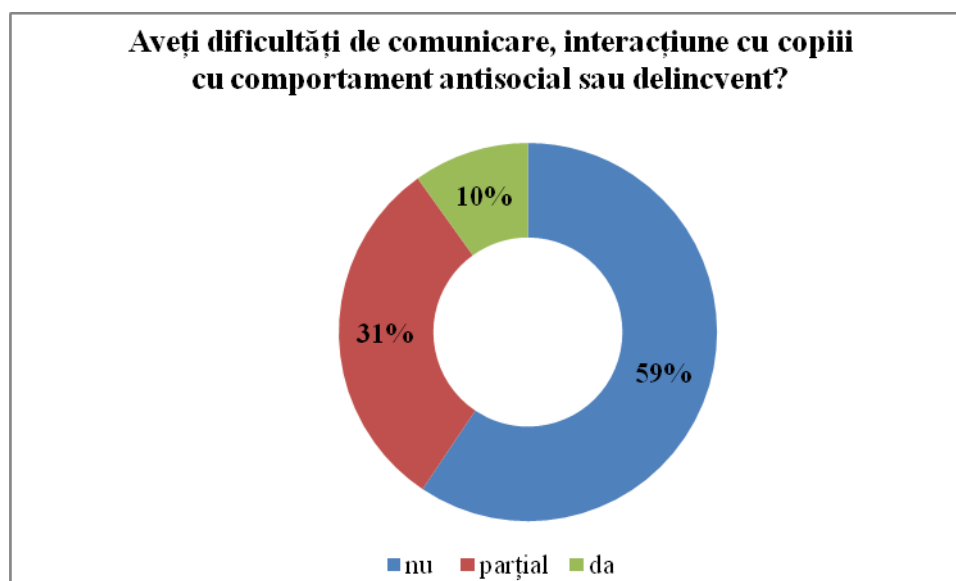
De asemenea, reprezentanții APL și asistenții sociali au fost rugați să răspundă la întrebarea “*În prezent, aveți materialele necesare pentru desfășurarea activităților de prevenire a delincvenței juvenile?*”, **52% din respondenți au răspuns că nu dispun de materiale necesare pentru desfășurarea activităților de prevenire a delincvenței juvenile**, 32% susțin că parțial sunt dotați cu astfel de materiale, 6% nu au răspuns și doar 10% consideră că le-au fost puse la dispoziție suficiente materiale informative.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Materiale necesare pentru desfășurarea activităților de prevenire a delincvenței juvenile

Deși mai mult de jumătate dintre respondenți reprezentanți ai APL și asistenți sociali au susținut că în ultimii 3 ani nu au beneficiat sau au fost instruiți parțial referitor la metode și tehnici de prevenire a delincvenței juvenile/ prevenirii abuzului, neglijenței, exploatarei copiilor, 59% din respondenți nu întâmpină dificultăți de comunicare, interacțiune cu copiii ce au un comportament antisocial sau delincvent. 10 % din respondenți afirmă că întâlnesc dificultăți de comunicare, interacțiune cu copiii ce au un comportament antisocial sau delincvent, iar **31% susțin că se confruntă parțial cu asemenea dificultăți.**

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Dificultăți de comunicare, interacțiune cu copiii

În privința contribuției APL la prevenirea delincvenței juvenile, în cadrul focus grupurilor și interviurilor individuale s-a menționat că *în ultimul an se observă o activizare a APL în ceea ce privește situația copiilor, dar în general primarii și secretarii consiliilor locale nu prea se implică în activități de prevenire* și deseori încearcă să delege atribuțiile spre APL de nivelul II, școală, poliție. *Mulți primari nu cunosc și nici nu vor să cunoască ce este prevenirea. Aceștia consideră că școala trebuie să se ocupe de copii.* În unele cazuri primarii sunt reticenți față de beneficiarii copii. Primarii devin activi în perioada electorală și se orientează spre alți beneficiari, care reprezintă un potențial electorat. De cele mai multe ori *implicarea primarilor în activități de prevenire depinde de personalitatea acestora*, nivelul de cultură și responsabilitate, dar în general reprezentanții APL nu sunt activi. O asemenea atitudine din partea primarilor poate fi determinată și de faptul că nu există un mecanism de sancționare a primarilor care nu își îndeplinesc atribuțiile față de copii, deoarece ei sunt aleși locali și nu cad sub incidența normelor de răspundere disciplinară prevăzute în Codul muncii. Autotitatea tutelară teritorială poate face doar recomandări către primari nu și interveni pentru a îi determina la acțiuni concrete. Mai mult decât atât, primarii nu au calitate nici de subiect pentru infracțiunile de neglijență în serviciu, așa cum derivă din conținutul art. 123 alin (2) CP al RM și atunci apar dificultăți în atragerea la răspundere pentru neexecutarea obligațiilor în activitatea cu copiii. Existând aceste lacune, este destul de greu să îi responsabilizăm pe primarii ce fac abstracție de obligațiile față de copii.

Astfel, în anul 2014, se observă o activizare a APL în ceea ce privește situația copiilor. Totuși, nici pe departe toți primarii și secretarii consiliilor locale se implică în activități de prevenire a delincvenței juvenile, unii din ei încercând să delege atribuțiile spre APL de nivelul II, poliție, școală. În prezent, implicarea primarilor în activități de prevenire depinde de personalitatea acestora. Implicarea primarilor în orice activități la nivel local, inclusiv în cele de prevenire a delincvenței juvenile este crucială, or aceasta reprezintă și semnale clare pentru comunitate referitor la obiectivele comunității și parteneriatele prin care acestea trebuie atinse.

Cert este că și reprezentanții APL și asistenții sociali necesită consolidare a capacităților în domeniul prevenirii delincvenței juvenile. 30% dintre aceștia sunt de părerea că posedă o calificare insuficientă la subiect și nu au beneficiat de instruire pentru aceasta; 52% au susținut că nu dispun de materiale necesare pentru desfășurarea activităților de prevenire a delincvenței juvenile; 31% susțin că se confruntă uneori cu dificultăți de comunicare, interacțiune cu copiii ce au un comportament antisocial sau delinvent. Corespunzător, sunt necesare acțiuni de sensibilizare a atitudinii reprezentanților APL în domeniul protecției copilului și familiei, inclusiv prevenirea

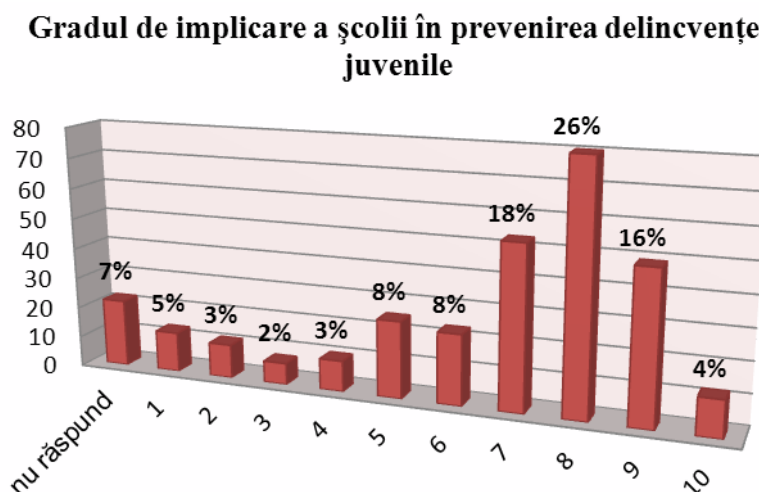
delincvenței juvenile, prin acțiuni de mediatizare a rolului APL în domeniu. Concomitent, reprezentanții APL urmează a fi instruiți în domeniul prevenirii delincvenței juvenile în baza unei curricule integrate referitor la protecția copilului și familiei. Adicional, pentru a facilita implicarea reprezentanților APL în activități de prevenire a delincvenței juvenile, luând în calcul arealul complex al prevenirii delincvenței juvenile, ghiduri metodologice ce ar descrie etapele și procedura de implicare (în special în parteneriat, inclusiv rolurile distincte ale primarului și specialiștilor din primărie), precum și materiale pentru beneficiari (specialiști, părinți, copii, membri ai comunității) urmează a fi elaborate și distribuite.

5. 6. 5 Implicarea instituțiilor de învățământ în activități de prevenire a delincvenței juvenile

Respondenții la chestionar au fost solicitați să aprecieze pe o scală de la 1 la 10 gradul de implicare a instituției de învățământ, școala în activități de prevenirea delincvenței juvenile (calificativul 1 – deloc, 10 – excelent).

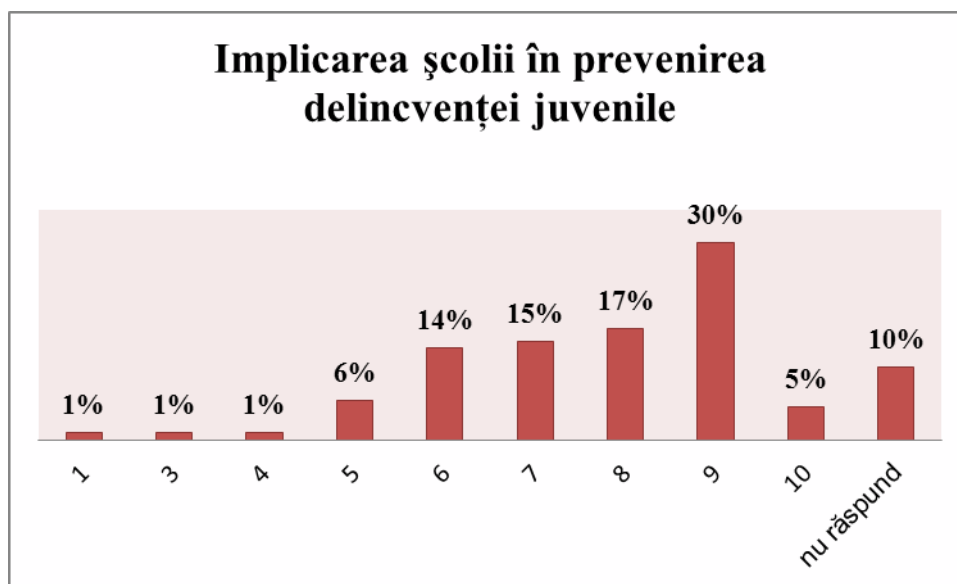
26 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a școlii în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 8, 18 % cu 7 și 16 % cu 9.

Polițiști, Gradul de implicare a școlii în activități de prevenire a delincvenței juvenile

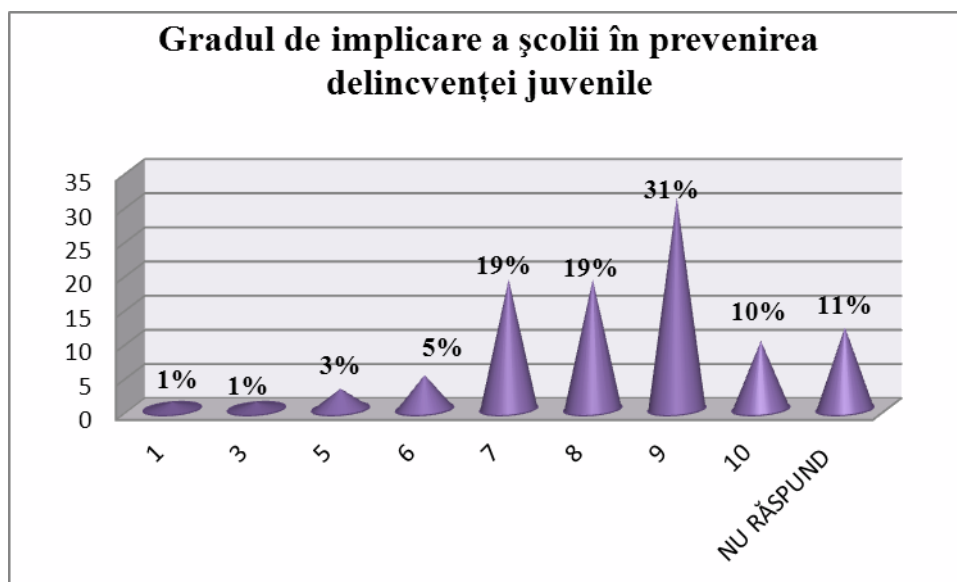
Reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a școlii în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 10 – 5 %, 9 – 30 %, 8 – 17 %, 7 – 15 %, 6 – 14 % și 5 – 6 %.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Gradul de implicare a școlii în activități de prevenire a delincvenței juvenile

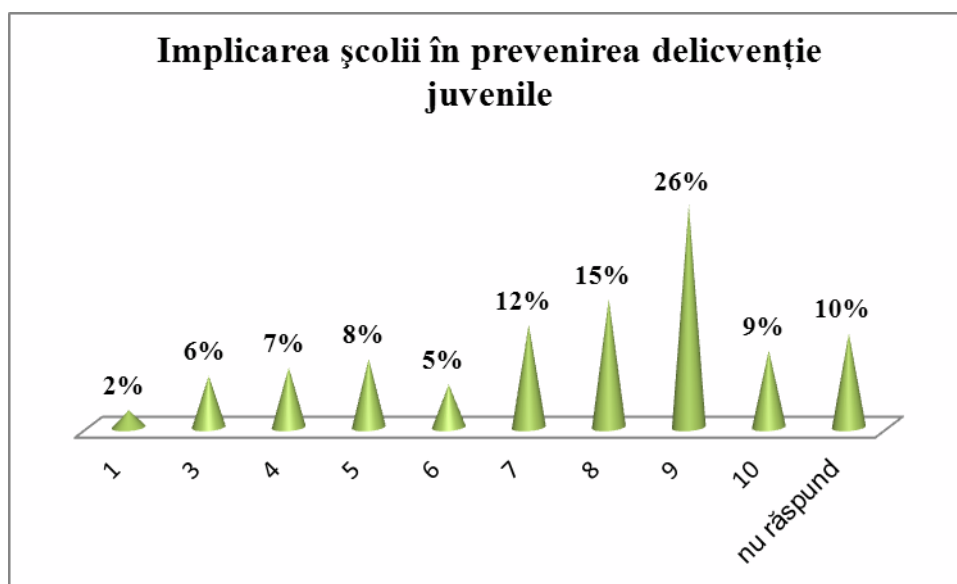
La rândul lor profesorii respondenți la chestionar au autoapreciat gradul de implicare a școlii în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 10 – 10 %, 9 – 31 %, 8 – 19 %, 7 – 19 %, 6 – 5 %.

Profesori, Gradul de implicare a școlii în activități de prevenire a delincvenței juvenile

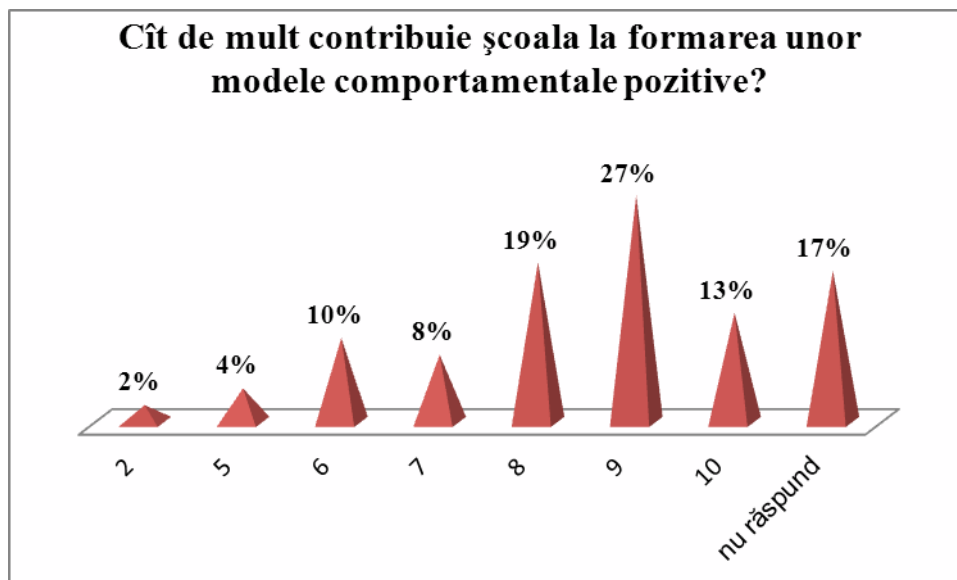
Părinții respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a școlii în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 9 – 26 %, 8 – 15 %, 7 – 12 % și 10 – 9 %.

Părinți, Gradul de implicare a școlii în activități de prevenire a delincvenței juvenile

Părinții, de asemenea au fost întrebați „Cât de mult contribuie școala la formarea unor modele comportamentale pozitive pentru copiii lor”. Aprecierea este suficient de variată: 10 – 13 %, 9 – 27 %, 8 – 19 %, 7 – 8 %, 6 – 10 %, 5 – 4 %, 2 – 2 %, 17% refuzând să răspundă.

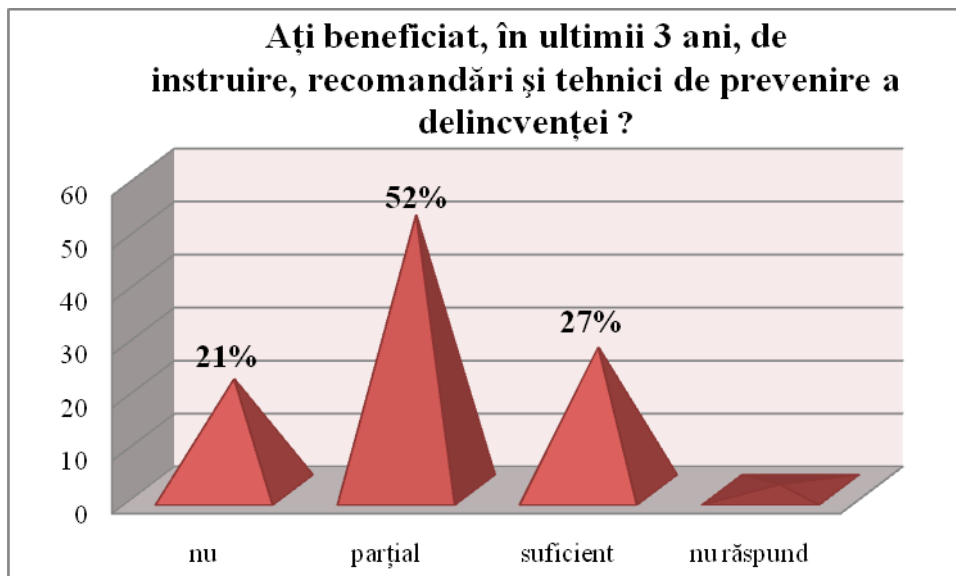
Părinți, Contribuția școlii la formarea unor modele comportamentale pozitive

Profesorii au fost întrebați dacă în ultimii 3 ani au beneficiat de instruire referitor la metode și tehnici de prevenire a delincvenței juvenile/ prevenirii abuzului, neglijenței, exploatării copiilor. Din răspunsurile obținute la întrebarea vizată **52 % din participanții la cercetare au menționat că în ultimii 3 ani, parțial au beneficiat de instruire referitor la metode și tehnici de prevenire a delincvenței juvenile/ prevenirii abuzului, neglijenței, exploatării copiilor**, 27%

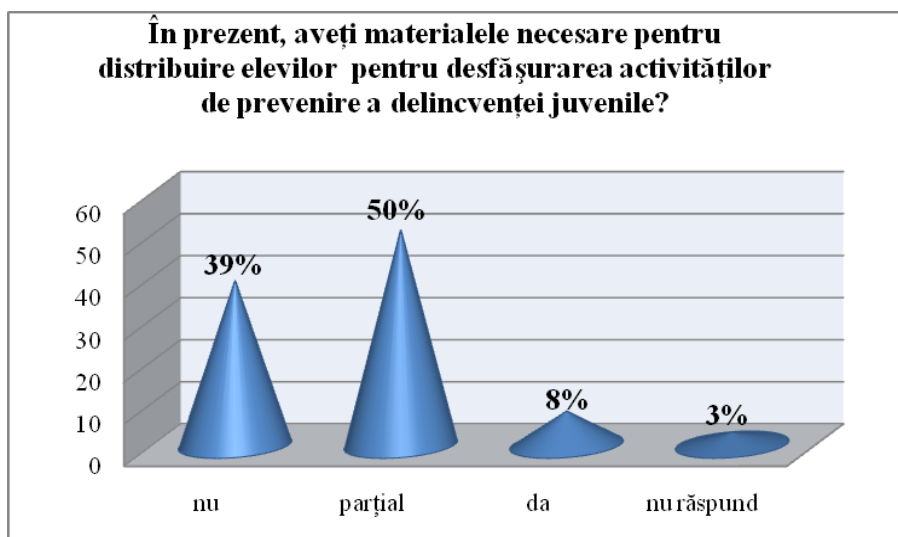
consideră că instruirile primite la acest subiect sunt suficiente, 21% procente sunt de părerea că posedă o calificare insuficientă la acest subiect, întrucât nu au fost instruiți în aceste domenii.

Profesori, Instruire referitor la metode și tehnici de prevenire a delincvenței juvenile

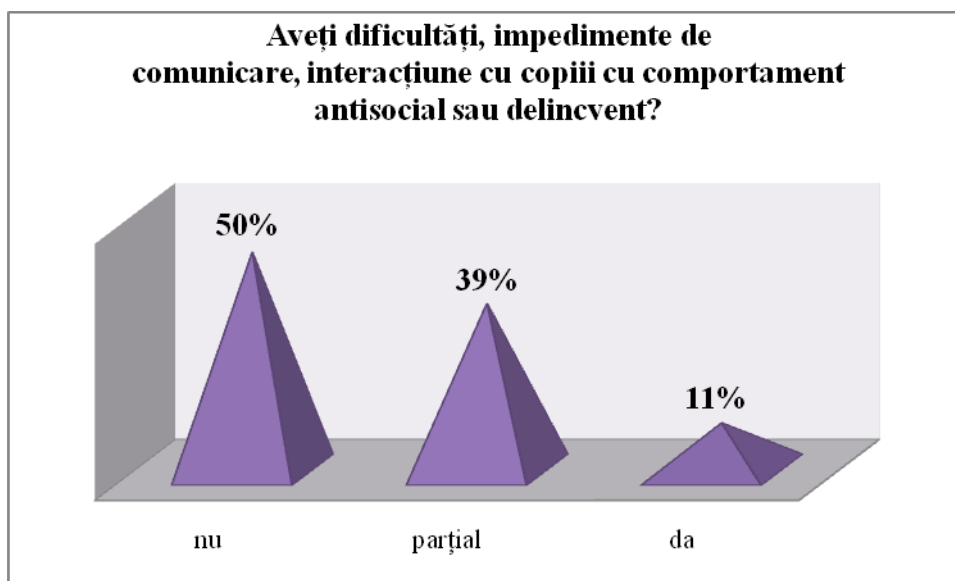
La întrebarea dacă profesorii dispun de materialele necesare pentru distribuire beneficiarilor(broșuri, postere etc.) și desfășurare a activităților de prevenire a delincvenței juvenile, 50% din respondenți au expus opinia că sunt dotați parțial cu asemenea materiale, **39% au indicat că nu dispun de materiale informative suficiente**, 8% respondenți au expus opinia că posedă suficiente materiale care au fost elaborate de Ministerul Educației în parteneriat cu alte instituții, iar 3% sunt indeciși.

Profesori, Materiale necesare pentru desfășurarea activităților de prevenire a delincvenței

Fiind întrebați dacă au dificultăți, impedimente de comunicare, interacțiune cu copiii cu comportament antisocial sau delincvent, jumătate (50 %) dintre profesorii respondenți la chestionar au indicat nu, **39% au spus că parțial astfel de dificultăți se întâlnesc în activitatea didactică**, iar 11% au spus că sunt impedimente în comunicarea cu copii în conflict cu legea. Un asemenea tablou poate fi explicat prin faptul că profesorii dispun de o pregătire adecvată în domeniu psihopedagogiei și prin aceea că majoritatea respondenților au o experiență relevantă în domeniul educației.

Profesori, Dificultăți de comunicare, interacțiune cu copiii

Școala realizează multe activități în domeniul prevenirii delincvenței juvenile, dar de multe ori persoana responsabilă de această activitate nu are pregătirea necesară. Mai mult decât atât, în sarcina instituțiilor de învățământ sunt puse multiple atribuții și se ajunge la situația că nu se reușește sau nu este clar ce au de făcut.

Cadrele didactice fac multe activități la nivel de prevenire a delincvenței, **atât la orele de diriginție cât și la activitățile extracuriculare**. În multe școli din localitățile rurale, nu sunt acoperite posturile vacante și atunci se recurge la contractarea pedagogilor pensionați. Această soluție ar putea fi un avantaj în activitatea de prevenție, pentru că pedagogii în etate ar putea avea o mai mare autoritate morală în fața copiilor, dar poate fi și un impediment deoarece odată cu vârsta înaintată apar probleme de sănătate și scade entuziasmul.

În instituțiile de învățământ, acela mai des **activitatea de prevenție a delincvenței este pusă în seama diriginților**. De multe ori diriginții nu sunt pregătiți corespunzător pentru a face activitate de prevenție. Această lacună ar putea fi compensată prin intervenția psihologilor

școlari, dar problema este că în multe școli nu sunt psihologi. Trebuie să menționăm că majoritatea participanților la focus grupuri au indicat că numărul redus de psihologi este un impediment în realizarea prevenirii delincvenței juvenile. În ultimii ani au apărut servicii noi, cum ar fi Serviciul de Asistență Psihopedagogică, care funcționează în baza unui regulament aprobat, însă acest regulament nu oferă o claritate în ceea ce privește atribuțiile acestui serviciu în prevenirea delincvenței, fapt pentru care psihologii din acest serviciu se ocupă de asistență.

S-a subliniat că pedagogii fac doar instrucție, își fac orele pentru că sunt plătiți pe ore, dar activitatea de prevenție necesită multă implicare și atitudine. O astfel de abordare ar putea fi contracarată prin implementarea prevederilor noului Cod al educației care prevede profesorii nu vor mai fi plătiți pe ore. Astfel, profesorii vor fi obligați să fie la locul de muncă 8 ore și după ore vor fi determinați să facă activități extrașcolare. Participanții la focus grup și-au exprimat speranța că prin reforma în învățământ se va efectua o schimbare în școală, în ceea ce privește implicarea cadrelor didactice în activități de prevenție.

Participanții nu au ezitat să își împărtășească și îngrijorările legate de reforma de salarizare în învățământ, care în viziunea lor, ar putea conduce la un exod al cadrelor didactice din sistem, iar situația neacoperirii posturilor vacante va fi și mai alarmantă.

O altă dificultate identificată în cadrul focus grupurilor este că *școala nu dispune de instrumente și cerințe clare la nivel de prevenție a delincvenței*. Toate activitățile se realizează la nivel de atitudine personală a cadrului didactic și de cerințe din partea echipei manageriale. Diriginții beneficiază de instruire numai dacă sunt implicați în anumite proiecte la nivel local sau național. Nu există un ghid pentru diriginți, ce ar reglementa activitatea de prevenție. S-a menționat de asemenea că „școala face instruire nu educație”, „funcția de directori adjuncți pe educație a fost lichidată”.

Mulți dintre participanții la focus grupuri și interviuri individuale au susținut că trebuie instituite funcții de psiholog în grădinițe și gimnazii; micșorat numărul de copii aflați în asistența unei unități de psiholog școlar; dotate instituțiile publice cu tehnică (ex. proiector, calculatoare) și materiale necesare pentru a face prevenție.

Deci, instituțiile de învățământ secundar realizează multe activități în domeniul prevenirii delincvenței juvenile, atât la orele de dirigenție cât și în cadrul activităților extracuriculare, atât separat cât și în parteneriat cu alte instituții din comunitate.

În prezent, nu există cerințe și instrumente clare referitor la activități de prevenție a delincvenței juvenile în instituțiile de învățământ secundar. Toate activitățile se realizează în funcție de atitudinea personală a cadrului didactic și de cerințe din partea echipei manageriale.

De multe ori, persoanele responsabile de această activitate, de regulă diriginții, nu au pregătirea necesară (52 % din profesorii participanți la cercetare au menționat că în ultimii 3 ani, parțial au beneficiat de instruire referitor la metode și tehnici de prevenire a delincvenței juvenile; 39% au indicat că nu dispun de materiale informative suficiente; 39% susțin că se confruntă uneori cu dificultăți de comunicare, interacțiune cu copiii ce au un comportament antisocial sau delinvent).

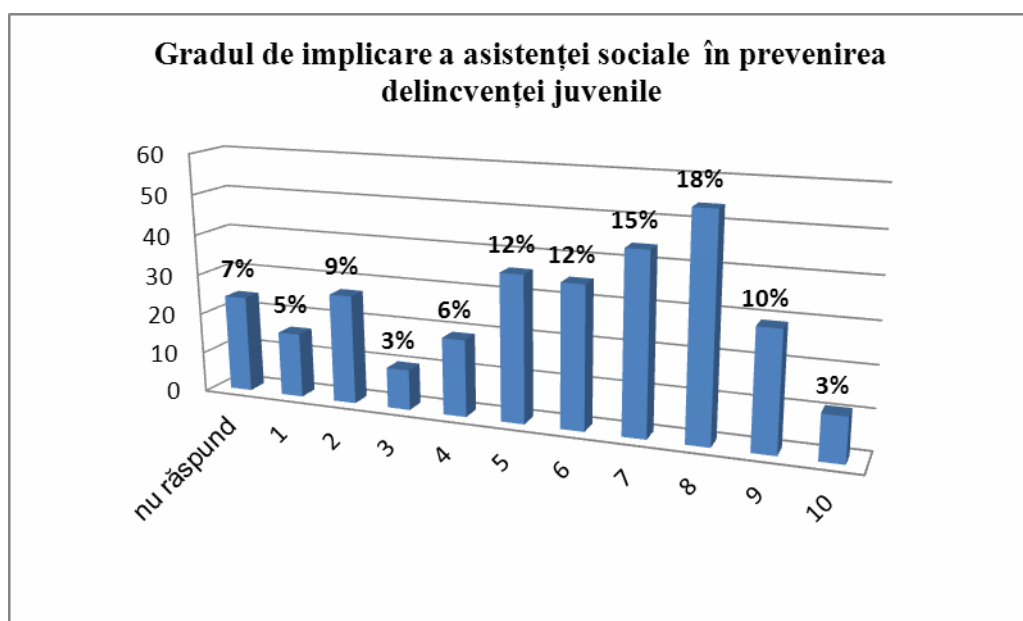
Corespunzător, ME trebuie să elaboreze o politică clară a implicării instituțiilor de învățământ gimnazial și liceal în activități de prevenire a delincvenței juvenile. Profesorii, în special diriginții urmează a fi instruiți în domeniul formării pentru prevenirea delincvenței juvenile și dotați cu echipamentul și materialele necesare desfășurării activităților informativ – formative în domeniul prevenirii delincvenței juvenile (inclusiv materiale didactice de suport și de distribuire pentru audienți). Adicional, elaborarea unui set de instrumente și metode care ar clarifica modalitatea de prevenire a delincvenței juvenile și comportamentul antisocial în instituțiile de învățământ secundar, luând în calcul atribuțiile psihologului școlar.

5. 6. 6 Implicarea asistenței sociale în activități de prevenire a delincvenței juvenile

Respondenții la chestionar au fost solicitați să aprecieze pe o scală de la 1 la 10 gradul de implicare a asistenței sociale în activități de prevenire a delincvenței juvenile (calificativul 1 – deloc, 10 – excelent).

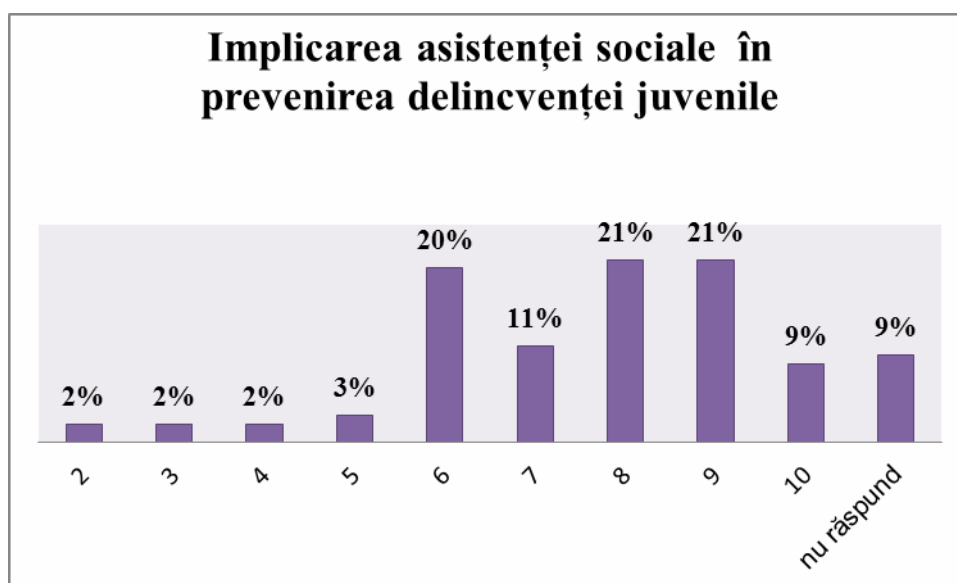
18 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a asistenței sociale în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 8, 15 % - 7 și 12 % cu 5.

Polițiști, Gradul de implicare a asistenței sociale în activități de prevenire a delincvenței juvenile

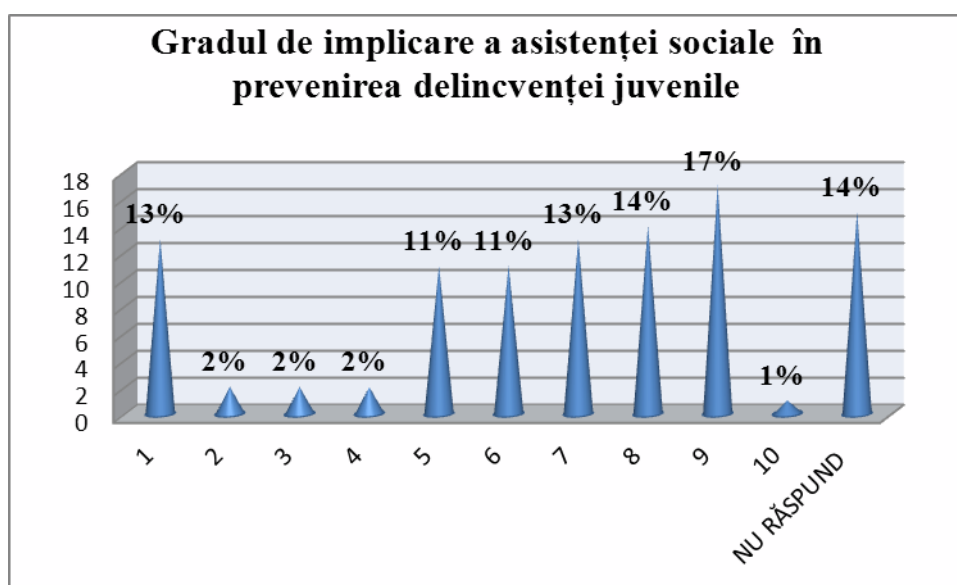
Reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar au apreciat și autoapreciat gradul de implicare a asistenței sociale în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 9 – 21 %, 8 – 21 %, 6 – 20 % și 10 – 9 %.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Gradul de implicare a asistenței sociale în activități de prevenire a delincvenței juvenile

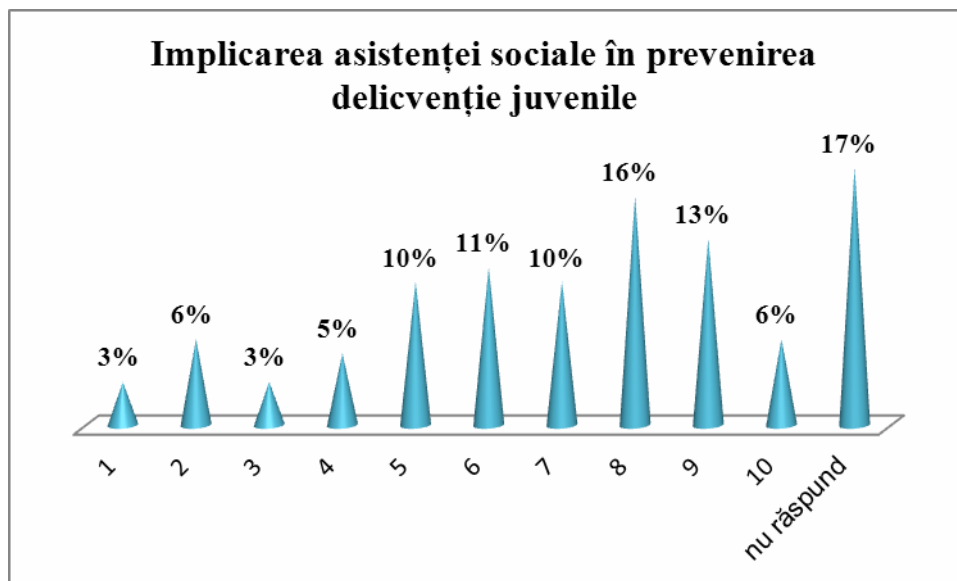

La rândul lor profesorii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a asistenței sociale în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 9 – 17 %, 8 – 14 %, 7 – 13 % și 1 – 13 %.

Profesori, Gradul de implicare a asistenței sociale în activități de prevenire a delincvenței juvenile

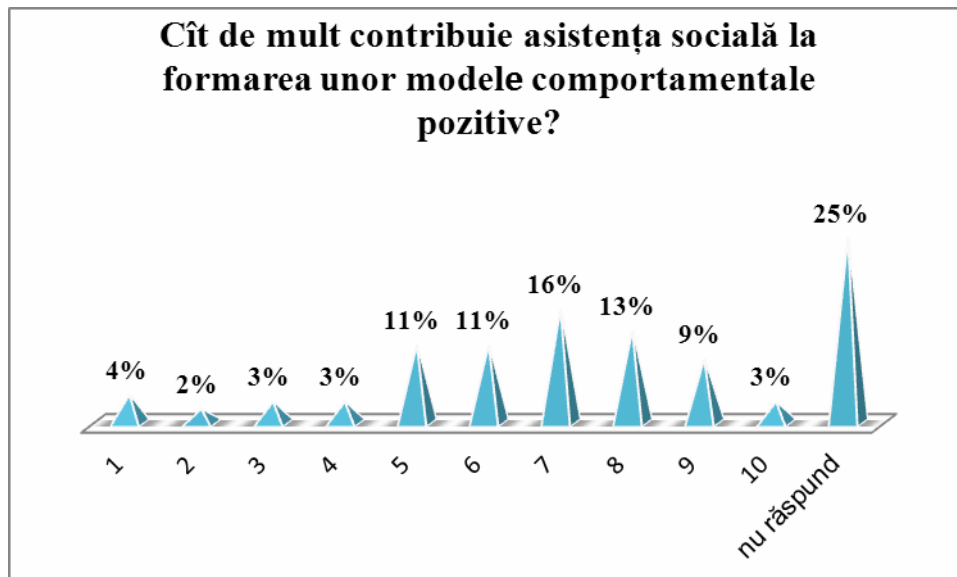

Părinții respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a asistenței sociale în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 8 – 16 %, 9 – 13 %, 5 și 7 – câte 10 % și 10 – 6 %.

Părinții, de asemenea au fost întrebați „Cât de mult contribuie asistența socială la formarea unor modele comportamentale pozitive pentru copiii lor”. Aprecierile sunt suficient de variate: 10 – 3 %, 9 – 9 %, 8 – 13 %, 7 – 16 %, 6 – 11 %, 5 – 11 %, 25 % refuzând să răspundă.

Părinți, Contribuția asistenței sociale la formarea unor modele comportamentale pozitive

În ceea ce privește implicarea **asistenților sociali** în activitatea de prevenire a delincvenței, s-a expus opinia că acestea **au mult prea multe atribuții conform fișei de post**. Pregătirea dosarelor pentru solicitanții de ajutor social cere mult timp, fapt care conduce la situarea activităților de prevenire pe planul doi. În unele sate, un asistent social are în asistență 2000 sau 2500 locuitori. Ar fi utopic să credem că fiind suprasolicitat, asistentul social își poate realiza toate atribuțiile din fișa de post. Fizic, nu reușește și nu poate face și prevenirea

delincvenței. Angajarea unui număr mai mare de asistenți sociali nu este posibil pentru că nu există acoperire financiară. Nu este de loc neglijabil nici faptul că nivelul de pregătire a asistenților sociali și capacitatea lor de muncă nu corespunde cerințelor postului, iar ***în multe localități rurale asistenții sociali nu au nici studii de specialitate***. Astfel, calificarea insuficientă este o problemă și în realizarea prevenției delincvenței.

În sistemul de asistență socială ***fluctuația de cadre este mare***, de multe ori sunt funcții vacante, dar nu sunt solicitanți la aceste posturi. În condițiile în care funcțiile vacante de asistent social nu sunt acoperite, un asistent social trebuie să deservească în jur de 5000 locuitori, ceea ce duce la suprasolicitarea specialiștilor. Aceste probleme sunt valabile atât pentru localitățile rurale cât și pentru oraș, spre ex. în or. Căușeni la aproximativ 19 000 locuitori sunt trei asistenți sociali.

Politica în domeniul asistenței sociale este foarte bună, dar nu există acoperire financiară, întrucât sursele financiare urmează a fi identificate la nivel local. La fel stau lucrurile și cu specialiștii în protecția copilului care urmau să existe în fiecare primărie începând cu 1 ianuarie 2014. Deși suntem în luna a zecea, acești specialiști nu sunt și abia acum autoritățile locale la planificarea bugetului pentru 2015 urmează să identifice surse financiare pentru finanțarea serviciului prestat de specialistul în problemele copilului. Sigur că dacă în fiecare localitate ar activa câte un specialist în protecția copilului, atunci s-ar realiza mai multe activități, inclusiv prevenirea delincvenței juvenile.

Majoritatea reprezentanților APL, polițiștilor, profesorilor și părinților participanți la studiu au menționat implicarea bună a organelor de asistență socială în activitățile de prevenire a delincvenței juvenile.

Este de remarcat că asistenții sociali au mai multe atribuții conform fișei de post, fluctuația de cadre este mare, în multe localități rurale asistenții sociali nu au nici studii de specialitate, în timp ce atribuțiile acestora în domeniul prevenirii delincvenței juvenile de asemenea nu le sunt suficient de clare.

Corespunzător, MMPSE, în parteneriat cu alte instituții publice, urmează a clarifica care sunt atribuțiile organelor de asistență socială în activitățile de prevenire primară, secundară și terțiară a delincvenței juvenile și modalitatea de implicare în activități comune de prevenție, reflectându-le într-o instrucțiune / regulament intern adus la cun

5. 6. 7 Implicarea asistenței medicale în activități de prevenire a delincvenței juvenile

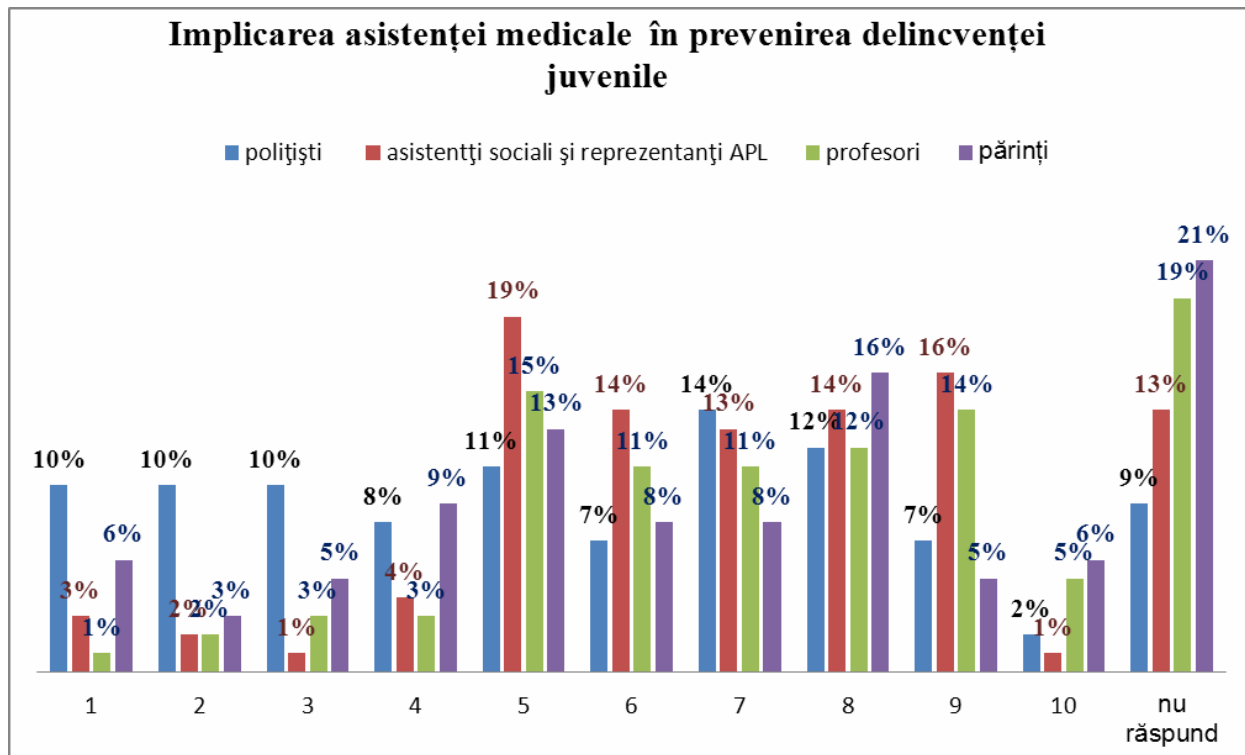
Respondenții la chestionar au fost solicitați să aprecieze pe o scală de la 1 la 10 gradul de implicare a asistenței medicale în activități de prevenire a delincvenței juvenile (calificativul 1 – deloc, 10 – excelent).

14 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a asistenței medicale în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 7, 12 % cu 8 și 11 % cu 5.

Reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a asistenței medicale în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 5 – 19 %, 9 – 16 %, 6 și 8 – câte 14 % și 7 – 13 %.

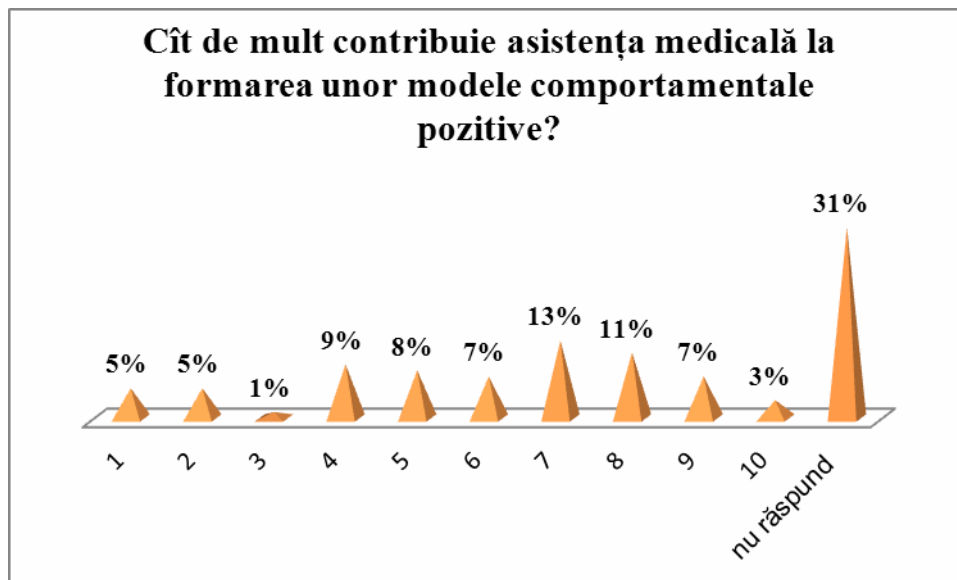
Profesorii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a asistenței medicale în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 5 – 15 %, 9 – 14 %, 8 – 12 % și 6 și 7 – câte 11 %.

Părinții respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a asistenței medicale în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 8 – 16 %, 5 – 13 %, 4 – 9 % și 6 și 7 – câte 8 %.

Părinții, de asemenea au fost întrebați „Cât de mult contribuie lucrătorii medicali la formarea unor modele comportamentale pozitive pentru copiii lor”. Aprecierea este suficient de variată: 10 – 3 %, 9 – 7 %, 8 – 11 %, 7 – 13 %, 6 – 7 %, 5 – 8 %, 31 % refuzând să răspundă.

Părinți, Contribuția asistenței medicale la formarea unor modele comportamentale pozitive

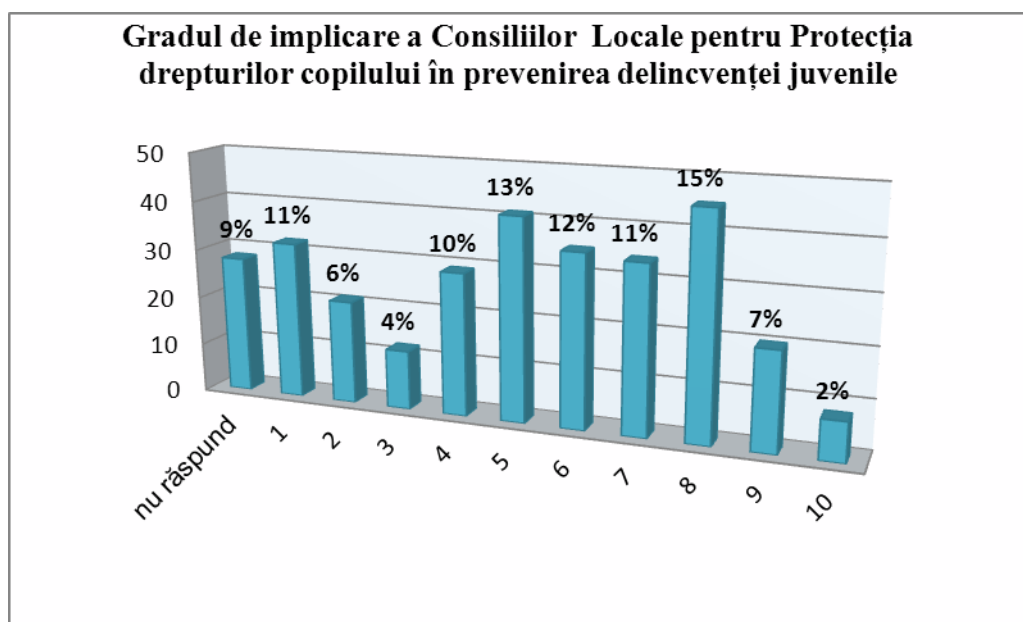

Datorită participării în echipe multidisciplinare, asistența medicală a fost apreciată mediu referitor la implicarea în activități de prevenire a delincvenței juvenile. Echipa de experți nu a întâlnit nici un medic/lucrător medical care ar fi formulat clar care îi este rolul în prevenirea delincvenței juvenile, deși unii au menționat “probabil și noi cu ceva contribuim”. Incertitudinea vine din lipsa unei abordări conceptuale de prevenire a delincvenței juvenile, ce instituții și în ce segment trebuie să se implice și care este modalitatea specifică de implicare.

5. 6. 8 Implicarea Consiliilor Locale pentru Protecția Drepturilor Copilului în activități de prevenire a delincvenței juvenile

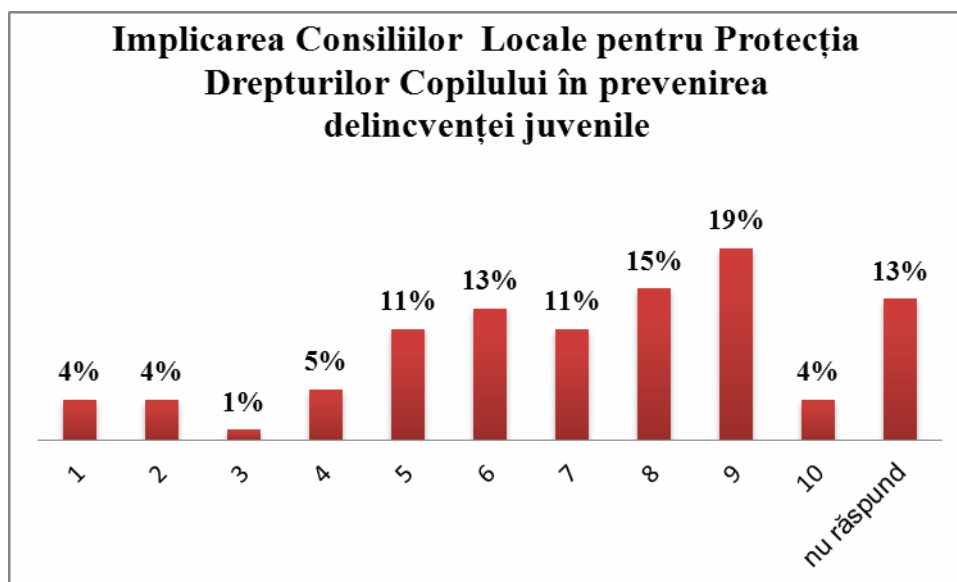
Respondenții la chestionar au fost solicitați să aprecieze pe o scală de la 1 la 10 gradul de implicare a Consiliilor Locale pentru Protecția Drepturilor Copilului (CLPDC) în activități de prevenire a delincvenței juvenile (calificativul 1 – deloc, 10 – excelent).

15 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a CLPDC în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 8, 13 % cu 5 și 12 % cu 6.

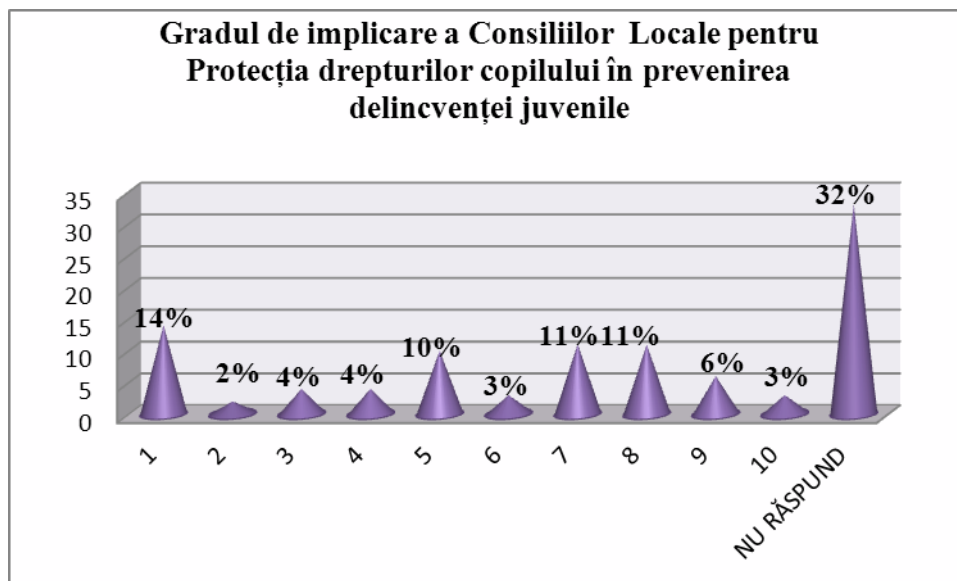
Reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a CLPDC în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 9 – 19 %, 8 – 15 %, 5 și 7 – câte 11 % și 6 – 13 %.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Gradul de implicare a CLPDC în activități de prevenire a delincvenței juvenile

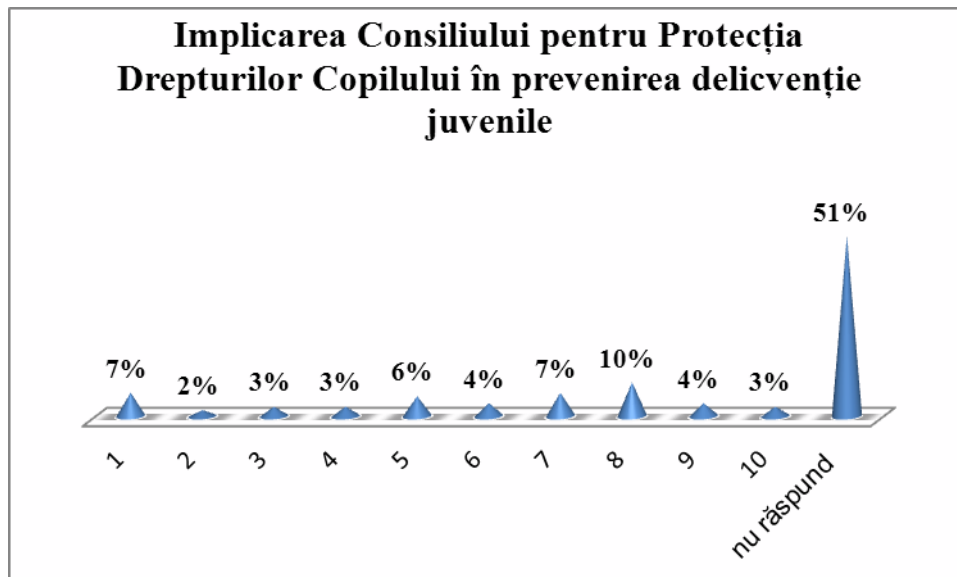
Profesorii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a CLPDC în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 7 și 8 – câte 11 %, 5 – 10 %, 9 – 6 % și 1 – 14 %.

Profesori, Gradul de implicare a CLPDC în activități de prevenire a delincvenței juvenile

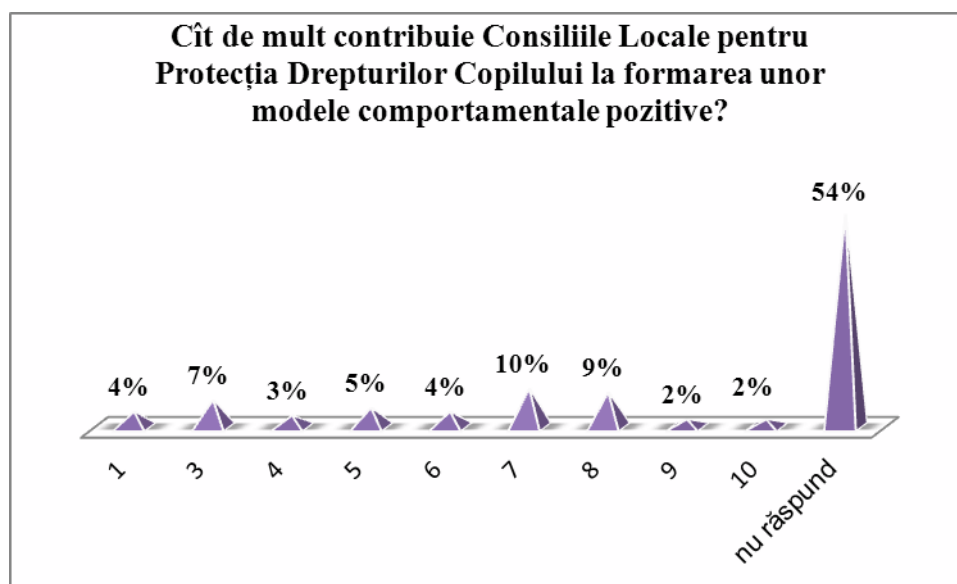

Părinții respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a CLPDC în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 8 – 10 %, 7 – 7 %, 1 – 7 % și 5 – 6 %. Este de remarcat că 51 % au refuzat / nu au cunoscut ce să răspundă la întrebare.

Părinți, Gradul de implicare a CLPDC în activități de prevenire a delincvenței juvenile

Părinții, de asemenea au fost întrebați „Cât de mult contribuie CLPDC la formarea unor modele comportamentale pozitive pentru copiii lor”. Aprecierea este suficient de variată: 10 – 2 %, 9 – 2 %, 8 – 9 %, 7 – 10 %, 6 – 4 %, 5 – 5 %, 54 % refuzând / nu au cunoscut ce să răspundă.

Și CLPDC au fost apreciate mediu referitor la implicarea în activități de prevenire a delincvenței juvenile. În multe localități, aceste consilii nu funcționează, deci nu pot avea nici o implicație în activități de prevenire a delincvenței juvenile.

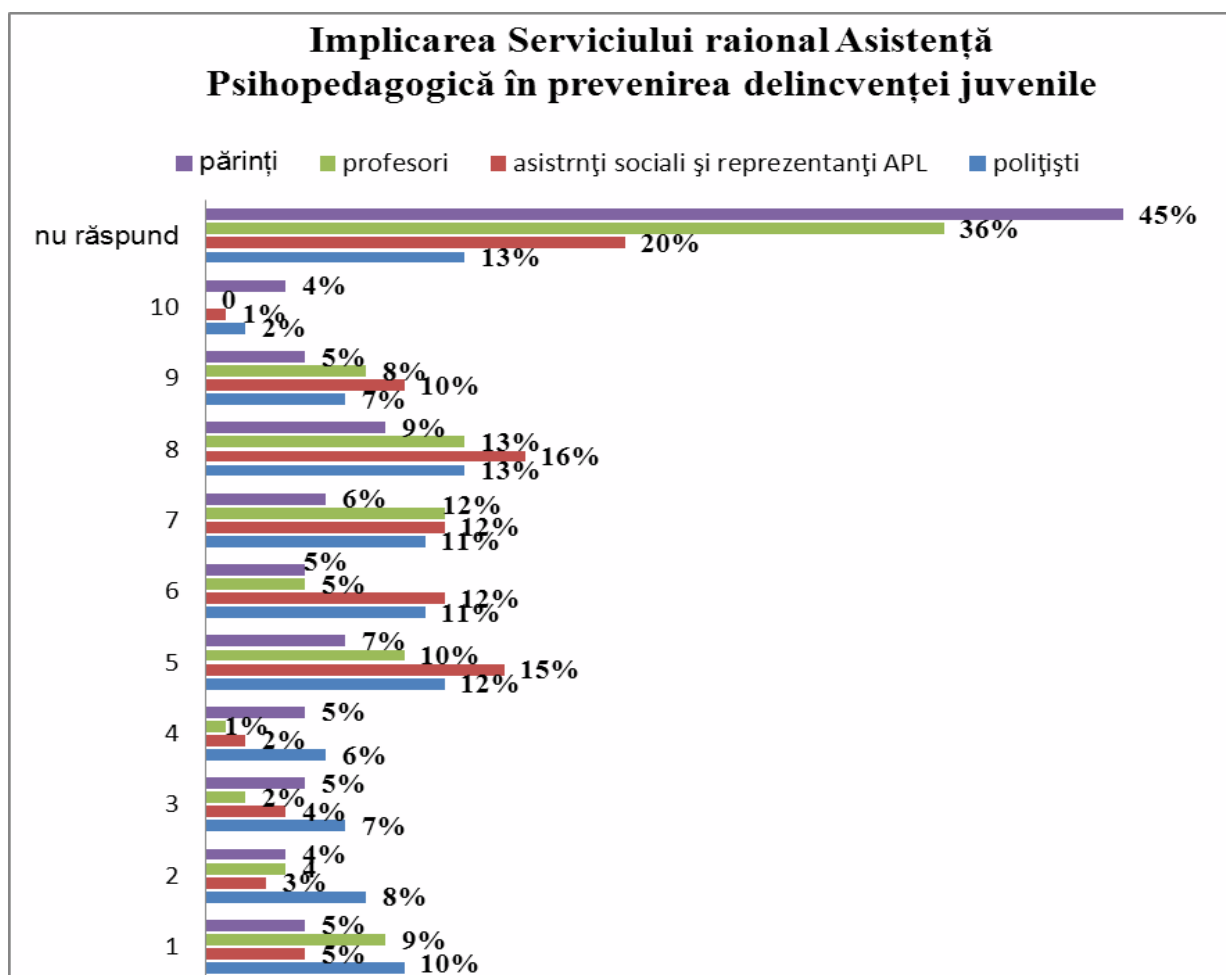
5. 6. 9 Implicarea Serviciului raional de Asistență Psiho-pedagogică (SAP) în activități de prevenire a delincvenței juvenile

Respondenții la chestionar au fost solicitați să aprecieze pe o scală de la 1 la 10 gradul de implicare a Serviciului raional de Asistență Psiho-pedagogică (SAP) în activități de prevenire a delincvenței juvenile (calificativul 1 – deloc, 10 – excelent).

13 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a SAP în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 8, iar câte 11 % cu 6 și 7.

Reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a SAP în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 8 – 16 %, 5 – 15 %, 6 și 7 – câte 12 % și 9 – 10 %.

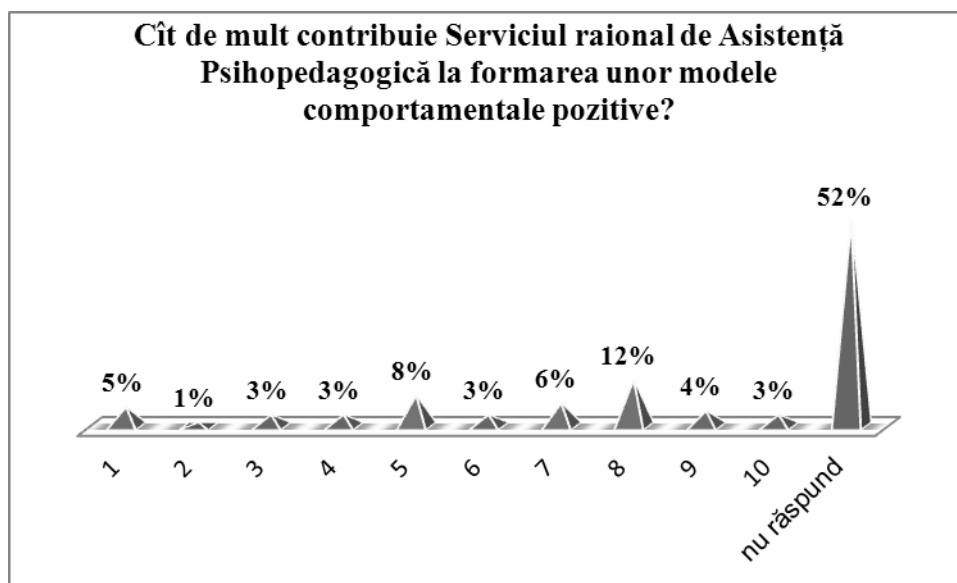
Profesorii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a SAP în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 8 – 13 %, 7 – 12 %, 5 – 10 % și 1 – 9 %.

Părinții respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a SAP în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 8 – 9 %, 5 – 7 %, 7 – 6 %. Este de remarcat că și în acest caz 45 % au refuzat / nu au cunoscut ce să răspundă.

Părinții, de asemenea au fost întrebați „Cât de mult contribuie SAP la formarea unor modele comportamentale pozitive pentru copiii lor”. Aprecierea este suficient de variată: 10 – 3 %, 9 – 4 %, 8 – 12 %, 7 – 6 %, 6 – 3 %, 5 – 8 %, 52 % refuzând / nu au cunoscut ce să răspundă.

Părinți, Contribuția SAP la formarea unor modele comportamentale pozitive

SAP, deși este o entitate relativ nouă, a reușit în anumită măsură să fie cunoscut la nivel de specialiștii din comunitate ce lucrează cu și pentru copii, inclusiv în domeniul prevenirii delincvenței juvenile. Au fost mai multe mențiuni pozitive, precum „facilitează lucrul consilierului de probațiune cu copii aflați în asistență și îi implică în programe de asistență”, „este activ în raion”, „fac seminare pentru copii” etc. , dar și altele mai moderate: „nu e clar în regulament componenta prevenire”, „nu le este clar – nu acționează”, „încă nu știu ce să facă”, „n-au specialiști”, „polițiștii nu-i cunosc” etc.

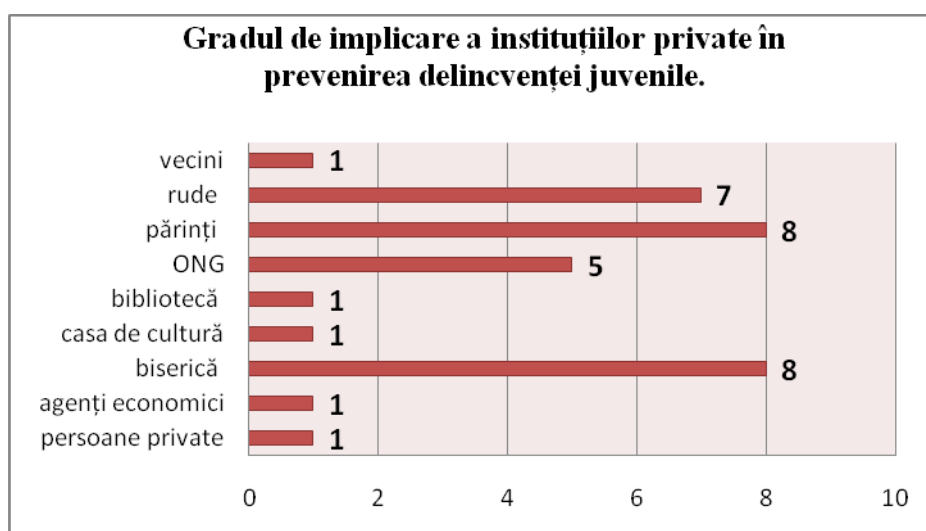
Până la determinarea unui concept național, reiterăm necesitatea de a întruni în sedință comună al nivel central și local, instituțiile publice, pentru a preciza/conveni exact rolul pe care îl are fiecare instituție publică în segmentul prevenirii delincvenței juvenile și a elabora planurile comune de activitate în domeniu.

5. 7 IMPLICAREA ALTOR INSTITUȚII PUBLICE ȘI PERSOANE PRIVATE ÎN ACTIVITĂȚI DE PREVENIRE A DELINCVENȚEI JUVENILE

5. 7. 1 Aprecieri generale a implicării altor instituții publice și persoane private în activități de prevenire a delincvenței juvenile

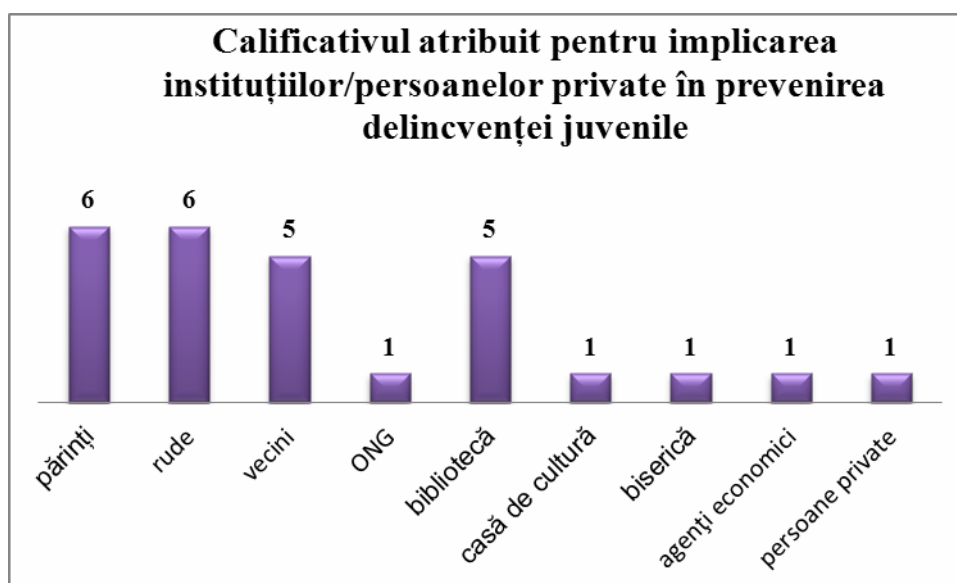
Respondenții la chestionare au fost rugați să aprecieze gradul de implicare a altor instituții publice și persoane private în activități de prevenirea delincvenței juvenile (*calificativul 1 – deloc, 10 – excelent*). Cei mai mulți dintre polițiștii respondenți la chestionar consideră că cel mai mult se implică în prevenirea delincvenței juvenile părinții și biserica, fiindu-le atribuit calificativul 8.

Polițiști, Implicarea altor instituții publice și persoane private în activități de prevenire a delincvenței juvenile

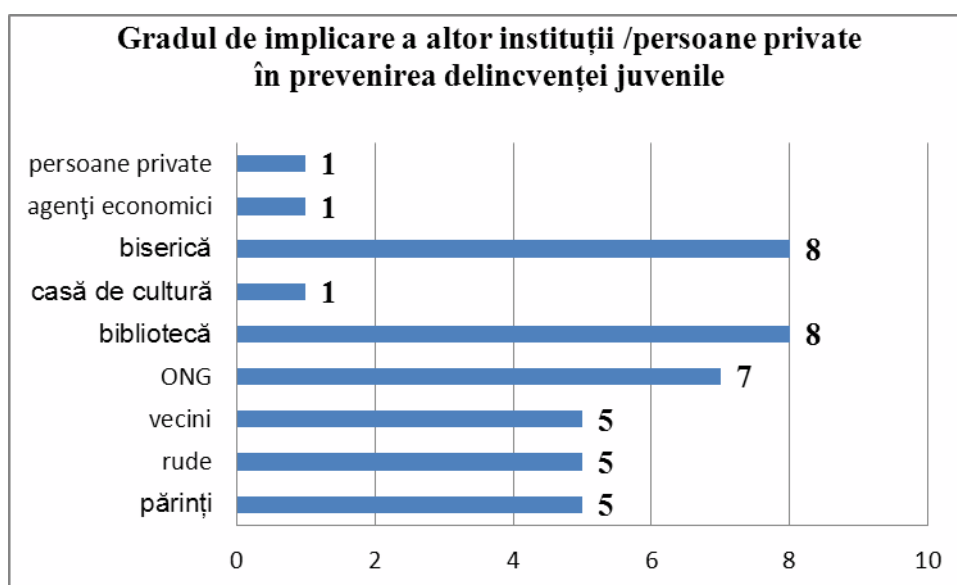
În opinia reprezentanților APL și asistenților sociali, cel mai mult se implică în prevenirea delincvenței juvenile părinții și rudele, fiind atribuite calificativul 6, urmați de vecini și bibliotecă care au fost notați cu 5.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Implicarea altor instituții publice și persoane private în activități de prevenire a delincvenței juvenile

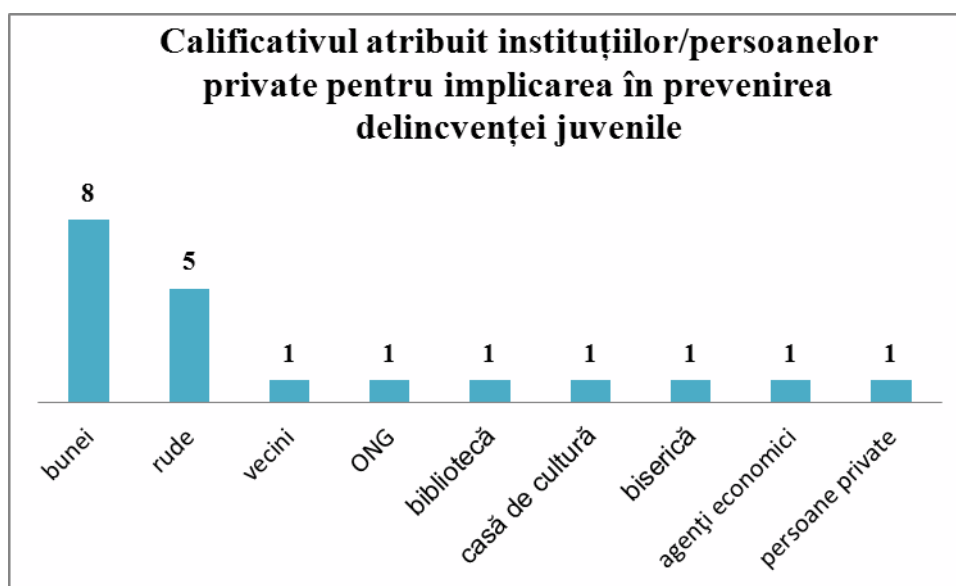
Profesorii respondenți la chestionar consideră că cel mai mult se implică în prevenirea delincvenței juvenile biserica, biblioteca, fiindu-le atribuit calificativul 8, urmate de ONG-uri.

Profesori, Implicarea altor instituții publice și persoane private în activități de prevenire a delincvenței juvenile

Părinții, care observă la direct gradul de implicare, consideră că cel mai mult se implică în prevenirea delincvenței juvenile bunicii, fiindu-le atribuit calificativul 8, urmat de rude care au fost notate cu 5.

Părinți, Implicarea altor instituții publice și persoane private în activități de prevenire a delincvenței juvenile

5. 7. 2 Implicarea bibliotecii satești în activități de prevenire a delincvenței juvenile

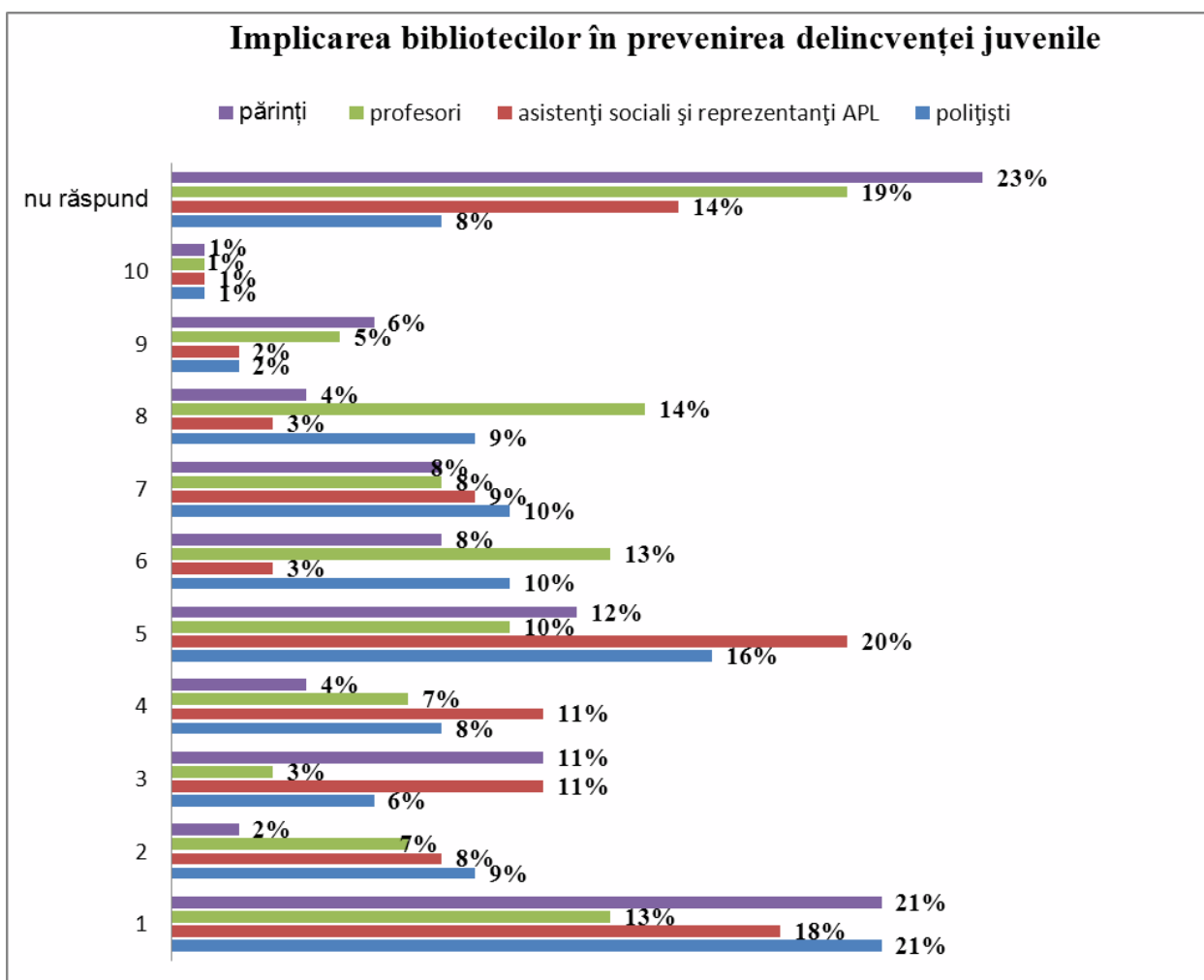
Sigur, pentru unele persoane ar putea să apară straniu însăși ideia implicării bibliotecii satești în activități de prevenire a delincvenței juvenile. Cu toate acestea, se cunosc varii parteneriate în alte domenii, care demonstrează că biblioteca satească, casa de cultură, pot contribui, inclusiv logistic, la desfășurarea unor activități de prevenire a delincvenței juvenile. Respondenții la chestionar au fost solicitați să aprecieze pe o scală de la 1 la 10 gradul de implicare a bibliotecii satești în activități de prevenire a delincvenței juvenile (calificativul 1 – deloc, 10 – excelent).

21 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a bibliotecii satești în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 1, 16% - 5, iar 10% - 7.

Reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a bibliotecii satești în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 5 – 20 %, 1 – 18 %, 3 și 4 – câte 11 % și 7 – 9 %.

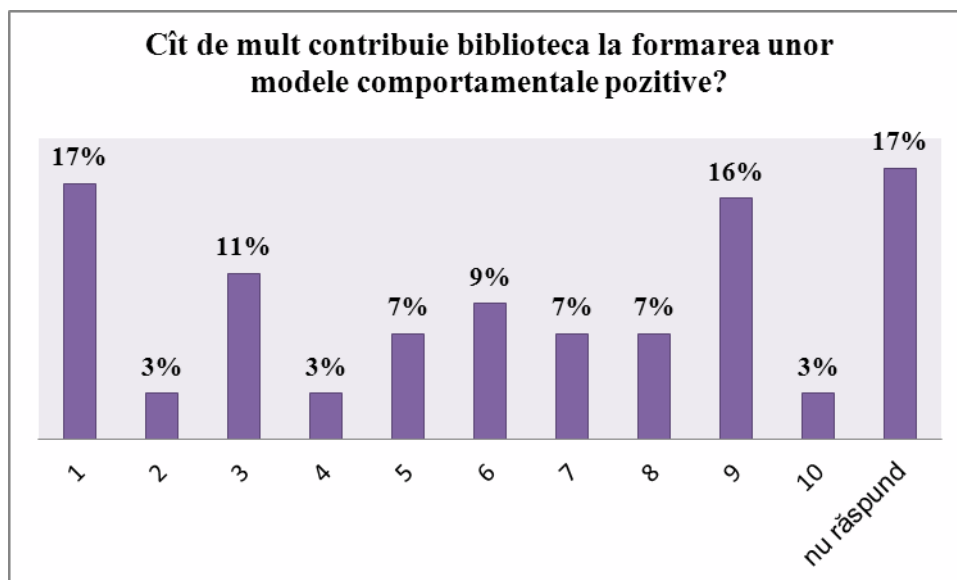
La rândul lor profesorii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a bibliotecii satești în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 8 – 14 %, cu 1 și 6 – câte 13 %, 5 – 10 % și 7 – 8 %. Este de remarcat că și în acest caz 19 % au refuzat să răspundă la întrebare.

Părinții respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a bibliotecii satești în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 1 – 21 %, 5 – 12 %, 3 – 11 % și 10 – 1 %.

Părinții, de asemenea au fost întrebați „Cât de mult contribuie biblioteca sătească la formarea unor modele comportamentale pozitive pentru copiii lor”. Aprecierea este suficient de variată: 10 – 3 %, 9 – 16 %, 8 – 7 %, 7 – 7 %, 6 – 9 %, 1 – 17 %.

Părinți, Contribuția bibliotecii sătești la formarea unor modele comportamentale pozitive

Bibliotecile și centrele de cultură, în prezent, nu fac activități de prevenire. Bibliotecile din oraș au diferite proiecte de instruire pentru calculator, organizează diferite activități tematice, dar în sate acestea sunt mai puțin frecventate de copiii care riscă să intre în conflict cu legea. Multe biblioteci au fondul de carte învechit, în limba rusă sau cu grafie chirilică.

Astfel, se constată o implicare (trebuie să fie atrasă) mai mult decât superficială a bibliotecii satești în activități de prevenire a delincvenței juvenile, ceea ce demonstrează existența la nivel local, în condițiile unor resurse limitate, a unui potențial nevalorificat.

5. 7. 3 Implicareacasei de cultură în activități de prevenire a delincvenței juvenile

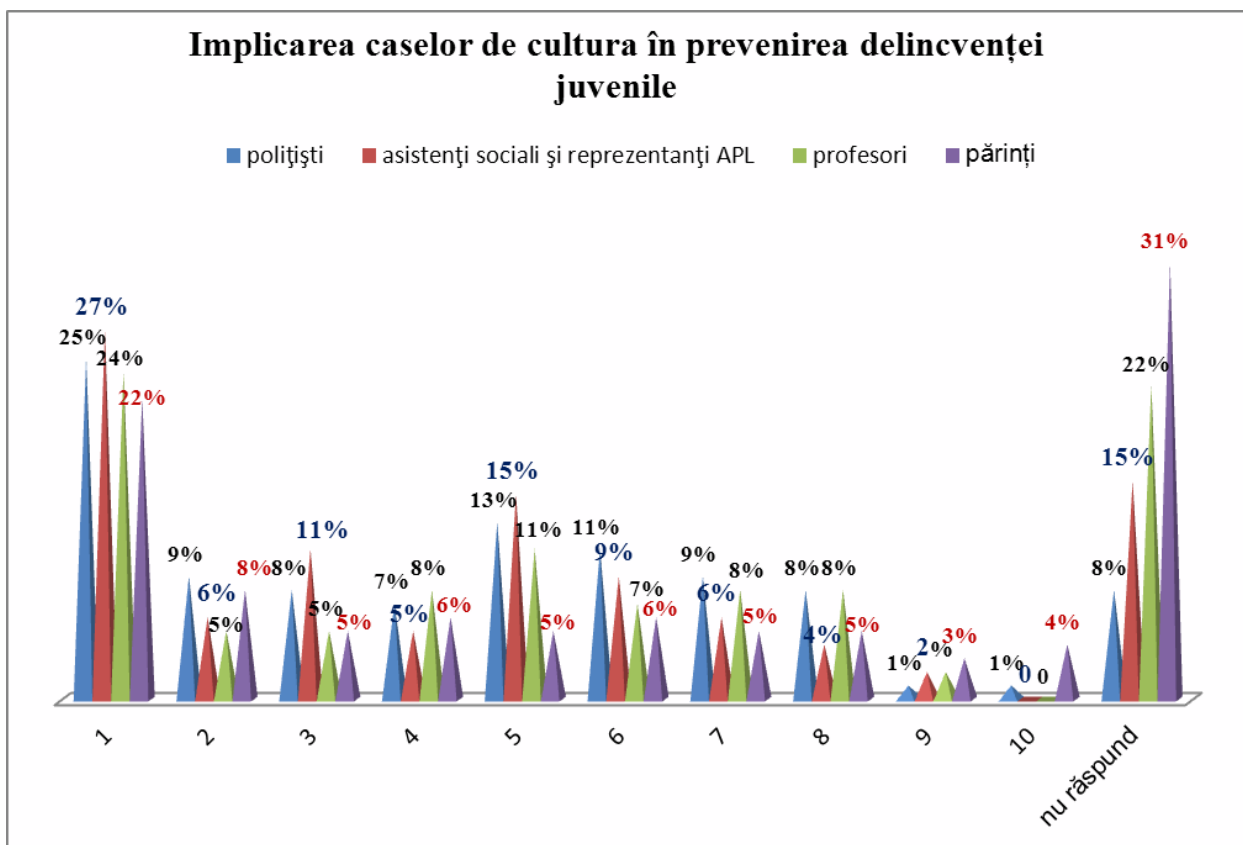
Respondenții la chestionar au fost solicitați să aprecieze pe o scală de la 1 la 10 gradul de implicare a casei de cultură în activități de prevenire a delincvenței juvenile (calificativul 1 – deloc, 10 – excelent).

25 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a casei de cultură în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 1, 13 % -cu 5.

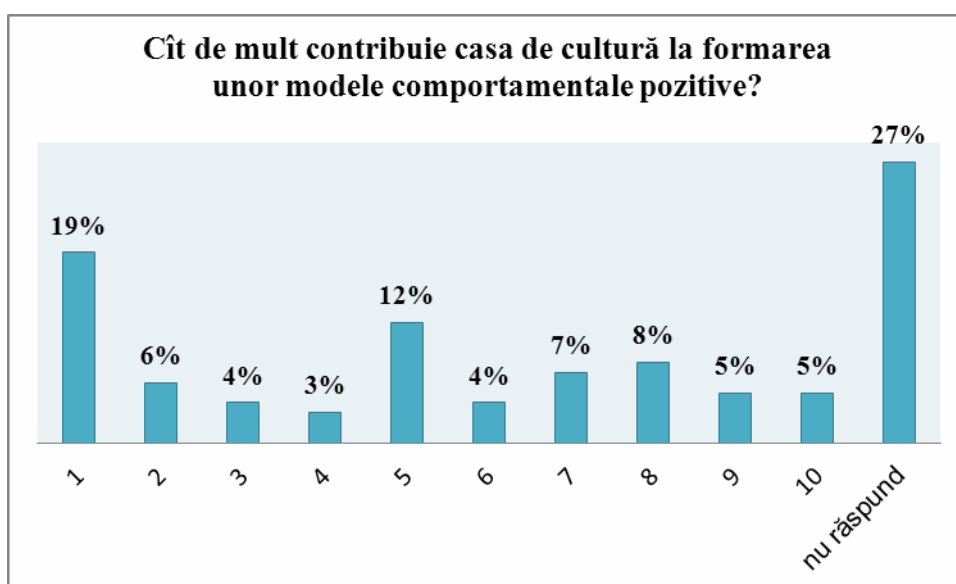
Reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a casei de cultură în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 1 – 27 %, 2 – 6 %, 3 – 11 % și 4 – 5 %.

Profesorii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a casei de cultură în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 1 – 24 %, 2 și 3 – câte 5 %, 4 – 8 % și 5 – 11 %.

Părinții respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a casei de cultură în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 1 – 22 %, 2 – 8 %, 3 – 5 % și 4 – 6 %.

Părinții, de asemenea au fost întrebați „Cât de mult contribuie casa de cultură la formarea unor modele comportamentale pozitive pentru copiii lor”. Aprecierea este suficient de variată: 1 – 19 %, 2 – 6 %, 3 – 4 %, 4 – 3 % și 5 – 12 %.

În ceea ce privește implicarea instituțiilor de cultură, atât metodele de lucru cât și instrumentarul din dotare a acestor instituții sunt depășite și nu trezesc interesul copiilor, în special al adolescenților. Multe case de cultură au fost închise în zona rurală, în cele care există se fac anumite serbători tematice dar nu sunt atractive pentru tineri, fiind modeste și dotate sumar. Explicația este că în cultură se alocă puțini bani.

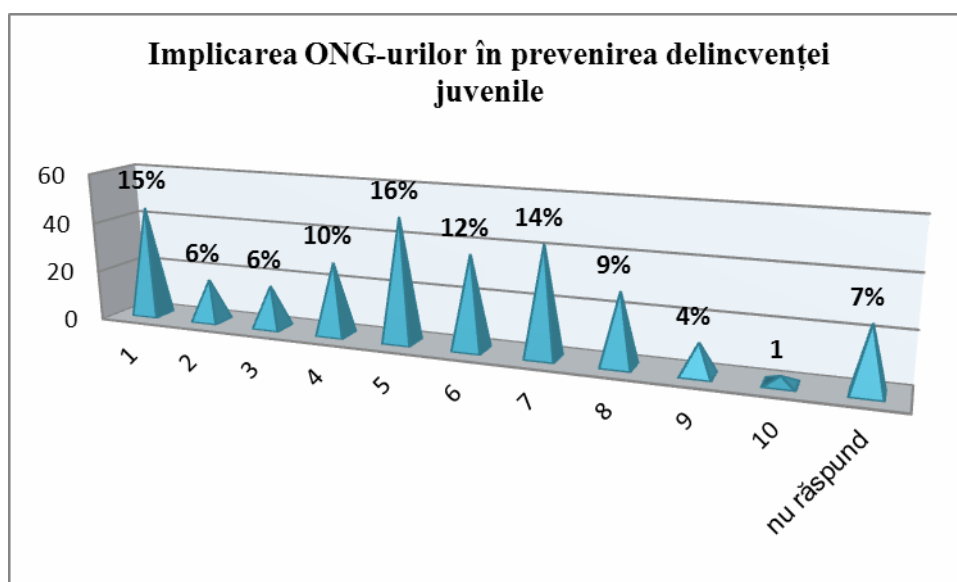
Similar situației cu bibliotecile, **se constată o implicare (trebuie să fie atrasă) mai mult decât superficială a instituțiilor de cultură în activități de prevenire a delincvenței juvenile, ceea ce demonstrează existența la nivel local, în condițiile unor resurse limitate, a unui potențial nevalorificat**

5. 7. 4 Implicarea ONG-urilor / asociațiilor obștești în activități de prevenire a delincvenței juvenile

Respondenții la chestionar au fost solicitați să aprecieze pe o scală de la 1 la 10 gradul de implicare a organizațiilor neguvernamentale / asociațiilor obștești (ONG) în activități de prevenire a delincvenței juvenile (calificativul 1 – deloc, 10 – excelent).

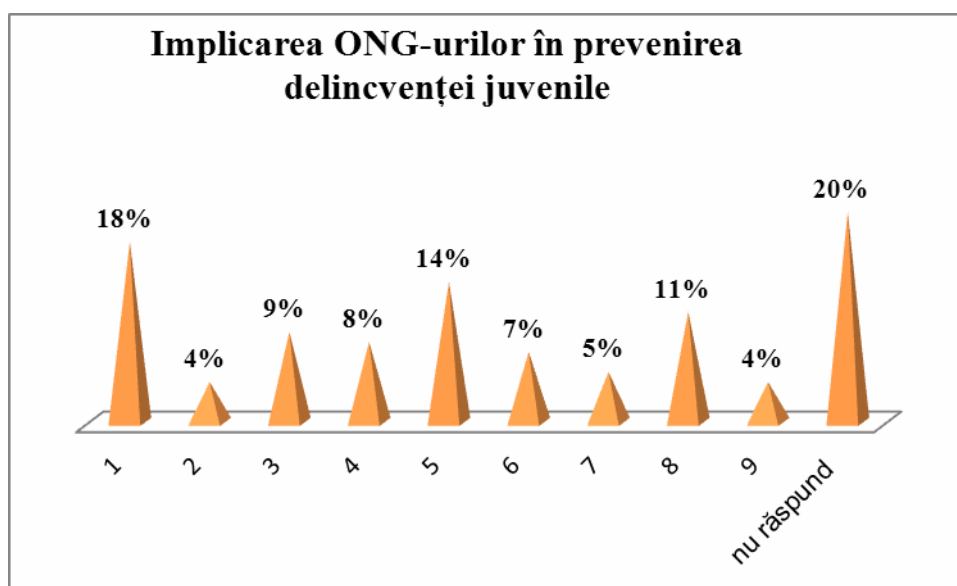
16 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a ONG în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 5, 14 % cu 7 și 12 % cu 6.

Polițiști, Gradul de implicare a ONG în activități de prevenire a delincvenței juvenile

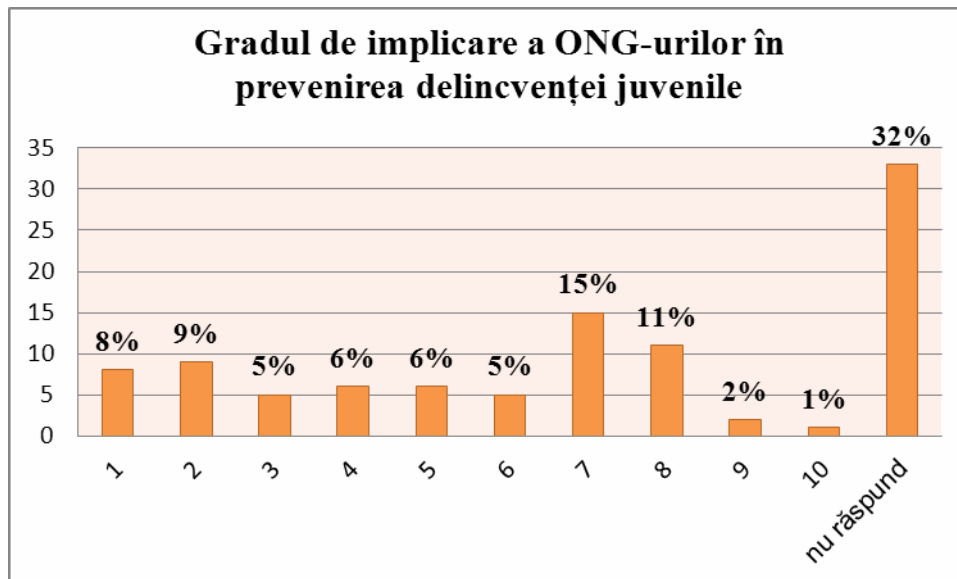
Reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a ONG în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 1 – 18 %, 5 – 14 %, 8 – 11 % și 3 – 9 %.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Gradul de implicare a ONG în activități de prevenire a delincvenței juvenile

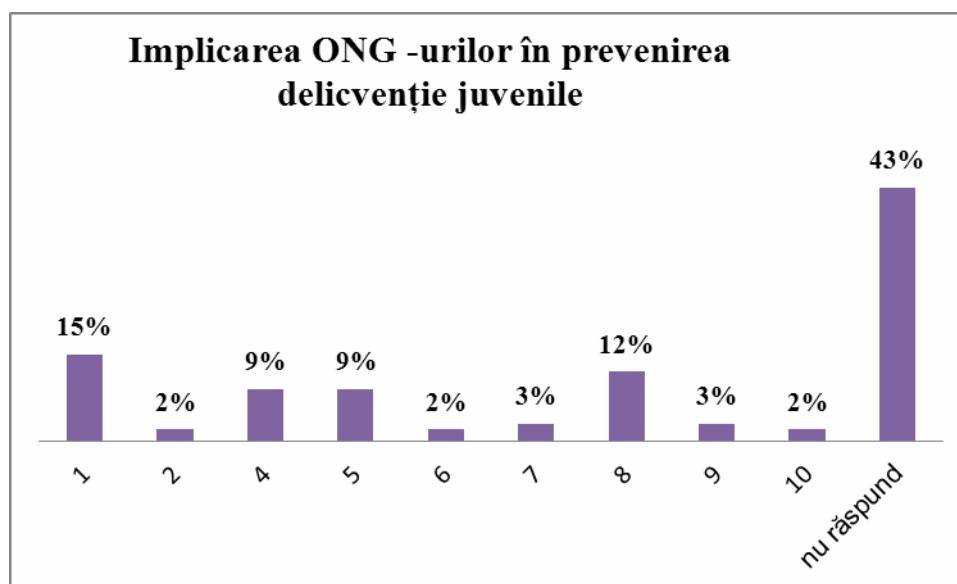
Profesorii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a ONG în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 7 – 15 %, 8 – 11 %, 2 – 9 % și 1 – 8 %.

Profesori, Gradul de implicare a ONG în activități de prevenire a delincvenței juvenile

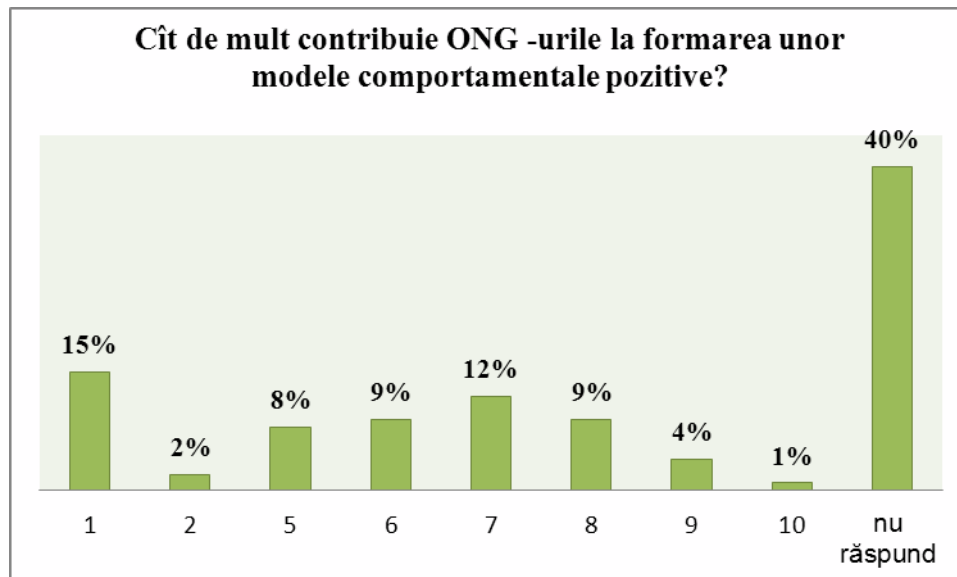
Părinții respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a ONG în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 1 – 15 %, 8 – 12 %, 4 și 5 câte 9 %.

Părinți, Gradul de implicare a ONG în activități de prevenire a delincvenței juvenile

Părinții, de asemenea au fost întrebați „Cât de mult contribuie ONG la formarea unor modele comportamentale pozitive pentru copiii lor”. Aprecierea este suficient de variată: 1 – 15 %, 7 – 12 %, 8 – 9 %, 6 – 9 %, 5 – 8 %.

Părinți, Contribuția ONG la formarea unor modele comportamentale pozitive

ONG-urile/asociațiile obștești desfășoară diverse activități în comunitate, elaborează și distribuie materiale informative și prestează servicii specializate (ex. asistență psihologică). ONG-urile/asociațiile obștești sunt active în oraș, însă în zona rurală acestea sunt practic inexistente. ONG-urile nu au programe direct orientate spre prevenire, dar tangențial activitatea se referă și la această componentă. Spre exemplu ONG-urile care desfășoară programe pentru adolescenți, realizând activități pentru combaterea consumului de droguri,

pentru lucrătorii sexului comercial, previn intrarea acestora în conflict cu legea. Activitatea ONG-urilor se apreciază ca una acceptabilă, dar aceste activități sunt difuze, pentru că depind de existența sau inexistența fondurilor financiare și nu sunt sistematizate.

Corespunzător, **planificarea activităților de prevenire a delincvenței juvenile trebuie să fie precedată de întocmirea listei de eventuali parteneri în localitate, așa încât potențialul ONG-urilor/asociațiilor obștești, ce oferă oportunități ocupaționale și educaționale pentru copii, să fie la maxim valorificat.**

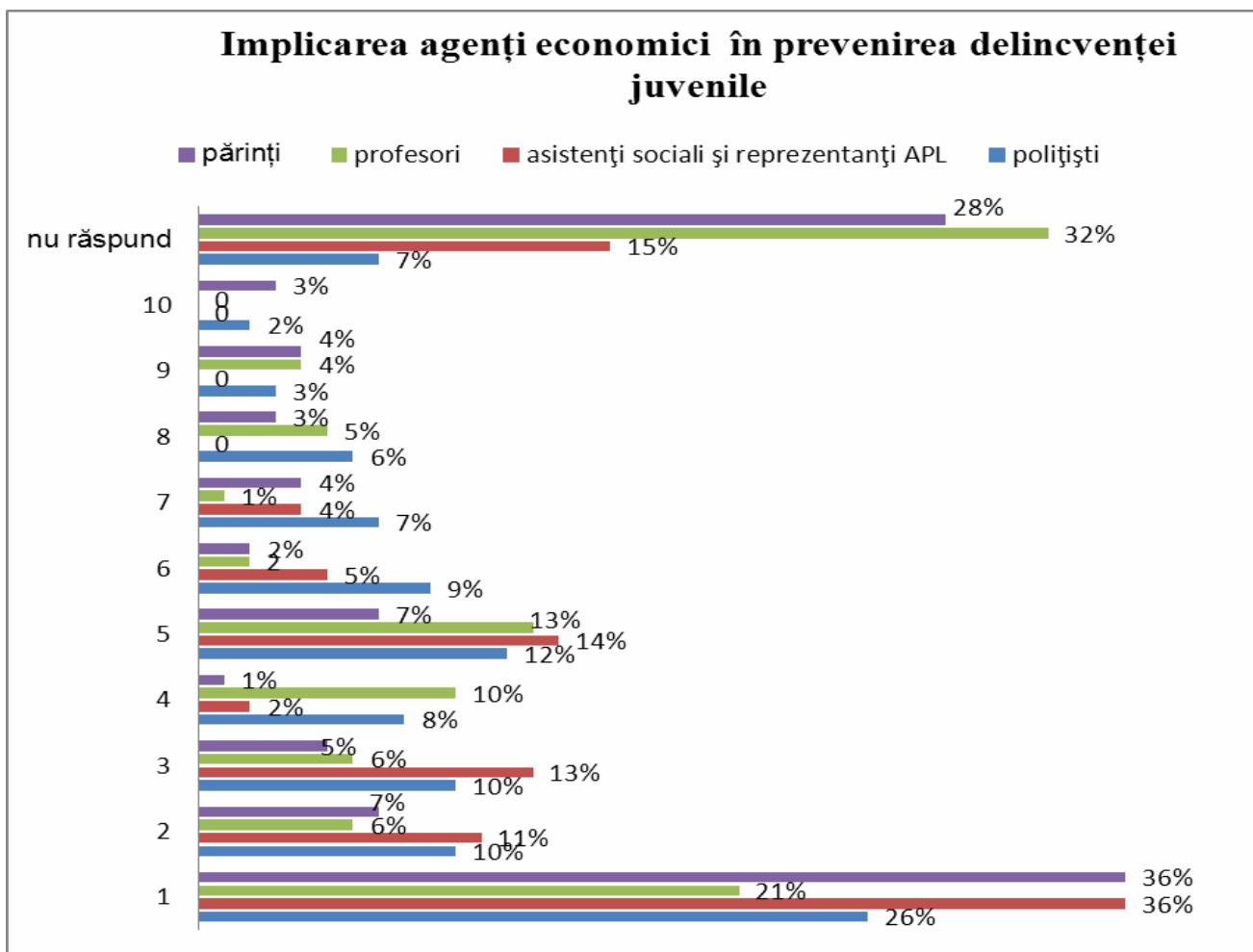
5. 7. 5 Implicarea agenților economici în activități de prevenire a delincvenței juvenile

Respondenții la chestionar au fost solicitați să aprecieze pe o scală de la 1 la 10 gradul de implicare a agenților economici în activități de prevenire a delincvenței juvenile (calificativul 1 – deloc, 10 – excelent).

26 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a agenților economici în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 1.

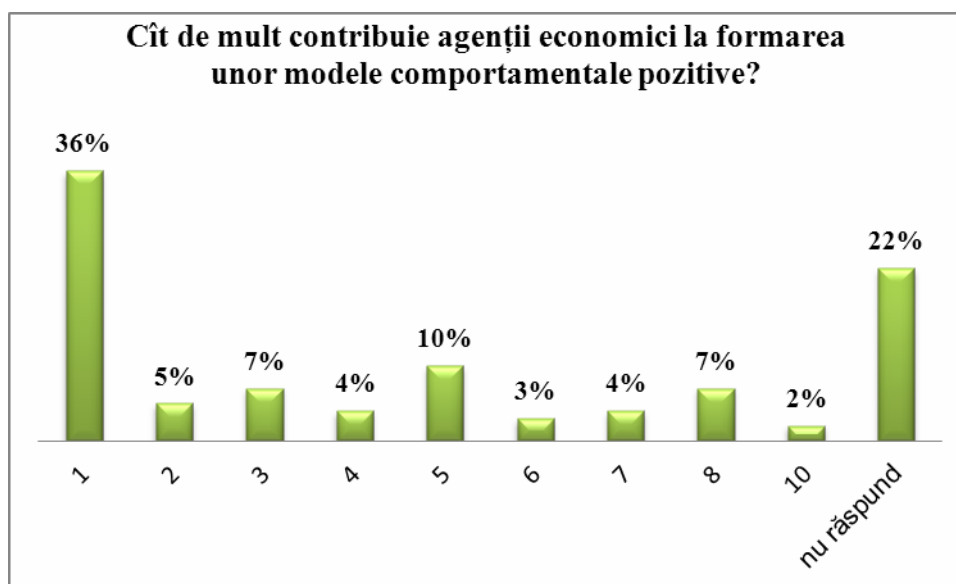
Reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a agenților economici în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 1 – 36 %, 2 – 11 %, 3 – 13 % și 5 – 14 %.

Profesorii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a agenților economici în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 1 – 21 %, 2 – 6 %, 3 – 6 %, 4 – 10 % și 5 – 13 %.

Părinții respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a agenților economici în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 1 – 36 %, 2 – 7 %, 3 – 5 %, 4 – 1 % și 5 – 7 %.

Părinții, de asemenea au fost întrebați „Cât de mult contribuie agenții economici la formarea unor modele comportamentale pozitive pentru copiii lor”. Aprecierea este una critică: 1 – 36 %, 2 – 5 %, 3 – 7 %, 4 – 4 % și 5 – 10 %.

Agenții economici, în general, intervin cu susținere atunci când sunt solicitați. De regulă, acordă suport financiar pentru organizarea anumitor activități educative, la școlarizarea copiilor. Unii agenți economici indirect fac activități de prevenire prin implicarea minorilor în muncă pentru activități sezoniere. Agenții economici, în special cei care au activități de comerț, nu se implică în prevenția delincvenței juvenile, din contra vând minorilor alcool și țigări.

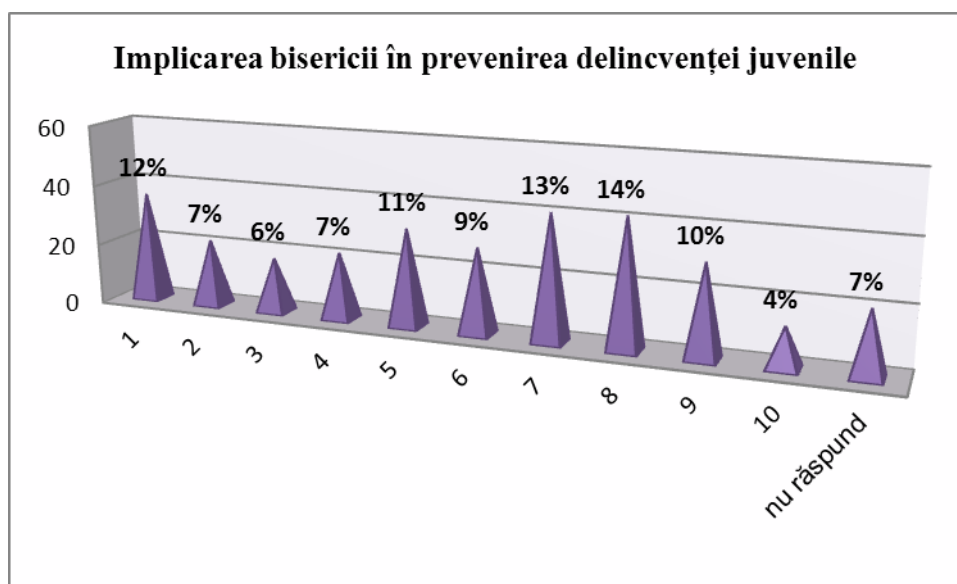
Corespunzător, având în vedere cauzele delincvenței juvenile, urmează a fi intensificată activitatea poliției de responsabilizare a agenților economici, dar și de sensibilizare referitor la problemele infracționalității în general și a delincvenței juvenile în localitate în particular.

5. 7. 6 Implicareabisericiiîn activităţi de prevenire a delincvenţei juvenile

Respondenţii la chestionar au fost solicitaţi să aprecieze pe o scală de la 1 la 10 gradul de implicare a bisericii în activităţi de prevenire a delincvenţei juvenile (calificativul 1 – deloc, 10 – excelent).

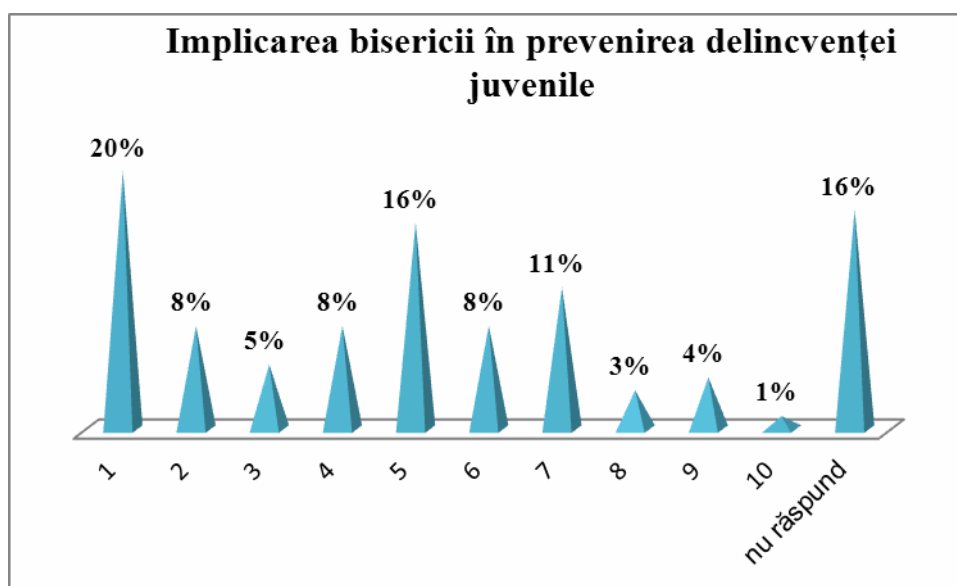
Câte 14 % dintre poliţiştii respondenţi la chestionar au apreciat gradul de implicare a bisericii în activităţi de prevenire a delincvenţei juvenile cu 8.

Poliţişti, Gradul de implicare a bisericii în activităţi de prevenire a delincvenţei juvenile

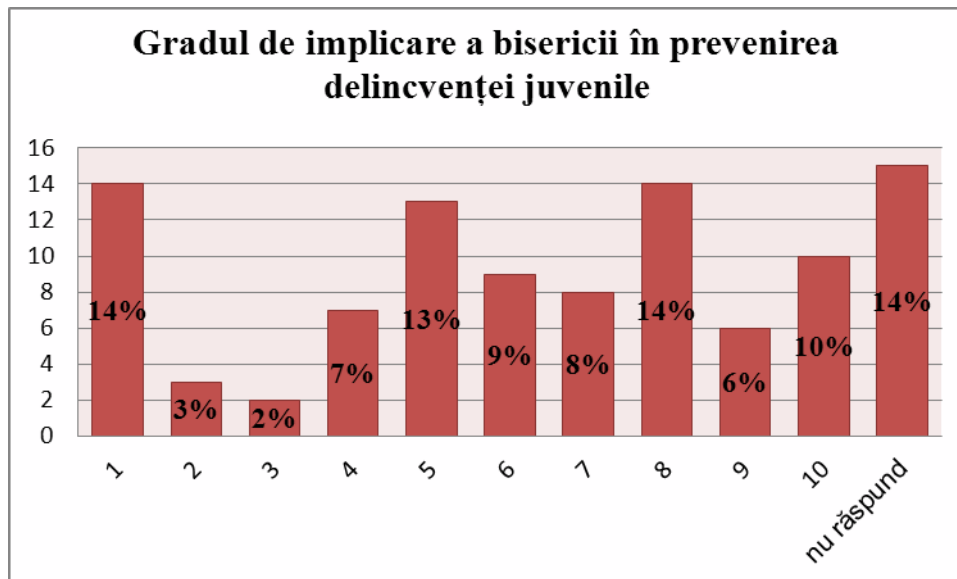
Reprezentanţii APL şi asistenţii sociali respondenţi la chestionar au apreciat gradul de implicare a bisericii în activităţi de prevenire a delincvenţei juvenile cu 1 – 20 %, 2 – 8 %, 3 – 5 %, 4 – 8 % şi 5 – 16 %.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Gradul de implicare a bisericii în activități de prevenire a delincvenței juvenile

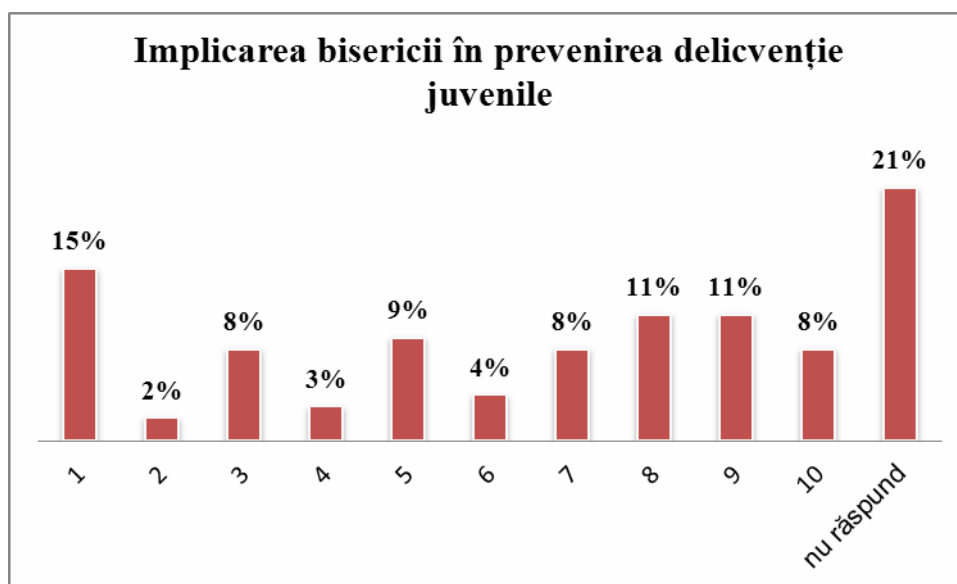
Profesorii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a bisericii în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 8 – 14 %, 1 – 14 %, 5 – 13 % și 10 – 10 %.

Profesori, Gradul de implicare a bisericii în activități de prevenire a delincvenței juvenile

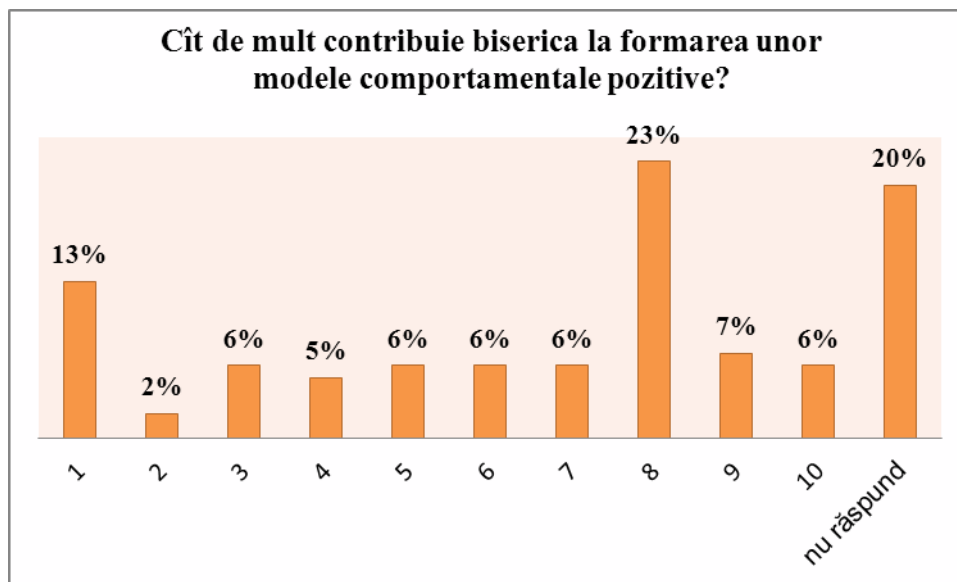
Părinții respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a bisericii în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 1 – 15 %, cu 8 și 9 – câte 11 %, 5 – 9 %.

Părinți, Gradul de implicare a bisericii în activități de prevenire a delincvenței juvenile

Părinții, de asemenea au fost întrebați „Cât de mult contribuie biserica la formarea unor modele comportamentale pozitive pentru copiii lor”. Aprecierile sunt suficient de variate: 8 – 23 %, 1 – 13 %, 3, 5, 6, 7 și 10 – câte 6 %.

Părinți, Contribuția bisericii la formarea unor modele comportamentale pozitive

În cadrul focus-grupurilor și interviurilor individuale, s-a menționat că biserica pe lângă activitățile de cult ar putea dezvolta și programe sociale care s-ar referi și la prevenirea delinvenței juvenile. S-au expus opinii și cu privire la implicarea reprezentanților diferitor confesiuni în activitatea de prevenție.

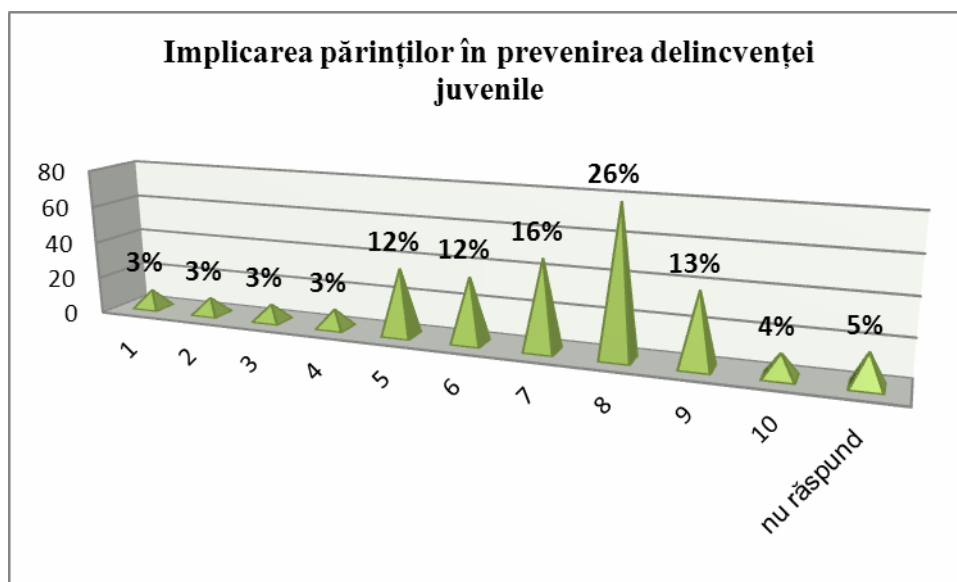
Luând în calcul capacitatea pe care o are biserica de influențare a unor comportamente individuale, ținând cont de faptul că biserica este separată de stat, subliniind că activitățile informative de prevenție primară a delincvenței juvenile urmează a fi asistate în mod benevol, constatăm că nici potențialul bisericii nu este valorificat pe deplin. Reiterăm, planificarea activităților de prevenire a delincvenței juvenile trebuie să fie precedată de întocmirea listei de eventuali parteneri în localitate, așa încât potențialul bisericii să fie valorificat, acolo unde este cazul

5. 7. 7 Implicarea părinților în activități de prevenire a delincvenței juvenile

Respondenții la chestionar au fost solicitați să aprecieze pe o scală de la 1 la 10 gradul de implicare a părinților în activități de prevenire a delincvenței juvenile (calificativul 1 – deloc, 10 – excelent).

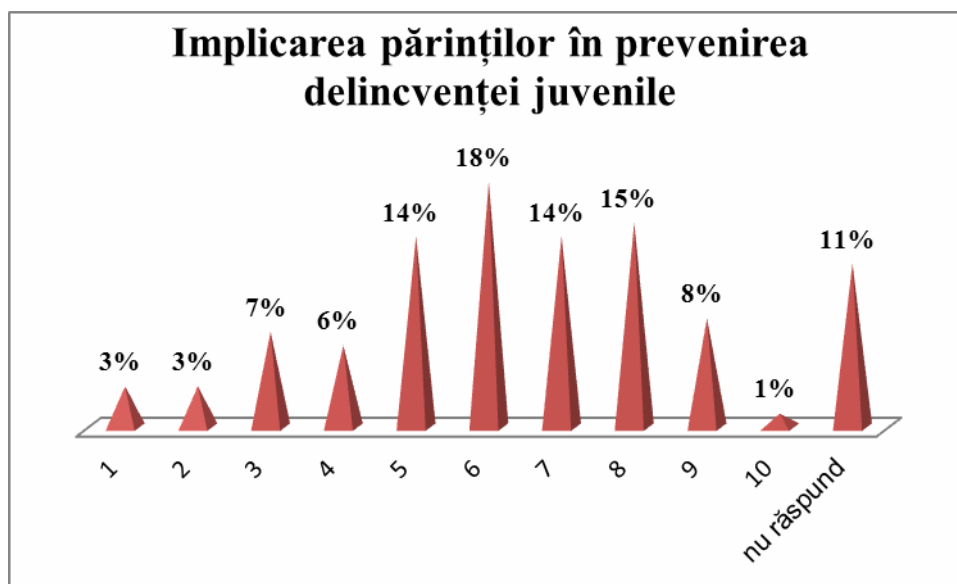
26 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a părinților în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 8, 16 % cu 7 și 13 % cu 9.

Polițiști, Gradul de implicare a părinților în activități de prevenire a delincvenței juvenile

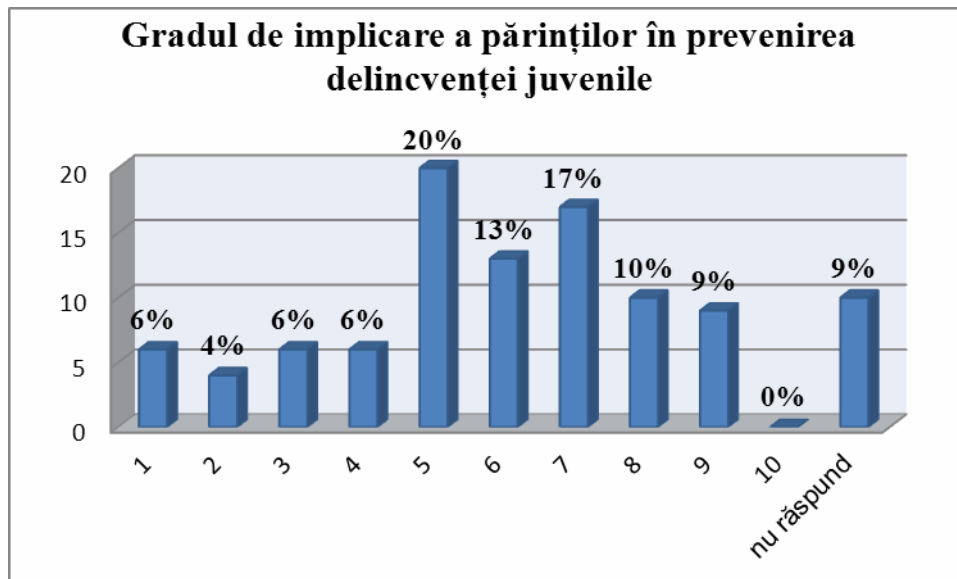
Reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a părinților în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 6 – 18 %, 8 – 15 %, 5 și 7 – câte 14 % și 9 – 8 %.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Gradul de implicare a părinților în activități de prevenire a delincvenței juvenile

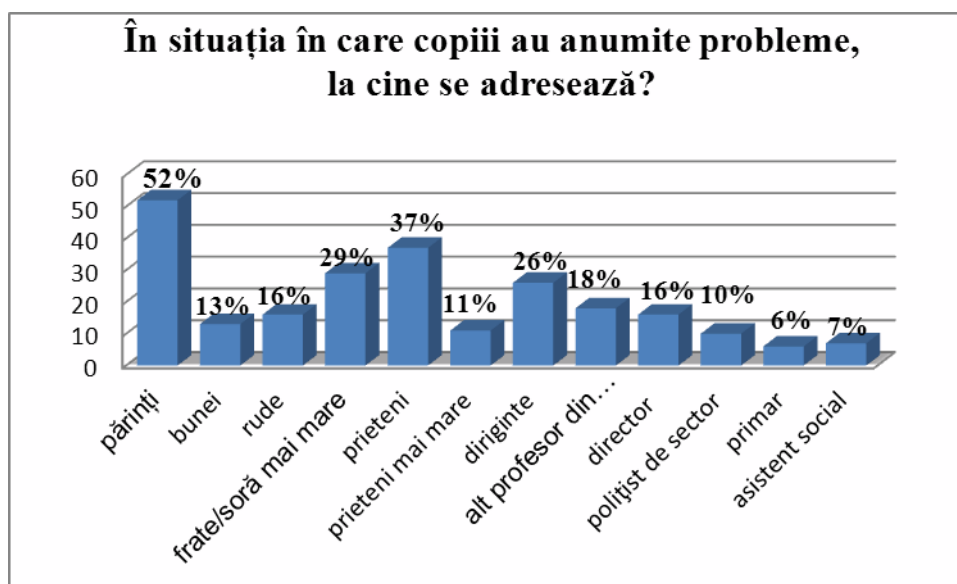
Profesorii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a părinților în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 5 – 20 %, 7 – 17 %, 6 – 13 % și 8 – 10 %.

Profesori, Gradul de implicare a părinților în activități de prevenire a delincvenței juvenile

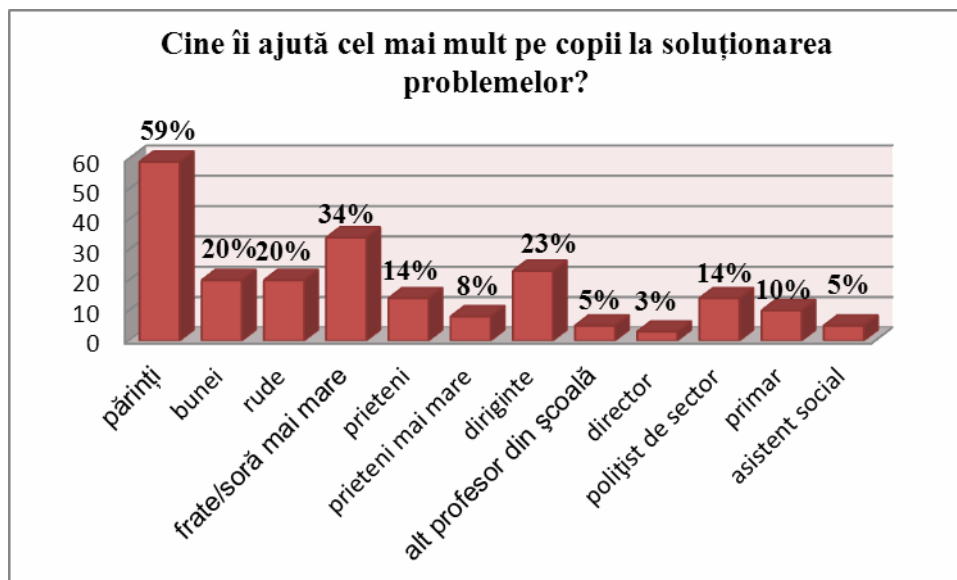
Rolul părinților pare să fie subestimat. La întrebarea „În situația în care copiii au anumite probleme, la cine se adresează?” 52% dintre copiii respondenți la chestionar au spus că se adresează la părinți, 37% la prieteni, iar 26% la diriginte.

Copii, În situația în care copiii au anumite probleme, la cine se adresează?

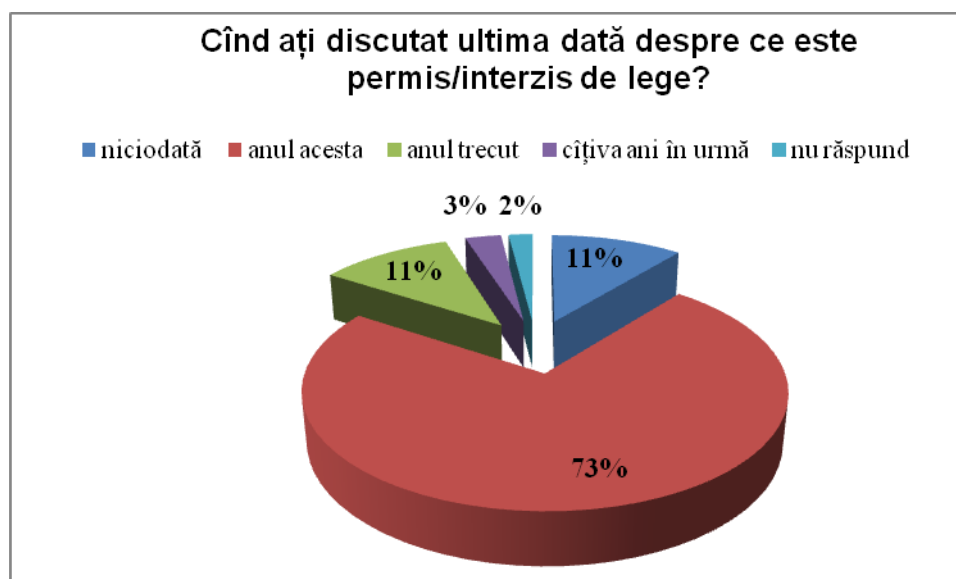
Tot părinții sunt cei îi ajută cel mai mult pe copii la soluționarea problemelor, fapt confirmat prin opțiunea a 59% dintre copiii respondenți la chestionar, urmați de fratele/sora mai marii pentru care au optat 34% și dirigințele -24%.

Copii, Cine îi ajută cel mai mult copiii în soluționarea problemelor?

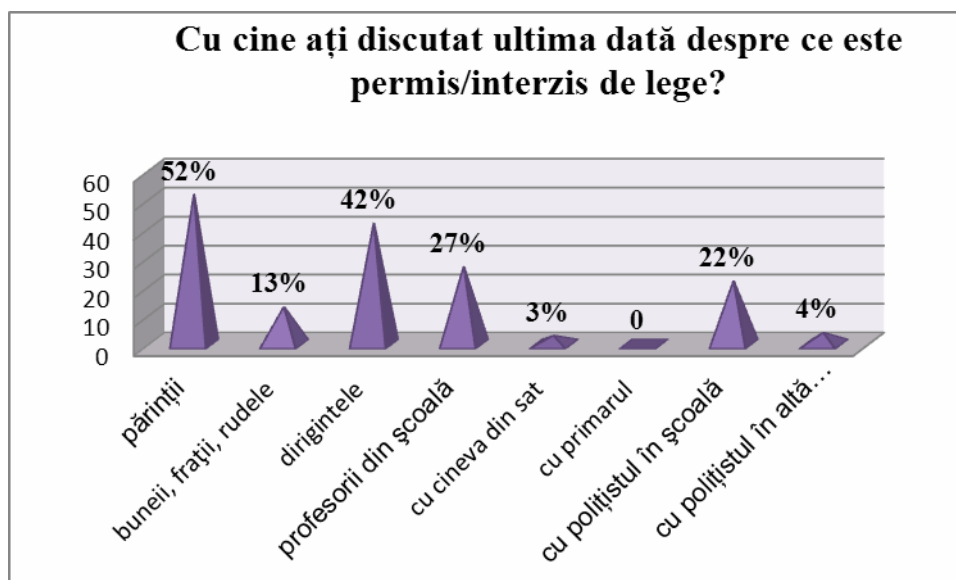
Fiind rugați să indice când au discutat ultima dată despre ce este permis/interzis de lege, 73% copii respondenți la chestionar au indicat că au discutatla acest subiect anul acesta, 11% au optat pentru răspunsurile - anul trecut și niciodată, 3% au abordat subiectul indicat câțiva ani în urmă, iar 2% au evitat să răspundă.

Copii, când ați discutat ultima dată despre ce este permis/interzis de lege?

Copiii discută despre ce este permis/interzis de lege cu părinții (52%), dirigințele (42%), profesorii din școală (27%)

Copii, discuția despre ce este permis/interzis de lege

Copiii participanți la focus grupuri au menționat că discută cu părinții, bunicii și frații mai mari și alți membri ai familiei despre faptele sale, despre ce este bine și ce este rău, despre cum trebuie să se comporte. Totodată s-a expus opinia că aceste subiecte au fost discutate și cu profesorii care îi învață ce este bine și ce este rău și să nu facă așa ca și copii cei răi care fură. Cel mai des copii vorbesc pe aceste teme la ora de diriginție și ora de educație civică, se întâmplă asta cam de două ori pe lună. Un suport informativ la acest subiect le oferă și părintele la biserică și profesoara de la școală duminicală, care îi „învață să nu frăm și ne dă exemple din Biblie”.

În ceea ce privește persoanele și instituțiile ce ar putea interveni ca să explice și să ajute copiii ca să nu pornească pe o asemenea cale, ***copiii și-au expus opinia că această responsabilitate aparține în primul rând părinților.*** Părinții trebuie să explice și să arate prin exemplu propriu ce este bine și ce e rău, să îi învețe să muncească, elementar să pornească de la a face curățenie și să facă muncii ușoare. „*Părinții să nu își dea copiii la casa de copii și să nu îi bată mai bine ar fi să vorbească cu ei, copii pot să înțeleagă. Să le explice copiilor ceea ce nu este bine și să le spună care vor fi consecințele*”

Copiii au mai susținut că părinții nu trebuie să fie foarte permisivi, dar nici să nu aplice un sistem de educație inflexibil și violent. În funcție de fiecare copil, părinții indentifică care este acea limită de libertate pe care o acordă copilului său. „*Părinții trebuie să aibă încredere în copiii lor, să nu pună la îndoială ceea ce spune copilul, să îi asculte și să nu îi pună numai să învețe, dar să le permită să se ocupe și cu ceea ce le place lor*”.

Copiii au făcut referire și la obligația părinților de a își întreține proprii copii, indicând că „*părinții trebuie să îi asigure material pe copil, dar să nu le dea bani în exces că de multe ori copiii ar putea să îi cheltuie pe lucruri interzise*”.

În opinia copiilor, și psihologul școlar ar trebui să facă activități de prevenire. Copii ce au enunțat că în școala în care învață este un psiholog școlar, îl cunosc, este în fiecare zi în școală, aplică anumite teste la întreaga casă. Participanții au enunțat că deși au avut probleme, nu s-au adresat la acest psiholog pentru că nu au avut încredere, nu au fost încrezuți că aceasta va păstra confidențialitatea. Copiilor le-a fost frică că psihologul va divulga problema lor la alte persoane- director, părinți, alți profesori, care ar putea să îi eticheteze sau ridiculizeze. Pentru a avea încredere psiholog, acesta trebuie să fie mai puțin autoritar și să stabilească contacte pozitive cu copii și să îi încurajeze să se adreseze la psiholog ori de câte ori au o problemă.

Referitor la unii părinți, participanții la studiu au făcut comentarii suficient de dure: „unii sunt indiferenți față de propriii copii după comiterea infracțiunilor nu tocmai să se implice în activități de prevenire”, „nu se mai trezesc” etc. Este notoriu că anume părinții sunt factorul cel mai de influență asupra comportamentului copiilor, astfel urmează ca ***specialiștii să fie dotați cu abilitățile necesare de comunicare și convingere a părinților, chiar și în contexte dificile.***

În cadrul focus grupurilor și interviurilor individuale, s-a menționat ***necesitatea de consultanță și pregătire a părinților prin revitalizarea cluburilor de părinți.*** Cluburile sau școlile părinților ar

dezvolta competențe viitori părinți. Responsabilizarea părinților se poate realiza prin modificarea și completarea art. 63 din Cod Contravențional, cu schimbarea sancțiunii din amendă în muncă neremunerată în folosul comunității. În contextul celor menționate, se afirmă și necesitatea sensibilizării populației cu referire la prevenția delincvenței, prin mass media difuzând diferite materiale informative la acest subiect.

Totodată s-a menționat că este necesar ca *persoanele cu autoritate morală în comunitate (primarii, preoții, profesorii, consilieri etc)* să meargă din casă în casă *să informeze părinții și populația cu referire la prevenirea delincvenței*. Aceste activități vor contribui la creșterea gradului de conștientizare a necesității de implicare a persoanelor private în prevenirea delincvenței juvenile.

Copiii discută cu părinții, bunei și frații mai mari și alți membri ai familiei despre faptele sale, despre ce este bine și ce este rău, despre cum trebuie să se comporte, subliniind că responsabilitatea de ajutor aparține în primul rând părinților și nu instituțiilor publice. Copiii au mai susținut că părinții nu trebuie să fie foarte permisivi, dar nici să aplice un sistem de educație inflexibil și violent. Copiii au făcut referire și la obligația părinților de a își întreține proprii copii. Unii specialiști consideră, însă, că este prea dificil de a implica părinții în activități de prevenire a delincvenței juvenile.

Urmează ca toți specialiștii ce lucrează cu și pentru copii să fie dotați cu abilitățile necesare de comunicare și convingere a părinților, chiar și în contexte dificile. Subsecvent, în situația în care părinții vor dori să se implice în activități de prevenire a delincvenței juvenile, autoritatea morală a părinților urmează a fi valorificată la maxim.

5. 7. 8 Implicarea rudelor, vecinilor, buneilor, altor persoane private în activități de prevenire a delincvenței juvenile

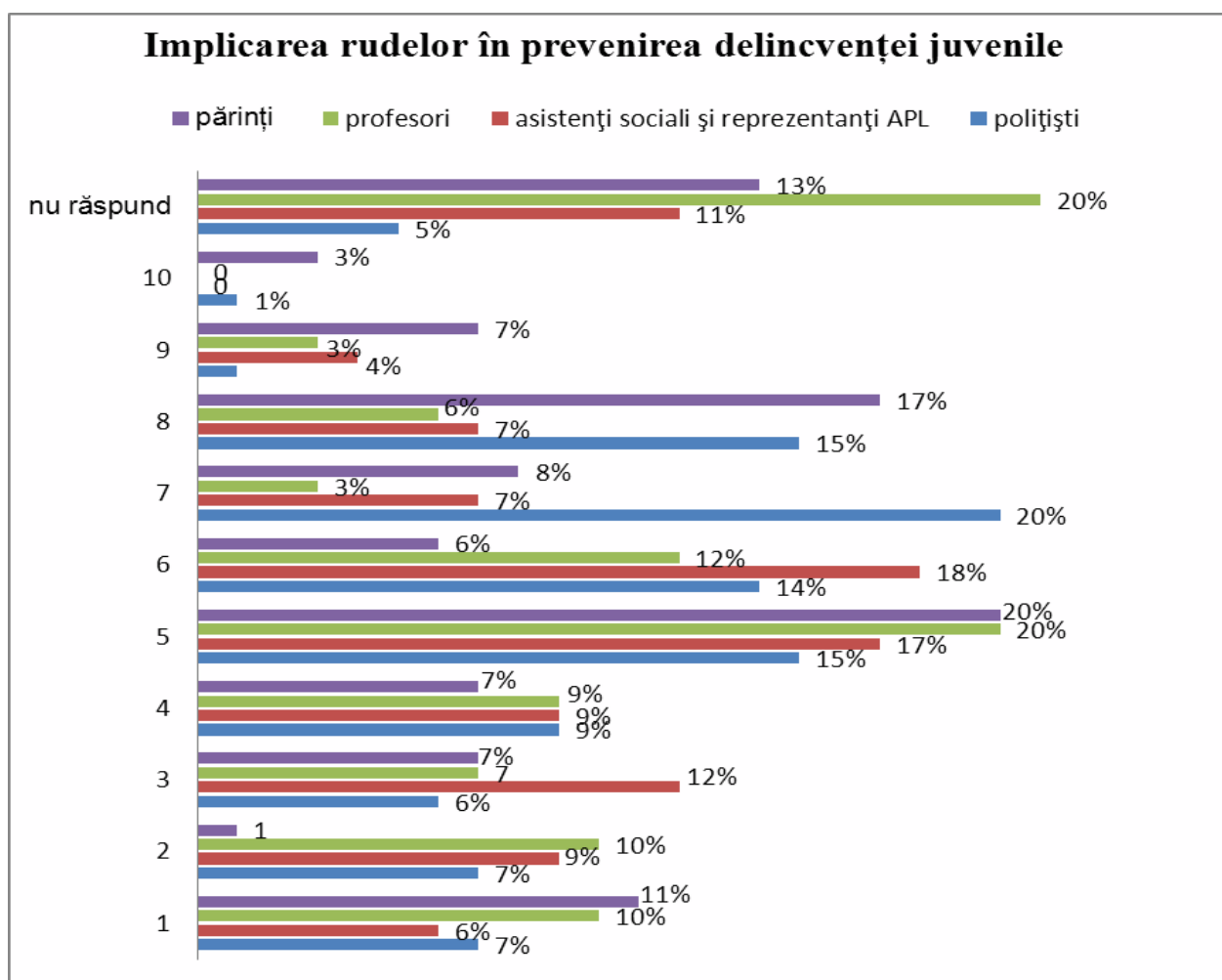
Respondenții la chestionar au fost solicitați să aprecieze pe o scală de la 1 la 10 gradul de implicare a rudelor, vecinilor, buneilor copiilor în situații de risc și altor persoane private în activități de prevenire a delincvenței juvenile (calificativul 1 – deloc, 10 – excelent).

20 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a rudelor copiilor în situații de risc în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 7, iar câte 15 % cu 5.

Reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a rudelor copiilor în situații de risc în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 6 – 18 %, 5 – 17 %, 3 – 12 % și 2 și 4 – câte 9 %.

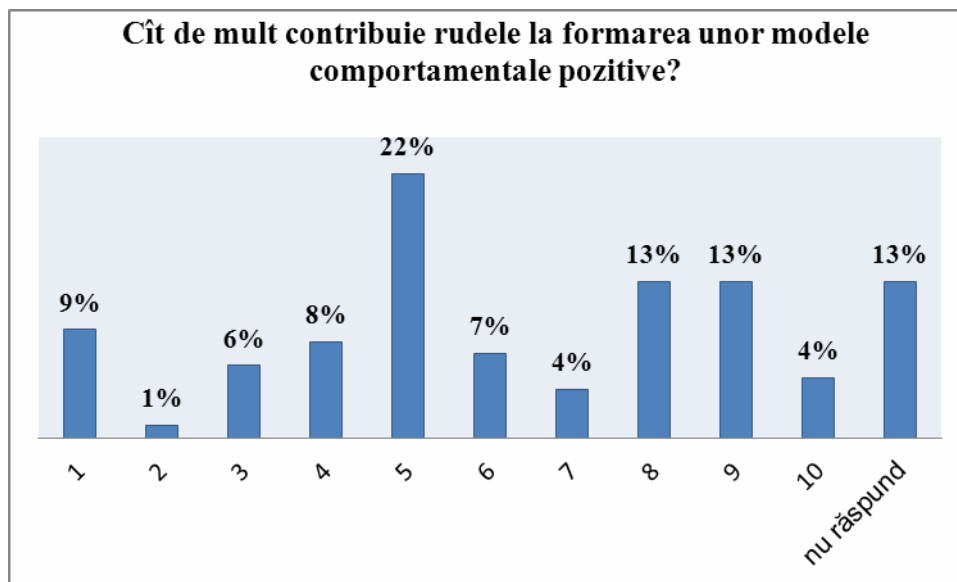
La rândul lor profesorii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a rudelor copiilor în situații de risc în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 5 – 20 %, 6 – 12 %, 1 și 2 – câte 10 %.

Părinții respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a rudelor copiilor în situații de risc în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 5 – 20 %, 8 – 17 %, 6 – 7 % și 1 – 11 %.

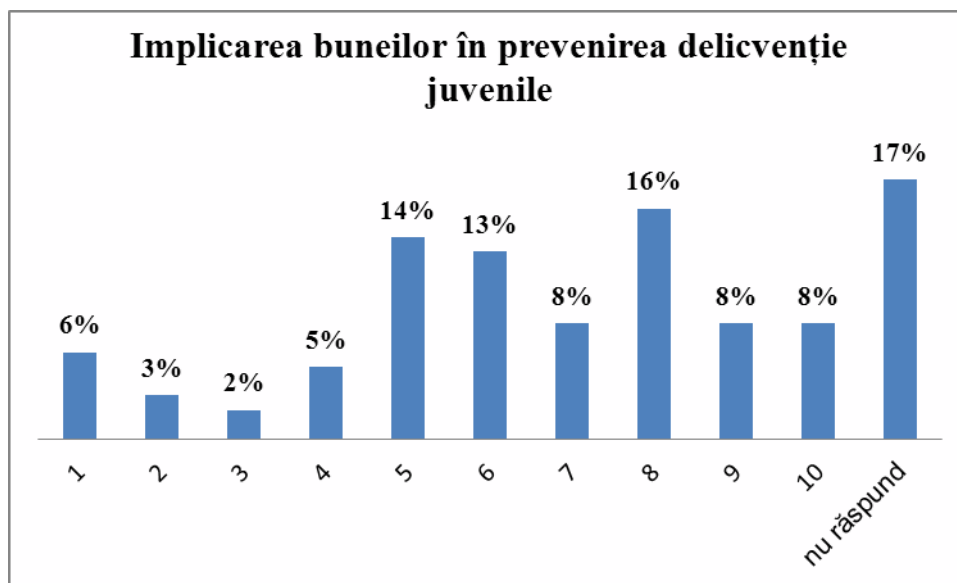
Părinții, de asemenea au fost întrebați „Cât de mult contribuie rudele copiilor în situații de risc la formarea unor modele comportamentale pozitive pentru copiii lor”. Aprecierea este suficient de variată: 5 – 22 %, 8 și 9 – câte 13 %.

Părinți, Contribuția rudelor copiilor în situații de risc la formarea unor modele comportamentale pozitive

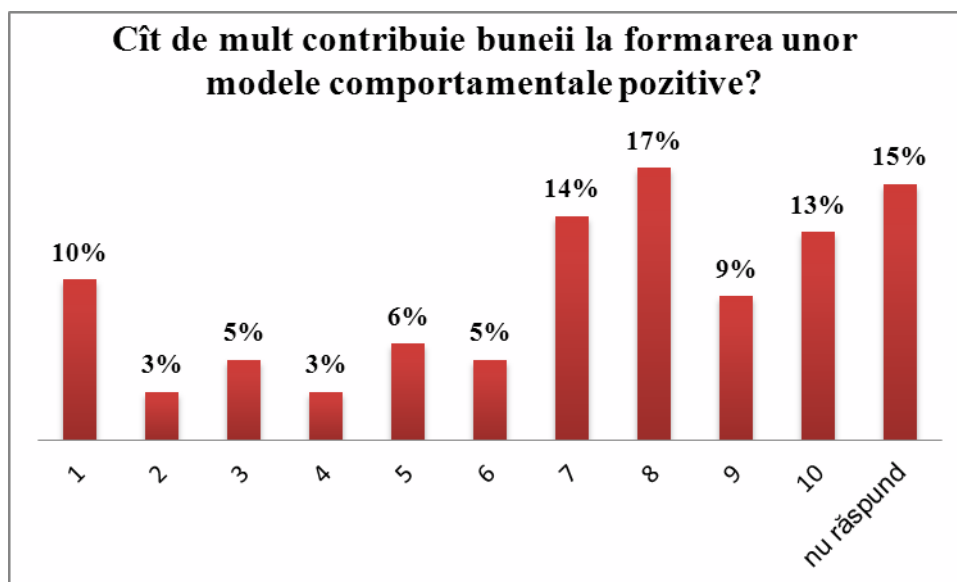
Părinții respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a bunelor copiilor în situații de risc în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 8 – 16 %, 7 – 8 %, 6 – 13 % și 5 – 14 %.

Părinți, Gradul de implicare a bunelor copiilor în situații de risc în activități de prevenire a delincvenței juvenile

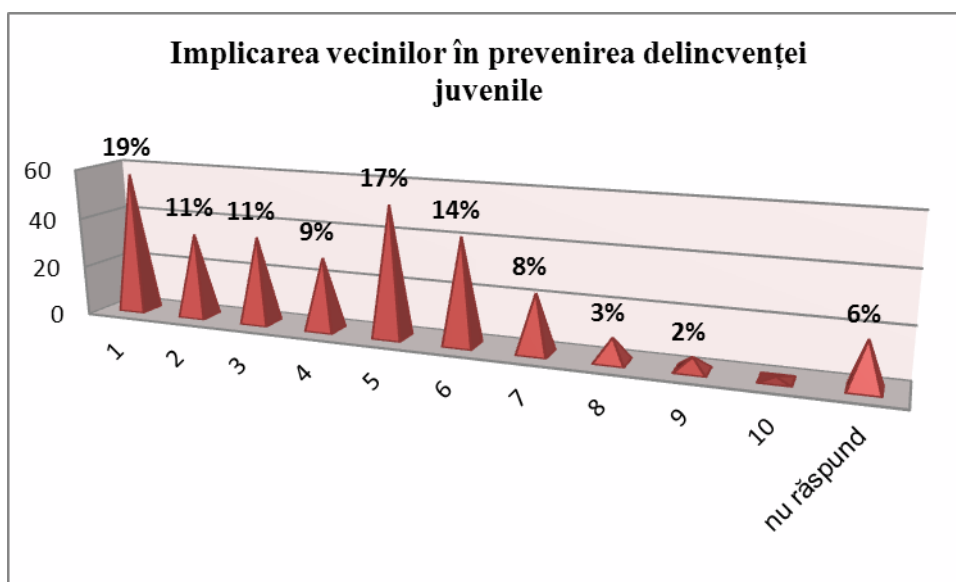

Părinții, de asemenea au fost întrebați „Cât de mult contribuie bunicii copiilor în situații de risc la formarea unor modele comportamentale pozitive pentru copiii lor”. Aprecierea este suficient de înaltă: 10 – 13 %, 9 – 9 %, 8 – 17 %, 7 – 14 % și 6 – 5 %.

Părinți, Contribuția bunecilor copiilor în situații de risc la formarea unor modele comportamentale pozitive

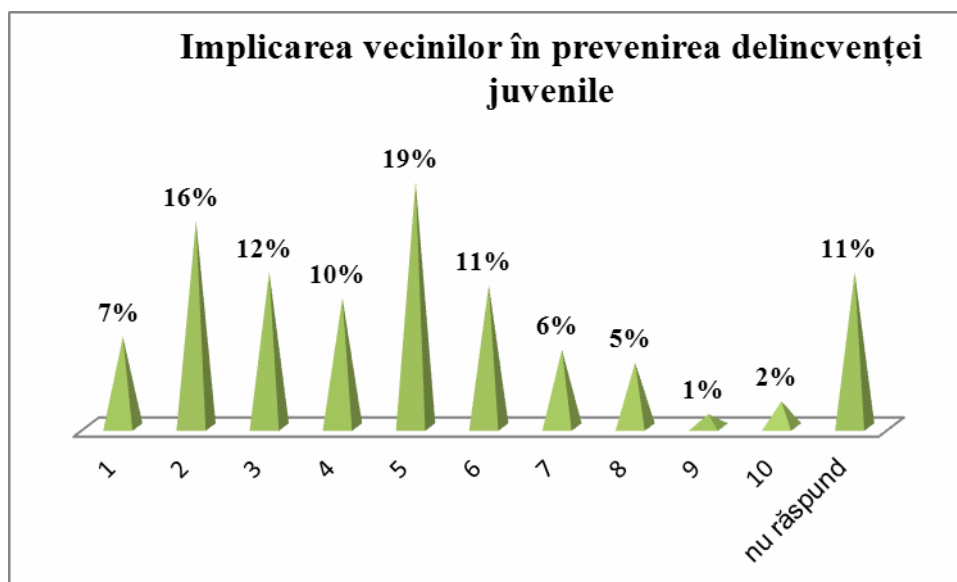

19 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a vecinilor copiilor în situații de risc în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 1, 17 % cu 5.

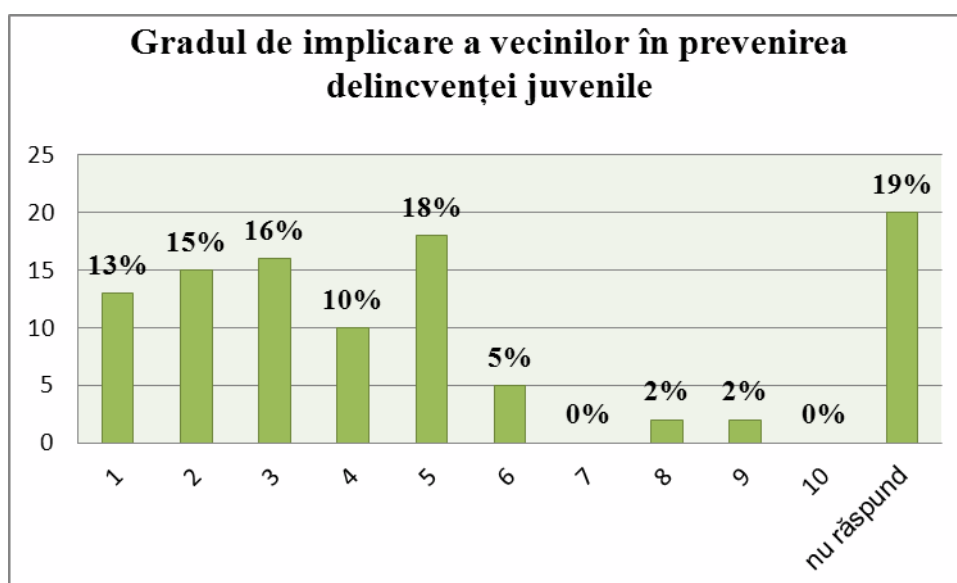
Reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a vecinilor copiilor în situații de risc în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 5 – 19 %, 2 – 16 %, 3 – 12 % și 6 – 11 %.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Gradul de implicare a vecinilor copiilor în situații de risc în activități de prevenire a delincvenței juvenile

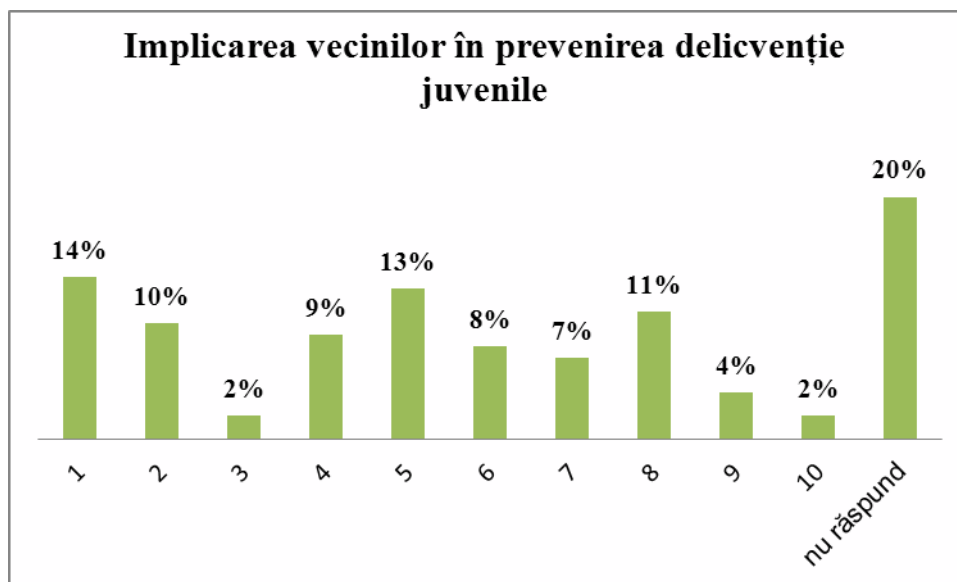
Profesorii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a vecinilor copiilor în situații de risc în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 1 – 13 %, 2 – 15 %, 3 – 16 %, 4 – 10 % și 5 – 18 %.

Profesori, Gradul de implicare a vecinilor copiilor în situații de risc în activități de prevenire a delincvenței juvenile

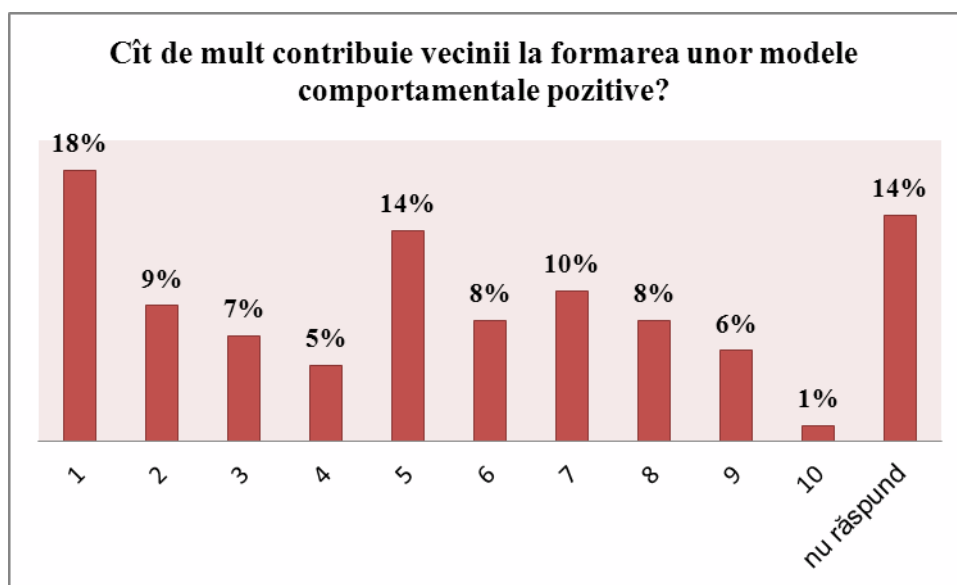
Părinții respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a vecinilor copiilor în situații de risc în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 1 – 14 %, 5 – 13 %, 8 – 11 % și 2 – 10 %.

Părinți, Gradul de implicare a vecinilor copiilor în situații de risc în activități de prevenire a delincvenței juvenile

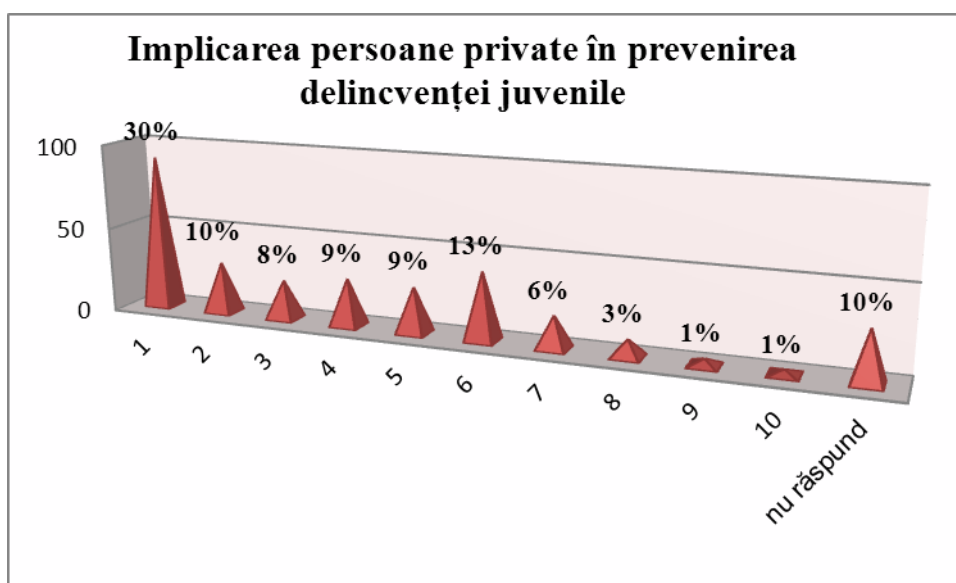

Părinții, de asemenea au fost întrebați „Cât de mult contribuie vecinii copiilor în situații de risc la formarea unor modele comportamentale pozitive pentru copiii lor”. Aprecierea este suficient de variată: 1 – 18 %, 2 – 9 %, 3 – 7 %, 4 – 5 % și 5 – 14 %.

Părinți, Contribuția vecinilor copiilor în situații de risc la formarea unor modele comportamentale pozitive

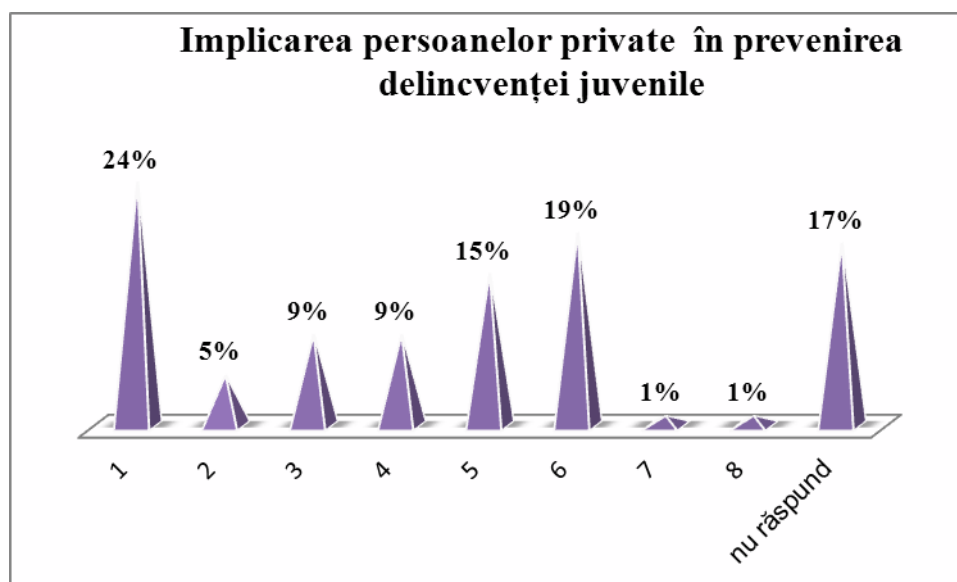

30 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a altor persoane private (ex. voluntari) în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 1, iar 13 % cu 6.

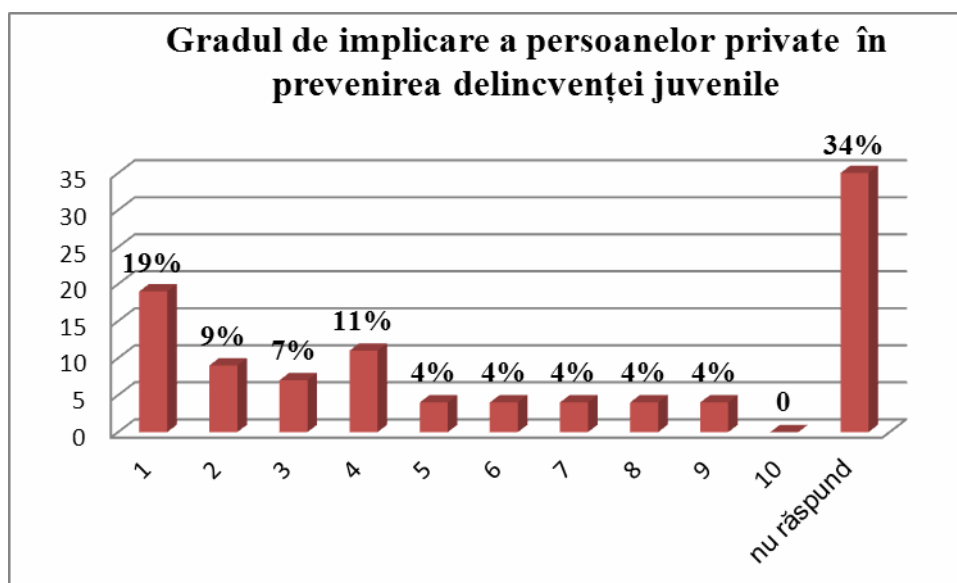

Reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a unor persoane private în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 1 – 24 %, 2 – 5 %, 3 și 4 – câte 9 %, 5 – 15 % și 6 – 19 %.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Gradul de implicare a unor persoane private în activități de prevenire a delincvenței juvenile

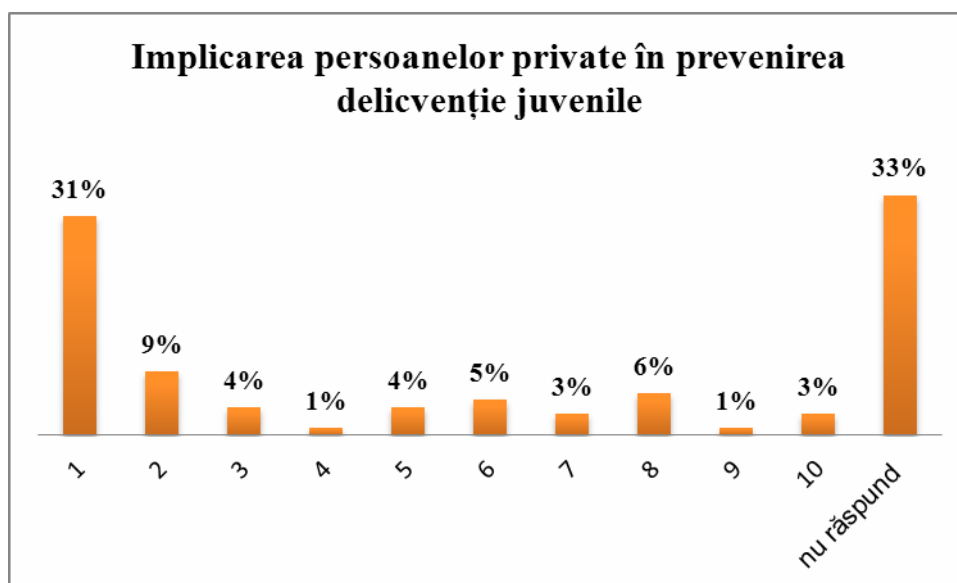

La rândul lor profesorii respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a unor persoane private în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 1 – 19 %, 2 – 9 %, 3- 7 %, 4 – 11 %.

Părinții respondenți la chestionar au apreciat gradul de implicare a unor persoane private în activități de prevenire a delincvenței juvenile cu 1 – 31 %, 2 – 9 %, 3 – 4.

Părinți, Gradul de implicare a unor persoane private în activități de prevenire a delincvenței juvenile

Persoanele private nu prea se implică în prevenirea delincvenței juvenile, doar dacă fac activități de informare în particular, dar acestea nu sunt cunoscute. Părinții sunt indiferenți față de conduitele altor copii, iar alții chiar și față de proprii copii. ***Nici vecinii nu se implică în prevenție și de regulă sunt indiferenți față de soarta și comportamentul copiilor străini***, atât timp cât nu atentează la bunurile lor. În cadrul focus grupurilor, participanții au opinat: „Noi nu putem să le delegăm careva responsabilități vecinilor, putem doar să îi sensibilizăm ca ei să

devină un suport în prevenirea delincvenței”. Indiferența vecinilor este determinată și de prejudecata existentă în cultura noastră că „rufele se spală în familie”. Totuși, ***în unele cazuri rudele sau afinii oferă suport autorităților pentru a preveni anumite comportamente distructive.***

Vom sublinia însă opinia ***copiilor participanți la focus grupuri.*** Aceștia ***văd suportul persoanelor private nu ca o activitate, program, dar ca un mod de convingere,*** fapt ce trebuie să ridice semne de întrebare la specialiștii ce lucrează pentru copii referitor la faptul cum ei ca specialiști tratează factorul privat în activitatea de protecție și suport a copiilor. Copiii au subliniat că „oamenii din jur trebuie să nu fie indiferenți să îi ajute pe copii care sunt mai puțin cuminți, să ajute pe copiii din familiile sărace, ca copiii din aceste familii să nu fure”.

Atragerea persoanelor private în activitatea de prevenire a delincvenței juvenile implică riscuri și poate fi chiar contraproductivă, este o chestie cazuală. Totuși, instituțiile publice responsabile de prevenirea delincvenței juvenile urmează să sensibilizeze comunitatea ca membrii comunității să devină un suport în prevenirea delincvenței juvenile prin referirea copiilor în situații de risc de a comite infracțiuni către instituții publice, implicarea instituțiilor publice în suportul și protecția acestor copii dar și prin valorificarea autorității morale care poate influența comportamentul copiilor și tinerilor.

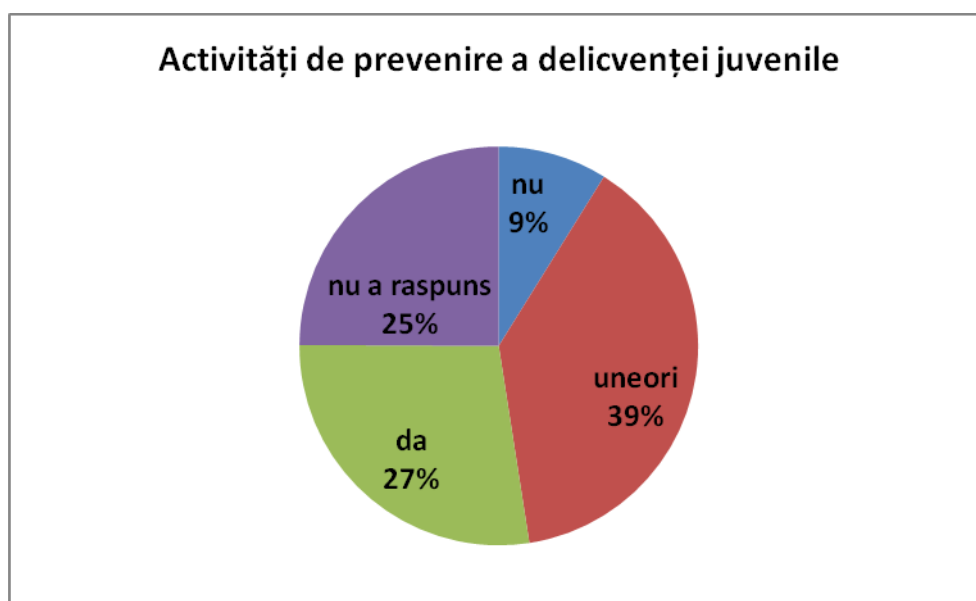
5. 8 ACTIVITĂȚI DE PREVENIRE A DELINCVENȚEI JUVENILE ÎN COMUNITATE

5. 8. 1 Disponibilitatea activităților de prevenire a delincvenței juvenile la nivel local

Participanții la chestionare au fost întrebați despre disponibilitatea programelor și activităților de prevenire a delincvenței juvenile la nivel local.

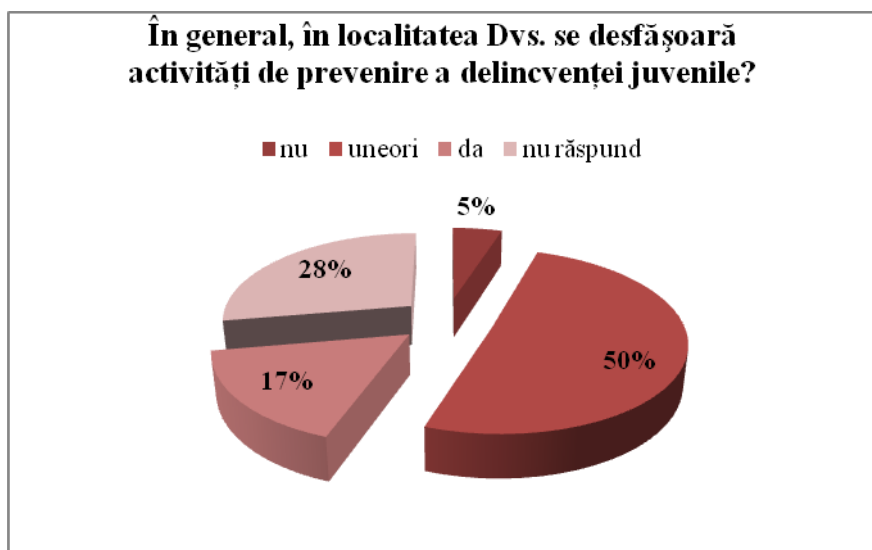
39 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au indicat că în localitatea de domiciliu uneori se desfășoară activități de prevenire a delincvenței juvenile, 27% au afirmat cu fermitate că asemenea activități se desfășoară și doar 9 % au spus că nu se face prevenție. Sigur, aici trebuie de avut în vedere că autoaprecierea polițiștilor este una subiectivă.

Polițiști, Disponibilitatea programelor/activităților de prevenire a delincvenței juvenile la nivel local

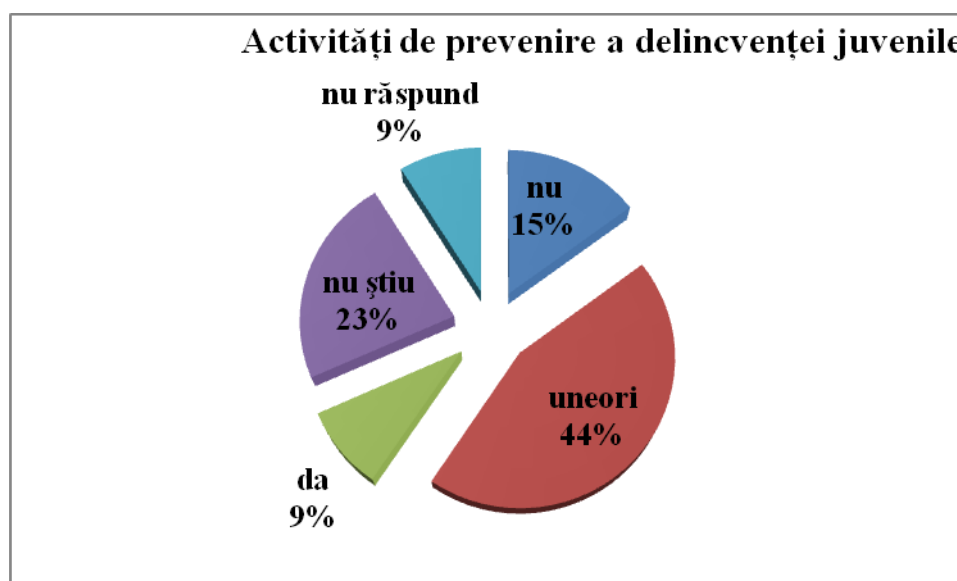
Răspunsurile polițiștilor urmează a fi coroborate cu răspunsurile date de către alte categorii de respondenți. **50% dintre reprezentanții APL și asistenți sociali respondenți la chestionar sunt de părere că uneori asemenea activități se desfășoară în localitatea lor**, 17% susțin cu certitudine că în localitatea de domiciliu se desfășoară activități de prevenire a delincvenței juvenile, iar 5% au optat pentru răspunsul nu. Luând în calcul și răspunsurile din cadrul focus grupurilor, cele 28% de non-răspuns trebuie înțelese în sensul că APL și asistenții sociali nu cunosc depre activitatea de prevenire a delincvenței juvenile desfășurate de către alți actori comunitari.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Disponibilitatea programelor/activităților de prevenire a delincvenței juvenile la nivel local

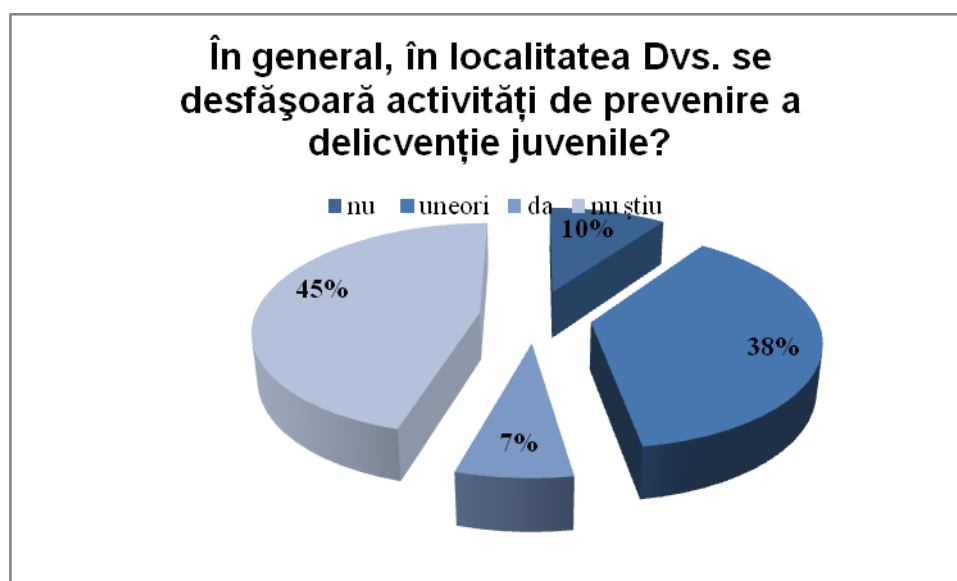
Profesorii au indicat în proporție de **44 %** că **în localitatea de domiciliu uneori se desfășoară activități de prevenire a delincvenței juvenile**, 15% susțin că asemenea activități nu se fac, 9% au afirmat cu fermitate că asemenea activități se desfășoară, iar 23 % nu au răspuns. Similar, cele 23 % de non-răspuns trebuie înțelese în sensul că profesorii nu cunosc despre activitatea de prevenire a delincvenței juvenile desfășurate de către alți actori comunitari.

Profesori, Disponibilitatea programelor/activităților de prevenire a delincvenței juvenile la nivel local

Părinții au fost ușor mai critici, 30% din respondenți fiind de părere că uneori asemenea activități se desfășoară în localitatea lor, 7% susțin cu certitudine că în localitatea de domiciliu se desfășoară activități de prevenire a delincvenței juvenile, 10% au optat pentru răspunsul nu, iar 45% nu au oferit un răspuns la această întrebare. În acest ultim caz, 45 % de non-răspuns duce atât la ideea necunoașterii de către grupurile țintă a activităților de prevenire a delincvenței juvenile, cât și de atitudinea locuitorilor din comunitate față de inactivitatea instituțiilor din comunitate.

Părinți, Disponibilitatea programelor/activităților de prevenire a delincvenței juvenile la nivel local

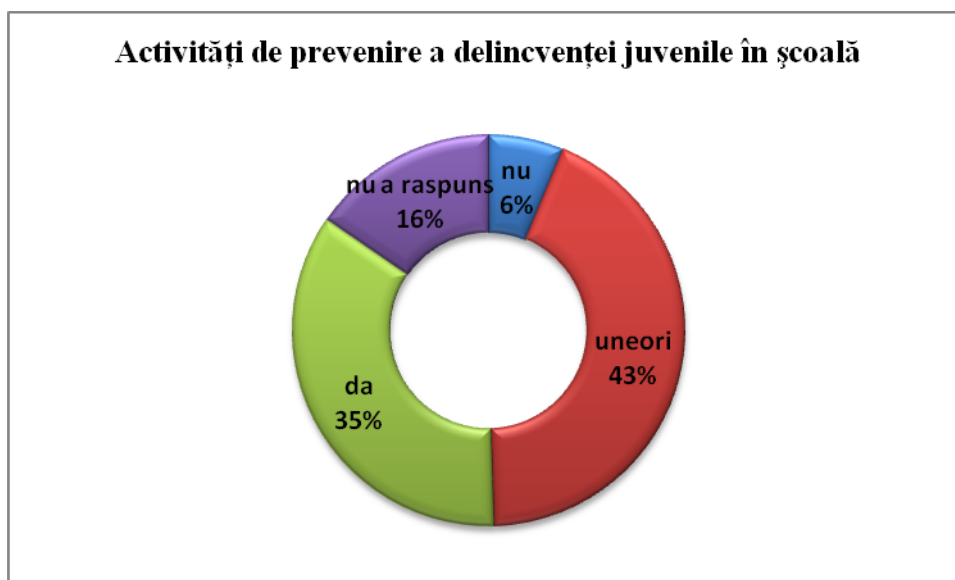
Astfel, 39 % dintre polițiștii, 44 % dintre profesori, 30 % dintre părinți și 50% dintre reprezentanții APL și asistenți sociali respondenți la chestionar sunt de părere că uneori se desfășoară în localitatea lor activități de prevenire a delincvenței juvenile.

Pentru a spori nivelul încrederii în instituțiile din comunitate, dar și pentru o mai bună implicare a varii actori comunitari, inclusiv a părinților în activități de prevenire a delincvenței juvenile, este necesar ca instituțiile ce desfășoară activități de prevenire a delincvenței juvenile să informeze publicul larg și potențialii parteneri despre activitățile desfășurate.

5. 8. 2 Disponibilitatea activităților de prevenire a delincvenței juvenile în școală

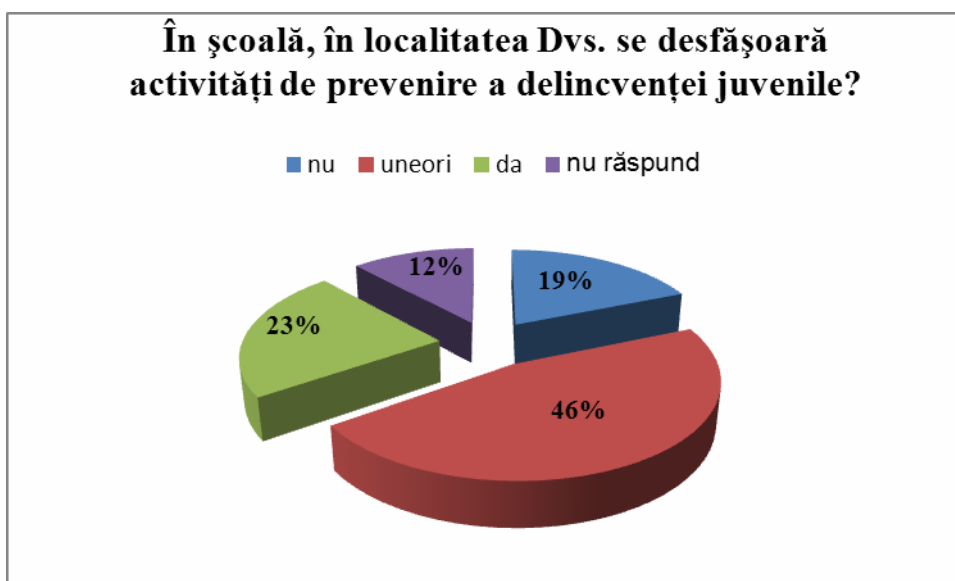
Prezintă interes modalitatea în care sunt desfășurate activitățile de prevenire a delincvenței juvenile. 35 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au indicat că în școală se desfășoară activități de prevenire a delincvenței juvenile, 43 % au afirmat că doar uneori în școală se desfășoară asemenea activități, iar 6 % au afirmat că asemenea activități nu se desfășoară.

Polițiști, Desfășurarea unor activități de prevenire a delincvenței juvenile în școală

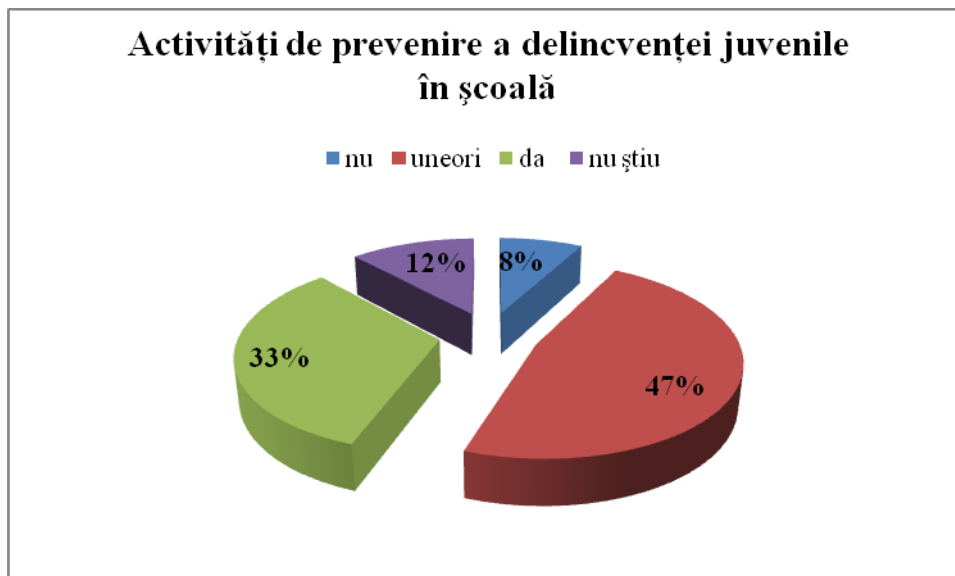
23 % dintre reprezentanții APL și asistenți sociali respondenți la chestionar au indicat că în școală se desfășoară activități de prevenire a delincvenței juvenile, 46 % au afirmat că doar uneori în școală se desfășoară asemenea activități, iar 19 % au afirmat că asemenea activități nu se desfășoară.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Desfășurarea unor activități de prevenire a delincvenței juvenile în școală

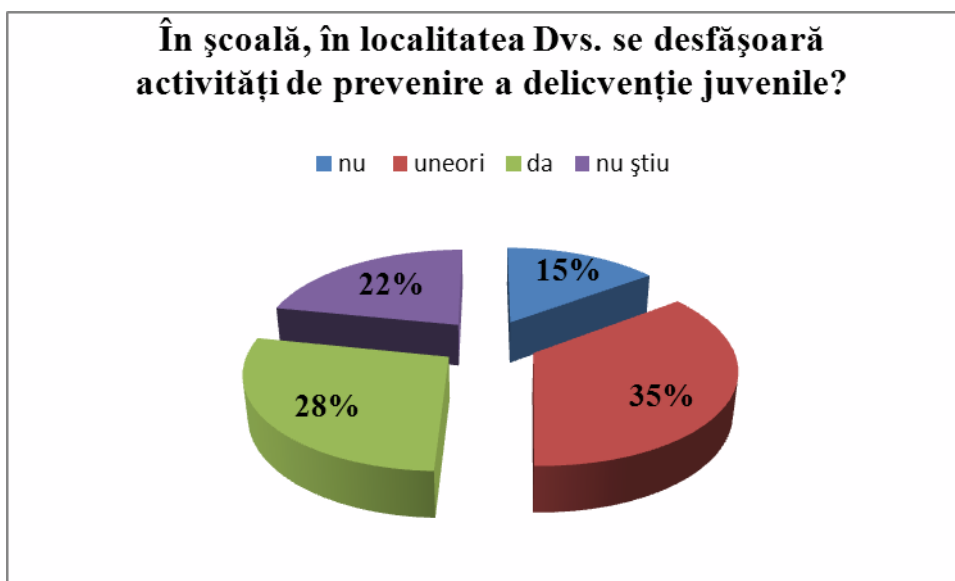
Similar profesorii, 33 % dintre profesorii respondenți la chestionar au indicat că în școală se desfășoară activități de prevenire a delincvenței juvenile, 47 % au afirmat că doar uneori în școală se desfășoară asemenea activități, iar 8 % au afirmat că asemenea activități nu se desfășoară.

Profesori, Desfășurarea unor activități de prevenire a delincvenței juvenile în școală

28 % dintre părinții respondenți la chestionar au indicat că în școală se desfășoară activități de prevenire a delincvenței juvenile, 35 % au afirmat că doar uneori în școală se desfășoară asemenea activități, iar 15 % au afirmat că asemenea activități nu se desfășoară.

Părinți, Desfășurarea unor activități de prevenire a delincvenței juvenile în școală

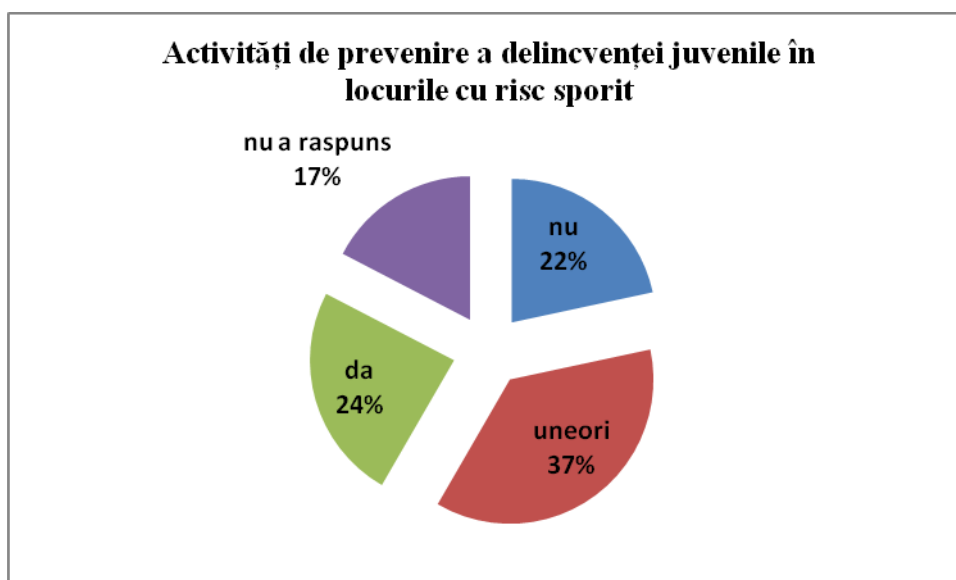

Astfel, activitățile de prevenire a delincvenței juvenile în școală nu au un caracter permanent și urmează a fi planificate și desfășurate cu regularitate.

5. 8. 3 Disponibilitatea activităților de prevenire a delincvenței juvenile în locurile cu risc sporit

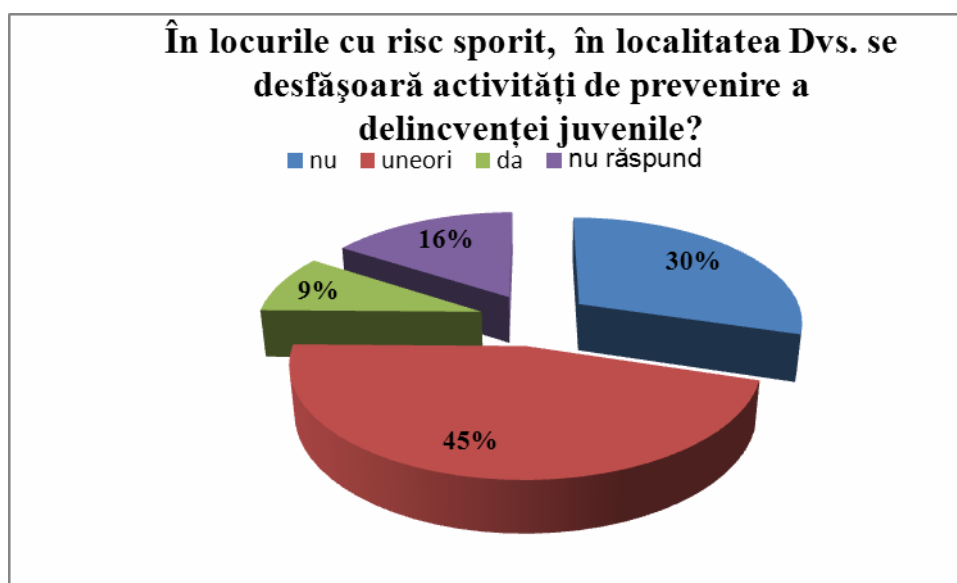
24 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au indicat că în locurile cu risc sporit (ex. baruri, piețe etc.) se desfășoară activități de prevenire a delincvenței juvenile, 37 % au afirmat că doar uneori în locurile cu risc sporit se desfășoară asemenea activități, iar 22 % au afirmat că asemenea activități nu se desfășoară.

Polițiști, Activități de prevenire a delincvenței juvenile în locurile cu risc sporit (ex. baruri)

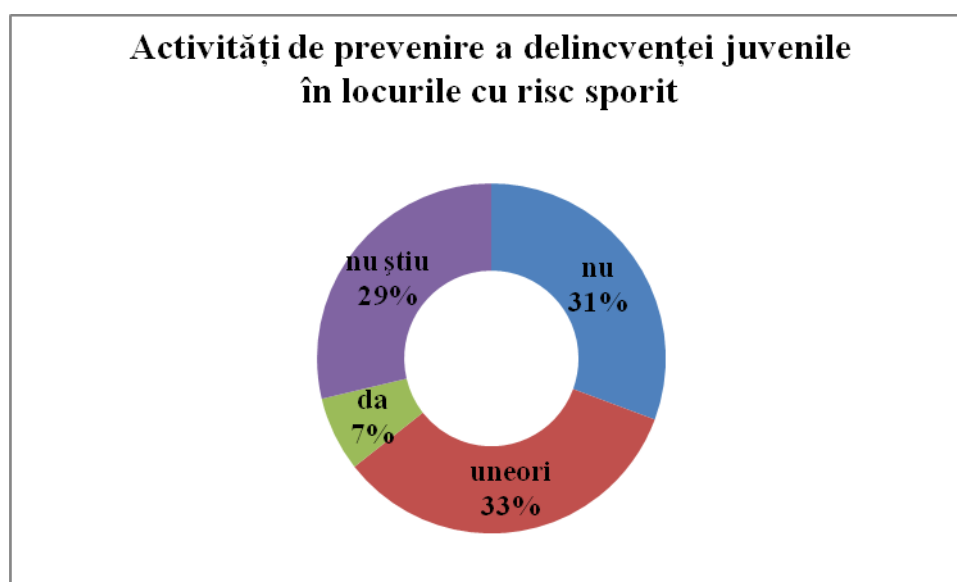
9 % dintre reprezentanții APL și asistenți sociali respondenți la chestionar au indicat că în locurile cu risc sporit se desfășoară activități de prevenire a delincvenței juvenile, 45 % au afirmat că doar uneori în locurile cu risc sporit se desfășoară asemenea activități, iar 30 % au afirmat că asemenea activități nu se desfășoară.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Activități de prevenire a delincvenței juvenile în locurile cu risc sporit (ex. baruri)

Doar 7 % dintre profesorii respondenți la chestionar au indicat că în locurile cu risc sporit se desfășoară activități de prevenire a delincvenței juvenile, 33 % au afirmat că doar uneori în locurile cu risc sporit se desfășoară asemenea activități, iar 31 % au afirmat că asemenea activități nu se desfășoară.

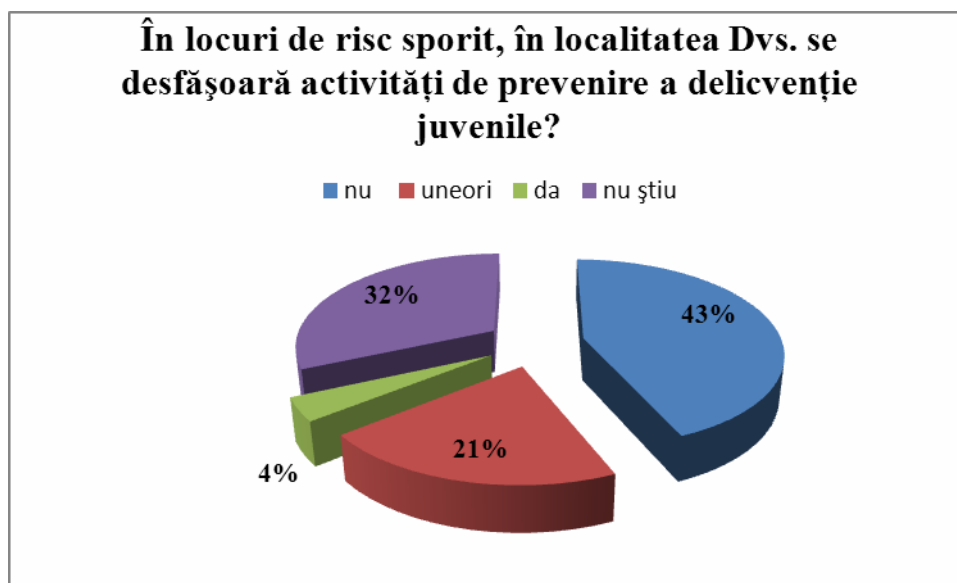
Profesori, Activități de prevenire a delincvenței juvenile în locurile cu risc sporit (ex. baruri)

Și mai puțin sunt vizibile și cunoscute sunt activitățile de prevenire a delincvenței juvenile pentru părinți. Astfel, doar 4 % dintre părinții respondenți la chestionar au indicat că în locurile cu risc sporit se desfășoară activități de prevenire a delincvenței juvenile, 21 % au afirmat că doar uneori în locurile cu risc sporit se desfășoară asemenea activități, iar 43 % au afirmat că asemenea activități nu se desfășoară. Numărul mare a celor care nu au răspuns de asemenea

trebuie privit cu îngrijorare, or fie este vorba de frica de a privi critic la activitatea instituțiilor din comunitate, fie activitățile instituțiilor nu sunt cunoscute.

Părinți, Activități de prevenire a delincvenței juvenile în locurile cu risc sporit (ex. baruri)

Astfel, activitățile de prevenire a delincvenței juvenile în locurile cu risc sporit nu au un caracter permanent și urmează a fi planificate și desfășurate cu regularitate, cu acoperire geografică adecvată.

5. 8. 4 Disponibilitatea activităților de prevenire a delincvenței juvenile în perioadele cu risc sporit

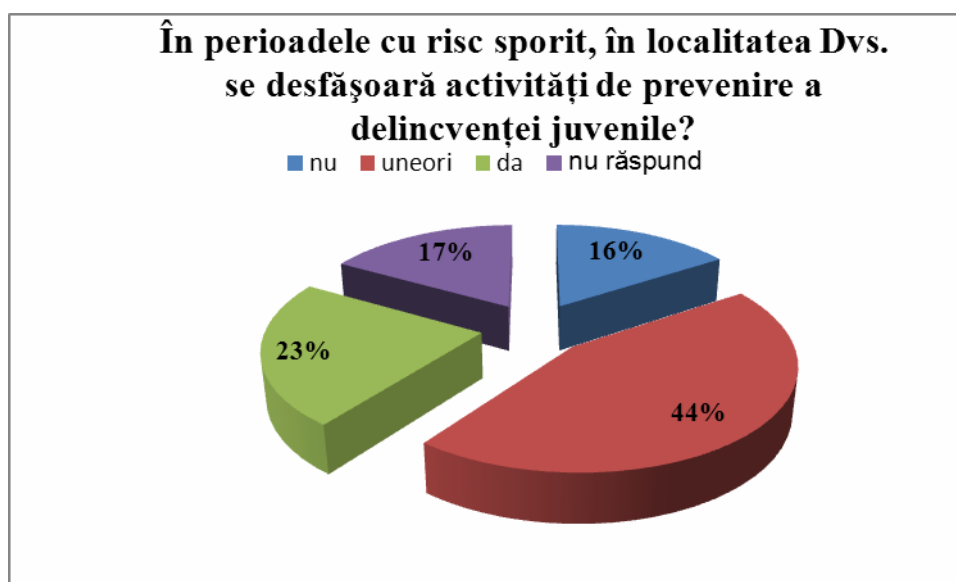
29 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au indicat că în perioadele cu risc sporit (ex. perioada vacanțelor școlare) se desfășoară activități de prevenire a delincvenței juvenile, 33 % au afirmat că doar uneori în perioadele cu risc sporit se desfășoară asemenea activități, iar 18 % au afirmat că asemenea activități nu se desfășoară.

Polițiști, Activități de prevenire a delincvenței juvenile în locurile cu risc sporit (ex. baruri)

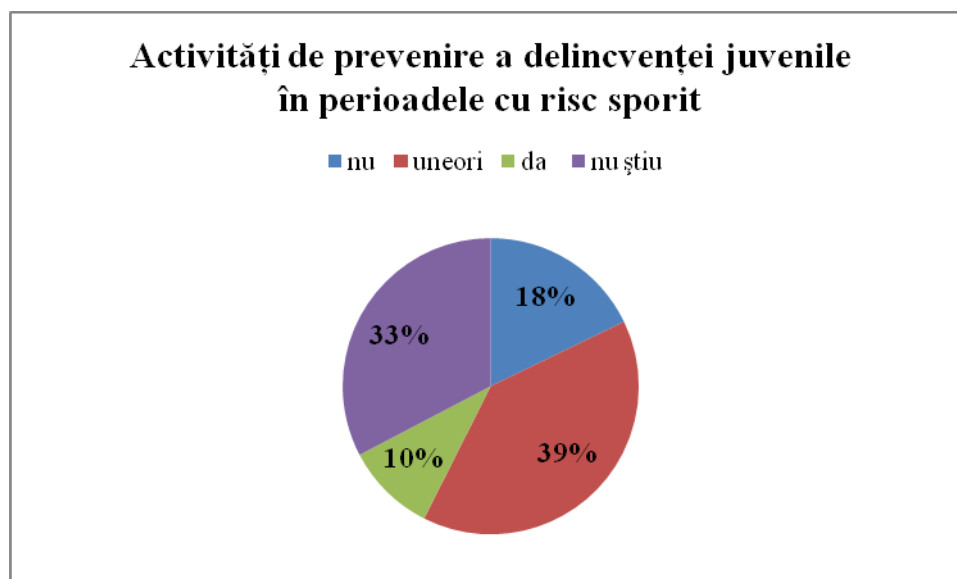
23 % dintre reprezentanții APL și asistenți sociali respondenți la chestionar au indicat că în perioadele cu risc sporit se desfășoară activități de prevenire a delincvenței juvenile, 44 % au afirmat că doar uneori în perioadele cu risc sporit se desfășoară asemenea activități, iar 16 % au afirmat că asemenea activități nu se desfășoară.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Activități de prevenire a delincvenței juvenile în locurile cu risc sporit (ex. baruri)

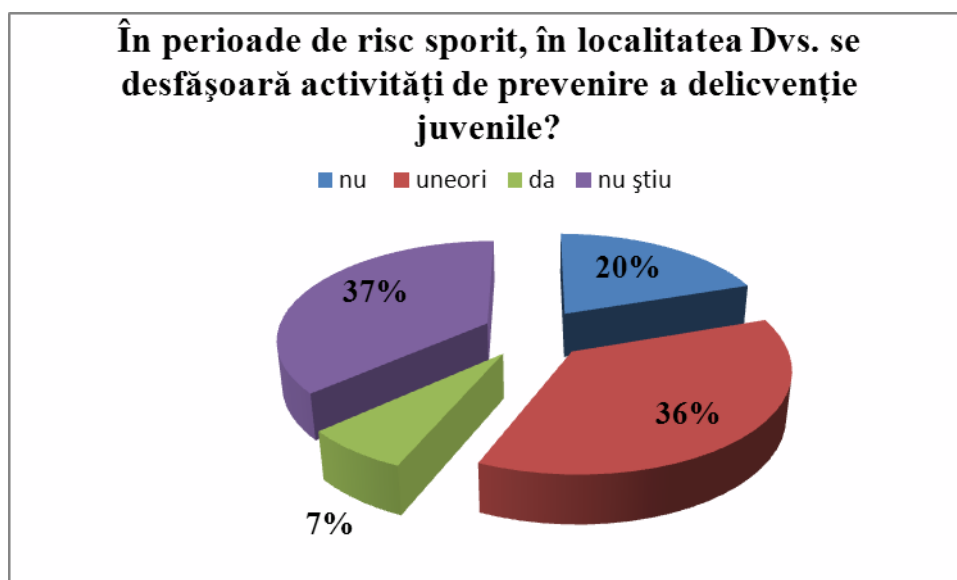
10 % dintre profesorii respondenți la chestionar au indicat că în perioadele cu risc sporit se desfășoară activități de prevenire a delincvenței juvenile, 39 % au afirmat că doar uneori în perioadele cu risc sporit se desfășoară asemenea activități, iar 18 % au afirmat că asemenea activități nu se desfășoară.

Profesori, Activități de prevenire a delincvenței juvenile în locurile cu risc sporit (ex. baruri)

7 % dintre părinții respondenți la chestionar au indicat că în perioadele cu risc sporit se desfășoară activități de prevenire a delincvenței juvenile, 36 % au afirmat că doar uneori în perioadele cu risc sporit se desfășoară asemenea activități, iar 20 % au afirmat că asemenea activități nu se desfășoară.

Părinți, Activități de prevenire a delincvenței juvenile în locurile cu risc sporit (ex. baruri)

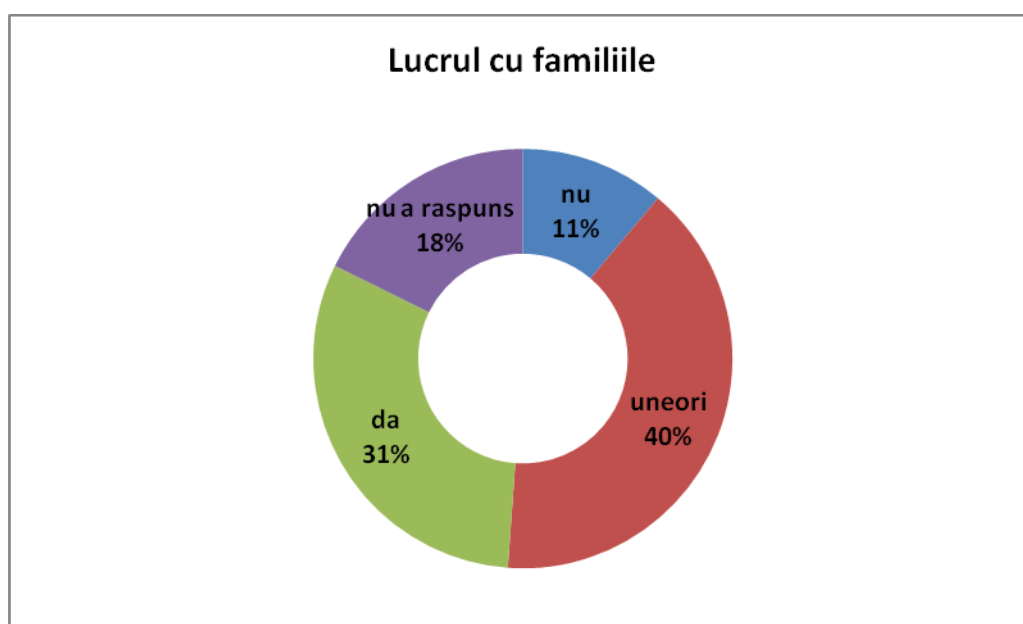

Activitățile de prevenire a delincvenței juvenile în perioadele cu risc sporit nu au un caracter permanent și urmează a fi planificate și desfășurate cu regularitate, cu acoperire geografică adecvată.

5. 8. 5 Activități desfășurate cu familiile copiilor în situație de risc orientate la prevenirea delincvenței juvenile

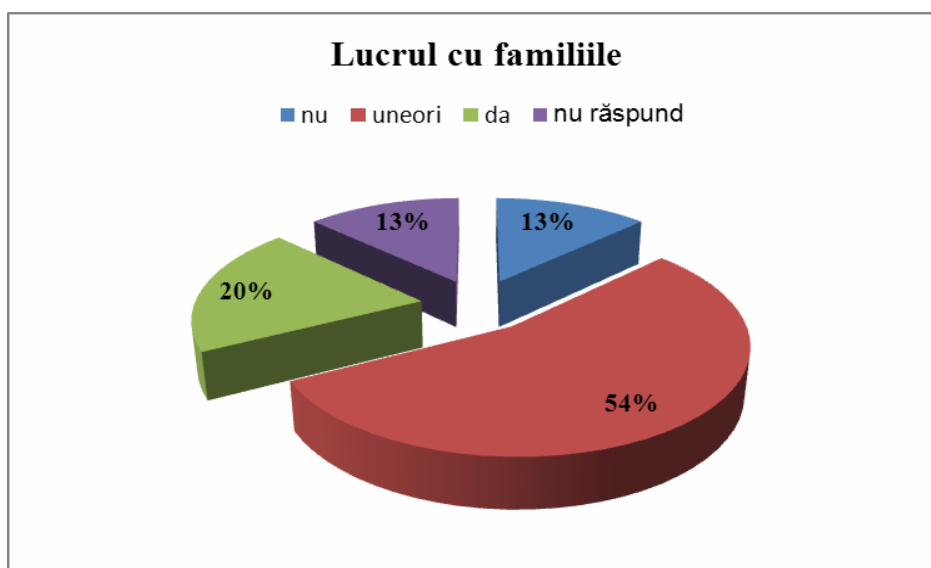
31 % dintre polițiștii respondenți la chestionar au indicat că se desfășoară activități cu familiile copiilor în situație de risc orientate la prevenirea delincvenței juvenile, 40 % au afirmat că doar uneori se desfășoară asemenea activități, iar 11 % au afirmat că asemenea activități nu se desfășoară.

Polițiști, Activități cu familiile copiilor în situație de risc orientate la prevenirea delincvenței juvenile

20 % dintre reprezentanții APL și asistenții sociali respondenți la chestionar au indicat că se desfășoară activități cu familiile copiilor în situație de risc orientate la prevenirea delincvenței juvenile, 54 % au afirmat că doar uneori se desfășoară asemenea activități, iar 13 % au afirmat că asemenea activități nu se desfășoară.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Activități cu familiile copiilor în situație de risc orientate la prevenirea delincvenței juvenile

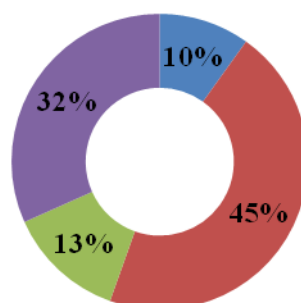

13 % dintre profesorii respondenți la chestionar au indicat că se desfășoară activități cu familiile copiilor în situație de risc orientate la prevenirea delincvenței juvenile, 45 % au afirmat că doar uneori se desfășoară asemenea activități, iar 10 % au afirmat că asemenea activități nu se desfășoară.

Profesori, Activități cu familiile copiilor în situație de risc orientate la prevenirea delincvenței juvenile

**Activități de prevenire a delincvenței juvenile
lucrul cu familiile**

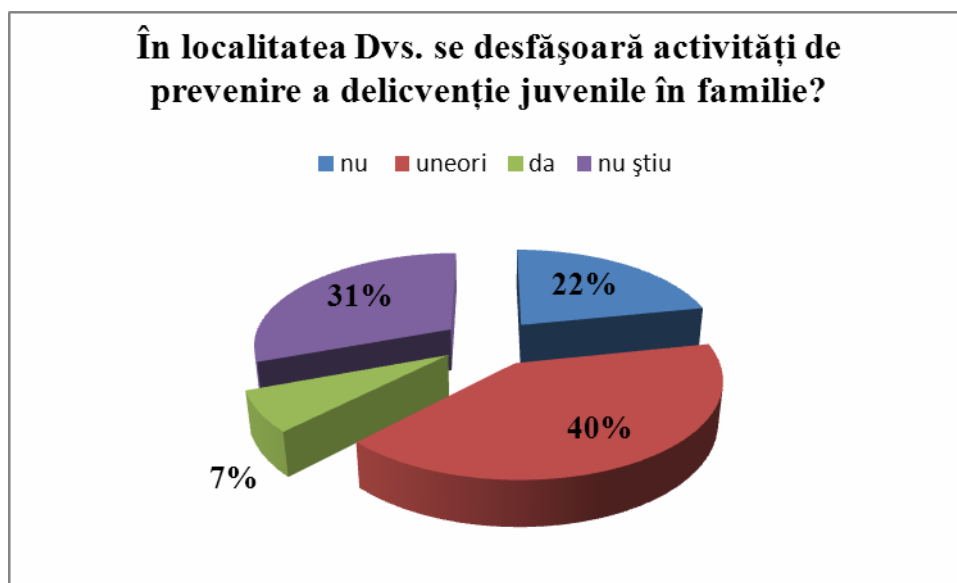
■ nu ■ uneori ■ da ■ nu știu

7 % dintre părinții respondenți la chestionar au indicat că se desfășoară activități cu familiile copiilor în situație de risc orientate la prevenirea delincvenței juvenile, 40 % au afirmat că doar

uneori se desfășoară asemenea activități, iar 22 % au afirmat că asemenea activități nu se desfășoară.

Părinți, Activități cu familiile copiilor în situație de risc orientate la prevenirea delincvenței juvenile

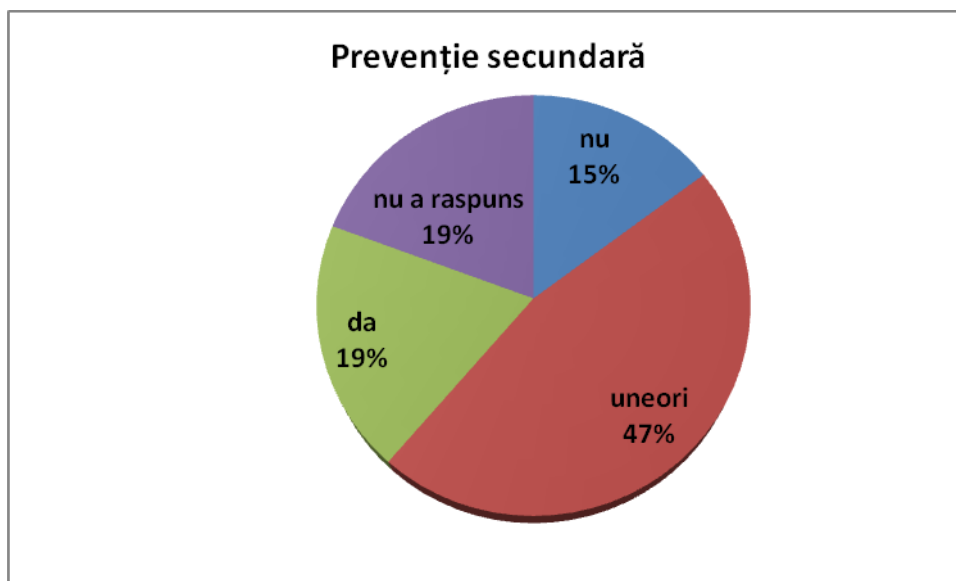

Si activitățile cu familiile copiilor în situație de risc de comitere a infracțiunilor orientate la prevenirea delincvenței juvenile nu au un caracter permanent și urmează a fi planificate și desfășurate cu regularitate, cu acoperire geografică adecvată.

5. 8. 6 Programe specializate de prevenirea delincvenței juvenile

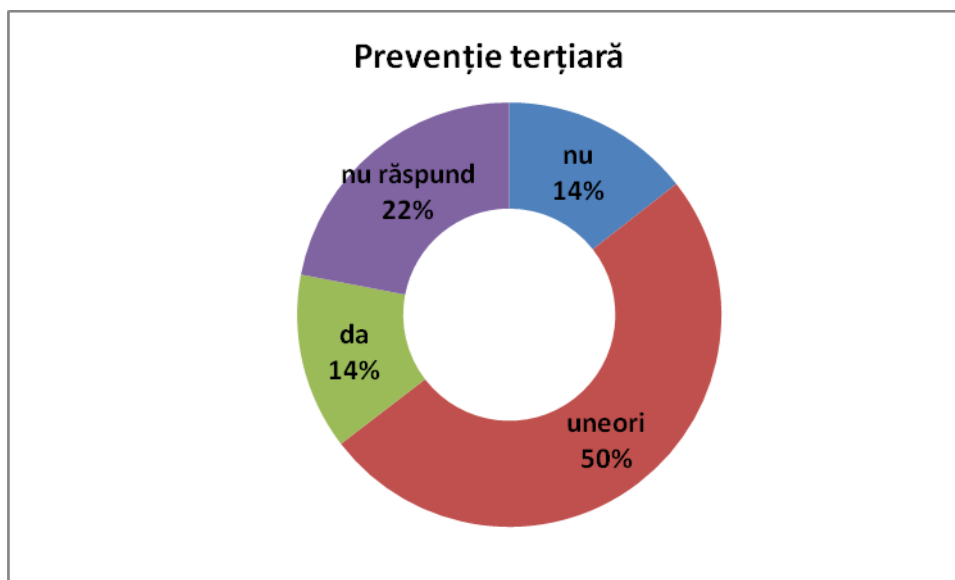
Polițiștii au fost întrebați dacă în localitate se desfășoară anumite activități de prevenție secundară, cu grupurile copiilor și tinerilor care au fost identificați în riscul de a comite infracțiuni. 19 % au răspuns afirmativ, 47 % - uneori și 15 % a răspuns că nu se desfășoară anumite activități de prevenție secundară.

Polițiști, Activități de prevenție secundară desfășurate în localitate

Similar, referitor la prevenția terțiară, cu copiii care deja au experiență delincvențială, 14 % dintre polițiști au răspuns că se desfășoară asemenea activități în localitate, 50 % - uneori și 14 % - nu se desfășoară în localitate asemenea activități.

Polițiști, Activități de prevenție terțiară desfășurate în localitate

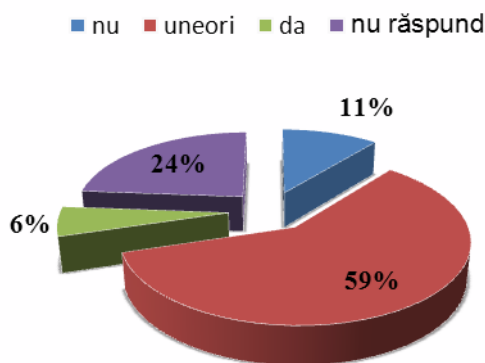

Cele 19 % de non – răspuns referitor la prevenția secundară, și cele 22 % non – răspuns referitor la prevenția terțiară, coroborate cu răspunsurile în cadrul focus grupurilor denotă că nici **nu există o înțelegere prea clară, pentru toți polițiștii a scopului, obiectivelor și modalității de desfășurare a programelor de prevenție secundară.** Conceptual, majoritatea dintre activitățile de prevenție terțiară urmează a fi desfășurate anume de către organele de probațiune, în cooperare cu instituțiile din comunitate.

Și în opinia a 6 % dintre reprezentanții APL și asistenți sociali, se desfășoară activități de prevenție cu anumite grupuri (cumulativ, prevenție secundară și terțiară), 59 % menționând uneori și 11 % considerând că asemenea activități nu se desfășoară în localitate.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Activități de prevenție secundară și terțiară desfășurate în localitate

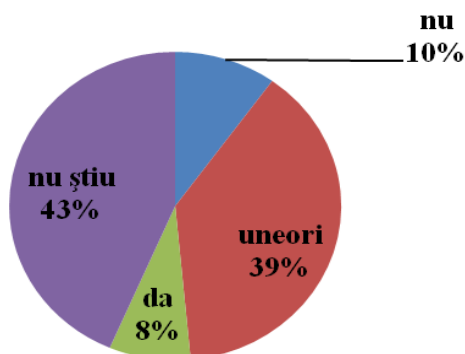
În localitatea Dvs. se desfășoară activități de prevenire a delincvenței juvenile cu anumite grupuri?

8 % dintre profesorii respondenți la chestionar consideră că în localitate se desfășoară activități de prevenție cu anumite grupuri (cumulativ, prevenție secundară și terțiară), 39 % menționând uneori și 10 % considerând că asemenea activități nu se desfășoară în localitate.

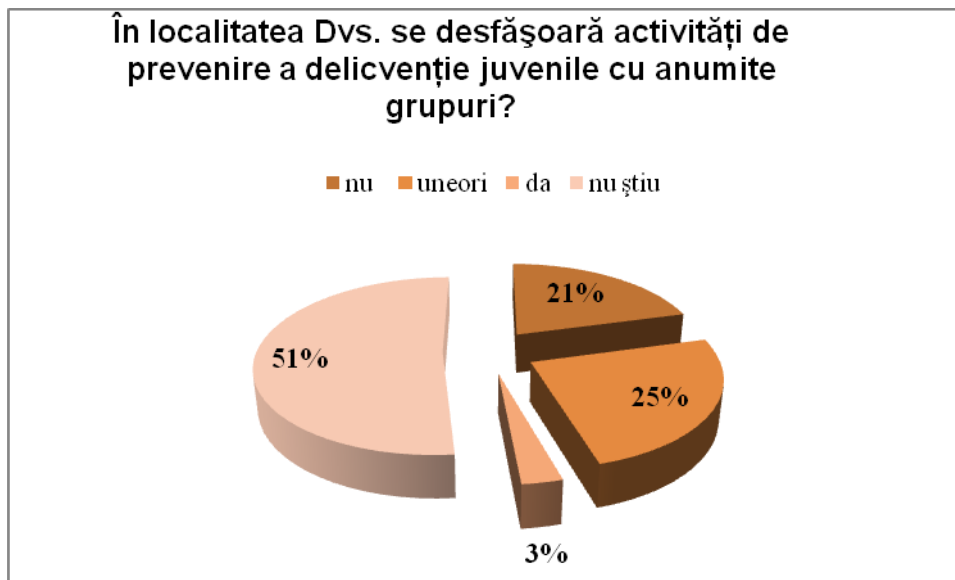
Profesori, Activități de prevenție secundară și terțiară desfășurate în localitate

Activități de prevenire a delincvenței juvenile lucrul cu anumite grupuri

3 % dintre părinții respondenți la chestionar consideră că în localitate se desfășoară activități de prevenție cu anumite grupuri (cumulativ, prevenție secundară și terțiară), 25 % menționând uneori și 21 % considerând că asemenea activități nu se desfășoară în localitate.

Părinți, Activități de prevenție secundară și terțiară desfășurate în localitate

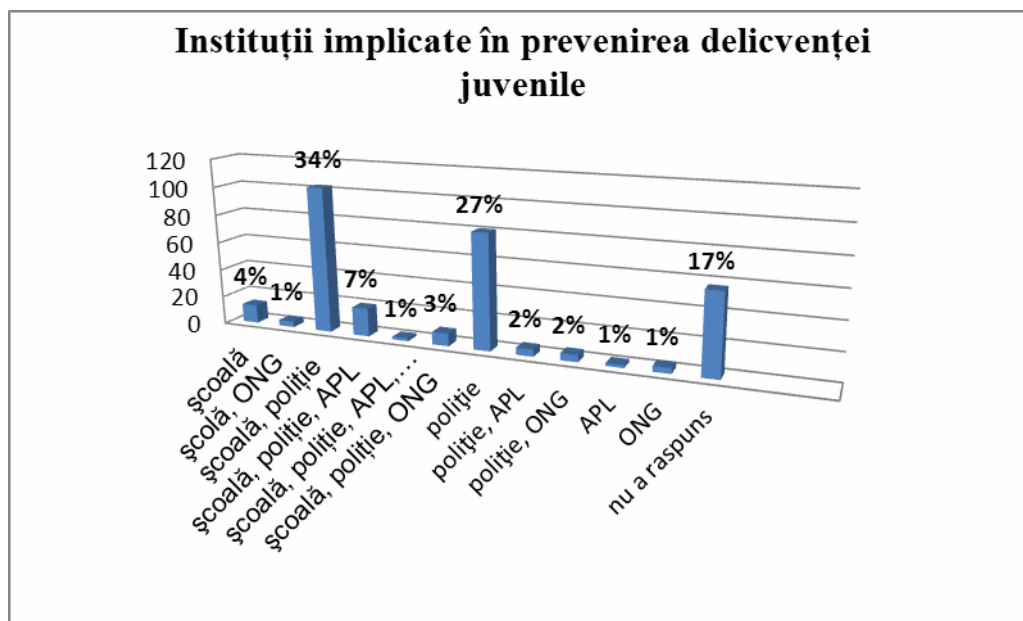
Era și de așteptat o rată înaltă de non-răspunsuri la întrebarea dată (*În localitatea Dvs. se desfășoară activități de prevenire a delincvenței juvenile cu anumite grupuri?*) din partea reprezentanților APL și asistenților sociali (24 %), profesorilor (43 %) și părinților (51 %), ceea ce demonstrează clar necesitatea de informare referitor la activitățile desfășurate și de explicare a eventualei modalități de implicare.

Nu există o înțelegere prea clară pentru actorii comunitari, inclusiv polițiști, a scopului, obiectivelor și modalității de desfășurare a programelor de prevenție secundară și terțiară a delincvenței juvenile. Corespunzător, MAI și IGP urmează a elabora, testa și aproba programe de prevenție secundară a delincvenței juvenile. În baza programelor aprobate, să asigure instruirea polițiștilor, implementarea programelor cu implicarea instituțiilor din comunitate și monitorizarea implementării acestora. Similar, Oficiul Central de Probațiune urmează a elabora, testa și aproba programe de prevenție terțiară a delincvenței juvenile. În baza programelor aprobate, să asigure instruirea consilierilor de probațiune, implementarea programelor cu implicarea instituțiilor din comunitate și monitorizarea implementării acestora.

5. 8. 7 Cooperarea locală pentru prevenirea delincvenței juvenile

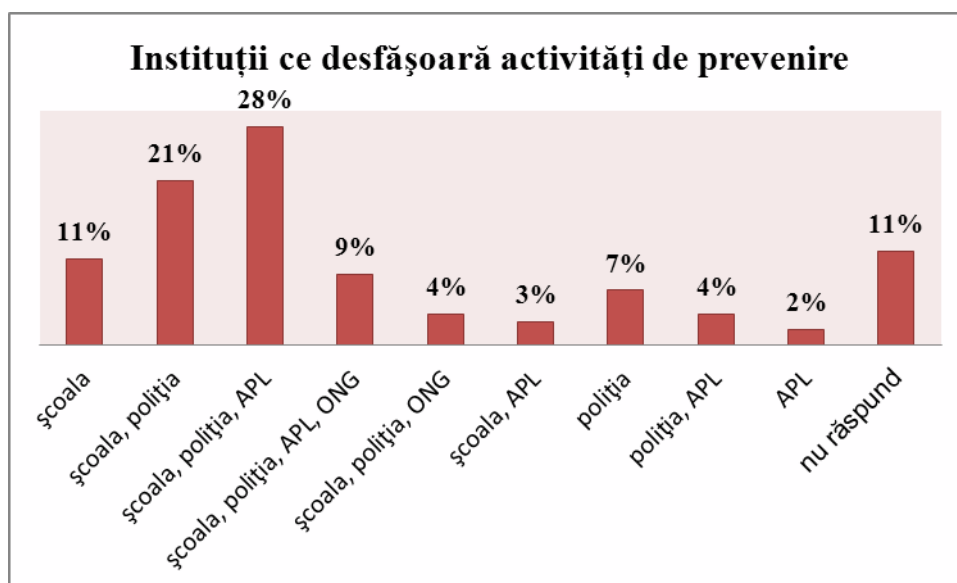
În opinia polițiștilor respondenți la chestionar, activitățile de prevenire a delincvenței juvenile sunt desfășurate cel mai mult de către școală și poliție; poliție sau școală separat.

Polițiști, Instituții implicate în prevenirea delincvenței juvenile

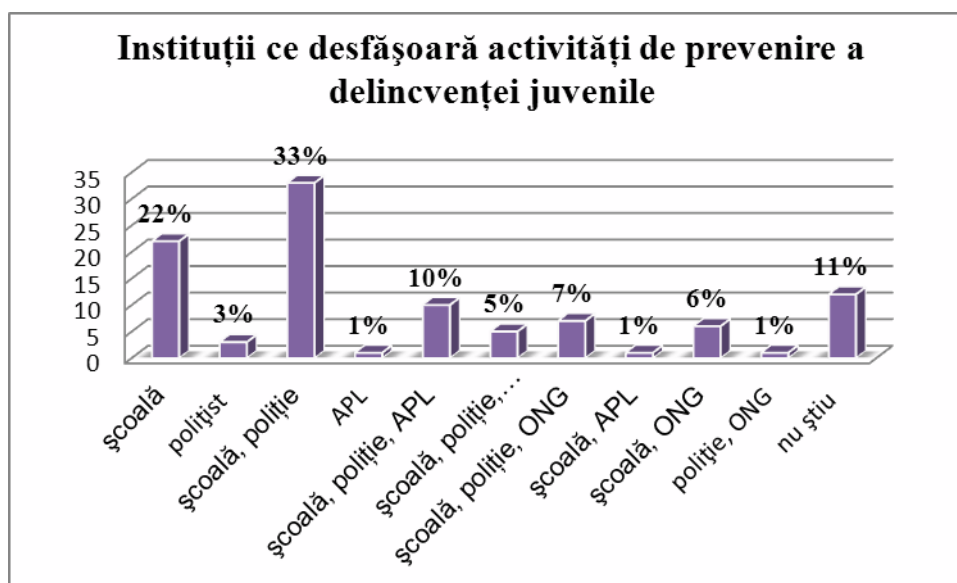
Reprezentanții APL și asistenții sociali consideră că activitățile de prevenire a delincvenței juvenile sunt desfășurate cel mai mult de către școală, poliție și APL; școala și poliție; școală; școală, poliție, APL și ONG. APL separat nu este văzut ca un actor pentru desfășurarea activităților de prevfenire a delincvenței juvenile.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Instituții implicate în prevenirea delincvenței juvenile

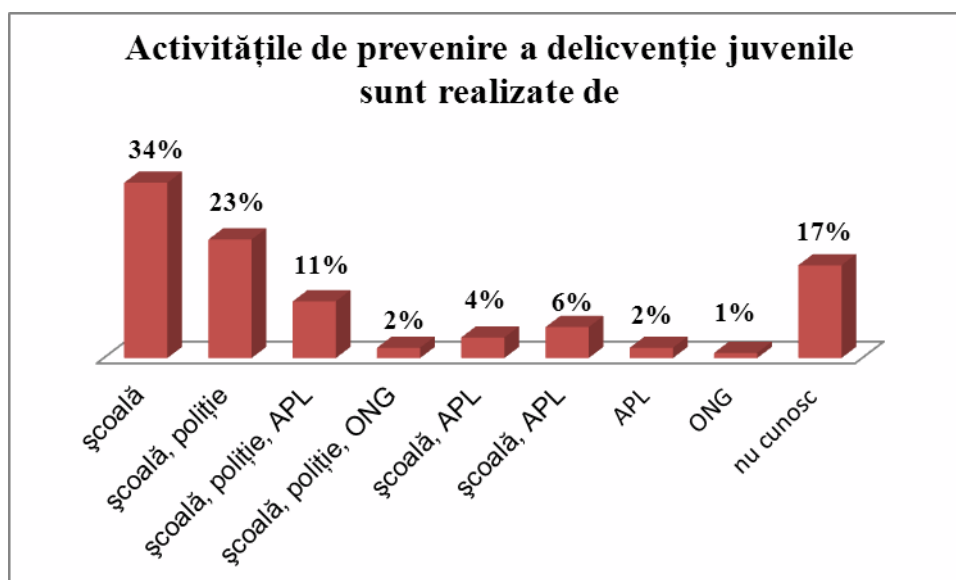
În opinia profesorilor respondenți la chestionar, activitățile de prevenire a delincvenței juvenile sunt desfășurate cel mai mult de către școală și poliție; școală; școală, poliție și APL.

Profesori, Instituții implicate în prevenirea delincvenței juvenile

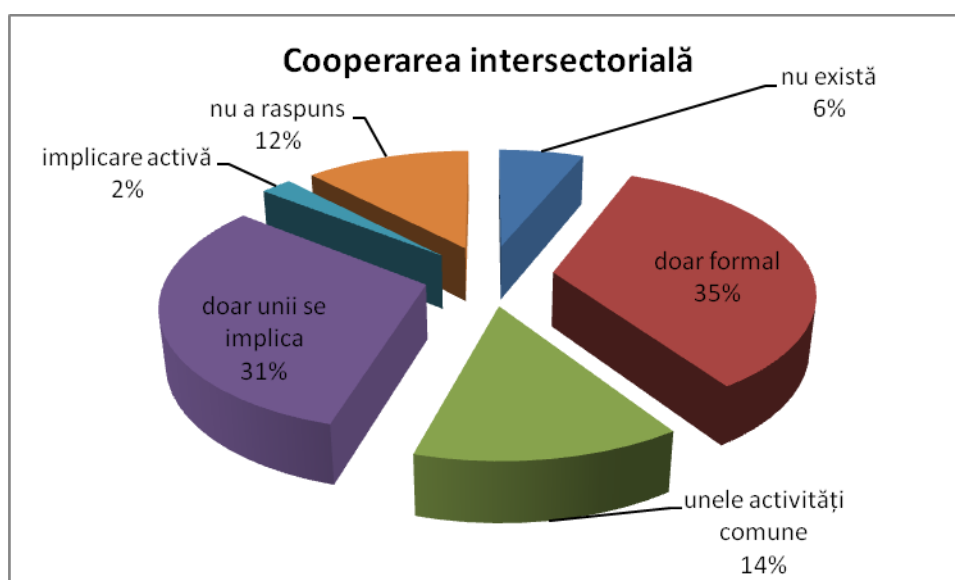
În opinia părinților respondenți la chestionar, activitățile de prevenire a delincvenței juvenile sunt desfășurate cel mai mult de către școală; școală și poliție; școală, poliție și APL. Părinții văd un rol major al școlii în desfășurarea activităților de prevenire a delincvenței juvenile.

Părinți, Instituții implicate în prevenirea delincvenței juvenile

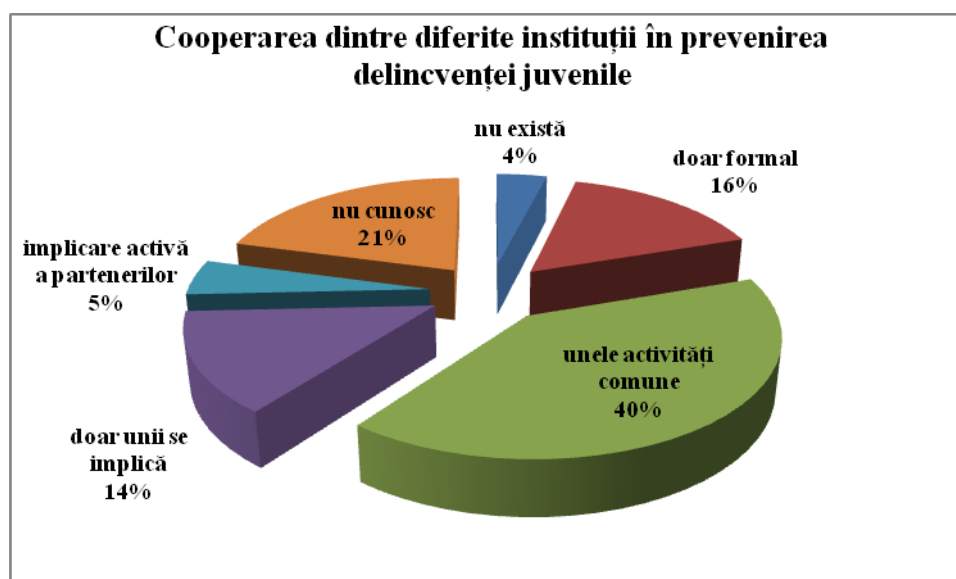
Polițiștii respondenți la chestionar apreciază cooperarea dintre diferite instituții în prevenirea delincvenței juvenile ca fiind formală (35%), consideră că doar unii se implică (31 %) și doar 14% din respondenți admit că se fac unele activități comune, 6 % fiind de părerea că nu există colaborare, 2 % cred că implicarea este activă, iar 12% sunt indeciși.

Polițiști, Cooperarea dintre diferite instituții în prevenirea delincvenței juvenile

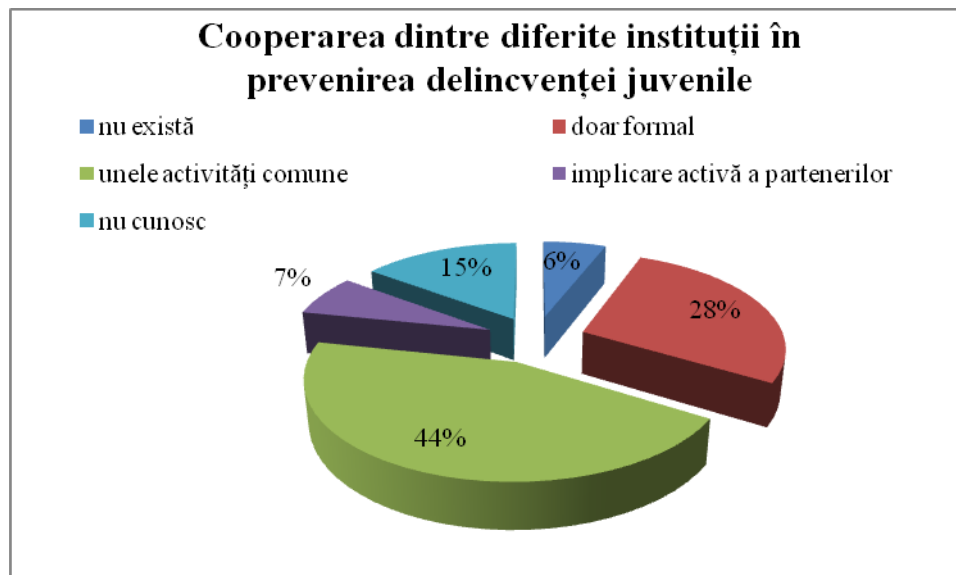
În opinia reprezentanților APL și asistenților sociali respondenți la chestionare, cooperarea dintre diferite instituții în vederea prevenirii delincvenței juvenile este doar formală (16%), fiind realizate unele activități comune(40%), 4 % sunt de părerea că nu există colaborare, 5 % cred că implicarea partenerilor este activă, iar 21% nu cunosc nimic despre această colaborare.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Cooperarea dintre diferite instituții în prevenirea delincvenței juvenile

Profesorii apreciază cooperarea dintre diferite instituții în prevenirea delincvenței juvenile ca fiind formală (28%), 44% din respondenți admit că se fac unele activități comune, în rest 6 % sunt de părerea că nu există colaborare, 7 % cred că implicarea este activă, iar 15% sunt indeciși.

Profesori, Cooperarea dintre diferite instituții în prevenirea delincvenței juvenile

Un număr nesemnificativ de specialiști consideră cooperarea la nivel local pentru prevenirea delincvenței juvenile ca fiind una bună, cu implicarea activă a tuturor partenerilor. Majoritatea susțin că aceasta este una formală și doar unele instituții se implică.

Poliția urmează să explice tuturor actorilor din comunitate că rolul de prevenire a delincvenței juvenile nu este unul exclusiv al poliției.

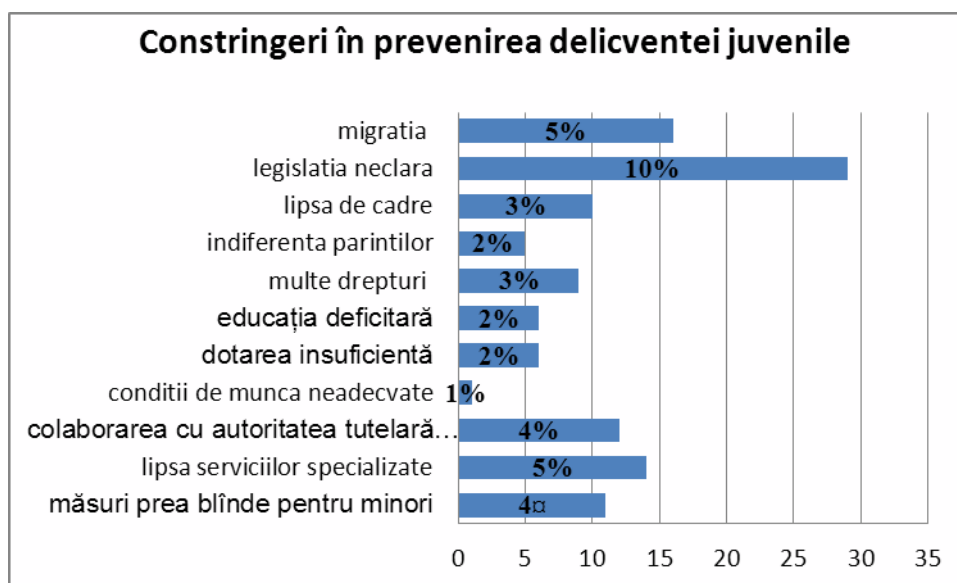
De aici, este necesar suportul tuturor instituțiilor din comunitate pentru valorificarea efectivă a parteneriatelor stabilite între poliție și alte instituții publice și private prin determinarea rolului fiecărei instituții partenere, asumare și realizare de angajamente și atingerea obiectivelor de prevenire a delincvenței juvenile în comun.

5. 8. 8 Constrângeri majore în activitatea de prevenire a delincvenței juvenile

Respondenții la chestionare au fost solicitați să indice care sunt cele mai mari constrângeri, dificultăți în prevenirea delincvenței juvenile la nivel local.

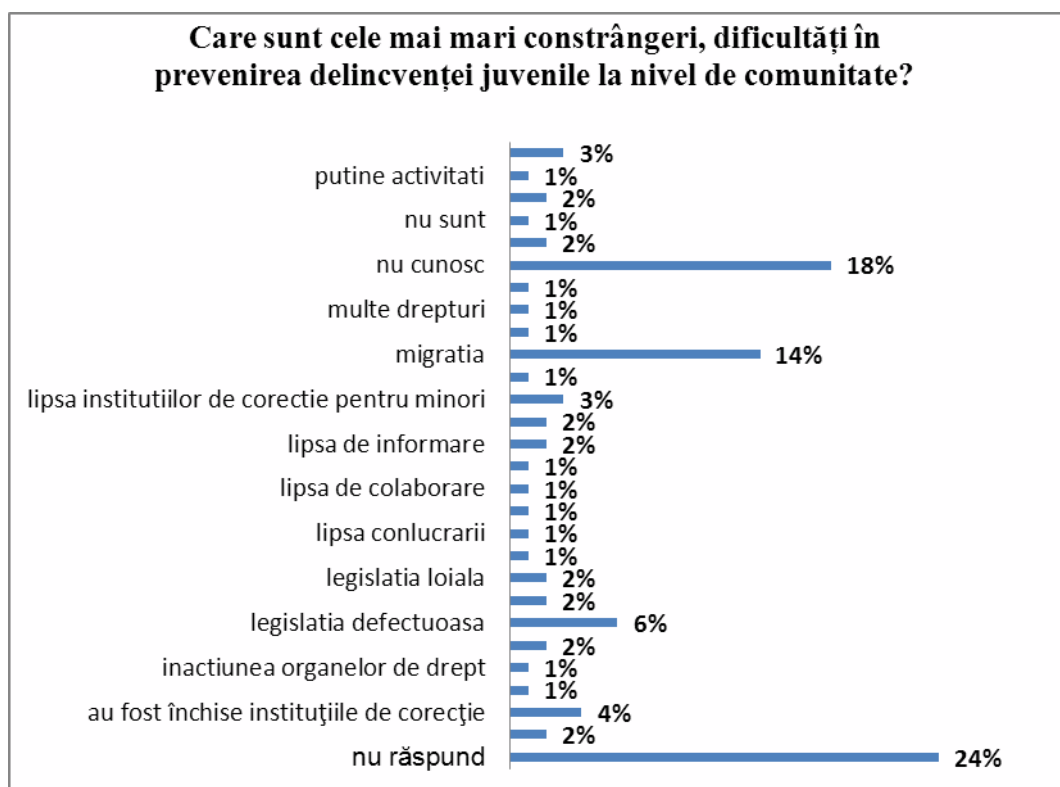
10% dintre polițiștii respondenți la chestionare au indicat legislația neclară, 5 % consideră că migrația părinților și lăsarea copiilor în grija persoanelor străine este o problemă în activitatea de prevenție (nu doar cauză a delincvenței), 5% au indicat ca și dificultate lipsa serviciilor specializate în asistarea copiilor cu risc de delincvență, iar 4% au indicat colaborarea defectuoasă cu autoritatea tutelară și cu alte instituții.

Polițiști, Constrângeri majore în prevenirea delincvenței juvenile

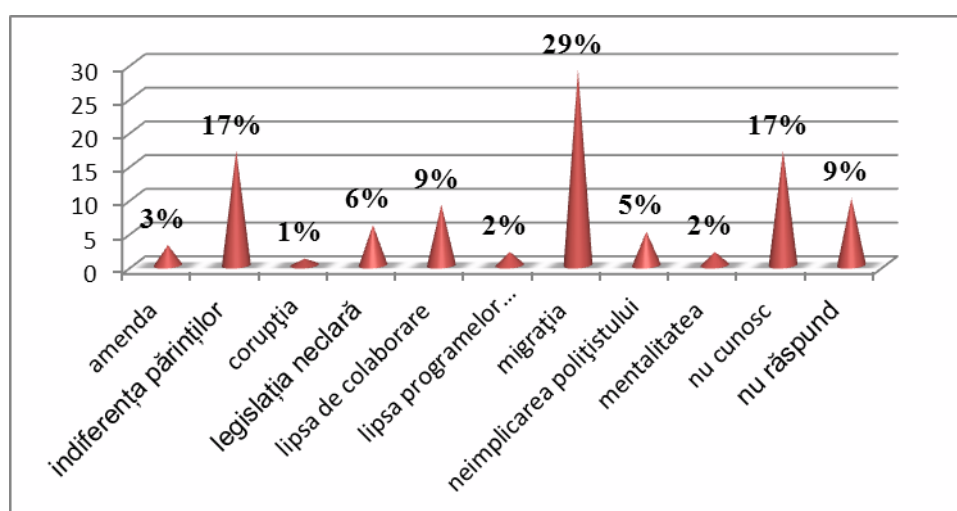
14% dintre reprezentanții APL și asistenți sociali respondenți la chestionar consideră că migrația părinților și lăsarea copiilor în grija persoanelor iresponsabile, bolnave sau în etate constituie un impediment în realizarea activităților de prevenire a delincvenței juvenile la nivel de comunitate. 6% din respondenți sunt de opinie că legislația defectuoasă care nu oferă o claritate în ceea ce privește atribuțiile fiecărui actor comunitar la componenta prevenție este o problemă. Respondenții au mai identificat drept constrângere în realizarea activităților de prevenire a delincvenței juvenile faptul că au fost închise școlile de corecție (4%) și nu au fost create servicii de alternativă pentru reabilitarea copiilor în conflict cu legea în comunitate (3%).

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Constrângeri majore în prevenirea delincvenței juvenile

Fiind întrebați care sunt cele mai mari constrângeri, dificultăți în prevenirea delincvenței juvenile la nivel de comunitate, 29 % din cadrele didactice implicate în studiu au indicat migrația, 17% - indiferența părinților, urmată de lipsa de colaborare între instituțiile responsabile de protecția copiilor.

Profesori, Constrângeri majore în prevenirea delincvenței juvenile

La întrebarea referitor la constrângeri majore în activitatea de prevenire a delincvenței juvenile, mai mult de jumătate dintre polițiștii respondenți la chestionar nu au răspuns, menționând în cadrul focus grupurilor că ar fi greu de generalizat care sunt cele mai mari constrângeri în activitatea de prevenire a delincvenței juvenile. 23, 7% dintre reprezentanții APL

și asistenți sociali respondenți la chestionar nu au oferit un răspuns, iar 18% au indicat că nu cunosc răspunsul la această întrebare. Experiența altor state arată că, ***atunci când instituțiile cunosc clar care este misiunea, obiectivele, modalitățile de activitate, este ușor de a raporta ce este la cum trebuie să fie, identificând astfel constrângerile majore.***

Copiii ce au participat la focus grupuri au subliniat ***importanța implicării instituțiilor care apără copiii***, acestea fiind în opinia lor, poliția și direcția pentru protecția drepturilor copilului. În opinia copiilor, aceste instituții ar trebui să îi protejeze pe copii sau să îi pedepsească pe cei ce fac lucruri rele. „Activitățile pe care le face în prezent școala și poliția pentru a preveni interacțiunea copilului cu sistemul de justiție sunt eficiente doar pentru acei copii care abia au intrat în sistem, însă pentru acei care demult practică aceste activități ilegale sunt ineficiente”. În ceea ce privește contribuția altor instituții private la prevenirea delincvenței juvenile, copiii au expus opinia că „televizorul câte odată îi informează pe copii cu referire la faptul că infracțiunile sunt lucruri interzise, dar sunt multe filme și programe ce promovează violența. Reclamele la alcool influențează negativ asupra copiilor, pentru că îi tentează să consume aceste produse”.

Și specialiștii au invocat ***problema produselor media***. În viziunea participanților la studiu, mass-media nu prea are materiale de prevenire a delincvenței, ei caută materiale șocante ca să mențină audiența. „Reprezentanții mass-mediei vânează știri frapante și transmit informații despre crime odioase săvârșite de minori și de maturi”, „aceste reportaje pentru unii copii ar putea avea caracter educativ, dar alți copii ar putea fi sugestionați cu referire la săvârșirea anumitor infracțiuni”, „în contextul actual mass-media nu face acțiuni de prevenire prin promovarea mesajelor educative, dar din contra prezintă știri cu conotații negative”, „încalcă codul etic pentru a face un interviu de senzație”, „polițiștii trebuie să refuze să coopereze dacă televiziunea nu vrea să dea materiale bune educative”, „ei fac ca copiii delincvenți să fie etichetați” etc.

Astfel, cele mai mari constrângeri în prevenirea delincvenței juvenile la nivel de comunitate sunt: legislația neclară la componenta prevenire a delincvenței juvenile (concept, scop, obiective, instituții și responsabilități, proceduri, asigurare cu resurse etc.); indiferența părinților față de soarta copiilor străini, dar și a propriilor copii; suprasolicitarea la locul de muncă a polițiștilor, asistenților sociali, cadrelor didactice etc. ; fluctuația de cadre în instituțiile publice ce au atribuții în prevenirea delincvenței juvenile;

dotarea insuficientă; reticiența APL-ului cu referire la problemele copiilor; nepromovarea practicilor pozitive / modelelor pro-sociale de către mass media.

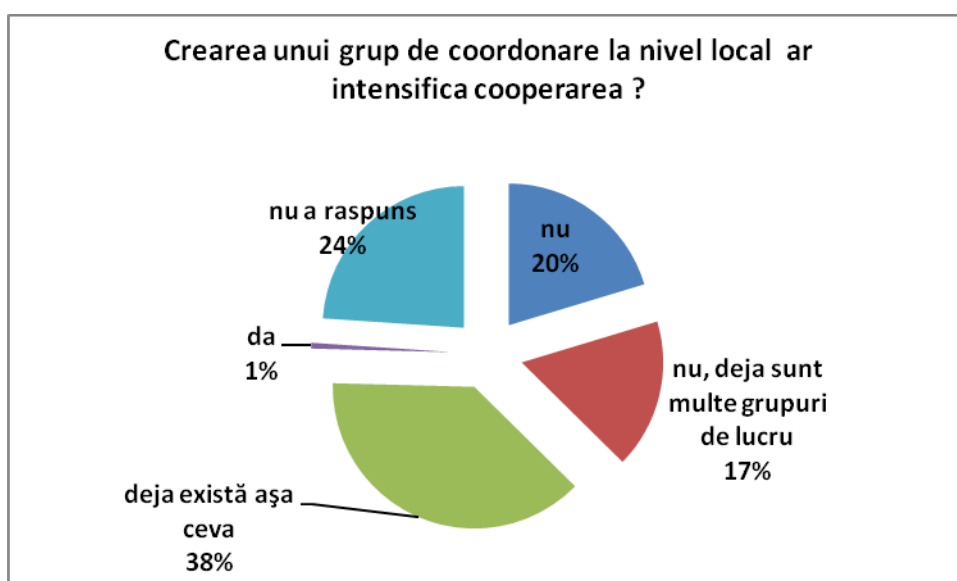
Complexitatea aspectele demonstrează repetat necesitatea unor măsuri în domenii conexe, dar și necesitatea unor măsuri legislative și administrative orientate specific obiectivului de prevenire a delincvenței juvenile.

5. 9 ELEMENTE PROSPECTIVE ÎN ACTIVITATEA DE PREVENIRE A DELINCVENȚEI JUVENILE ÎN COMUNITATE

În cadrul pregătirii metodologiei studiului, deseori a fost menționată necesitatea creării unui grup local care s-ar ocupa de coordonarea eforturilor în prevenirea delincvenței juvenile. Corespunzător, a fost luată decizia de a consulta această opțiune cu actorii comunitari care sunt implicați sau care trebuie să se implice în activitățile de prevenire a delincvenței juvenile.

Polițiștii respondenți la chestionar au remarcat în proporție de 38 % că în localitatea de domiciliu există un grup de lucru, iar crearea unui grup de coordonare la nivel local nu ar intensifica cooperarea (20%), de fapt în comunitate și așa sunt multe grupuri de lucru care au atribuții similare și acestea nu rezolvă problema delincvenței (17%).

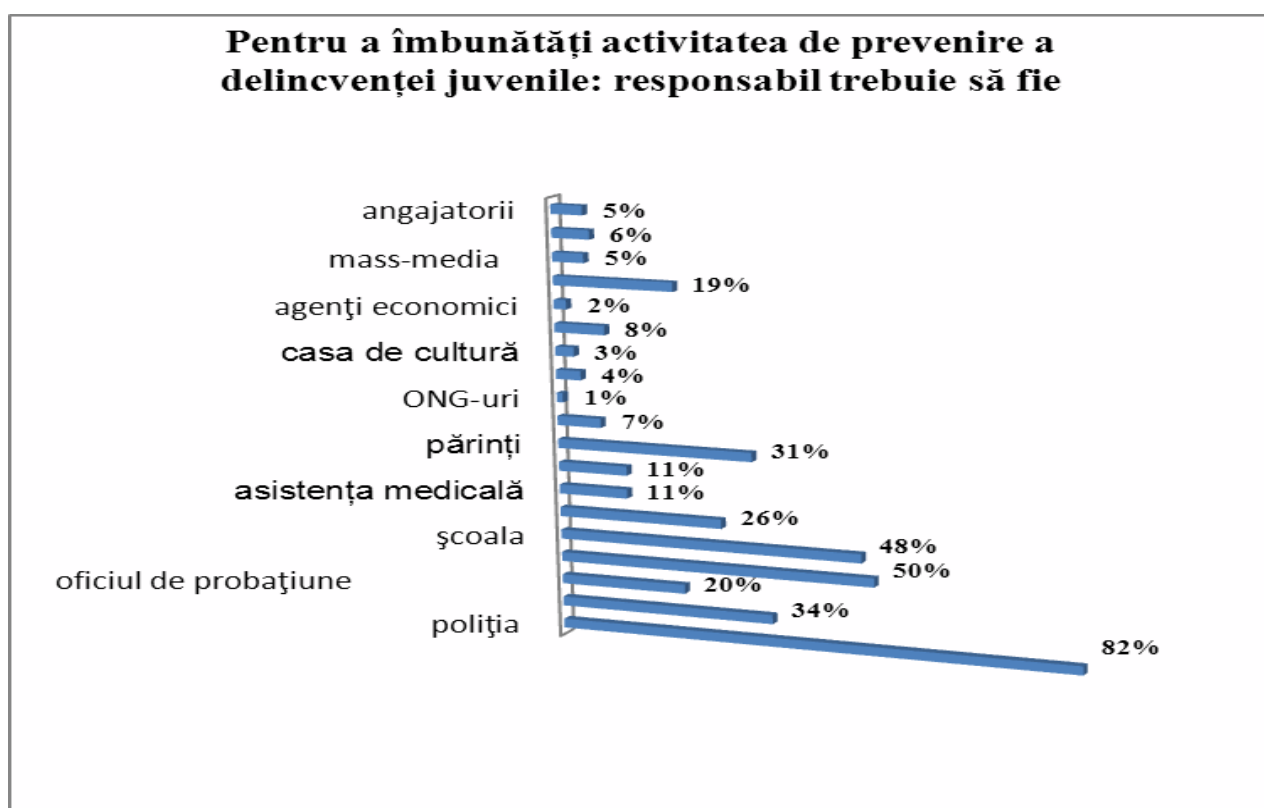
Polițiștii, Opțiunea creării unui grup local de coordonare a activităților de prevenire a delincvenței juvenile

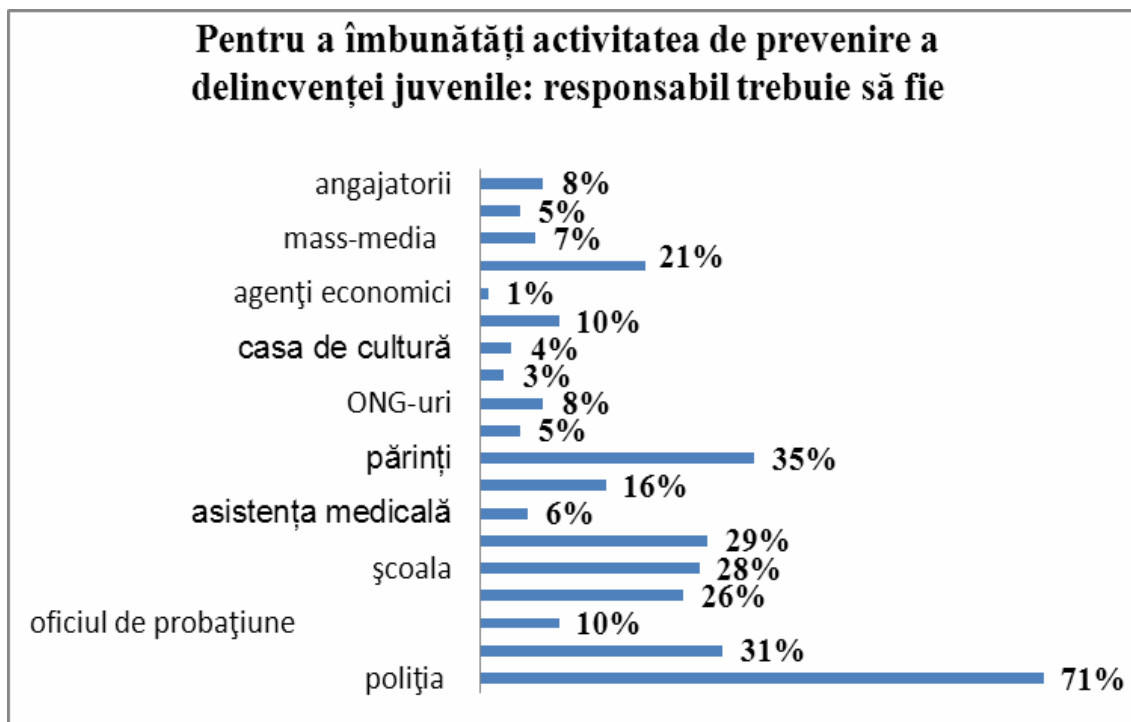
Sigur, în cazul în care cooperarea locală este și așa exagerat de formalizată, un asemenea grup de lucru, adițional la cele existente, nu are sens să fie creat. Totodată, prevenirea delincvenței juvenile presupune cooperare din partea tuturor actorilor și comunicare deschisă.

În opinia reprezentanților APL și asistenților sociali respondenți la chestionare, responsabil de activitatea de prevenire a delincvenței juvenile trebuie să fie poliția, APL și școala.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Cine trebuie să fie responsabil de activitatea de prevenire a delincvenței juvenile

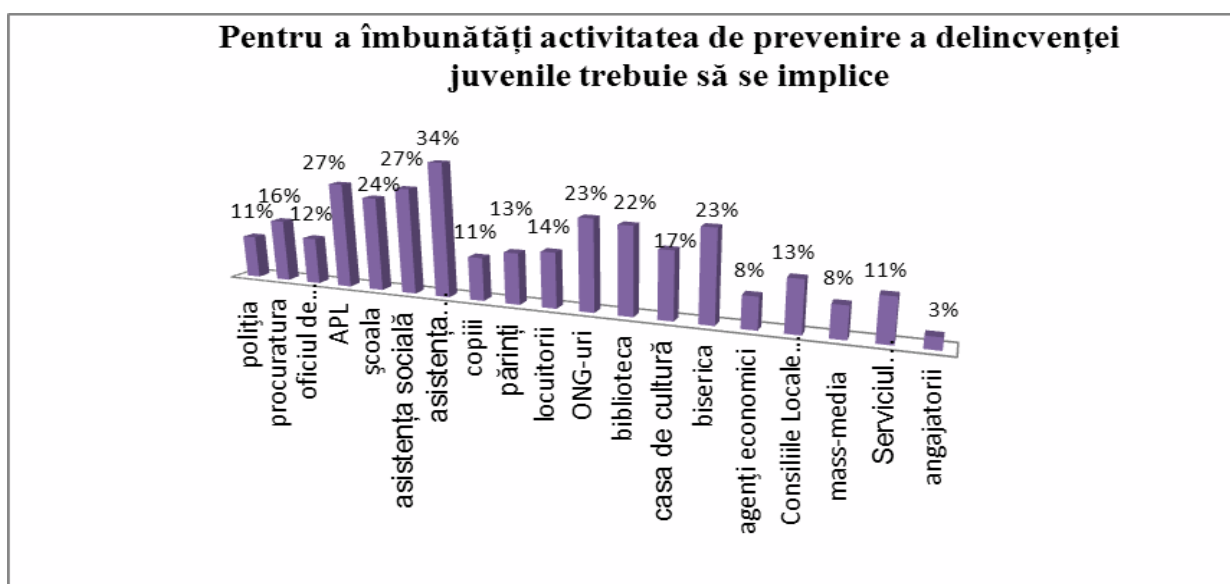

În opinia profesorilor respondenți la chestionare, responsabil de activitatea de prevenire a delincvenței juvenile trebuie să fie poliția, părinții, procuratura.

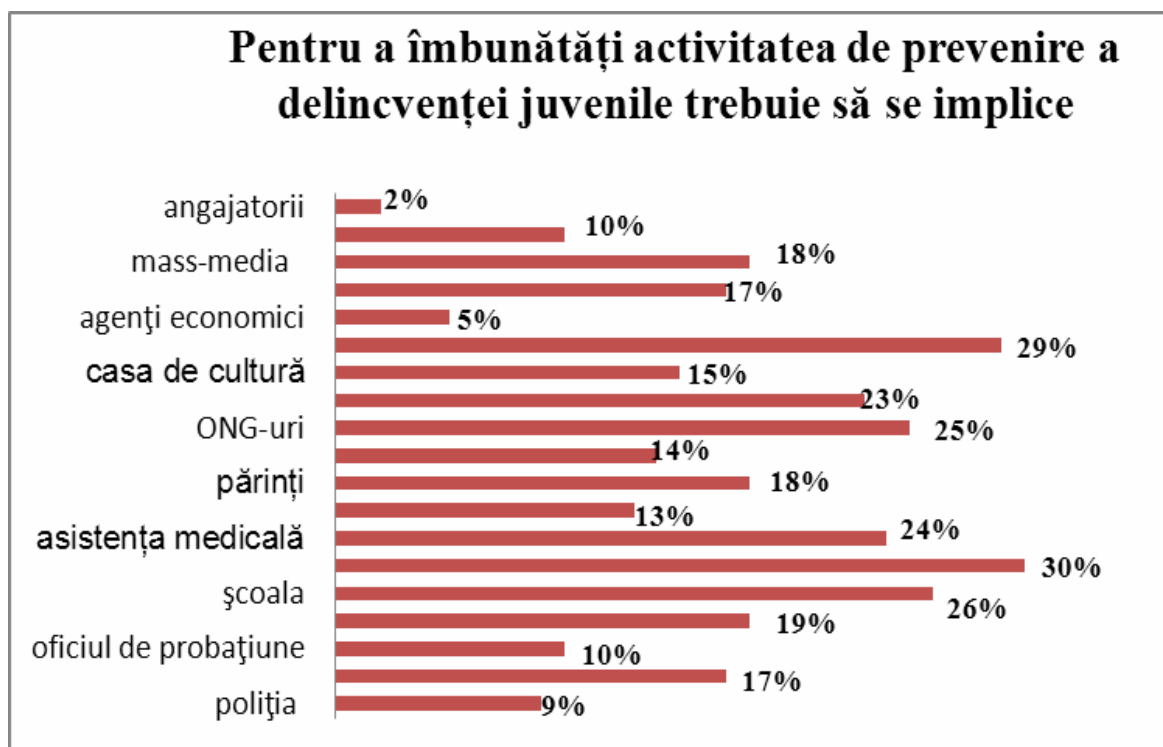
Succesul activității de prevenire a delincvenței juvenile depinde de atragerea în această activitate a unor instituții care au alte sarcini, dar pot contribui considerabil la prevenție. În opinia reprezentanților APL și asistenților sociali respondenți la chestionare, trebuie atrași și implicați în activitatea de prevenire a delincvenței juvenile asistența medicală, asistența socială și APL.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Cine trebuie să fie implicat/atras în activitatea de prevenire a delincvenței juvenile

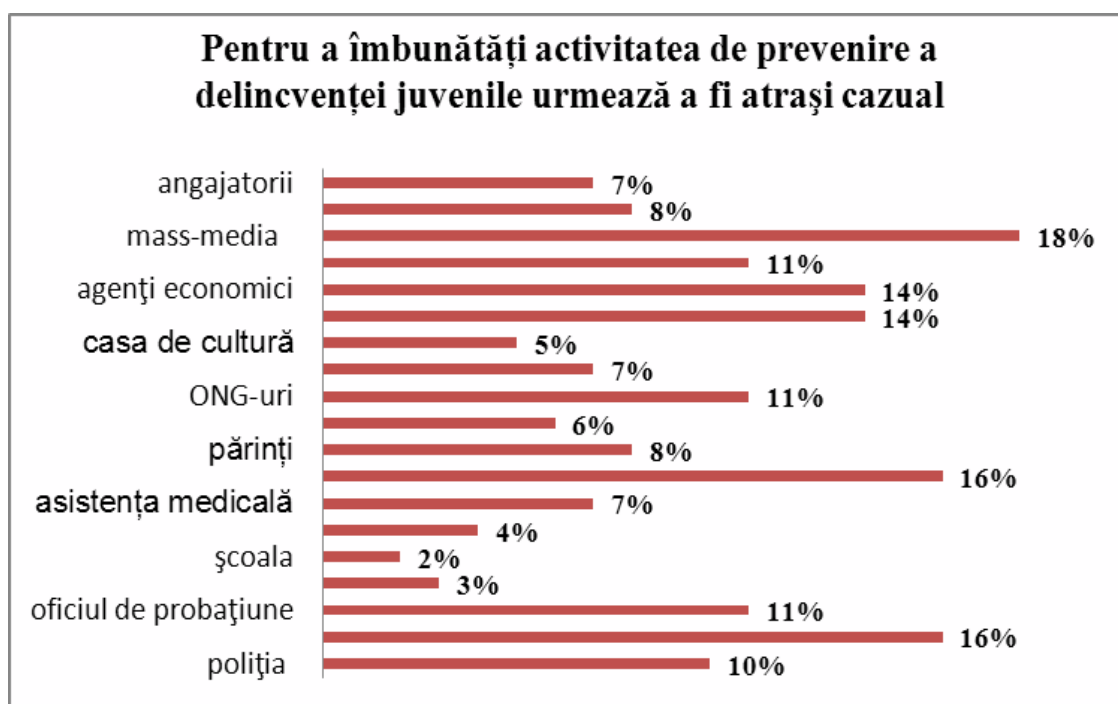
În opinia profesorilor respondenți la chestionare, trebuie atrași și implicați în activitatea de prevenire a delincvenței juvenile asistența socială, biserica, școala și ONG-urile.

Profesori, Cine trebuie să fie implicat/atras în activitatea de prevenire a delincvenței juvenile

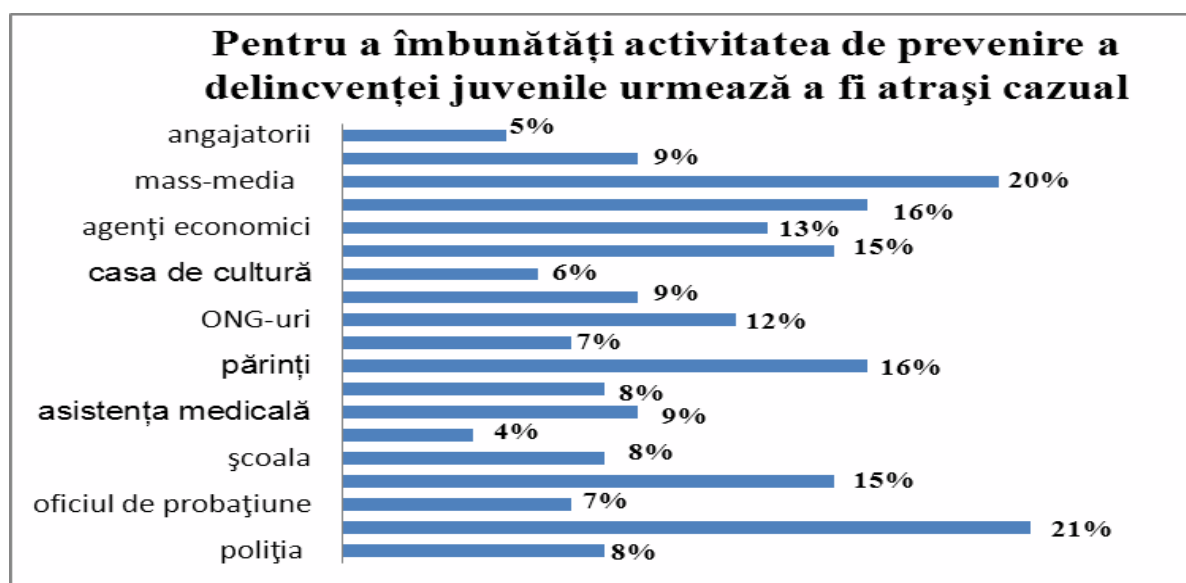
De asemenea, uneori ar fi necesar, doar cazual de a implica și alte instituții sau persoane în prevenirea delincvenței juvenile. În opinia reprezentanților APL și asistenților sociali respondenți la chestionare, trebuie atrași și implicați cazual în activitatea de prevenire a delincvenței juvenile mass media, însăși copiii și procuratura.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Cine trebuie să fie implicat/atras CAZUAL în activitatea de prevenire a delincvenței juvenile

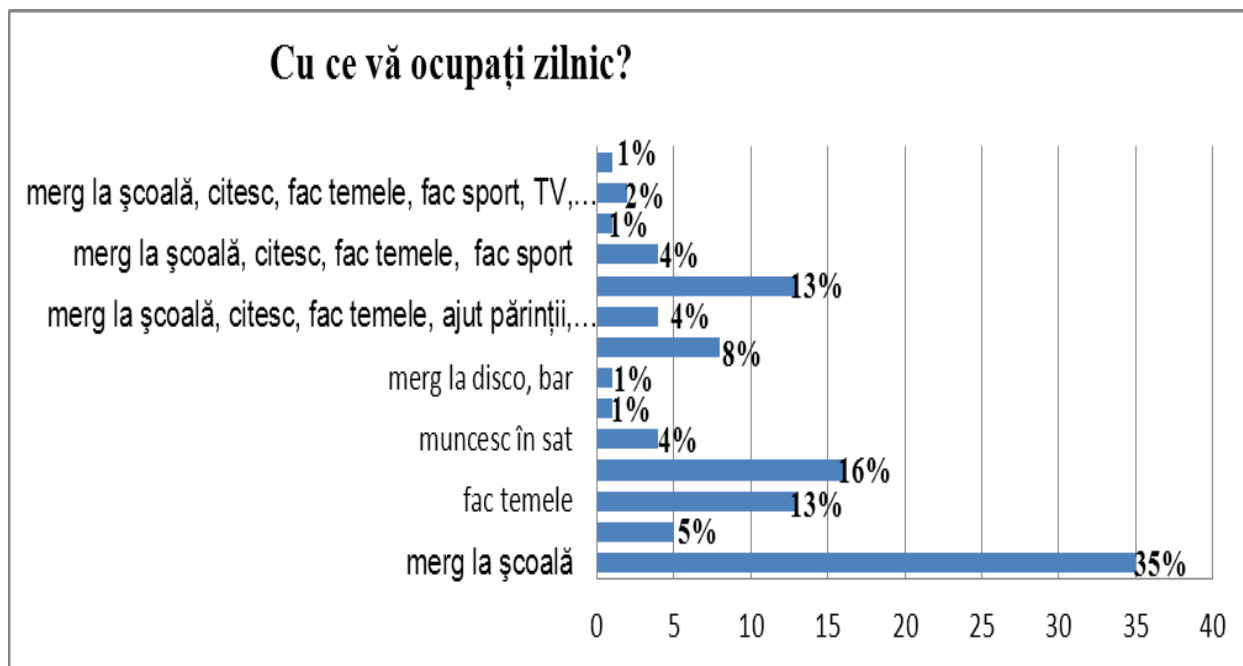
În opinia profesorilor respondenți la chestionare, trebuie atrași și implicați cazual în activitatea de prevenire a delincvenței juvenile procuratura, mass media, părinții și CLPDC.

Profesori, Cine trebuie să fie implicat/atras CAZUAL în activitatea de prevenire a delincvenței juvenile

Sigur, modelarea unor activități locale de prevenire a delincvenței juvenile presupun și existența unor resurse la nivel local, care ar oferi suficiente oportunități educaționale și ocupaționale pentru copii și tineri. Fiind întrebați cu ce se ocupă zilnic, copiii participanți la studiu au indicat (35%) că merg la școală. Era un răspuns așteptat întrucât majoritatea respondenților sunt elevi. Totodată, respondenții au enunțat că citesc, ascultă muzică, muncesc în sat, fac temele.

Copii, Ocupațiile cotidiene

Copiii participanți la studiu în cadrul focus grupurilor au enunțat că cel mai mult le place să facă lecțiile, să se joace, să petreacă timpul afară cu prietenii, să picteze, să danseze, să petreacă împreună cu familia, să joace fotbal. Unii au susținut că există posibilitatea de a face aceste activități la o școală din apropiere unde este cerc de dans și îl frecventează cu plăcere, alții - în apropierea casei în care locuiesc, alții - dispun de un Centru pentru copii unde au posibilitatea să picteze, să danseze, să socializeze cu copii de vârsta lor. Și la școală pot realiza anumite activități cum ar fi cele sportive, pentru că dispun de sală sportivă, teren de fotbal și teren dotat cu aparate de fitness în aer liber. Participanții la focus grup au enunțat că „accesul la aceste activități îl facilitează părinții pentru că ei cumpără cele necesare. Dar, activitățile de la Centru, școala duminicală, școală sunt gratuite, se achită de la stat”.

Fiind întrebați cum își petrec timpul liber și cel de vacanță, copiii au menționat următoarele activități: „*Ascultăm muzică, facem sport, petrecem cu prietenii, ne uităm la televizor*”.

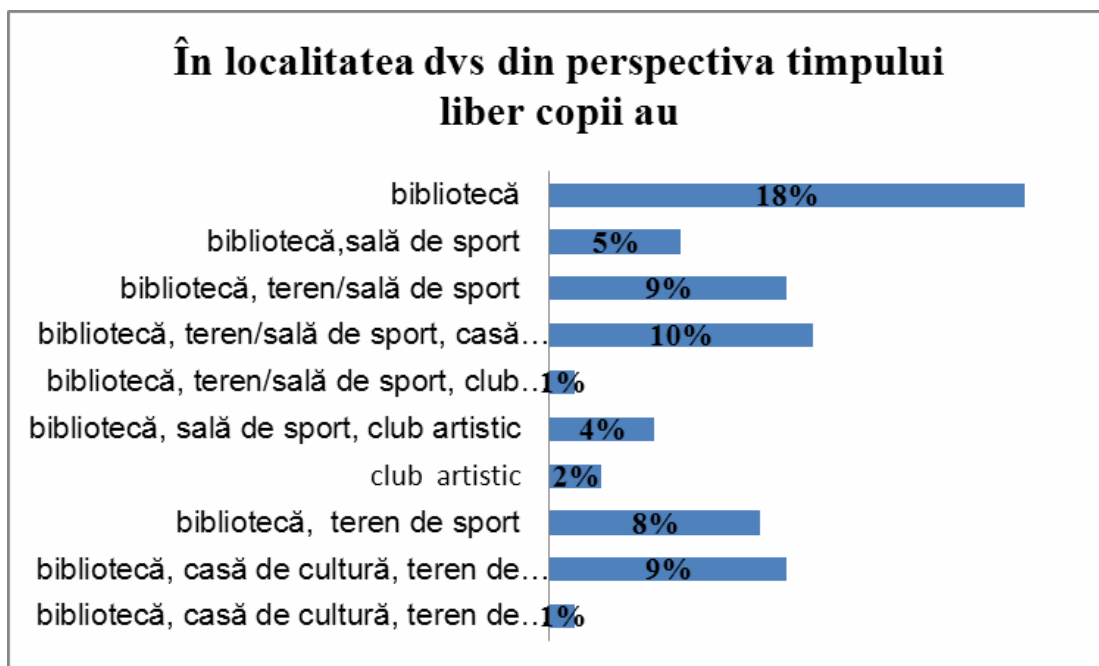
Copiii au fost invitați să răspundă la întrebarea: „*Cum credeți, copiii în general (nu voi) cunosc ce acțiuni se încadrează în infracțiuni sau contravenții, adică nu sunt permise și se pedepsesc prin lege*”? La această întrebare majoritatea copiilor au expus opinia că nu toți copii cunosc ce este infracțiunea, dar cei ce au participat la focus grup au enunțat că infracțiunea este „*ceva ce nu este bine*”, „*nu este frumos*”, „*este să furi ceva*” și „*este păcat*”. Din părerile expuse de respondenți se relevă că participanții cunosc adecvat noțiunea infracțiunii, enunțând următoarea definiție: *infracțiunea este o încălcare a legii, ceva ce este interzis de lege, atunci când se încalcă regulile*. Majoritatea infracțiunilor se pedepsesc cu închisoarea, „*ca să nu ajugem la închisoare nu trebuie să le facem*”. Totodată, copiii au enunțat următoarele infracțiuni: omorul, traficul de copii sau ființe umane, corupția (mita), furtul, violența în familie și bătaia care are urmări grave.

Reprezentanți APL și asistenți sociali, Oportunități în localitate

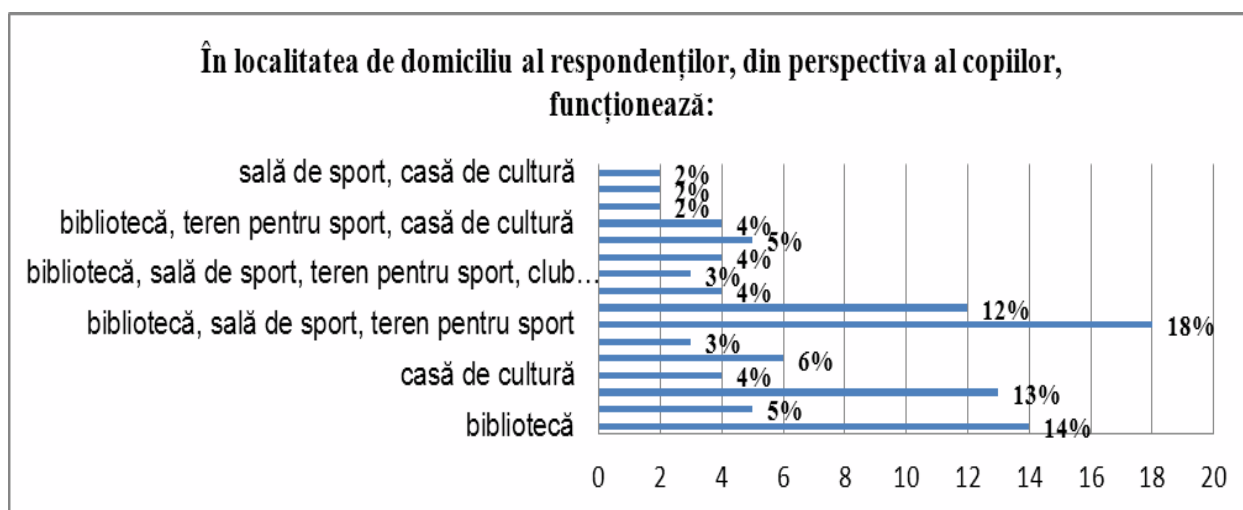
Părinții au indicat că funcționează biblioteca, teren de sport, sală de sport și casă de cultură.

Părinți, Oportunități în localitate

Copiii au indicat că funcționează biblioteca, teren de sport, sală de sport și casă de cultură.

Copii, Oportunități în localitate

Susținem că ar amplifica impactul activităților de prevenire a delincvenței juvenile:

- mediatizarea programele de prevenire a delincvenței și a serviciilor disponibile pentru copiii în conflict cu legea. Mass-media ar fi un instrument eficient de informare a părinților și copiilor la componenta prevenire delictvență;
- dotarea serviciilor publice și private cu materiale necesare pentru organizarea activităților de prevenire a delictvenței;
- consolidarea capacităților specialiștilor și elaborarea materialelor informativ - metodice pentru specialiștii care lucrează cu copii, dar și pentru copii și părinți;
- instruirea psihologilor școlari pentru asistarea copiilor cu tulburări de comportament și cu risc de a intra în conflict cu legea;
- dezvoltarea programelor de asistență psiho-socială pentru familiile în care cresc copii ce se află în situație de risc;
- revizuirea fișelor de post a polițiștilor de secor, asistenților sociali, dirigintilor cu indicarea în mod clar și neechivoc a atribuțiilor în domeniul prevenției;
- suplinirea numărului de polițiști în fiecare sector, fiind clar indicate activitățile de profilaxire pentru minori;
- deschiderea școlilor de meserii în care ar putea învăța copiii cu abandon școlar și cei în risc de a intra în conflict cu legea. Unii nu ajung să absolutească nouă clase ca să poate merge la școala profesională;
- revizuirea sancțiunii pentru părinții ce nu își onorează obligațiile, prevăzută de art. 63 Cod contravențional;
- conjugarea eforturilor persoanelor publice și private în realizarea activității de prevenire a delictvenței juvenile.

Sigur, modelarea unor activități locale de prevenire a delincvenței juvenile presupun și existența unor resurse la nivel local, care ar oferi suficiente oportunități educaționale și ocupaționale pentru copii

REFERINȚE:

- ¹ De exemplu: Curriculum de instruire continuă a consilierilor de probațiune specializați în cauzele cu implicarea copiilor în conflict cu legea. Igor Dolea, Victor Zaharia; Institutul de Reforme Penale, ed. Cartea Juridică, 2013; http://irp.md/uploads/files/2014-03/1394124099_curriculum-justitie-pentru-copii-probatiune.pdf; Curriculum de instruire continuă a avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat copiilor implicați în sistemul de justiție penală. Igor Dolea, Victor Zaharia; Institutul de Reforme Penale, ed. Cartea Juridică, 2013; <http://irp.md/library/publications/435-curriculum-de-instruire-continuu-a-avocailor-care-acord-asisten-juridic-garantat-de-stat-copiilor-implicai-n-sistemul-de-justiie-penal.html>; Curriculum Justiția pentru copii. Curs de instruire inițială pentru ofițerii de urmărire penală; <http://irp.md/library/publications/470-curriculum-justitia-pentru-copii-curs-de-instruire-iniial-pentru-ofierii-de-urmrire-penal.html>
- ² Studiu de fezabilitate privind specializarea instanțelor de judecată în cauzele cu implicarea copiilor în Republica Moldova. Igor Dolea, Victor Zaharia; Institutul de Reforme Penale, ed. „Bons Offices” SRL, 2011.
- ³ Dejudiciarizarea cauzelor penale cu implicarea copiilor în conflict cu legea. Igor Dolea, Victor Zaharia; Institutul de Reforme Penale, ed. Cartea Juridică, 2012; <http://irp.md/library/publications/33-ghid-privind-dejudiciarizarea-cauzelor-penale-cu-implicarea-copiilor-n-conflict-cu-legea.html>
- ⁴ Raport de Monitorizare a ședințelor de judecată cu implicarea copiilor (judecătoriile Căușeni, Leova, Orhei, Ungheni și mun. Bălți). Igor Dolea, Victor Zaharia, Vasile Rotaru; Institutul de Reforme Penale, ed. Cartea Juridică, 2014; <http://irp.md/library/publications/559-raport-de-monitorizare-a-edinelor-de-judecat-cu-implicarea-copiilor-judecatoriile-cueni-leova-orhei-ungheni-i-munbli.html>
- ⁵ Identificarea și protecția copiilor vulnerabili sub vârsta răspunderii penale sau a celor în conflict cu legea penală. Igor Dolea, Victor Zaharia, Arina Țurcan; Institutul de Reforme Penale, ed. Cartea Juridică, 2013; <http://irp.md/library/publications/35-identificarea-i-protectia-copiilor-vulnerabili-n-conflict-cu-legea.html>
- ⁶ Fenomenul delincvenței juvenile în Republica Moldova. Igor Dolea, Victor Zaharia, Valentina Pritcan, Mariana Bucucianu; Institutul de Reforme Penale, ed. Cartea Juridică, 2011; <http://irp.md/library/publications/448-fenomenul-delincvenei-juvenile-in-republica-moldova.html>
- ⁷ Руководство по оценке показателей в области правосудия в отношении несовершеннолетних, Организация Объединенных Наций, Нью-Йорк, 2010 год, р. 6-7.
- ⁸ Para. 11, Concluding observations: Republic of Moldova, Consideration of reports submitted by states parties under article 44 of the Convention, CRC/C/MDA/CO/3, 20 February 2009.
- ⁹ Recomandare reiterată, formulată inițial în 2002, vezi para. 52 (a), Observații finale ale Comitetului privind drepturile copilului: Republica Moldova, analiza rapoartelor înaintate de statele părți în temeiul articolului 44 al convenției, CRC/C/15/Add. 192, 4 octombrie 2002.
- ¹⁰ Para. 73, Comitetul pentru Drepturile Copilului, Examinarea rapoartelor prezentate de Statele Părți în conformitate cu Articolul 44 al Convenției, Constatări finale, al doilea și al treilea raport periodic al Republicii Moldova, CRC/C/MDA/CO/3, 2009 (Concluding observations: Republic of Moldova, Consideration of reports submitted by states parties under article 44 of the Convention, CRC/C/MDA/CO/3, 20 February 2009).
- ¹¹ Ansamblul regulilor minime ale Națiunilor Unite cu privire la administrarea justiției pentru minori (Regulile de la Beijing), recomandat în vederea adoptării, de către cel de al VII-lea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delicvenților, care a avut loc la Milano în perioada 26 aug. – 06 sept. 1985 și adoptată de Adunarea generală în rezoluția sa 40/33 din 29 nov. 1985.
- ¹² Principiile Națiunilor Unite pentru prevenirea delincvenței juvenile (Principiile de la Riyadh), Rezoluția 45/112 din 14 decembrie 1998, (a 68-a Sesiune Plenară).
- ¹³ Para. 1-6, Principiile Națiunilor Unite pentru prevenirea delincvenței juvenile (Principiile de la Riyadh).
- ¹⁴ Para. 9, Principiile Națiunilor Unite pentru prevenirea delincvenței juvenile (Principiile de la Riyadh).
- ¹⁵ Para. 60, Principiile Națiunilor Unite pentru prevenirea delincvenței juvenile (Principiile de la Riyadh).
- ¹⁶ Para. 11-19, Principiile Națiunilor Unite pentru prevenirea delincvenței juvenile (Principiile de la Riyadh).
- ¹⁷ Para. 20-31, Principiile Națiunilor Unite pentru prevenirea delincvenței juvenile (Principiile de la Riyadh).
- ¹⁸ Para. 32-35, Principiile Națiunilor Unite pentru prevenirea delincvenței juvenile (Principiile de la Riyadh).
- ¹⁹ Para. 36-39, Principiile Națiunilor Unite pentru prevenirea delincvenței juvenile (Principiile de la Riyadh).
- ²⁰ Para. 40-44, Principiile Națiunilor Unite pentru prevenirea delincvenței juvenile (Principiile de la Riyadh).
- ²¹ Declarația de la Salvador privind Strategiile Complexe pentru Provocările Globale: prevenirea infracțiunii și sistemele de justiție penală și dezvoltarea acestora în lumea în schimbare, 12-a Congres al Națiunilor Unite privind Prevenirea Criminalității și Justiția Penală, Salvador, Brazilia, 12-19 aprilie 2010.
- ²² Para. 35, Declarația de la Salvador privind Strategiile Complexe pentru Provocările Globale: prevenirea infracțiunii și sistemele de justiție penală și dezvoltarea acestora în lumea în schimbare.
- ²³ Recomandarea Nr. R (87) 20 a Comitetului de Miniștri către Statele Membre privind reacțiile sociale la delicvența juvenilă.
- ²⁴ Recomandarea Rec (2003)20 cu privire la noile modalități de tratare a delicvenței juvenile și rolul justiției juvenile, adoptată de Comitetul de Miniștri la 24 septembrie 2003.
- ²⁵ Pct. 1, Recomandarea Rec (2003)20 cu privire la noile modalități de tratare a delicvenței juvenile și rolul justiției juvenile.

- ²⁶ Pct. 10, Recomandarea Rec (2003)20 a Comitetului de Miniștri a Statelor Membre cu privire la noile modalități de tratare a delincvenței juvenile și rolul justiției juvenile.
- ²⁷ Pct. 21, Recomandarea Rec (2003)20 a Comitetului de Miniștri a Statelor Membre cu privire la noile modalități de tratare a delincvenței juvenile și rolul justiției juvenile.
- ²⁸ Recomandarea Rec (2003) 21 cu privire la parteneriatul în prevenirea infracțiunii, adoptată de către Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 24 septembrie 2003, la cea de-a 853-a întrunire a prim-miniștrilor.
- ²⁹ Ghidului Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei pentru Justiție Prietenoasă copiilor, adoptat de Comitetul de Miniștri la 17 noiembrie 2010 la reuniunea 1098 a Delegaților Miniștrilor; Capitolul IV, Justiția prietenoasă copiilor înainte de, în timpul, și după procesele judiciare, A. Elemente generale ale justiției prietenoase copiilor, 5. Abordare multidisciplinară.
- ³⁰ Handbook on the crime prevention guidelines. Making them work. Criminal Justice Handbook series. United Nations, 2010, p. 31.
- ³¹ <http://www.ag.gov.au/CrimeAndCorruption/CrimePrevention/Pages/SchoolsSecurityProgramme.aspx>
- ³² Review of effective practice in juvenile justice. Report for the Minister for Juvenile Justice. Noetic Solutions Pty limited, January 2010, p. 31-55.
- ³³ Megan K. Beckett, Current-Generation Youth Programs. What Works, What Doesn't and at What Cost?, Rand Education, 2008, p. 3-23.
- ³⁴ http://www.aic.gov.au/criminal_justice_system/courts/juvenile.aspx
- ³⁵ Kelly Richards, Juvenile's contact with the criminal justice system in Australia, Australian Government, Australian Institute of Criminology, p. 68-94; <http://www.aic.gov.au/documents/E/F/0/%7BEF09BB44-FC3D-41BD-81CD-808DE9D0DF99%7Dmr07.pdf>
- ³⁶ Handbook on the crime prevention guidelines. Making them work. Criminal Justice Handbook series. United Nations, 2010, p. 36.
- ³⁷ Handbook on the crime prevention guidelines. Making them work. Criminal Justice Handbook series. United Nations, 2010, p. 77.
- ³⁸ vezi: <http://www.publicsafety.gc.ca/res/cp/res/ssincps-amosnpc-eng.aspx>
- ³⁹ The evolution of Juvenile Justice in Canada. The international cooperation Group – Department of Justice Canada, p. 30; <http://www.justice.gc.ca/eng/pi/icg-gci/jj2-jm2/jj2-jm2.pdf>
- ⁴⁰ Canada's Juvenile Justice Law and Children's Rights. Nicholas Bala, p. 3, http://www.ibcr.org/editor/assets/conference/13bala_eng.pdf
- ⁴¹ <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/Y-1.5/index.html>
- ⁴² Canada's Juvenile Justice Law and Children's Rights. Nicholas Bala, p. 5, http://www.ibcr.org/editor/assets/conference/13bala_eng.pdf
- ⁴³ Legea Republicii populare Chineze privind prevenirea delincvenței juvenile, 1999, http://www.novexc.com/juvenile_delinquency99.html
- ⁴⁴ Legea Republicii populare Chineze privind prevenirea delincvenței juvenile, 1999, http://www.novexc.com/juvenile_delinquency99.html
- ⁴⁵ <http://www.rikoksentorjunta.fi/en/index/publications/publishedbythecouncil/workingtogetherforasafesociety.html>
- ⁴⁶ <http://www.rikoksentorjunta.fi/en/index/publications/publishedbythecouncil/workingtogetherforasafesociety.html>
- ⁴⁷ <http://www.rikoksentorjunta.fi/en/index/crimeprevention/localactivities.html>
- ⁴⁸ Tapio Lappi-Seppälä. Crime prevention and community sanctions in Scandinavia, în Resource Material Series no. 74, p. 34 http://www.unafei.or.jp/english/pdf/RS_No74/No74_06VE_Seppala2.pdf
- ⁴⁹ vezi: <http://www.lpr.niedersachsen.de/nano.cms/de/Aktivitaeten?XAction=Details&XID=62>
- ⁵⁰ Handbook on the crime prevention guidelines. Making them work. Criminal Justice Handbook series. United Nations, 2010, p. 31.
- ⁵¹ Stevens Alex, Kessler Isabel, Gladstone Ben, A review of good practices in preventing juvenile crime in European Union, European Crime prevention network, European Communities, February 2006, p. 27.
- ⁵² vezi: <http://www.ncpc.org/about>
- ⁵³ vezi: <http://www.ncpc.org/programs/be-safe-and-sound-campaign>
- ⁵⁴ vezi: <http://www.ncpc.org/programs/celebrate-safe-communities>
- ⁵⁵ vezi: <http://www.ncpc.org/programs/crime-prevention-month/about>
- ⁵⁶ vezi: <http://www.ncpc.org/programs/circle-of-respect/about-circle-of-respect>
- ⁵⁷ vezi: <http://www.ncpc.org/programs/mcgruff-club>
- ⁵⁸ vezi: <http://www.ncpc.org/programs/teens-crime-and-the-community/about-tcc>
- ⁵⁹ vezi: <http://www.ncpc.org/programs/utvi-1>
- ⁶⁰ vezi: H. Ted Rubin, J. D., M. S. W., Juvenile Justice. Policies, Practices and Programs. Civic Research Institute, p. 23-33.
- ⁶¹ <http://www.igp.gov.md/ro/rapoarte?start%5Bvalue%5D%5Byear%5D=2014&start%5Bvalue%5D%5Bmonth%5D=1&start%5Bvalue%5D%5Bday%5D=1>

-
- e%5D%5Bday%5D=1&last%5Bvalue%5D%5Byear%5D=2014&last%5Bvalue%5D%5Bmonth%5D=12&last%5Bvalue%5D%5Bday%5D=1&div=30
- ⁶² Raportul activității organelor procuraturii pentru anul 2013, <http://www.procuratura.md/file/Raport%20PG%202013%20final.pdf>
- ⁶³ Raportul activității organelor procuraturii pentru anul 2013, <http://www.procuratura.md/file/Raport%20PG%202013%20final.pdf>
- ⁶⁴ <http://www.csm.md/files/Statistica/2013/12%20luni/Generalizare.pdf>
- ⁶⁵ <http://www.csm.md/files/Statistica/2013/12%20luni/Generalizare.pdf>
- ⁶⁶ <http://www.csm.md/files/Statistica/2013/12%20luni/Generalizare.pdf>
- ⁶⁷ Tabel metodologic de colectare a datelor cu privire la justiția pentru copii. http://irp.md/uploads/files/2014-10/1412580122_metodologia-statistica.pdf
- ⁶⁸ Articolul 21 alin. (1) C. pen.
- ⁶⁹ Articolul 21 alin. (2) C. pen.
- ⁷⁰ Articolul 54 alin. (1) C. pen.
- ⁷¹ Articolul 54 alin. (2) C. pen.
- ⁷² Articolul 70 alin. (5) C. pen.
- ⁷³ Articolul 70 alin. (6) C. pen.
- ⁷⁴ Articolul 71 alin. (3) C. pen.
- ⁷⁵ Articolul 76 alin. (1) C. pen.
- ⁷⁶ Articolul 93 alin. (1) C. pen.
- ⁷⁷ Articolul 93 alin. (2) C. pen.
- ⁷⁸ Articolul 104 alin. (1) C. pen.
- ⁷⁹ Articolul 104 alin. (3) C. pen.
- ⁸⁰ Articolul 10 alin. (6) C. proc. pen.
- ⁸¹ Articolul 18 alin. (2¹) C. proc. pen.
- ⁸² Articolul 484 alin. (1) C. proc. pen.
- ⁸³ Articolul 484 alin. (2) C. proc. pen.
- ⁸⁴ Articolul 484 alin. (3) C. proc. pen.
- ⁸⁶ Articolul 20 alin. (2) C. proc. pen.
- ⁸⁷ Articolul 58 alin. (10) C. proc. pen.
- ⁸⁸ Articolul 58 alin. (10) C. proc. pen.
- ⁸⁹ Articolul 60 alin. (4) și alin (5) C. proc. pen.
- ⁹⁰ Articolul 64 alin. (4) C. proc. pen.
- ⁹¹ Articolul 66 alin. (7) C. proc. pen.
- ⁹² Articolul 69 alin. (1) C. proc. pen.
- ⁹³ Articolul 480 alin. (1) C. proc. pen.
- ⁹⁴ Articolul 480 alin. (2) C. proc. pen.
- ⁹⁵ Articolul 480 alin. (3) C. proc. pen.
- ⁹⁶ Articolul 6 pnct. 39) C. proc. pen.
- ⁹⁷ Articolul 479 alin. (1) C. proc. pen.
- ⁹⁸ Articolul 479 alin. (2) C. proc. pen.
- ⁹⁹ Articolul 479 alin. (3) C. proc. pen.
- ¹⁰⁰ Articolul 479 alin. (4) C. proc. pen.
- ¹⁰¹ Articolul 110¹. alin. (2) C. proc. pen.
- ¹⁰² Articolul 110¹. alin. (3) C. proc. pen.
- ¹⁰³ Articolul 110¹. alin. (4) C. proc. pen.
- ¹⁰⁴ Articolul 110¹. alin. (5) C. proc. pen.
- ¹⁰⁵ Articolul 110¹. alin. (6) C. proc. pen.
- ¹⁰⁶ Articolul 110¹. alin. (7) C. proc. pen.
- ¹⁰⁷ Articolul 110¹. alin. (8) C. proc. pen.
- ¹⁰⁸ Articolul 371. alin. (1) C. proc. pen.
- ¹⁰⁹ Articolul 113. alin. (6) C. proc. pen.
- ¹¹⁰ Articolul 166. alin. (6) C. proc. pen.
- ¹¹¹ Articolul 477. alin. (2) C. proc. pen.
- ¹¹² Articolul 167. alin. (3) C. proc. pen.
- ¹¹³ Articolul 173. alin. (4) C. proc. pen.
- ¹¹⁴ Articolul 199 alin. (5) C. proc. pen.
- ¹¹⁵ Articolul 186. alin. (4) C. proc. pen.
- ¹¹⁶ Articolul 184. alin. (1) C. proc. pen.
- ¹¹⁷ Articolul 184. alin. (2) C. proc. pen.
- ¹¹⁸ Articolul 184. alin. (3) C. proc. pen.

-
- ¹¹⁹ Articolul 184. alin. (4) C. proc. pen.
- ¹²⁰ Articolul 477 alin. (1) C. proc. pen.
- ¹²¹ Articolul 478 C. proc. pen.
- ¹²² Articolul 270 alin. (1) lit h) C. proc. pen.
- ¹²³ Articolul 474 alin. (1) C. proc. pen.
- ¹²⁴ Articolul 474 alin. (2) C. proc. pen.
- ¹²⁵ Articolul 475 alin. (1) C. proc. pen.
- ¹²⁶ Articolul 475 alin. (2) C. proc. pen.
- ¹²⁷ Articolul 475 alin. (3) C. proc. pen.
- ¹²⁸ Articolul 476 alin. (1) C. proc. pen.
- ¹²⁹ Articolul 482 C. proc. pen.
- ¹³⁰ Articolul 276. alin. (1) C. proc. pen.
- ¹³¹ Articolul 344¹ alin. (1) C. proc. pen.
- ¹³² Articolul 344¹ alin. (3) C. proc. pen.
- ¹³³ Articolul 344¹ alin. (4) C. proc. pen.
- ¹³⁴ Articolul 483 alin. (1) C. proc. pen.
- ¹³⁵ Articolul 483 alin. (2) C. proc. pen.
- ¹³⁶ Articolul 485 alin. (2) C. proc. pen.
- ¹³⁷ Articolul 485 alin. (2) C. proc. pen.
- ¹³⁸ Articolul 486 C. proc. pen.
- ¹³⁹ Articolul 487 alin (1) C. proc. pen.
- ¹⁴⁰ Articolul 487 alin (2) C. proc. pen.
- ¹⁴¹ Potrivit art. 7 alin. (7) din Codul de procedură penală - Hotărârile explicative ale Plenului Curții Supreme de Justiție în chestiunile privind aplicarea prevederilor legale în practica judiciară au caracter de recomandare pentru organele de urmărire penală și instanțele judecătorești.
- ¹⁴² La moment nu deținem de date empirice în ce măsură recomandarea cu privire la specializarea judecătorilor și numirea pentru a judeca asemenea cauze prin ordinul președintelui instanțe este aplicată. Aceasta deoarece actualmente repartizarea se efectuează prin intermediul programului integrat de gestionare a dosarelor (PIGD).
- ¹⁴³ Obligația de a stabili aceste circumstanțe este impusă de art. 475 din C. proc. pen.
- ¹⁴⁴ Potrivit art. 103 Cod penal.
- ¹⁴⁵ Potrivit art. 93 Cod penal.
- ¹⁴⁶ Potrivit art. 90 Cod penal.
- ¹⁴⁷ Potrivit art. 79 Cod penal.
- ¹⁴⁸ Hotărârea Guvernului nr. 566 din 15. 05. 2003 despre aprobarea măsurilor speciale pentru combaterea și profilaxia criminalității în rândurile minorilor, publicată la 23. 05. 2003 în Monitorul Oficial nr. 087, art. nr. 600.
- ¹⁴⁹ Hotărârea Guvernului nr. 727 din 16. 06. 2003 despre aprobarea Strategiei naționale privind protecția copilului și familiei, publicată la 27. 06. 2003 în Monitorul Oficial nr. 126, art. nr. 774.
- ¹⁵⁰ Hotărârea Guvernului nr. 1541 din 22. 12. 2003 privind aprobarea Strategiei pentru tineret, publicată la 01. 01. 2004 în Monitorul Oficial nr. 006, art. nr. 37.
- ¹⁵¹ Hotărârea Guvernului nr. 527 din 21. 05. 2004 despre aprobarea Planului național de acțiuni "Educație pentru toți" pe anii 2004-2008, publicată la 28. 05. 2004 în Monitorul Oficial nr. 083, art. nr. 665.
- ¹⁵² Legea nr. 25 din 03. 02. 2009 privind aprobarea Strategiei naționale pentru tineret pe anii 2009–2013, publicată la 07. 04. 2009 în Monitorul Oficial nr. 68, art. nr. 192.
- ¹⁵³ Hotărârea Parlamentului nr. 415 din 24. 10. 2003, privind aprobarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2004-2008, publicată la 28. 11. 2003 în Monitorul Oficial nr. 235, art. Nr. 950.
- ¹⁵⁴ Strategia națională de consolidare a sistemului judecătoresc și Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de consolidare a sistemului judecătoresc, aprobate prin Hotărârea Parlamentului nr. 174-XVI din 19 iulie 2007.
- ¹⁵⁵ Strategia națională de consolidare a sistemului judecătoresc și Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de consolidare a sistemului judecătoresc, Anexă, punctul 7.
- ¹⁵⁶ Legea nr. 295 din 21. 12. 2007 pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare pe anii 2008-2011, publicată la 29. 01. 2008 în Monitorul Oficial nr. 18-20, art. nr. 57.
- ¹⁵⁷ Strategia națională de dezvoltare pe anii 2008-2011, pct. 1. 1. 3, vi).
- ¹⁵⁸ Strategia Națională de Dezvoltare pe anii 2008-2011, punctul 1. 2. 3.
- ¹⁵⁹ Hotărârea Guvernului nr. 191 din 25. 02. 2008 pentru aprobarea Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de dezvoltare pe anii 2008-2011, publicată la 29. 02. 2008 în Monitorul Oficial nr. 42-44, art. nr. 257.
- ¹⁶⁰ Hotărârea Guvernului nr. 954 din 20. 08. 2007 cu privire la aprobarea Strategiei naționale privind acțiunile comunitare pentru susținerea copiilor aflați în dificultate pe anii 2007-2014, publicată la 24. 08. 2007 în Monitorul Oficial nr. 131-135, art. nr. 989.
- ¹⁶¹ Pct. III, Strategia națională privind acțiunile comunitare pentru susținerea copiilor aflați în dificultate pe anii 2007-2014.

- ¹⁶² Pct. V, Strategia națională privind acțiunile comunitare pentru susținerea copiilor aflați în dificultate pe anii 2007-2014.
- ¹⁶³ Hotărârea Guvernului nr. 995 din 03. 09. 2007 cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni comunitare pentru susținerea copiilor aflați în dificultate pe anii 2007-2014, publicată la 07. 09. 2007 în Monitorul Oficial nr. 141-145, art. nr. 1028.
- ¹⁶⁴ Hotărârea Parlamentului nr. 90 din 12 mai 2011 cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2011–2014, publicat la 22. 07. 2011 în Monitorul Oficial nr. 118-121, art. nr. 331, data intrării în vigoare: 12. 05. 2011.
- ¹⁶⁵ Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2011–2014, capitolul 3, Consolidarea justiției și a instituțiilor pentru protecția drepturilor omului, Obiectiv: Eficientizarea sistemului de justiție pentru minori.
- ¹⁶⁶ Planul de eficientizare a comunicării poliției cu societatea civilă pentru perioada 2011-2012, aprobat prin ordin MAI nr. 193 din 07 iulie 2011.
- ¹⁶⁷ Planul de acțiuni al MAI în domeniul drepturilor omului pentru anul 2011, aprobat prin ordin MAI nr. 203 din 20 iulie 2011.
- ¹⁶⁸ Hotărârea Guvernului nr. 523 din 11. 07. 2011 cu privire la aprobarea Programului de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011-2020, publicată la 15. 07. 2011 în Monitorul Oficial nr. 114-116, art. nr. 589.
- ¹⁶⁹ Legea nr. 320 din 27. 12. 2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, publicată la 01. 03. 2013 în Monitorul Oficial nr. 42-47, art. nr. 145, data intrării în vigoare - 05. 03. 2013.
- ¹⁷⁰ Articolul 2, Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului.
- ¹⁷¹ Articolul 6, Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului.
- ¹⁷² Articolul 7, Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului.
- ¹⁷³ Articolul 11, Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului.
- ¹⁷⁴ Articolul 16, Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului.
- ¹⁷⁵ Articolul 19, Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului.
- ¹⁷⁶ Legea nr. 436 din 28. 12. 2006 privind administrația publică locală, publicată la 09. 03. 2007 în Monitorul Oficial nr. 32-35, art. nr. 116.
- ¹⁷⁷ Articolul 14, Legea privind administrația publică locală.
- ¹⁷⁸ Articolul 29, Legea privind administrația publică locală.
- ¹⁷⁹ Articolul 53, Legea privind administrația publică locală.
- ¹⁸⁰ Legea nr. 140 din 14. 06. 2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, publicată la 02. 08. 2013 în Monitorul Oficial nr. 167-172, art. nr. 534, data intrării în vigoare - 01. 01. 2014.
- ¹⁸¹ Articolul 3, Legea privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți.
- ¹⁸² Articolul 8, Legea privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți.
- ¹⁸³ Articolul 6, Legea privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți.
- ¹⁸⁴ Articolul 20, Legea privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți.
- ¹⁸⁵ Codul Educației al Republicii Moldova, publicat la 24. 10. 2014 în Monitorul Oficial nr. 319-324, art. nr. 634, data intrării în vigoare - 23. 11. 2014.
- ¹⁸⁶ Articolul 20, Codul Educației al Republicii Moldova.
- ¹⁸⁷ Articolul 37, Codul Educației al Republicii Moldova.
- ¹⁸⁸ Legea nr. 8 din 14. 02. 2008 cu privire la probațiune, publicat la 13. 06. 2008 în Monitorul Oficial nr. 103-105, art. nr. 389, data intrării în vigoare - 13. 09. 2008.
- ¹⁸⁹ Articolul 13, Legea cu privire la probațiune.
- ¹⁹⁰ Articolul 23, Legea cu privire la probațiune.
- ¹⁹¹ Hotărârea Guvernului nr. 434 din 10. 06. 2014 privind aprobarea Strategiei pentru protecția copilului pe anii 2014-2020, publicată la 20. 06. 2014 în Monitorul Oficial nr. 160-166, art. nr. 481.
- ¹⁹² Pct. 55, Strategia pentru protecția copilului pe anii 2014-2020.
- ¹⁹³ Pct. 61, Strategia pentru protecția copilului pe anii 2014-2020.
- ¹⁹⁴ <http://www.igp.gov.md/ro/content/perioada-sarbatorilor-de-iarna-comunicati-civilizat-zero-toleranta-spuneti-nu-violentei>
- ¹⁹⁵ <http://www.igp.gov.md/ro/content/vacanta-de-iarna-siguranta-politia-vine-cu-recomandari-pentru-copii-si-parinti>
- ¹⁹⁶ <http://www.igp.gov.md/ro/content/inspectorii-de-patrulare-din-sudul-tarii-s-au-intalnit-cu-copiii-din-doua-institutii-de>
- ¹⁹⁷ <http://www.igp.gov.md/ro/content/parinti-informati-copii-protejati>
- ¹⁹⁸ <http://www.igp.gov.md/ro/content/politia-indeamna-parintii-sa-fie-mai-responsabili-fata-de-proprii-copii>
- ¹⁹⁹ <http://www.igp.gov.md/ro/content/mai-multa-siguranta-pentru-copiii-din-ungeni>
- ²⁰⁰ <http://www.igp.gov.md/ro/content/rezultatele-primei-etape-campaniei-un-copil-informat-un-copil-protejat>
- ²⁰¹ <http://www.igp.gov.md/ro/content/lectii-educative-desfasurate-de-politisti-pentru-studentii-scolii-profesionale-nr-3-din>
- ²⁰² <http://www.igp.gov.md/ro/content/politia-la-sfat-cu-parintii-si-cadrele-didactice>

-
- ²⁰³ <http://www.igp.gov.md/ro/content/politistii-discuta-cu-elevii-din-zagarancea-la-tema-delicventa-juvenila-cauze-si-masuri-de>; <http://www.igp.gov.md/ro/content/elevii-din-ungheni-discutii-cu-politistii>
- ²⁰⁴ <http://www.igp.gov.md/ro/content/politistii-alaturi-de-elevi-la-ultimul-sunet>; <http://www.igp.gov.md/ro/content/rezultatele-primei-etape-campaniei-un-copil-informat-un-copil-protejat>
- ²⁰⁵ <http://www.igp.gov.md/ro/content/copiii-vacanta-aleg-siguranta>
- ²⁰⁶ <http://www.igp.gov.md/ro/content/vacanta-alegem-siguranta-copiii-din-tara-instruiti-de-politisti>
- ²⁰⁷ <http://www.igp.gov.md/ro/content/igp-desfasoara-operatiunea-grija>
- ²⁰⁸ <http://www.igp.gov.md/ro/content/operatiunea-grija-la-final>
- ²⁰⁹ <http://www.igp.gov.md/ro/content/rezultatele-operatiunii-grija>
- ²¹⁰ <http://www.igp.gov.md/ro/content/rezultatele-operatiunii-grija>
- ²¹¹ <http://www.igp.gov.md/ro/content/rezultatele-operatiunii-grija>
- ²¹² <http://www.igp.gov.md/ro/content/sportscoalapolitia>
- ²¹³ <http://www.igp.gov.md/ro/content/politistii-alaturi-de-elevi-la-ultimul-sunet>
- ²¹⁴ <http://www.igp.gov.md/ro/content/de-la-inima-la-inima-campanie-de-caritate-lansata-de-politistii-din-causeni>